

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

Б И Л Т Е Н

Број 1/2003

БЕОГРАД, 2003. године

САДРЖАЈ

страна

І ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА УСТАВНОГ СУДА ДОНЕТИХ ОД 1.01.2003. ДО 24.07.2003. ГОДИНЕ	1
1. Закони	1
2. Уредбе Владе Републике Србије	117
3. Прописи других републичких органа	141
4. Прописи и општи акти градова и општина	153
а) Општина и град	155
б) Грађевинско земљиште.....	165
в) Урбанизам	181
г) Комуналне делатности	191
д) Локални јавни приходи	214
ђ) Месне заједнице - самодопринос.....	221
5. Општи акти предузећа установа и организација.....	229
а) Радни односи.....	231
б) Стамбени односи.....	241
в) Јавна предузећа.....	257
6. Сукоб надлежности	265
7. Остали акти.....	275
ІІ ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	283
ІІІ ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР	293

**I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА
ДОНЕТИХ ОД 1. 01.2003. - 24.07.2003. ГОДИНЕ**

1. ЗАКони

Закон о посебним условима и начину измиривања доспелих обавеза по основу јавних прихода ("Службени гласник РС", број 48/99)

- чл. 1. и 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 1. Закона о посебним условима и начину измиривања доспелих обавеза по основу јавних прихода ("Службени гласник РС", број 48/99), у делу који гласи: "доприносе за обавезно социјално осигурање", у време важења, није била у сагласности с Уставом.

2. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 1. и 2. Закона, осим у делу члана 1. Закона наведеног у тачки 1. изреке.

Предлогом овлашћеног предлагача покренут је поступак за оцену уставности одредаба чл. 1. и 2. Закона наведеног у изреци.

Предлагач оспорава наведене одредбе Закона са становишта одредаба чл. 13, 52, 55, члана 68. став 2. и члана 119. став 1. Устава Републике Србије, као и члана 24. Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије.

У предлогу је наведено да се средства за пензијско и инвалидско осигурање обезбеђују из доприноса која плаћају осигураници и послодавци и да се могу користити само за намене одређене законом, односно за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања. Имајући у виду правну природу права из овог осигурања као личних материјалних права, према мишљењу предлагача, обвезници доприноса за пензијско и инвалидско осигурање не могу бити ослобођени обавезе плаћања доприноса за ово осигурање. Предлагач истиче да се право на пензију стиче и остварује зависно од дужине и обима улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање. Дужина улагања средстава изражена је кроз стаж осигурања, с тим што време које је осигураник провео на раду, по основу кога је обавезно осигуран, не представља истовремено и стаж осигурања, ако нису уплаћени доспели износи доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Предлагач сматра да је оспореним одредбама Закона нарушен уставни принцип једнакости грађана, с обзиром да се обвезници који су ослобођени плаћања преосталог основног дуга и обрачунате камате доводе у повољнији положај у односу на обвезнике који су редовно плаћали своје обавезе по истом основу. Наведеним законским решењем, према мишљењу предлагача, повређена је и уставна обавеза плаћања пореза и других дажбина, јер се измиривање доспелих обавеза по основу јавних прихода не може састојати у ослобађању од обавезе плаћања, што се посебно односи на доприносе за обавезно социјално осигурање.

Предлагач наводи да ослобађање од обавезе плаћања наведеног доприноса има за последицу дефицит средстава Фонда из којих се алиментирају

обавезе корисницима стечених права, што доводи до кашњења у исплати пензија и представља специфичан облик ограничења стечених права која доспевају месечно, што је у супротности са чланом 24. Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије.

Предлогом је оспорена и уставност одредаба чл. 1. и 2. наведеног Закона у односу на уставне принципе из члана 57. став 1. и члана 69. став 3. Устава Републике Србије.

Наиме, у предлогу је истакнуто да се давањем погодности само појединим обвезницима по основу пореза и других јавних прихода повређује уставно начело из члана 57. став 1. Устава којим се зајемчује да се привредне и друге делатности обављају под једнаким условима, што по мишљењу предлагача, значи да се и обавезе које проистичу из обављања делатности извршавају под једнаким условима. Предлагач наводи да се оспореним одредбама Закона врши дискриминација субјеката који врше ванпривредну делатност као и других субјеката који врше услуге личним радом, јер се стављају у неравноправан положај у односу на субјекте који обављају привредну делатност. Поред овога, оспореним одредбама Закона дају се погодности субјектима који су економски знатно јачи од обвезника који нису обухваћени истим погодностима, чиме се повређује одредба члана 69. став 3. Устава којом је прописано да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника.

Такође, предлагач истиче да се законодавац у члану 1. Закона позива на Одлуку о јединственој класификацији делатности која је престала да важи 31. децембра 1997. године, сагласно члану 10. Закона о класификацији делатности и регистру јединица разврставања ("Службени лист СРЈ", број 31/96), те да разврставање обвезника према оспореном Закону није извршено у складу са важећим прописима.

Иницијативом је затражено покретање поступка за оцену уставности одредаба чл. 1. и 2. наведеног Закона са становишта члана 52. Устава којим је нормирано да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, као и са становишта члана 53. став 1. Устава којим је прокламовано начело да је свако дужан да се придржава Устава и закона.

Иницијатор наводи да су давањем одређених погодности обвезницима наведеним у овом Закону доведени у неравноправан положај обвезници јавних прихода који су уредне платише у односу на обвезнике који нису измирили своје обавезе по основу јавних прихода.

Сагласно члану 15. став 2. и члану 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС" бр. 32/91 и 67/93), предлози и иницијатива достављени су Народној скупштини Републике Србије на одговор, односно мишљење. Пошто Народна скупштина није доставила одговор, односно мишљење у остављеном року, Уставни суд је поступак наставио, на основу одредбе члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Одредбама члана 1. Закона о посебним условима и начину измиривања доспелих обавеза по основу јавних прихода прописано је који обвезници могу у целини измирити доспеле обавезе по основу пореза и других таксативно набројаних јавних прихода до 31. децембра 1998. године, под условима и на начин који су прописани овим законом, тако да се измирене обавезе сматрају извршеним одговарајућим обавезама у целини.

Одредбом члана 2. Закона прописано је да обвезници из члана 1. Закона, који до 31. децембра 1999. године уплате 50% основног дуга (без обрачунате а неплаћене камате) доспелог до 31. децембра 1998. године, ослобађају се плаћања преосталог основног дуга и обрачунате камате.

Чланом 52. Устава Републике Србије конституисан је принцип да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом. Чланом 72. став 1. тачка 4. Устава предвиђено је да Република уређује и обезбеђује финансијски систем и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности.

Према одредбама члана 40. и члана 68. став 2. Устава постоје три врсте социјалног осигурања, а то су: здравствено осигурање, пензијско и инвалидско осигурање и осигурање за случај привремене незапослености. Овим осигурањем запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, право за случај трудноће и порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и право на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања. Све три врсте осигурања су, према Уставу, обавезна за запослене, а за друге грађане права из социјалног осигурања уређују се законом. Средства за остваривање права на основу обавезног социјалног осигурања обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом.

Из наведених уставних одредаба проистиче да је Република овлашћена да законом уређује односе у области пореза и доприноса. Суд је утврдио да је плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање уставна обавеза, за сврхе које су утврђене Уставом, те да се законом, не могу предвидети ослобођења од обавезе плаћања овог доприноса. У супротном, према оцени Суда, довело би се у питање остваривање права осигураника која су гарантована Уставом, пошто је уставна обавеза плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање материјална основа права осигураника утврђених Уставом.

Суд је констатовао да су оспорене одредбе Закона престале да веже истеком рокова прописаних Законом.

Чланом 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука предвиђено је да, када у току поступка општи акт престане да важи или је усаглашен са Уставом, односно законом, али нису отклоњене последице неуставности, односно незаконитости, Уставни суд може одлуком утврдити да општи акт није био у сагласности са Уставом, односно законом. Ова одлука Уставног суда има исто правно дејство као и одлука којом се утврђује да општи акт није у сагласности са Уставом, односно законом.

Имајући у виду наведено, Уставни суд је донео утврђујућу одлуку у односу на део одредбе члана 1. оспореног Закона који се односи на доприносе за обавезно социјално осигурање, с обзиром да су у време њеног важења произведене последице неуставности.

У погледу оспоравања уставности прописивања ослобођења и олакшица по основу пореза и других јавних прихода, Уставни суд је оценио да је у границама уставних овлашћења право законодавца да прописује случајеве и услове под којима се одређеним субјектима признају пореске и друге погодности. Стога се, према оцени Суда, не може довести у питање уставност

оспорених законских норми са аспекта принципа једнакости грађана из члана 13. Устава, као и принципа слободног обављања делатности под једнаким условима из члана 57. став 1. Устава. Чланом 69. став 3. Устава прокламован је принцип према коме се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује сразмерно економској снази обвезника. Устав, међутим, не садржи одредбу на који начин се остварује овај принцип, већ је то препуштено законодавцу. Прописивање ослобођења и олакшица по основу од пореза и других јавних прихода, према оцени Суда представља један од начина да се обезбеди реализација поменутог уставног принципа. Уставни суд, међутим, не може улазити у оцену целисходности законских решења, јер је то изван оквира његове надлежности утврђене чланом 125. Устава.

Суд је утврдио да је према члану 10. став 2. Закона о класификацији делатности и регистру јединица разврставања ("Службени лист СРЈ", бр. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98 и 74/99) Одлука о јединственој класификацији делатности ("Службени лист СФРЈ", бр. 34/76, 62/77, 70/80, 72/80, 77/82, 71/83, 68/84, 76/85, 28/86, 72/86, 78/87, 63/88, 6/89, 29/90 и 47/90) престала да важи 31. децембра 2000. године, што значи да је оспореним Законом извршена категоризација обвезника у складу са тада важећим прописом.

На основу изложеног, као и члана 23. став 3, члана 46. тач. 1. и 9, члана 47. тачка 3. и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 17/2003)
 ПУ-200/99 од 23.01.2003.

Закон о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02)

- члан 1., члан 7., члан 10. ст. 2. и 3., члан 13., члан 15., чл. 16. и 18. и члан 19.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 7, члана 10. ст. 2. и 3, члана 13, члана 15. став 3, чл. 16. и 18. и члана 19. у деловима који гласе: "После члана 79. додају се наслов и члан 79а. који гласе", "члан 79а.", "...из члана 79.", "најкасније до 1. јула 2003. године", "... у наредном року од шест месеци" и "... дужности и председника суда" Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), нису у сагласности с Уставом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 1. и члана 15. ст. 1. и 2. Закона из тачке 1. изреке.

3. Обуставља се поступак за утврђивање неуставности члана 19. осим делова овог члана Закона из тачке 1. изреке.

4. Укида се Решење Уставног суда о обустави извршења појединачних аката и радњи на основу чл. 7, 10, 15, 16. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 60/02).

Уставном суду Републике Србије поднето је више предлога и иницијатива за оцену уставности одредаба чл. 1, 7, члана 10. ст. 2. и 3, чл. 13, 15, 16, 18. и 19. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02).

Врховни суд Србије, окружни судови у Неготину, Шапцу, Зајечару, Смедереву и Сремској Митровици и трговински судови у Ужицу, Ваљево, Новом Саду, Зрењанину и Сомбору покренули су поступак за оцену уставности чл. 1, 7, 10, 15. и 16. наведеног Закона, а окружни судови у Пироту и Прокупљу, поред тих чланова, покренули су поступак и за оцену уставности члана 18. Закона.

Уставном суду поднето је и више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности, поред наведених чланова, и чл. 13. и 19. оспореног Закона.

Београдски центар за људска права, Центар за антиратну акцију, Фонд за хуманитарно право, Фонд за отворено друштво, Комитет правника за људска права и Лига експерата - Лех упутили су Уставном суду заједничку представку у којој се оспорава уставност не само Закона о изменама и допунама Закона о судијама, него и свих других правосудних закона који су донети на седници Народне скупштине од 18. јула 2002. године, када и оспорени Закон.

Оспорене одредбе Закона односе се на: сталност судијске функције и непреместивост судија; избор Великог персоналног већа; начин предлагања избора судије од стране Високог савета правосуђа и надлежног одбора Народне скупштине; покретање поступка за престанак судијске функције и за разрешење судија; поступак и начин избора председника суда; немогућност обављања судијске дужности за време трајања мандата од стране председника суда; утврђивање разлога и покретање поступка за престанак дужности и за разрешење председника суда као и на посебне разлоге за разрешење судија које су изабране по Закону о судијама из 1991. године.

Према наводима изнетим у предлозима и иницијативама оцена уставности појединих одредаба оспореног закона се захтева из следећих разлога:

Предлагачи и иницијатори сматрају да судија у смислу члана 101. став 1. Устава Републике Србије ужива сталност судијске функције "као гаранцију независности судске власти." Према члану 101. став 5. Устава судија не може бити премештен против своје воље. Премештај је, по мишљењу предлагача и иницијатора, могућ само уз сагласност судије. Одредбом члана 1. оспореног Закона омогућује се премештај судије у други суд и без његове сагласности, па стога, по њиховој оцени, та одредба оспореног Закона није у сагласности с Уставом који не допушта никакве изузетке од забране премештаја судија;

У предлозима и иницијативама се истиче да, с обзиром на начело поделе власти утврђено чланом 9. Устава Републике Србије према којем "судска власт припада судовима", чланове Великог персоналног већа као судског тела, не може именовати Народна скупштина, јер то представља "флагрантно кршење начела поделе власти." Из оспорене одредбе члана 7. Закона произилазило би да је Велико персонално веће орган Народне скупштине, пошто га она именује, па у складу с тим и њој одговара те, према томе, то тело није више орган Врховног суда. Како Велико персонално веће одлучује о "питањима положаја судија, па и

о постојању разлога за разрешење" (члан 36. став 2. Закона о судијама који није мењан), то је, поред осталог, именоване Великог персоналног већа од стране Народне скупштине, према мишљењу предлагача и иницијатора, несагласно са чланом 101. став 4. Устава који прописује да Врховни суд утврђује постојање разлога за престанак судијске функције односно за разрешење судија;

По мишљењу предлагача и иницијатора, Високи савет правосуђа имао је до измене Закона веома значајну улогу при избору судија, пошто судија није могао да буде изабран уколико није предложен од Високог савета правосуђа. Такво решење је било у функцији начела независности суда. Међутим, оспореним одредбама члана 10. Закона се "дају овлашћења надлежном одбору Скупштине да предложи избор судија, без утицаја Високог савета правосуђа у предлагању" што знатно умањује његово раније утврђено право. Овакво решење, према наводима предлагача, није у складу са начелом поделе власти, јер је фактичко предлагање кандидата за избор судија пренето у надлежност одбора Народне скупштине. То решење, такође, је "у колизији са Европском повељом о Закону за судије (Стразбур 1998. године) којом се под тачком 1, предвиђа да се не могу националним законима умањивати већ постигнути нивои којима се гарантује независност и стручност у судовима";

У иницијативама за покретање поступка за оцену уставности члана 13. оспореног Закона се истиче да није у сагласности са Уставом овлашћење да министар надлежан за правосуђе утиче на избор и разрешење судија и председника судова, јер се тиме нарушава уставно начело самосталности и независности судске власти, из члана 96. став 1. Устава;

Према наводима у предлозима и иницијативама одредбама члана 15. оспореног Закона избор председника суда у потпуности је изузет из надлежности Високог савета правосуђа у корист министра правде и надлежног одбора Народне скупштине, чиме се нарушава начело поделе власти и "још драстичније показује да је достигнути степен независности и улоге суда у вођењу кадровске политике преко Високог савета правосуђа скоро у потпуности обезвређен..".

У вези са оспореном одредбом члана 16. став 4. Закона којим је предвиђено да за време трајања мандата председник суда не може да обавља судијску функцију истиче се да се према члану 66. став 1. Закона о судијама, који није мењан, председник суда бира међу судијама. Предлагачи и иницијатори су мишљења да је ова одредба у супротности са одредбама чл. 99. - 101. Устава, с обзиром да Устав не предвиђа да је вршење функције председника суда разлог за ускраћивање вршења судијске функције. Те две функције уставно нису, а функционално не могу да буду инкомпатибилне.

Истовремено се наводи да престанак судијске функције по оспореној одредби члана 16. став 4. Закона, није у сагласности са чланом 101. став 4. Устава који прописује да Врховни суд утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије. Устав, наиме, у члану 101. став 2. и 3. предвиђа разлоге за престанак судијске функције односно за разрешење судије, међу којима није предвиђена могућност "престанка судијске функције за време трајања мандата председника суда", па је престанак судијске функције, на основу такве законске одредбе, супротан наведеним одредбама Устава.

Предлагачи и иницијатори сматрају да је овлашћење садржано у оспореном члану 18. Закона да надлежни одбор Народне скупштине утврђује

разлоге за престанак дужности председника суда супротно чл. 9. и 101. Устава, јер је то овлашћење, по Уставу, у надлежности Врховног суда Србије. Поред тога, у предлозима и иницијативама се посебно указује на могућност субјективизма у покретању поступка за разрешење председника суда од стране извршне власти (министра надлежног за правосуђе).

Према наводима у иницијативама, оспорена одредба члана 19. Закона којом се уводи тзв. лустрација у судове, садржи посебне разлоге за разрешење судија. Међутим, у основном тексту Закона у глави В "Престанак судијске дужности - разлози за престанак судијске дужности" постоји посебна тачка 3. "посебно о разлозима за разрешење", и у оквиру те тачке, поднаслов "сви разлози", па стога, "полазећи од циљног, граматичког, језичког и логичког тумачења нормe, не могу после "свих разлога" постојати "посебни" разлози за разрешење."

У иницијативама се посебно истиче да према оспореној одредби члана 19. Закона судија се "кажњава и то најстроже - разрешењем због вршења судске власти или обављања послова по основу судске власти и учешћа у судским предметима"... што није у сагласности са чланом 96. Устава према којем судија "не може да одговара за мишљење и глас који су дати у вршењу судијске функције." Наиме, "судија у судским предметима не може да одбије да суди, а за само учествовање не може да буде разрешен. Брана за самовољу судија у процесу суђења представља запређено кривично дело кршење закона од стране судије из Кривичног законика Србије. Извршилац тог кривичног дела је кривично одговоран не због учествовања као судија у неком предмету, већ се мора утврдити његова намера (судије) да кршењем закона другом прибави корист или нанесе штету." Осим тога, разрешавање судија због ... "учешћа у прекрајању изборне воље грађана, у политичким и монтираним процесима" и њихово везивање за "судије изабране по Закону о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) представља произвољне критеријуме који угрожавају принцип сталности судијске функције из члана 101. став 1. Устава и према наводима у иницијативама ствара две категорије судија и то судије изабране по Закону о судовима и судије изабране по Закону о судијама. Исто тако, иницијатори сматрају да оспорена одредба Закона проширује Уставом утврђене разлоге за разрешење од судијске дужности што није у сагласности са чланом 101. став 3. Устава, а има и ретроактивно дејство што је у супротности са чланом 121. Устава.

Оспорене одредбе Закона, према наводима у предлозима и иницијативама, производе неотклоњиве штетне последице у раду судова и у остваривању њихових функција, због чега је предложено доношење привремене мере обуставе извршења појединачних аката и радњи на основу оспорених одредаба Закона.

Уставни суд Републике Србије, на седници од 19. септембра 2002. године, донео је Решење о обустави извршења појединачних аката и радњи на основу чл. 7, 10, 15, 16. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о судијама. Уставни суд је том приликом оценио да је наводима предлагача и иницијатора учињена вероватном околност да ће се применом тих одредби Закона изазвати неотклоњиве штетне последице за остваривање Уставом утврђеног положаја и улоге Врховног суда Србије и других органа судске власти у заштити слобода и права човека и грађанина.

Уставни суд је на седници одржаној 3. октобра 2002. године донео Решење да се предлози за оцену уставности одредаба чл. 1, 7, 10, 15, 16. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о судовима ("Службени гласник РС", број 42/02) доставе Народној скупштини Републике Србије на одговор. На истој седници, Уставни суд је донео Решење да се поводом поднетих иницијатива покрене поступак за оцену уставности чл. 13. и 19. оспореног Закона.

Народна скупштина Републике Србије није на тражење Уставног суда у остављеном року од 45 дана доставила одговор, па је поступак, сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), настављен и без одговора Народне скупштине Републике Србије.

На седници одржаној 16. јануара 2003. године Уставни суд је закључио да су уставноправна питања која се постављају поводом оцене уставности оспорених одредаба Закона од начелног и ширег правног значаја за остваривање уставности и да се због њиховог свестранијег и потпуније сагледавања одржи јавна расправа. Јавна расправа, уз учешће представника Врховног суда Србије, Народне скупштине Републике Србије, представника иницијатора и једног броја научних радника, одржана је 28. јануара 2003. године.

Према наводима изнетим у предлозима и иницијативама, оспорене одредбе Закона у супротности су са начелом поделе власти, начелом владавине права и начелом независности и самосталности судова, односно сталности судијске функције и непреместивости судија.

Уставни суд је у спроведеном поступку, када се тиче оцене уставности појединих одредби оспореног Закона утврдио:

Оспорена одредба члана 7. Закона према којој чланове Великог персоналног већа именује Народна скупштина Републике Србије, несагласна је, по оцени Уставног суда, са одредбама члана 9. и члана 101. став 4. Устава. Велико персонално веће је судско тело које се образује у Врховном суду Србије од судија тог суда. Оно одлучује о питањима посебно значајним за статус судија као што су: постојању услова за престанак судијске дужности и за разрешење судија, неспојивости других послова и поступака с дужношћу судије, изрицању дисциплинских мера судијама, утврђивању ништавости чина правосудне управе којим се дира у самосталност и независност судова и судија. С обзиром на такав положај и улогу Великог персоналног већа, оспорена одредба члана 7. Закона према којој чланове тог Већа на предлог Високог савета правосуђа именује Народна скупштина Републике Србије, у супротности је са начелом поделе власти из члана 9. Устава. Оспорена одредба члана 7. је, такође, несагласна и са начелом самосталности и независности судова из члана 96. Устава, јер именовањем чланова Великог персоналног већа од стране Народне скупштине то Веће није више самостално тело судске власти, већ на одређени начин постаје орган преко кога Народна скупштина остварује утицај на одлучивање о питањима која су од посебног значаја за статус судија, а то су питања постојања услова за престанак судијске дужности и разрешење судија о којима сагласно члану 101. став 4. Устава искључиво одлучује Врховни суд Србије.

Оспорена одредба члана 10. Закона према којој надлежни одбор Народне скупштине Републике Србије предлаже другог кандидата за судију ако не буде изабран кандидат предложен од стране Високог савета правосуђа је у супротности са начелом поделе власти из члана 9. Устава. Високи савет

правосуђа је, такође, посебно правосудно тело на нивоу Републике које по први пут уводи судску власт у предлагање судија и именовање судија поротника, чиме се желела избећи могућност утицаја политичких чинилаца на поступак предлагања судија. Имајући у виду такву улогу и положај Високог савета правосуђа, одредбе члана 10. ст. 2. и 3. оспореног Закона према којима надлежни одбор Народне скупштине Републике Србије предлаже другог кандидата за судију, ако не буде изабран кандидат предложен од стране Високог савета правосуђа, је у супротности са начелом поделе власти. Ово због тога што је тим одредбама Закона предлагање кандидата за избор судија измештено, супсидијарно, са Високог савета правосуђа и пренето у надлежност одбора Народне скупштине. На тај начин, не само да је знатно умањено Законом утврђено право тог Савета, већ је тим решењем створена могућност да се Савет, као правосудно тело на нивоу Републике, може искључити из процеса предлагања судија и именовања судија поротника.

Међутим, у систему поделе власти предлагање кандидата за судије, по природи ствари, припада судској власти, с обзиром да се она организује и делује на принципу независности и самосталности. Због тога је несагласно с Уставом да поступак предлагања кандидата за судије буде у зависности од законодавне власти, јер законодавна власт, остварује своју Уставом утврђену улогу и положај коначним избором тако предложених кандидата (члан 73. тачка 10. Устава). Народна скупштина бира и разрешава, поред других у том члану наведених функционера, и судије Врховног суда и других судова, Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце.

Одредба члана 13. оспореног Закона да поступак за навршење радног века и разлоге за разрешење судија, поред других субјеката наведених у том члану, покреће и министар надлежан за правосуђе је у супротности с Уставом. Наиме, према одредби члана 9. став 4. Устава, судска власт припада судовима, а према члану 9б. став 1. судови су самостални и независни у свом раду. Стога, Уставни суд оцењује да се наведеним овлашћењем министра надлежног за правосуђе, а то значи органа извршне власти, нарушава начело поделе власти и начело о самосталности и независности судова, јер се то овлашћење односи на унутрашњи, персонални вид те самосталности, а према члану 101. став 4. Устава Врховни суд је искључиво надлежан да утврђује постојање разлога за престанак судијске функције и за разрешење судија. Уставни суд, при томе истиче да иницирање поступка за утврђивање навршења радног века, само по себи, не би било несагласно са Уставом, али с обзиром на начин уређивања наведеног питања и целину оспорене одредбе, овај поступак није било могуће издвојити из контекста и садржине овог члана.

Оспореним одредбама члана 15. став 3, члана 16. став 1. и члана 18. Закона, утврђена су овлашћења за надлежни одбор, као радно тело Народне скупштине у погледу подношења предлога за избор и утврђивање разлога за престанак дужности и за разрешење председника суда, као и за министра надлежног за правосуђе да доставља податке и мишљења за кандидате за избор председника суда са својим мишљењем надлежном одбору Народне скупштине. Наведене одредбе су, по оцени Уставног суда у супротности са чланом 101. ст. 2, 3. и 4. Устава у којем су разлози за престанак судијске функције и за разрешење судија таксативно предвиђени, а Врховни суд Србије, у складу са законом, искључиво овлашћен да те разлоге утврђује и о томе обавести Народну скупштину Републике Србије. Из наведених одредби Устава произлази, по

оцени Уставног суда, да нико изван судске власти не може пред Народном скупштином покренути питања престанка судијске функције, односно разрешење судије од дужности против његове воље. Због тога се, утврђивање разлога за престанак судијске дужности и за разрешење судија, према оспореном Закону, поверава Великом персоналном већу, а предлагање избора судија, а самим тим и председника суда, који се бира из реда судија и именовање судија поротника, Високом савету правосуђа, као политички неутралним, а стручно компетентним судским телима, способним да процене својства кандидата који се предлажу за избор, али и да, независно од утицаја политичких чинилаца, утврде постојање разлога за престанак судијске функције и за разрешење судија.

Оспорена одредба члана 16. став 2. Закона да за време трајања мандата председник суда не може да обавља судијску дужност несагласна је, по мишљењу Уставног суда, са одредбом члана 99. став 1. Устава, према којој у суђењу учествују судије, а из чл. 99. и 100. Устава не произлази да су функције председника суда и судије инкомпатибилне. Наиме, функција судије се не може искључити из функције председника, јер је у њој логички садржана будући да се председник бира међу судијама, а то значи да је у функцији председника садржана и функција судије, као претпоставка и услов за председничку функцију. Осим тога, Устав не предвиђа могућност престанка судијске функције за време трајања мандата председника суда (члан 101. став 3. Устава).

Уставни суд оцењује да је одредбама члана 7, члана 10. ст. 2. и 3, члана 13, члана 15. став 3. и чл. 16. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о судијама несумњиво умањен већ достигнути ниво самосталности и независности судова и судија који је био успостављен Законом о судијама ("Службени гласник РС" број 63/2001). Тиме је нарушено општеприхваћено начело међународног права прокламовано у Европској повељи о Закону за судије, усвојеној у Стразбуру 8-10. јула 1998. године. При усвајању Повеље, узета су у обзир и Основна начела Уједињених нација о независности судства, које је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација новембра 1985. године.

Уставни суд оцењује да одредба члана 19. оспореног Закона, у деловима којим се предвиђају посебни разлози (уз оне који су прописани у члану 55. ст. 1. и 2. Закона о судијама), који се односе само на судије изабране по Закону о судовима из 1991. године, затим у делу којим се утврђује рок у којем је председник суда дужан да покрене поступак за разрешење и о дужности председника непосредно вишег суда да покрене поступак разрешења председника суда у коме судија обавља дужност, ако он не поднесе предлог за разрешење судије, иако постоје разлози за разрешење, није у сагласности с Уставом. Оспорена одредба члана 19. Закона у тим деловима у контексту тзв. посебних разлога за разрешење, на неуставан начин дели судије на изабране по Закону о судовима из 1991. године и на изабране по Закону о судијама из 2001. године. Тако се без уставног основа врши персонално подвајање судија што је у супротности са одредбом члана 13. Устава према којем су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку правну заштиту пред државним и другим органима без обзира на националну припадност..., политичко и друго уверење..., имовно стање или које лично својство. То утолико више што се наведена одредба налази у прелазним и завршним одредбама Закона којим се, иначе, уређује прелаз из односа које уређују постојеће норме у односе које уређује нове

правне норме и што је њено важење временски ограничено на тзв. прелазни период.

Међутим, други делови оспорене одредбе члана 19. Закона нису, по оцени Уставног суда у супротности с Уставом. Наиме, Устав у члану 101. став 3. прописује да судија не може бити против своје воље разрешен дужности осим кад, поред осталог, нестручно и несавесно обавља судску функцију. Према одредби става 4. истог члана Устава, Врховни суд Србије, у складу са Законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судија и о томе обавештава Народну скупштину. С обзиром да се разлози за разрешење судијске функције из члана 101. став 3. Устава морају у сваком конкретном случају несумњиво утврдити није, по оцени Уставног суда, у супротности с Уставом да се законом ближе одреди шта се сматра несавесним обављањем судијске функције. Због тога, оспореном одредбом члана 19. Закона нису проширени нити предвиђени нови разлози за разрешење судија, него су прецизирани поједини случајеви несавесног вршења и то тако што је додатно извршено конкретизовање шта се сматра несавесним вршењем судијске дужности. Исто тако, том одредбом не доводи се у питање самосталност и независност судова нити слобода мишљења приликом доношења судске одлуке, јер се несавесним вршењем судијске функције, уколико се то у закону прописаном поступку утврди од стране надлежног судског тела, не може довести у питање слободно судијско уверење и мишљење дато у доношењу одлука. Наиме, уставно јемство независности и самосталности судова из члана 96. Устава служи заштити правосуђа од утицаја других грана државне власти којом се та независност нарушава, али не може бити у функцији заштите несавесног вршења судијске дужности.

Одредба члана 1. оспореног Закона према којој изузетно ако суд буде укинут или ако надлежност суда, у целини или знатним делом буде пренета на други суд, судија наставља дужност у суду који је надлежност преузео, по оцени Уставног суда, није у несагласности са одредбом члана 101. став 5. Устава. Ово ради тога што се у конкретном случају не ради о премештају судије у други суд без његове сагласности, већ, напротив, о случају када се због организационих промена и другачијег устројства судова постојећи суд укида или се његова надлежност у целини или знатним делом преноси на други суд, па стога не постоји објективна могућност да судија настави рад у суду у којем је обављао функцију. Уставни суд оцењује да том одредбом није повређено ни начело сталности судијске функције будући да не постоји стварна могућност да судија суда који буде укинут или чија надлежност буде "у целини или знатним делом" пренета на други суд оствари принцип сталности судијске функције у том суду.

Оспорене одредбе члана 15. ст. 1. и 2. Закона у погледу овлашћења министра надлежног за правосуђе да оглашава слободно место председника суда у "Службеном гласнику РС" и другим средствима јавног информисања и прописивања рока за подношење пријава, нису по оцени Уставног суда, у супротности с Уставом. Наиме, ово овлашћење министра надлежног за правосуђе је искључиво иницијативне природе, које ничим не доводи у питање овлашћење Високог савета за правосуђе да самостално утврђује предлог кандидата за избор судија, односно председника суда.

Из наведених разлога, Уставни суд је одбио предлог за утврђивање неуставности члана 1. и члана 15. ст. 1. и 2, а обуставио поступак за

утврђивање неуставности члана 19. Закона, осим делова наведених у тачки 1. изреке ове Одлуке.

Уставни суд је, у складу са чланом 42. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, укинуо Решење о обустави извршења појединачних аката и радњи на основу чл. 7, 10, 15, 16. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 60/02).

На основу изложеног, члана 46. тач. 1) и 9), члана 47. тачка 2), члана 42. став 2. и члана 25. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02) наведене у тачки 1) изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", бр. 17/2003 и
IУ-122/2002 од 11.02.2003. 25/2003)

Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 26/2001)

- члан 1. тачка 5, члан 15. став 1. тачка 9. под б) и чл. 21. до 26.

Закон о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002)

- члан 2. тачка 4)

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 15. став 1. тачка 9) под б) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник Републике Србије", број 26/2001).

2. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 1. тачка 5) и чл. 21. до 26. Закона из тачке 1. изреке.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 2. тачка 4) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник Републике Србије", број 80/2002).

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу одредбе члана 15. став 1. тачка 9) под б) Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднето је више представки којима се оспорава уставност законских решења садржаних у одредбама Закона из тач. 1. и 3. изреке.

Предлогом овлашћеног предлагача покренут је поступак за оцену уставности одредбе члана 15. став 1. тачка 9). под б) Закона из тачке 1. изреке којом је прописано плаћање пореза на употребу пловених постројења угоститељских објеката по 1 м² површине у износу од 1500 динара. По мишљењу предлагача, оваквим прописивањем повређује се уставни принцип једнакости грађана у правима и дужностима из члана 13. Устава Републике Србије, као и одредба члана 55. став 2. Устава којом је прописано да држава мерама развојне, економске и социјалне политике, под једнаким условима, подстиче повећање економског и социјалног благостања грађана.

Према наводима предлагача, оспореном законском одредбом се власници угоститељских објеката лоцираних на води стављају у неравноправан положај у односу на остале власнике угоститељских објеката, јер се додатно оптерећују наведеном пореском обавезом, иако плаћају све друге порезе, таксе и дажбине којима се задужују сви власници угоститељских објеката.

Предлагач је накнадним поднеском, позивом на одредбу члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93), предложио Суду доношење мере обуставе извршења појединачних аката на основу оспорене одредбе Закона.

Уставном суду достављене су и иницијативе за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 1. тачка 5) и чл. 21. до 26. Закона из тачке 1. изреке.

У иницијативама се истиче да је прописивањем обавезе плаћања пореза на регистровано оружје повређена одредба члана 13. Устава којом је прокламована једнакост грађана у правима и дужностима, без обзира на лично својство. Такође, наводи се да прописивање ове пореске обавезе није примерено економским могућностима свих грађана, јер док су грађани бољег имовинског стања у могућности да плате порез, за већину других грађана слабијег имовинског стања опорезивање регистрованог оружја представља додатно оптерећење и погоршање услова живота.

У више иницијатива истиче се да порез на регистровано оружје није могао бити уведен, ако је оружје набављено пре више година на легалан начин и ако је плаћена цена у коју су урачунати сви порези предвиђени законом у моменту куповине. Према мишљењу иницијатора, наведени порез се могао увести само за лица која купе оружје после ступања на снагу оспореног Закона.

Иницијативама се, такође, оспорава уставност увођења пореза који се плаћа на употребу, држање и ношење оружја као и прописивање обавезе плаћања пореза на ловачко оружје. Износи се мишљење да ловци који су чланови ловачког друштва и поседују уредну документацију, треба да буду ослобођени пореза на ловачко оружје. Иницијатори наводе да су грађани који су на легалан начин стекли ловачко оружје већ платили порезе, таксе, царину, као што су то били у обавези да плате и приликом регистрације оружја и промена дозвола за држање и ношење овог оружја. Поред тога, истичу да је порез на регистровано оружје уведен без давања могућности власнику оружја да га одјави како не би платио порез у ситуацији када оружје не користи, већ га само поседује. У иницијативама се указује и на одређене проблеме и различита

тумачења у вези примене оспорених законских норми (нпр. плаћање пореза на две ловачке пушке, иако је једна расходована и др.). Истиче се да су имаоци оружја најчешће војна лица и припадници милиције и да се ова категорија грађана оспореним одредбама Закона кажњава, јер је у обавези да издваја новчана средства на име плаћања пореза, без обзира на основ стицања оружја (наслеђе, поклон, купопродаја).

Представком једног иницијатора затражено је и покретање поступка за оцену уставности члана 2. тачка 4) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002).

Иницијатор сматра да је прописивањем ослобођења од обавезе плаћања пореза за грађане који су оружје добили као награду Војске Југославије или Министарства унутрашњих послова, и то највише на једно од добијених регистрованих оружја за које је прописана најнижа висина пореза, учињена повреда уставног начела којим се гарантује једнакост грађана пред законом. Иницијатор наводи да износ пореза на раније купљено оружје превазилази вредност тог оружја и тражи од Суда да донесе одлуку којом ће утврдити неуставност наведене одредбе Закона.

Уставни суд је доставио предлог овлашћеног предлагача и иницијативе за покретање поступка за оцену уставности оспорених одредаба Закона Народној скупштини на одговор, односно мишљење, на основу члана 15. став 2. и члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука. Пошто Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор, односно мишљење, Уставни суд је наставио поступак, на основу одредбе члана 16. став 3. наведеног Закона.

Оспореном одредбом члана 1. тачка 5) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара уведен је нови облик пореза који се плаћа на употребу, држање и ношење оружја.

Одредбом члана 15. став 1. тачка 9) под б) Закона прописано је да се порез из члана 13. овог закона, тј. порез на употребу чамаца, пловених постројења и јахти (пловећи објекти) плаћа код уписа пловених објеката у уписник чамаца и пловених постројења, односно бродова и код сваког продужавања важности пловидбене дозволе, које се врши у складу са прописима којима се уређује упис пловених објеката у уписник, и то на пловећа постројења - угоститељске објекте по 1 м² површине - 1500 динара. Ставом 2. истог члана Закона, предвиђено је да се порез на употребу пловених објеката умањује 5% за сваку навршену годину старости пловећег објекта, с тим што укупно умањење не може прећи 50% од прописане висине пореза.

Оспорене одредбе чл. 21. до 26. Закона односе се на прописивање обавезе плаћања пореза (члан 21.), моменат настанка пореске обавезе (члан 22.) одређивање пореског обвезника (члан 23.), висину пореске обавезе (члан 24.), ослобађања од плаћања пореза (члан 25), начин утврђивања пореза и рок плаћања (члан 26.).

Чланом 13. Устава гарантује се једнакост грађана у правима и дужностима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или друго лично својство.

Одредбом члана 55. став 2. Устава предвиђено је да држава мерама развојне, економске и социјалне политике, под једнаким условима, подстиче повећање економског и социјалног благостања грађана.

Чланом 52. Устава конституисано је начело да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, чланом 69. став 3. прописано је да се обавеза плаћања пореза утврђује сразмерно економској снази грађана, а чланом 72. став 1. тачка 4. да Република уређује и обезбеђује финансијски систем, што значи и порески систем као његов део.

На основу наведених уставних одредаба, према оцени Суда, произлази овлашћење за законодавца да пропише порез на употребу, држање и ношење оружја, као подоблик пореза на употребу, држање и ношење добара, што је учињено оспореном одредбом члана 1. тачка 5) Закона. Увођење овог пореског подоблика и одређивање предмета његовог опорезивања ствар је опредељења законодавног органа и резултат је вођења одређене пореске политике.

Одредбом члана 2. тачка 7. Закона о основама пореског система ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 29/97, 12/98, 59/98, 44/99, 53/99, 41/2000 и 23/2002) предвиђена је као посебна врста пореза и порез на употребу, држање и ношење покретних ствари. Одредбом члана 142. в) наведеног Закона прописано је да се на употребу, држање и ношење покретних ствари плаћају порези у складу са законом, а одредбом члана 142. г) да се елементи овог пореског облика (предмет, обвезник, основица, стопе, олакшице и ослобођења) уређују законом. Сагласно члану 20. став 5. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србије и Црне Горе ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003) савезни закони који нису из области у којима је Уставном повељом утврђена надлежност државне заједнице Србије и Црне Горе, примењују се, после ступања на снагу Уставне повеље, као општи акти држава чланица, док их њихови надлежни органи не ставе ван снаге, осим у деловима који су у супротности с одредбама Уставне повеље, изузев у областима које су већ регулисане прописима државе чланице.

На основу одредаба члана 52, члана 69. став 3. и члана 72. став 1. тачка 4) Устава Републике Србије Уставни суд је утврдио да су оспорене одредбе чл. 21. до 26. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, којима је прописана обавеза плаћања пореза на регистровано оружје као и сви битни елементи овог пореза (предмет опорезивања, моменат настанка пореске обавезе, порески обвезник, ослобођења, олакшице, пореске стопе и др.) засноване на Уставу.

Суд је утврдио да оспореним одредбама члана 15. став 1. тачка 9) под б) и чл. 21. до 26. наведеног Закона није повређена одредба члана 13. Устава којом се јемчи једнакост грађана, без обзира на лично својство. Наиме, ове законске одредбе примењују се под једнаким условима на све правне субјекте (правна и физичка лица) који се нађу у истој правној ситуацији предвиђеној Законом, без обзира на њихова својства. Такође, Суд је оценио да оспореним одредбама није повређено ни начело сразмерности плаћања пореза економској снази обвезника из члана 69. став 3. Устава из разлога што Устав не одређује начин на који се ово начело реализује, већ је регулативу о томе препустио законодавцу. Према томе, ствар је законодаваца које механизме ће предвидети (пореске стопе, ослобођења, олакшице, пореске стопе или друге фискалне мере)

у циљу спровођења наведеног начела у Законом прописаним правним ситуацијама.

Оспореним одредбама Закона, по оцени Суда, није учињена повреда ни члана 55. став 2. Устава, према коме држава одговарајућим мерама, под једнаким условима, подстиче повећање економског и социјалног благостања грађана. Наиме, наведени уставни принцип има један шири смисао и не треба га доводити у непосредну везу са оспореним одредбама Закона које регулишу пореску материју. Порези, као и друге фискалне дажбине, су средства за остваривање економских и социјалних циљева одређене пореске политике. Целисходност пореске политике и мера за њено спровођење у искључивој су надлежности Народне скупштине, а не Уставног суда.

У погледу оспоравања висине пореза прописане оспореним одредбама Закона, као и у погледу других питања везаних за примену оспорених одредаба Закона, Уставни суд није надлежан за такву оцену, сагласно члану 125. Устава.

Чланом 2. Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002), који се примењује од 1. јануара 2003. године, извршена је допуна оспореног члана 25. став 1. новом тачком 4) којом је прописано да се порез на регистровано оружје не плаћа на оружје које је обвезник добио као награду или приликом одласка у пензију од Војске Југославије или Министарства унутрашњих послова, а највише на једно од добијених регистрованих оружја за које је прописана најнижа висина пореза.

Прописано пореско ослобођење, према оцени Суда, односи се једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији предвиђеној оспореном тачком 4. наведеног Закона. Када је у питању плаћање пореза, принцип једнакости грађана може се третирати само у смислу једнаких услова опорезивања, односно ослобођења. Наиме, у систему пореских погодности, прописивање случајева ослобођења од плаћања пореза и одређивање субјеката на које се ослобођења односе, у домену је пореске политике коју води законодавни орган. Која ће пореска ослобођења бити прописана Законом мотивисано је у случају оспореног члана Закона социјално-економским, безбедносним и другим разлозима. Стога, Суд је утврдио да постоји уставно-правно овлашћење за законодавца да, на основу члана 72. став 1. тачка 4. Устава, уређује фискални систем, укључујући и врсте пореских ослобођења.

С обзиром да је Суд у овој правној ствари донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката Суд је одбацио, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изнетог, као и члана 42. став 3, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ПУ-154/2001 од 18.03.2003.

("Службени гласник РС", број 48/2003)

Закон о допуни Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 36/98)

- члан 1.

Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98)

- члан 303а., 303б. и 303в.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности одредбе члана 1. Закона о допуни Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 36/98) и одредбе члана 25. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98).

2. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 55. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98) у делу који се односи на одредбе чл. 303а, 303б, 303в. и за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 62. став 1. тог Закона.

3. Обуставља се поступак за утврђивање неуставности одредаба члана 55. Закона из тачке 2. изреке, у делу који се односи на одредбе члана 303г. ст. 2. и 3. и члана 303д Закона.

Предлозима је покренут поступак за утврђивање неуставности више законских одредаба из области прекршаја које су идентификоване као одредба члана 25. и одредба члана 55. у делу који се односи на одредбе члана 303г. ст. 2. и 3. и члана 303д. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС" број 44/98) и одредба члана 1. Закона о допуни Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 36/98).

Такође је иницијативама оспорена уставност више законских одредаба из области прекршаја које су идентификоване као одредбе оспореног члана 55. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98), са изузетком одредбе члана 303г. став 1., и одредба члана 62. став 1. овог Закона. Тражена је и оцена сагласности одредаба члана 55. са одредбама чл. 74., 78, 79. и 81. Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 и 65/2001), као и оцена међусобне сагласности оних одредаба оспореног члана 55. које су садржане у одредбама члана 303г. став 2. и члана 303б Закона.

Предлагачи су навели да оспореном одредбом члана 1. Закона о допуни Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 36/98) није ограничена висина износа новчаних казни само код прекршаја из области јавног информисања чиме су учиниоци прекршаја у тој области доведени у неравноправан положај у односу на учиниоце других прекршаја, што није у

сагласности са чланом 13. Устава Републике Србије, да оспорена одредба члана 25. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98) није у сагласности с Уставом због тога што Народна скупштина није била овлашћена да стави у надлежност Влади именовање судија за прекршаје, и да одредбе оспореног члана 55. у делу који се односи на одредбе члана 303г. ст. 2. и 3. и члана 303д Закона нису у сагласности са одредбама члана 24. Устава, зато што окривљеном не пружају могућност да узме браниоца, да буде саслушан, да се брани и да његовом саслушању присуствује бранилац кога он одабере.

Иницијатори су истакли да оспореним одредбама члана 55. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98), органи државне управе нису могли бити овлашћени за вођење прекршајног поступка, да те одредбе пружају могућност вођења прекршајног поступка од стране службеног лица које у погледу стручних квалификација не испуњава услове из члана 303б. став 1. Закона, да не пружају окривљеном могућност да користи право на равноправно учешће у поступку, садржано у члану 22. Устава, право да се брани лично или преко браниоца како то одређује члан 24. Устава, као и право на употребу свог језика у поступку зајамчено чланом 49. став 1. Устава. Иницијатори су навели да одредбе члана 55. Закона не пружају могућност да се на одлуку општинског органа за прекршаје засновану на новом чињеничном стању, поднесе жалба и користи право на накнаду штете настале неправилним радом државних органа, што није у сагласности са чл. 22. и 25. Устава, као и да су оспорене одредбе у супротности са одредбама Закона о прекршајима које се односе на начело утврђивања истине, испитивање окривљеног пре доношења одлуке о кривици, могућност окривљеног да се брани лично или преко браниоца и на двостепеност у прекршајном поступку.

Иницијатори су такође истакли да је и одредба члана 62. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98) неуставна јер ускраћује право на жалбу на одлуку општинског органа за прекршаје, засновану на новом чињеничном стању и право да се против сваке одлуке првостепеног органа поднесе жалба.

Уставни суд је утврдио следеће:

Да је оспореном одредбом члана 1. Закона о допуни Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 36/98), члан 33. Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", бр. 44/89... и "Службени гласник РС", број 37/97) у коме су новчане казне прописане у одређеним распонима, допуњен одредбом да се за прекршаје из области јавног информисања могу прописати и више новчане казне.

С обзиром на то да је на основу члана 72. став 1. тачка 12. Устава Република овлашћена да уреди прекршаје, она је овлашћена да уреди и питање висине казне за прекршаје, а у оквиру тога, полазећи од степена друштвене опасности прекршаја, да различито уреди висину казне за поједине прекршаје у различитим областима као што је то учинила у члану 1. Закона о допуни Закона о прекршајима.

Оспорена одредба члана 1. Закона о допуни Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 36/98), у сагласности је са чланом 13. Устава, који

садржи начело једнакости грађана у правима и обавезама, јер се без изузетка односи на све грађане учиниоце прекршаја у области јавног информисања.

Оспореном одредбом члана 25. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник", број 44/98) измењен је члан 98. став 1. Закона о прекршајима (његовог основног текста) тако што је одређено да судије за прекршаје именује и о престанку њихове дужности одлучује Влада Републике Србије на предлог министра правде.

Полазећи од одредаба члана 72. став 1. тачка 11. и члана 90. тачка 10. Устава које утврђују да Република Србија уређује и обезбеђује организацију и надлежност републичких органа и да Влада Републике Србије, поред у Уставу наведених надлежности обавља и друге послове у складу с Уставом и законом. Уставни суд је оценио да је на основу наведених уставних одредаба Народна скупштина могла, да законом стави у надлежност Влади и именовање и разрешавање дужности судија за прекршаје.

Оспореним одредбама члана 55. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98), после члана 303. Закона о прекршајима додати су нови чл. 303а, 303б, 303в, 303г. и 303д.

Одредбама чл. 303а. до 303в., предвиђено је да се у случају прописивања за прекршај само новчане казне, законом може одредити да прекршајни поступак за поједине прекршаје у првом степену води орган државне управе, одређена је стручна спрема службеног лица које у органу државне управе води прекршајни поступак и уређено је подношење жалбе на решење о прекршају које доноси орган државне управе. У оспореном делу члана 303г. уређена је наплата новчане казне на лицу места, тако што је у ставу 2. и 3. одређено да ако новчана казна не буде плаћена на лицу места овлашћено лице на лицу места доноси решење о прекршају и уручује га учиниоцу прекршаја, да се на решење може изјавити жалба у року од осам дана општинском органу за прекршаје, да овај орган може решавајући по жалби утврђивати потребне чињенице и да на решење тог органа жалба није допуштена. У делу који чини "члан 303д", регулисан је део прекршајног поступка који се односи на извршење решења о прекршају донетог и урученог на лицу места.

На основу наведених уставних одредаба члана 72. став 1. тачка 11, члана 70. став 1, члана 73. тачка 2. и члана 94., Народна скупштина је била овлашћена да оспореним чланом 55. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98) у делу који се односи на одредбе чл. 303а., 303б. и 303в., одреди да републички орган - орган државне управе, може водити прекршајни поступак у првом степену за поједине прекршаје за које је прописана само новчана казна.

Одредбама чл. 303а. до 303в. Закона није повређена уставна гаранција из члана 22. став 1. Устава о једнакој заштити права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом. Ово због тога што се наведене уставне одредбе подједнако односе на све грађане, у истој правој ситуацији.

Неосновано се у наводима иницијатора истиче да се противно Уставу, одредбама члана 55. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98) у делу који се односи на чл. 303а, 303б. и 303в, ускраћује право на накнаду штете настале незаконитим и неправилним радом државног органа, с обзиром да је остваривање тог права

уређено одредбама чл. 83. и 91. Закона које важе и у поступку који воде органи државне управе, што је и изричито одређено оспореним чланом 303а. став 3.

У току поступка пред Уставним судом, одредбе члана 303г. став 2. и 3. и члана 303д. Закона о прекршајима, престале су да важе на основу Одлуке Савезног уставног суда број IY-34/2001 од 08.11.2001. године која је објављена у "Службеном листу СРЈ", број 62/2001 дана 16.11.2001. године, па су из тог разлога престале процесне претпоставке за даље вођење уставно-судског поступка и стекли су се услови за обуставу поступка у смислу члана 25. тачка 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Чланом 22. став 2. Устава, одређено је да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу. Чланом 124. ст. 1, 2. и 3, одређено је да се против првостепених појединачних аката државних органа, као и органа и организација које врше јавна овлашћења, може изјавити жалба надлежном органу. Само изузетно, законом се, у одређеним случајевима, може искључити жалба ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости. О законитости коначних појединачних аката одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита.

Чланом 62. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98), предвиђено је: "Прекршајни поступак у коме до ступања овог закона на снагу не буде донето правоснажно решење о прекршају наставља се по одредбама овог закона."

Одредбама члана 303г. ст. 2. и 3, које су, престале да важе, било је одређено да ако новчана казна која се наплаћује на лицу места не буде наплаћена, овлашћено лице доноси на лицу места решење и уручује га учиниоцу. На ово решење може се изјавити жалба општинском органу за прекршаје који решавајући по жалби може утврђивати потребне чињенице и на чију одлуку по жалби, жалба није допуштена.

Иницијатори су истакли да настављање недовршеног поступка из члана 62. став 1, по одредбама новог Закона значи примену на тај поступак одредбе члана 303г. став 3. која, по мишљењу иницијатора, противно Уставу ускраћује право жалбе на одлуку општинског органа за прекршаје засновану на новом чињеничном стању и право да се против сваке одлуке првостепеног органа поднесе жалба.

Одредба члана 62. став 1. не значи, како иницијатори наводе, примену одредаба члана 303г. ст. 2. и 3., јер те одредбе нису више у правном поретку, нити ускраћује право жалбе на одлуку првостепеног прекршајног органа, предвиђено чланом 81. Закона о прекршајима, којим је сагласно члану 124. став 1. до 3. Устава, предвиђена двостепеност прекршајног поступка.

Одредба члана 62. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98) има карактер прелазне одредбе и одређује који ће се законски прописи примењивати на оне прекршајне поступке који су започети по претходно важећим законским одредбама али нису правоснажно окончани до ступања на снагу нових законских одредаба. Како је Република Србија, овлашћена да преко свог законодавног органа уреди прекршаје, овлашћена је да уреди и прелазне процесне односе између два закона у области прекршаја. Одредба члана 62. став 1. нема повратно дејство, јер се

односи на правну ситуацију која је у току, тј. на започет а недовршен прекршајни поступак.

Оцена међусобне сагласности законских одредаба о прекршајима, коју иницијатори траже, није у надлежности Уставног суда одређеној чланом 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9, члана 23. став 3. и члана 25. тачка 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одлучено је као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 48/2003)
 IY-264/98 од 3.04.2003.

Закон о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000)

- члан 88. став 1. тач. 1) и 9)

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 88. став 1. тач. 1) и 9) Закона о избору народних посланика («Службени гласник РС», број 35/2000) нису у сагласности с Уставом.

Уставни суд Републике Србије, поступајући по сопственој иницијативи, покренуо је поступак за оцену уставности одредаба члана 88. став 1. тач. 1) и 9) Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000), својим решењем, донетим на седници одржаној 23. октобра 2002. године.

Уставни суд је покренуо поступак пошто је оценио да се основано поставља питање сагласности оспорених одредаба Закона, са Уставом Републике Србије, а у том смислу нарочито са одредбама чл. 2., 42., 44., 74. и 76. Устава.

Након покретања поступка за оцену уставности наведених одредаба члана 88. став 1. тач 1) и 9) Закона о избору народних посланика, Суду су поднети и предлози Фонда за развој демократије из Београда као и предлог Странке Србског Просперитета и Уједињене Пензионерске Странке Србије за утврђивање неуставности оспорених одредаба Закона.

Законодавни одбор Народне скупштине у одговору на решење Уставног суда о покретању поступка је истакао да се "избори за народне посланике...организују по пропорционалном систему, што значи да се кандидати за народне посланике кандидују на страначким или коалиционим листама, што је у складу са чланом 42. став 3. Устава; да се " гласањем се бирачи "опредељују за листе и политичке програме странака, односно коалиција тако да

је сам уставотворац и законодавац установио везу између посланика, бирача и политичких странака"; да искључење из странке, односно коалиције представља један од основа које је законодавац прописао за престанак посланичког мандата, јер је законодавац такође предвидео као један од услова за стицање те посланичке функције управо кандидовање на листи политичке странке, односно коалиције, а одредба члана 76. Устава се "односи на период у коме једно лице обавља функцију народног посланика"; да оспорене одредбе Закона не сужавају, нити ограничавају Уставом утврђени положај народног посланика и његово право да одлучује и гласа по сопственом уверењу. То право било би ограничено "када би гласање, односно одлучивање по сопственом уверењу било основ за престанак мандата" и да у Закону о избору народних посланика није предвиђен институт опозива, него су нормирани разлози за престанак мандата народних посланика, с тим што је "сам уставотворац у члану 74. став 3. Устава регулисао да се избори и престанак мандата народних посланика уређује законом".

Уставни суд је 26. фебруара 2003. године одржао јавну расправу, уз учешће представника Народне скупштине Републике Србије, представника надлежних републичких органа, представника подносилаца представки и једног броја научних радника. На расправи су размотрена отворена уставноправна и друга питања од значаја за одлучивање Уставног суда у овој правној ствари.

Оспорене одредбе члана 88. став 1. тач. 1) и 9) Закона о избору народних посланика гласе:

"Посланику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:

1) ако му престане чланство у политичкој странци или коалицији на чијој изборној листи је изабран за посланика,

.....

9) брисањем из регистра код надлежног органа политичке странке, односно друге политичке организације на чијој изборној листи је изабран."

Ставом 2. члана 88. Закона о избору народних посланика предвиђено је да посланику мандат престаје даном наступања случаја из става 1. овог члана. Према ставу 3. тог члана дан престанка мандата констатује Народна скупштина Републике Србије на првој наредној седници после пријема обавештења о разлозима за престанак мандата.

У Уставу Републике Србије утврђено је: да сувереност у Републици Србији припада свим грађанима Републике, а сувереност грађани остварују референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника (члан 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на ".....политичко или друго уверење,.....или које лично својство" (члан 13.); да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и у друге органе и изборна тела (став 1. члана 42.), и да су избори непосредни, бирачко право опште и једнако, а гласање тајно (став 2. члан 42.). У ставу 3. члана 42. Устава предвиђено је да кандидата за народног посланика и за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка, друга политичка организација или група грађана. Устав, у члану 44. став 1., гарантује слободу политичког, синдикалног и другог организовања и деловања (и без одобрења уз упис у регистар код надлежног органа), осим у случајевима утврђеним у ставу 2. тог члана, а у члану 74. став 2.,

прописује да се народни посланици бирају на непосредним изборима, тајним гласањем, док се према ставу 3. овог члана избор и престанак мандата народних посланика уређује законом. Према члану 75. став 1. Устава народни посланици се бирају на четири године, а према члану 76. Устава народни посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран.

Из наведених уставних одредби произлази да Устав није утврдио основе и разлоге за престанак мандата народних посланика, пре истека времена на које су изабрани, већ је предвидео да ће се то питање уредити законом (члан 74. став 3.). Законодавац се, по схватању Уставног суда, приликом уређивања избора и престанка мандата народних посланика мора кретати у оквиру и у границама уставних начела и одредби о парламентарном (народном, грађанском) представништву, изборном праву, непосредним изборима и мандату народних посланика. Према томе, наведене уставне одредбе представљају границу до које и у оквиру које се може кретати законодавац у уређивању избора и престанка мандата народних посланика.

Устав Републике Србије, у члану 42. став 1., гарантује пасивно бирачко право грађанина као индивидуално и једно од основних права грађана које се остварује на основу Устава. У члану 9. Закона о избору народних посланика, ово право се дефинише као право грађана да буду кандидовани и једно је у низу права која чине садржину изборног права загарантованог Уставом. Чланом 42. став 3. Устава утврђено је само да кандидата за народног посланика може предложити политичка странка, друга политичка организација или група грађана. При томе, наведена одредба Устава допушта да за кандидата за народног посланика могу бити предложени и грађани који нису чланови политичке странке, а они су у изборним процесима у досадашњој пракси и предлагани. Истицање кандидатуре на изборној листи политичке странке, односно листи било ког другог субјекта кандидовања из члана 42. став 3. Устава није услов за стицање пасивног бирачког права, јер су листе само начин или техника остваривања права на кандидовање. Тип изборног система утиче на начин кандидовања - на технику како ће се кандидовање извести. Начин кандидовања, на изборним листама или униноминално, није услов за стицање пасивног бирачког права, већ пасивно бирачко право грађанин ужива као субјективно јавно право на основу самог Устава. У супротном, свака промена типа изборног система од стране законодавца релативизовала би Уставом загарантовано изборно право и његово остваривање учинила зависним од воље законодавца, што би било несагласно уставним начелима и принципима утврђеним у чл. 2. и 42, члану 72. ст. 1. и 2. и члану 76. Устава.

Право да кандидује народне посланике, према Уставу и Закону о избору народних посланика, дато је политичкој странци (самостално или у коалицији) или другој политичкој организацији и групи грађана. У том погледу ни Устав ни Закон не праве никакву разлику између предлагача. Уређујући поступак избора народних посланика Закон не говори ни о једном предлагачу појединачно, већ о "предлагачима кандидатских листа". Када утврђује право на кандидовање Устав користи веома прецизне термине "кандидата за народног посланика може предложити...". Закон то исто чини.

Према томе, право кандидовања конституише као право грађана, а не као право чланова политичких организација, а садржај права на кандидовање субјектата из члана 42. става 3. Устава тј. политичких странака, односно других

политичких организација или групе грађана се исцрпљује у праву да слободно номинују односно предлажу кандидате за посланика. Поступак кандидовања представља једну од најзначајнијих фаза изборног поступка, у којој странке имају одлучујућу улогу, али оног момента кад је кандидат предложен односно истакнут, он постаје претендент на јавну - државну функцију о којој, у крајњем, одлучује бирачка воља.

Сагласно члану 42. Устава сваки грађанин који наврши 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину, а избори су непосредни, бирачко право је опште и једнако, а гласање је тајно. Полазећи од Устава, у Закону о избору народних посланика, поред пунолетства наведени су и још неки услови за остваривање изборног права (бирачког права), као што су: пребивалиште, држављанство и пословна способност грађанина. Чланство у политичкој странци односно коалицији није предвиђено као услов за стицање пасивног бирачког права грађанина, тј. права грађанина да буде биран у Народну скупштину и у друге органе и изборна тела, нити је пак чланство у политичкој странци, односно коалицији прописано као услов за њихово кандидовање, па отуда ни престанак тог својства не може бити услов за губитак оствареног права (посланичког мандата).

По оцени Уставног суда, уставноправни положај народних посланика у Народној скупштини кандидованих од стране групе грађана једнак је и исти као и оних посланика који су кандидовани и бирани из реда чланова политичке странке или коалиције, као и оних посланика који су изабрани на листи политичке странке а нису чланови те нити било које странке. Међутим, оспореним одредбама члана 88. става 1. тачка 1) Закона чини се уставноправно неутемељено разликовање положаја народних посланика, када је у питању престанак њиховог мандата у зависности од једне политичке чињенице, а то је чланства у политичкој странци која их је кандидовала. Оспорене одредбе Закона стављају у неједнак положај народне посланике истог парламента са становишта престанка мандата, у зависности од тога ко их је кандидовао, са чије листе су изабрани и да ли су или нису чланови политичке странке. То, по оцени Уставног суда, није у сагласности ни са чланом. 13. Устава, према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира "на... политичко или друго уверење... или које лично својство."

Према томе, из изнетог произлази да се услови за остваривање пасивног бирачког права, па и за његов престанак, не утврђују у процесу кандидовања, односно предлагања кандидата на листи политичке странке или коалиције, нити остваривање тог права загарантованог Уставом може зависити од типа изборног система. Предлагање кандидата на изборним листама јесте начин остваривања права на кандидовање из члана 42. став 3. Устава, а само остваривање тог права може, зависити од врсте изборног система (пропорционални или већински). Из чињенице да је политичка странка или коалиција кандидовала грађанина на својој изборној листи не могу се, по схватању Уставног суда, извлачити посебна права и овлашћења политичке странке, односно коалиције у односу према народном посланику, која би имала и правни, обавезујући карактер, укључујући и право странке на одузимање мандата. Како чланство у политичкој странци, односно другом облику повезивања странака није уставни услов за стицање пасивног бирачког права,

односно није услов за кандидовање, нити услов за избор на функцију народног посланика, законско утврђивање престанка чланства у политичкој странци, или коалицији као основа за престанак посланичког мандата, односно губитак оствареног пасивног бирачког права, по оцени Уставног суда, није у складу са чл. 13. и 42. Устава.

Чланом 76. Устава предвиђено је да народни посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран, док је чланом 2. став 2. Устава утврђено да грађани остварују сувереност, поред осталог, и преко "својих слободно изабраних представника". Како је према члану 4. Закона о избору народних посланика Република Србија једна изборна јединица, то народни посланик у Народној скупштини представља све грађане Републике Србије. Наведена начела утврђена у одредбама чл. 2. и 76. Устава, као и одредба члана 74. став 2. Устава, по којој се народни посланици бирају на непосредним изборима, су темељна начела, односно одредбе које одређују однос бирача и народних посланика и природу посланичког мандата, па отуда све друге норме у правном поретку које се односе на мандат посланика, укључујући и стицање и престанак мандата, по мишљењу Уставног суда, морају полазити од ових уставних одредби. Поменуте одредбе Устава, јесу опште и начелне, али је њихова правна порука која се односи и на статус, односно правни положај народних посланика јасна.

Према ставу 3. члана 74. Устава избор и престанак мандата народних посланика уређује се законом. С обзиром на карактер ове одредбе, аутономија законодавца у уређивању избора и престанка мандата народних посланика опредељена је поменутим одредбама Устава које се односе на начин стицања посланичког мандата и карактер тог мандата. То значи да независно од начина кандидовања и субјеката кандидовања, кандидат према Уставу стиче својство народног посланика чином избора од стране грађана (члан 74. став 2.), и од тог момента посланик постаје представник грађана (члан 76. Устава) преко кога грађани остварују своја суверена права, сагласно члану 2. ставу 2. Устава. Према томе, из наведених одредаба Устава не произлази, по схватању Уставног суда, да право на кандидовање и само кандидовање од стране политичке странке односно коалиције утврђено у члану 42. Устава значи да кандидат, а касније народни посланик, представља само оне који су га предложили, као ни оне који су "за њега гласали", већ све грађане изборне јединице у којој је изабран.

Република Србија је према Уставу држава која почива на начелу грађанског суверенитета, односно народног (грађанског) представништва оличеног у Народној скупштини и народним посланицима као представницима грађана у тој Скупштини. Утврђујући у члану 76. Устава принцип по коме народни посланик представља грађане изборне јединице, и неусловљавајући и неограничавајући ово представљање никаквим правно обавезним налозима чије неопоштовање би имало за последицу престанак мандата, и подупирујући независност и самосталност народног посланика у другим одредбама Устава (укључујући и одредбу члана 77. Устава о имунитету народних посланика), уставотворац је, по оцени Уставног суда, пошао од слободе посланика у представљању грађана у Народној скупштини. Уређивањем престанка мандата на начин како је то учињено у оспореној одредби Закона, законодавац на посредан начин мења уставом опредељену природу посланичког мандата и фактички уводи "прикривени" императивни мандат посланика, али не у односу на оне које по Уставу посланик представља - који су га изабрали и који му

једини могу дати својство народног посланика, већ у односу на политичку странку односно коалицију на чијој је листи кандидован за народног посланика. Међутим, полазећи од члана 2. став 2. и чл. 74. и 76. Устава, Уставни суд оцењује, да законодавац није могао уредити да се законом мандат посланика учини непосредно зависним од чланства у политичкој странци, односно коалицији на чијој листи је кандидован за народног посланика, како је то учињено оспореном одредбом члана 88. став 1. тачка 1) Закона о избору народних посланика.

Народни посланик, као носилац јавне функције у државном органу, као што је Народна скупштина, има Уставом загарантовану слободу у представљању оних који су га бирали и не може бити везан правно обавезујућим налозима политичких партија односно коалиција, чије би непоштовање могло имати за последицу престанка мандата. Из права на кандидовање и истицање кандидата на изборној листи не може се, по оцени Уставног суда, законом установљавати правна одговорност народних посланика у односу на субјект који га је кандидовао. Наиме, народни посланик коме је престало чланство у политичкој странци, односно коалицији са чије је листе изабран, може имати политичку и моралну обавезу да врати мандат, односно поднесе оставку али правна обавеза није Уставом конституисана.

Преко гарантовања и заштите мандата народних посланика, по схватању Уставног суда, штити се у првом реду уставни положај и улога Народне скупштине као представничког тела преко кога грађани врше уставотворну и законодавну власт, као и остварено бирачко право грађанина. Народни посланик је носилац јавне функције која се за период од четири године остварује у Народној скупштини, у складу с Уставом. Одредба члана 88. став 1. тачка 1) Закона чини зависним трајање посланичког мандата од постојања политичког односа, тј. чланства у политичкој странци или коалицији, а тиме и од личног својства посланика као што је политичко уверење, што, по оцени Уставног суда, није у складу са одредбама члана 2. став 2., чл.13. и 44. Устава, које јамче слободу политичких деловања, као ни са чланом 74. став 2. и чланом 76. Устава.

По оцени Уставног суда, основе и начин престанка мандата народног посланика пре истека времена на које је биран, законодавац мора, на основу овлашћења из члана 74. став 3. Устава, уредити тако да води рачуна о Уставом загарантованој суверености грађана и начину њеног остваривања, уставним слободама и правима, као и уставном опредељењу места и улоге Народне скупштине и да утврђујући основе за престанак мандата народних посланика не повреди Уставом загарантовану природу посланичког мандата односно природу политичког представљања утврђену у поменутиим одредбама Устава. С обзиром на изложено, Уставни суд оцењује, да оспорена одредба члана 88. став 1. тачка 1) Закона није у сагласности са чл. 2, 13, 42. и 44, чланом 74. став 2. и чланом 76. Устава.

У погледу оспорене одредбе члана 88. став 1. тачка 9) Закона, према којој народном посланику престаје мандат пре истека времена на који је изабран брисањем из регистра код надлежног органа политичке странке, односно друге политичке организације на чијој листи је изабран, поред изнетог, Уставни суд посебно истиче да народни посланик добија мандат, у смислу члана 74. став 2. Устава, од грађана на непосредним изборима. Без обзира да ли су кандидати предложени на униноминалним или пропорционалним изборима, да

ли их предлаже на основу члана 42. став 3. Устава, политичка странка или коалиција, друга политичка организација или група грађана, својство посланика се стиче искључиво чином избора, односно једино вољом бирачког тела. С обзиром на то да не постоји уставноправно утемељена веза између бирача и посланика у току трајања мандата у смислу правне везаности у остваривању функције народног посланика (члан 76. Устава), па ни у погледу престанка мандата, "судбина мандата" народног посланика не може се законом непосредно везати за статусне и организационе промене политичке странке, односно друге политичке организације која их је кандидовала за народног посланика.

Такође, оспорена одредба члана 88. став 1. тачка 9) Закона није у складу ни са одредбом члана 44. Устава којом се јамчи слобода политичког организовања и деловања, с обзиром да та одредба својом садржином и последицама које може изазвати (престанак мандата народног посланика), по оцени Уставног суда, ограничава остваривање уставне слободе промене облика политичког организовања и деловања, па и оног облика до кога долази самом вољом политичке странке и њених чланова.

Оспорена одредба Закона није у сагласности ни са чланом 13. Устава, јер се њоме, такође, повређује уставни принцип о једнакости грађана. Уставно овлашћење законодавца да уреди престанак мандата народног посланика, подразумева уређивање општег режима престанка мандата који једнако важи за све народне посланике, независно од њихових личних својстава.

Уставни суд оцењује да из свега изнетог произлази да се кроз утврђивање основа за престанак мандата, како је то учињено у оспореним одредбама члана 88. став 1. тач. 1) и 9) Закона, не може решавати проблем очувања партијске дисциплине, нити питање одржавања странке у политичком и правном животу између два изборна циклуса, јер се тиме повређују уставне одредбе које опредељују карактер мандата народних посланика (члан 2. став 2, члан 74. став 2 и члан 76.), као и одредбе о политичким слободама и правима грађана (чл. 13, 42. и 44. Устава).

По оцени Уставног суда, својство народног посланика стечено на непосредним изборима, не може, по Уставу, бити условљено променом политичког уверења, односно политичке оријентације, како на страни посланика, тако ни на страни политичке странке. Политичким странкама се не могу законом дати овлашћења која ће имати за последицу промену састава Народне скупштине као законодавног органа, као што ни политички или правни живот странке са чије је листе одређени посланик изабран не може, према Уставу, након избора, имати непосредни утицај на састав Народне скупштине.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правним дејством његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000) наведене у изреци престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Закон о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02)

- члан 3. ст. 2. и 3.

Правилник о накнади за оверу потписа бирача... ("Службени гласник РС", бр. 42/00 и 43/02)

- члан 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 3. ст. 2. и 3. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02).

2. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости члана 2. Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу за избор народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 42/00 и 43/02).

3. Одбацује се захтев за доношење "привремене мере обуставе предизборног поступка или скидања обезбеђења потписа и плаћања судске таксе".

Партија "Демократско пролеће Србије" својом представком од 26. августа 2002. године покренула је поступак за "оцену уставности и законитости предизборног поступка" наводећи "да су расписани избори за председника Србије ... да нису донети неопходни прописи за спровођење поступка за избор председника" те да је, на тај начин, "створен недемократски амбијент, посебно под условима подношења оверених судских потписа, за које је потребно платити најмање 50,00 динара по потпису, што укупно износи преко 500.000,00 динара и тиме онемогућава да се, по Уставу, кандидују они способни кандидати који немају потребна финансијска средства ... " Подносилац предлога сматра да су тиме "озбиљно угрожена људска права на кандидовање ... јер нису унапред обезбеђена потребна финансијска средства из буџета ... " Предлагач истовремено наводи да је основно људско право на кандидовање ограничено и условљено "подношењем 10.000 потписа за које треба платити судску таксу од најмање 500.000,00 динара", па истиче да "у Уставу нигде не стоји да се за председника могу бирати само богати или само запослени и из власти и да треба платити држави 500.000,00 динара".

Подносилац представке захтева да Уставни суд по хитном поступку предузме потребне мере, а пре свега да донесе привремену меру обуставе предизборног поступка или "скидања услова обезбеђења потписа и плаћања судске таксе од најмање 500.000,00 динара.

Из садржине представке може се утврдити да је оспорена уставност и законитост члана 3. ст. 2. и 3. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 72/92 и 73/02), као и члана 2.

Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу за избор народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 42/00 и 43/002).

Одредбом члана 87. став 7. Устава Републике Србије предвиђено је да се поступак избора и опозива председника Републике уређује Законом.

Одредбом члана 3. став 2. Закона о избору председника Републике, предвиђено је да кандидата за председника Републике може предложити политичка странка или друга политичка организација која прикупи најмање 10.000 потписа бирача у Републици, а ставом 3. истог члана да кандидата за председника Републике може предложити и група грађана која прикупи најмање 10.000 потписа бирача у Републици. Према члану 1. Закона о избору председника Републике, избор, односно опозив председника Републике Србије обавља се на основу сходне примене одредаба Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/2000 и 69/2002), ако тим Законом није друкчије одређено.

Чланом 2. Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу народних посланика за избор народних посланика, за оверу потписа бирача плаћа се накнада од 50,00 динара. Овај Правилник донет је на основу члана 43. став 4. Закона о избору народних посланика који се, на основу наведеног члана 1. Закона о избору председника Републике, сходно примењује у поступку избора председника Републике.

На основу члана 87. став 7. Устава, Законом о избору председника Републике уређен је избор и опозив председника Републике Србије. Оспореним одредбама члана 3. ст. 2. и 3. Закона, уређено је ко може да предложи кандидата за председника Републике као и потребан број потписа бирача у Републици, који такву кандидатуру подржавају. Наведеним одредбама уређен је поступак кандидовања за председника Републике за све грађане једнако, па се, по оцени Уставног суда, њима не нарушавају принципи из члана 12. Устава према којем се слобода и права остварују, а дужност испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом. Такође, оспореним одредбама није повређено начело из члана 13. Устава према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на веру ... политичко или друго уверење, социјално порекло, имовно стање или које лично својство.

Законским одређивањем броја бирача који треба да својим потписом подрже кандидатуру за председника Републике и увођењем обавезе овере потписа бирача нису повређене, по оцени Уставног суда, ни одредбе члана 42. Устава, јер се тиме не нарушава Уставом утврђено право грађана на непосредне изборе, опште и једнако бирачко право и тајност гласања. Наиме, законодавац је Уставом овлашћен да уреди поступак избора председника Републике и у оквиру тога и начин кандидовања као једну од фаза која претходи самом чину избора.

Одређивање броја бирача чије потписе предлагач треба да прикупи ради подршке кандидатуре за председника Републике као и утврђивање конкретног износа за оверу потписа, јесу, по мишљењу Уставног суда, питања целисходности законског уређивања, односно уређивања Правилником Министарства правде, о чему Уставни суд, на основу члана 125. Устава није надлежан да одлучује.

Захтев да Уставни суд, по хитном поступку, донесе "привремену меру обуставе предизборног поступка или скидања услова обезбеђења потписа и плаћања судске таксе", је, у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбачен, јер је донета коначна одлука.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/31 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 53/2003)
 ПУ-152/2002 од 27.03.2003.

Закон о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 72/92 и 73/02)

- члан 1.

Закон о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000)

- члан 43.

Правилник о накнади за оверу потписа бирача... ("Службени гласник РС", бр. 42/00 и 43/02)

- члан 2.

Упутство о спровођењу Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", број 76/02)

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 1. Закона о избору председника Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 72/92 и 73/02).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности члана 43. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/00).

3. Одбацује се захтев за оцењивање законитости члана 2. Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу за избор народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 42/00 и 43/02).

4. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости одредаба Упутства о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије ("Службени гласник РС", број 76/02), у делу "Обрасци за спровођење изборних радњи за избор председника Републике", а који се односи на обрасце ПРС-1, ПРС-2 и ПРС-3.

5. Одбацује се захтев за одређивање "привремене мере забране наплаћивања накнаде за оверу потписа".

Српска народна радикална странка из Београда и Савез незапослених из Ниша покренули су пред Уставним судом Републике Србије поступак за утврђивање неуставности и незаконитости: члана 1. Закона о избору председника Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 72/92 и 73/02); члана 43. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/00); Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу за избор народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 42/2000 и 43/00) и Упутства о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије ("Службени гласник РС", број 76/02).

У поднетим предлозима наводи се да Упутство о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије, односно обрасци одштампани уз Упутство, којим је предвиђено да је за предлагање кандидата за председника Републике Србије потребно 10.000 судски оверених потписа бирача, као и Правилник о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу за избор народних посланика, којим је прописана накнада од 50,00 динара за сваки оверени потпис, нису у складу са Законом о избору председника Републике Србије, јер тај Закон не садржи основе за такво уређивање. Предлагач истиче да је одредбама члана 43. Закона о избору народних посланика прописано да је за утврђивање и усвајање изборне листе за избор народних посланика потребна судски оверена изјава 10.000 бирача, да је Правилником прописана накнада од 50,00 динара за оверу потписа бирача, а да Законом о избору председника Републике Србије којим се уређује поступак избора председника није предвиђено овакво оверавање потписа и плаћање накнаде за оверу. Предлагач је мишљења да је одредба члана 1. Закона, која дозвољава сходну примену Закона о избору народних посланика и на поступак избора председника Републике противуставна и "противзаконита" јер примена наведених одредаба Закона о избору народних посланика и Правилника на избор председника Републике, изискује трошкове који онемогућавају мање ванпарламентарне странке и друге организације да предлажу своје кандидате за председника и учествују на председничким изборима, јер не могу да обезбеде потребна финансијска средства. Тиме се стављају у неравноправан положај у односу на парламентарне и веће политичке странке. Предлагач, такође, оспорава и одредбу члана 43. став 3. Закона о избору народних посланика, и наводи да је утврђивање судске овере изјаве бирача супротно одредбама Устава, а пре свега чл. 11., 12., 13., 42., 43. и 44.

Предлагач сматра да су одредбе оспорених аката у супротности и са Декларацијом ОЕБС-а о људским правима и Декларацијом ОУН о људским правима човека из 1948. године. Такође, предлагач захтева и оцену међусобне сагласности Закона о избору председника Републике са Законом о избору народних посланика, Законом о политичким организацијама и Законом о регистрацији политичких странака. Предлагач захтева да Уставни суд одреди "привремену меру забране наплаћивања накнаде за оверу потписа бирача", до доношења коначне одлуке.

Уставни суд је утврдио:

Одредбама члана 12. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије утврђено је да се слобода и права остварују а дужности испуњавају на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (став 1), а законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.). Из одредбе члана 12. став 2. Устава као и одредбе члана 87. став 7. Устава произлази да се питање начина остваривања уставног права грађана да бирају и буду бирани као и питање поступка избора председника Републике, уређује законом. Према томе, по оцени Уставног суда, законодавац је овлашћен да поступак избора за председника Републике уреди законом, а у складу са тим и да утврди да се на избор председника Републике сходно примењују одредбе Закона о избору народних посланика, како је то уређено у у члану 1. Закона. Наиме, Устав допушта да се поступак избора за председника Републике уређује законом, али Устав, по схватању Уставног суда, не одређује којим би појединим законом требало уредити поступак избора председника Републике као ни да се поступак избора мора у целини уредити једним законом. Ствар је законодавне политике и оцене законодавца на који начин треба уредити одређену материју, у једном или више аката, о чему Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан, да одлучује.

У вези са наводима предлагача да се оспореном одредбом члана 1. Закона крше људска права и да се политичке странке доводе у неравноправан положај, Уставни суд је констатовао да оспорена одредба не садржи правну норму којом се уређују спорна питања судске овере изјаве бирача и плаћања накнаде за оверу потписа бирача, већ само норму која упућује на сходну примену Закона о избору народних посланика на питања избора председника Републике, па је оценио да оспорена одредба члана 1. Закона, по својој садржини, није несагласна с Уставом и захтев предлагача, у овом делу, одбио.

Оспореним одредбама члана 43. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/00) предвиђено је да је изборна листа утврђена кад је својим потписом подржи најмање 10.000 бирача, да сваки потпис мора бити оверен у општинском суду и да је Министарство правде овлашћено да утврди висину накнаде за оверу потписа бирача. Наведеним одредбама Закона уређен је начин утврђивања изборне листе и то за све грађане једнако, тако да се том одредбом не нарушавају уставни принципи садржани у члану 12. и 13. Устава. Такође, оспореним чланом Закона није повређено ни Уставом утврђено право грађана на непосредне изборе, на опште и једнако бирачко право и тајност гласања, садржано у члану 42. став 2. Устава. Наиме, законодавац је Уставом овлашћен да уреди избор народних посланика, а у оквиру тога да уреди и поступак кандидовања као једну од фаза изборног поступка. Питања као што су обавеза судске овере потписа бирача и висина накнаде за оверу су питања која спадају у домен целисходности решења и о томе Уставни суд, према члану 125. Устава, није овлашћен да одлучује.

Уставни суд је разматрао предлоге и иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредби члана 43. Закона о избору народних посланика и донео Одлуку ("Службени гласник РС", број 52/00) којом се одбијају предлози за утврђивање неуставности наведеног члана. Суд је оценио, полазећи од овлашћења Народне скупштине да уреди изборе за народне посланике, да су чланом 43. Закона спорна питања уређена за све

грађане једнако и да се не нарушавају уставни принципи садржани у чл. 12., 13. и 42. Устава Републике Србије. С обзиром да се захтев за оцењивање уставности односи на исте одредбе Закона о којим је Суд већ одлучивао а да из навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је захтев предлагача, у овом делу, одбацио.

Предлагач оспорава законитост чл. 1. до 5. Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу за избор народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 42/00 и 43/02). Међутим из садржине предлога произилази да се оспорава само висина накнаде за оверу потписа бирача која је регулисана чланом 2. Правилника (50,00 динара за оверу потписа једног бирача). Сама обавеза плаћања накнаде утврђена је Законом о избору народних посланика (члан 43. став 4.), а Правилником, који је донет ради извршавања тог Закона, уређује се само висина накнаде. Утврђивање висине накнаде за оверу потписа по својој правној природи спада у питања из домена законодавне политике, па одлучивање о томе, у смислу члана 125. Устава, није у надлежности Уставног суда. Уставни суд је донео Одлуку ("Службени гласник РС", број 53/03) којом је одбио предлог за утврђивање незаконитости члана 2. Правилника из разлога што је оценио да је питање утврђивања висине накнаде за оверу потписа бирача питање целисходности о којем, према члану 125. Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује. Како се овде ради о пресуђеној ствари, а из навода и разлога наведених у предлогу не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је захтев предлагача, у овом делу, одбацио.

Предлагач је оспорио Упутство о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије које је донела Републичка изборна комисија, али није навео разлоге оспоравања. Међутим, из целине садржине предлога којим се оспоравају наведени акти може се закључити да су предмет оспоравања обрасци којима се захтева да се у њима наведу изјаве бирача који подржавају предлог кандидата и чији су потписи на изјави оверени код надлежног суда. Оспореним Упутством се, међутим, не установљава обавеза судске овере изјаве бирача, јер је то учињено чланом 43. Закона о избору народних посланика, већ се у наведеним обрасцима одштампаним уз Упутство међу подацима које треба да обрасци садрже, наводи и судска овера потписа бирача. Обавеза судске овере је прописана Законом о избору народних посланика, који се према члану 1. Закона о избору председника Републике сходно примењује и на поступак избора председника Републике. Према томе, оспорено Упутство није несагласано са законом, јер се њиме у складу са законом и ради његовог извршавања, утврђује облик и садржај обрасца за спровођење појединих изборних радњи за избор председника Републике. Полазећи од наведеног, Уставни суд је одбио предлог за утврђивање незаконитости Упутства у делу "Обрасци за спровођење изборних радњи за избор председника Републике", а које се односе на обрасце ПРС-1, ПРС-2 и ПРС-3.

У вези са наводима предлагача да су оспорни акти у супротности са Декларацијом ОЕБС-а о људским правима и Декларацијом ОУН о људским правима човека из 1948. године као и захтевом за оцену међусобне сагласности закона, Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан да оцењује сагласност републичких прописа са декларацијама међународних организација, као што није надлежан ни да цени међусобну сагласност републичких закона.

С обзиром да је донео коначну одлуку, захтев предлагача за одређивање "привремене мере забране наплаћивања накнаде за оверу потписа",

Уставни суд је одбацио, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног, члана 42. став 3., члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 78/2003)
 IY-153/02 од 10.07.2003.

Закон о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова ("Службени гласник РС", број 53/95)

- члан 6. ст. 1., 2. и 3, члан 10., члан 11. став 3. члан 13., члан 15. ст. 2. и 3., члан 16. и члан 17. став 1.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 6. ст. 1. и 2, и става 3. у делу који гласи "Друга", чл. 10. и 13, члана 15. ст. 2. и 3. и члана 17. став 1. у делу који гласи "задржавању чина по одредби члана 15. став 2. овог закона..." Закона о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова ("Службени гласник РС", број 53/95), нису у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 11. став 3. и члана 16. Закона из тачке 1. изреке.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднете су две представке (група адвоката из Врања и Фонд за развој демократије из Београда) у којима се тражи оцена уставности члана 6. став 1. и 2, члана 10, члана 11. став 3, члана 15. став 3. и члана 16. Закона о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова ("Службени гласник РС", број 53/95).

Наведене одредбе оспоравају се посебно са становишта овлашћења председника Републике да унапређује и у чин генерала поставља овлашћена службена лица Министарства унутрашњих послова и да врши њихово распоређивање на радна места за која је актом о систематизацији предвиђен генералски чин; да додељује почасне чинове лицима која нису југословенски грађани ако имају нарочите заслуге за безбедност Републике и њених грађана и да одлучује о задржавању чина овлашћеном службенику Министарства унутрашњих послова који је имао у време одласка у пензију а није распоређен у резервни састав, као и због тога што се њима нарушава Уставом утврђено начело поделе власти, односно, како се у представкама

наводи, подносиоци их сматрају спорним са становишта одредби чл. 9, 73, 83, 90. и 94. Устава Републике Србије. Према мишљењу подносиоца представки Устав даје овлашћење Влади да поставља и разрешава функционере у Министарству унутрашњих послова, па и оне за чија је радна места према акту о систематизацији предвиђен генералски чин. Такође, подносиоци представки истичу да су министарства, према Уставу, самостална у вршењу Уставом и законом утврђених надлежности. Оспорене законске одредбе стављају министра унутрашњих послова у ситуацију да одговара за рад Министарства, а да на најодговорнијим местима "буду радници које поставља и разрешава неко други." У представкама се наводи да овакво уређивање нарушава систем поделе власти, извршна власт се преноси на председника Републике, а Народној скупштини се онемогућава контрола рада Владе и министарстава које сама бира и о чијем поверењу одлучује.

У једној од представки захтева се доношење привремене мере, односно обуставе извршења појединачних аката или радњи донетих на основу оспорених чланова Закона.

Уставни суд Републике Србије је, на основу члана 15. став 2. и члана 16. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) закључио да затражи мишљење од Народне скупштине Републике Србије. Народна скупштина тражено мишљење није доставила.

Уставни суд Србије је, поводом поднетих представки, на седници одржаној 26. децембра 2002. године донео Решење о покретању поступка за оцену уставности оспорених одредаба Закона о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова, а на седници одржаној 10. априла 2003. године Допунским решењем покренуо поступак по сопственој иницијативи, за оцену уставности и одредаба члана 13, члана 15. став 2. и члана 17. став 1. наведеног Закона.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио:

Надлежности председника Републике су непосредно утврђене самим Уставом и не могу се проширивати ван надлежности које су прецизиране у члану 83. Устава. Наиме, чланом 83. тач. 1) до 11) Устава утврђене су надлежности председника Републике које обавља непосредно на основу Устава, а чл. 84, 85, 89. и 132. став 1. надлежности које обавља у складу са Уставом, како је то и предвиђено у члану 83. тачка 12. Устава.

Оспореним одредбама члана 6. ст. 1. и 2. Закона предвиђено је да генерале и овлашћена службена лица на радна места за која је актом о систематизацији утврђен чин генерала распоређује и у чин поставља председник Републике (став 1.) као и да председник Републике распоређује и у почетни чин потпоручника промовише и лица која су високо образовање и тај чин стекла завршетком основних студија на Полицијској академији (став 2.). Послови и овлашћења председника Републике утврђени у члану 6. ст. 1. и 2. Закона представљају уставно неутемељено проширивање надлежности председника Републике Законом, с обзиром да у члану 83. Устава за такво уређивање не постоји уставни основ. Оспорене одредбе Закона нису у сагласности ни са одредбама члана 90. тач. 5) и 7) Устава према којима Влада поставља и разрешава функционере у министарствима и посебним организацијама, у која спада и Министарство унутрашњих послова. Уређивање послова и овлашћења председника Републике на начин предвиђен у члану 6. ст. 1. и 2. оспореног

Закона није у складу ни са чланом 73. тачка 11) Устава према којем Народна скупштина Републике Србије обавља контролу рада над радом Владе и других органа и организација одговорних Народној скупштини, у складу са Уставом и законом. Осим тога, председник Републике, према оспореним одредбама Закона, поставља и распоређује генерале и овлашћена службена лица за која је актима о систематизацији утврђен чин генерала и распоређује и у почетни чин потпоручника промовише лица која су високо образовање стекла завршетком основних студија на Полицијској академији, без предлога надлежног министра, што је у супротности и са чланом 94. став 3. Устава према коме су министарства самостална у вршењу Уставом и законом одређених надлежности.

С обзиром на то да су одредбе члана 6. ст. 1. и 2., по оцени Уставног суда, у супротности са Уставом, неуставна је и одредба става 3. истог члана у делу који гласи "Друга", јер након што је утврђена неуставност члана 6. ст. 1. и 2., она губи смисао и чини нејасном целину одредбе става 3. члана 6. Закона, која иначе није оспорена.

Оспорени члан 10. Закона, према коме председник Републике, на предлог министра унутрашњих послова може унапредити овлашћено службено лице са вишим чином у чин генерала, односно овлашћено службено лице са чином генерала у виши генералски чин, није по оцени Уставног суда, у сагласности са Уставом. Наиме, за такво овлашћење председника Републике не постоји основ у члану 83. Устава а, по схватању Уставног суда, њиме се нарушава и начело поделе власти из члана 9. Устава.

Одредба члана 13. Закона према којој председник Републике, на предлог министра унутрашњих послова, може смањити или опростити дисциплинску меру заустављања у напредовању у виши чин изречену овлашћеном службеном лицу из члана 6. ст. 1. и 2. и члана 10. овог Закона, по оцени Уставног суда, није сагласна са Уставом, с обзиром да председник Републике за овлашћење наведено у одредби члана 13. оспореног Закона нема основ у члану 83. Устава, као и због тога што се тиме, по схватању Уставног суда, нарушава начело поделе власти из члана 9. Устава. Учешће председника Републике у смањењу или опраштању дисциплинске казне представља непосредно мешање у унутрашњу организацију и права, обавезе и одговорности запослених, што је, у смислу прописа о управи, овлашћење министра које произилази и из начела самосталности из члана 94. став 3. Устава, према коме су министарства самостална у вршењу Уставом и законом одређених надлежности. Поред тога, након што је утврђена неуставност одредаба члана 6. ст. 1. и 2. и члана 10. Закона, одредба члана 13. губи правни смисао, јер се одредба овог члана управо односи на овлашћена службена лица наведена у тим члановима.

Оспореним одредбама члана 15. ст. 2. и 3. Закона предвиђено је да, изузетно, чин који је имало у време одласка у пензију може задржати и овлашћено службено лице из члана 6. ст.1. и 2. и члана 10. овог Закона које није распоређено у резервни састав Министарства унутрашњих послова, а о задржавању чина по одредби става 2. овог члана одлучује председник Републике, на предлог министра унутрашњих послова. Наведене одредбе су, по оцени Уставног суда, у супротности са чл. 83. и 94. Устава. Председник Републике за овлашћење наведено у оспореним одредбама нема основ у члану 83. Устава, а оспорене одредбе су у супротности и са начелом самосталности министарстава у вршењу Уставом и законом одређених надлежности, утврђеном

у члану 94. став 3. Устава. Одредбе члана 15. ст. 2. и 3. су правно неодрживе и због тога што оне регулишу задржавање чина од стране овлашћеног службеног лица које је оно добило на основу одредаба члана 6. ст. 1. и 2. и члана 10. Закона, за које је утврђено да су несагласне с Уставом.

Одредба члана 17. став 1. оспореног Закона, у делу који гласи: "задржавању чина по одредби члана 15. став 2. овог закона...", није, по оцени Уставног суда, у сагласности са Уставом, с обзиром да се акта о задржавању чина доводе у непосредну везу са одредбама члана 6. ст. 1. и 2. и члана 10. Закона, за које је утврђено да нису сагласне с Уставом.

Оспорена одредба члана 11. став 3. Закона, према којој министар унутрашњих послова или старешине кога он овласти доноси акт о превременом, односно ванредном стицању непосредно вишег чина, под условима из ст. 1. и 2. овог члана (највиша позитивна оцена у последње две године, одређено време проведено у чину, изузетни резултати и значајан допринос остваривању безбедности Републике и њених грађана и др.), по оцени Уставног суда, нису у супротности са чланом 94. став 3. Устава, према коме су министарства слободна у вршењу Уставом и законом одређених надлежности, односно са ставом 5. истог члана, према коме се законом уређује организација и надлежност министарства.

Оспореним чланом 16. Закона предвиђено је да председник Републике може доделити почасни чин утврђен Законом о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова лицу које није југословенски држављанин ако има нарочите заслуге за безбедност Републике и њених грађана. Чланом 83. тачка 10) Устава предвиђено је да председник Републике додељује одликовања и признања утврђена законом. Како се, по схватању Уставног суда, додељивање почасног чина може сматрати законом утврђеним признањем, одредба члана 16. Закона, по оцени Уставног суда, није у несагласности с Уставом.

Предлог за обуставу од извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона, Суд је одбацио, као у тачки 3. изреке, јер је у овом предмету донео коначну одлуку.

Уставни суд је на основу члана 42. став 3. члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Закона о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова ("Службени гласник РС", број 53/95) наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ПУ-5/96 од 12.06.2003.

("Службени гласник РС", број 66/2003)

Закон о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/2002)

- члан 141. и 142.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и неприхватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности чл. 141. и 142. Закона о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/2002).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу чл. 141. и 142. Закона о универзитету.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак предлогом Медицинског академског форума из Београда за оцену уставности чл. 141. и 142. Закона о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/2002), а поднете су и две представке којима је иницирано покретање поступка за оцену уставности истих одредаба Закона.

По мишљењу предлагача и подносилаца иницијативе оспореним чл. 141. и 142. Закона утврђено је повратно дејство овог Закона на начин који је несагласан са чланом 121. Устава Републике Србије. Предлагач и подносиоци иницијативе сматрају да се оспореним одредбама Закона противуставно поништавају, односно мењају звања, статус у настави и права по том основу, наставника и сарадника универзитета стечена и утврђена коначним и правоснажним актима донетим на основу Закона о универзитету из 1998. године, односно звања и стечена права враћају се на моменат пре ступања на снагу тог Закона. С обзиром на то да се чланом 141. Закона утврђује преиспитивање поступка за избор наставника и сарадника, с тим да се поступак спроводи на начин и од стране органа и по поступку предвиђеним овим Законом, то по мишљењу предлагача и подносилаца иницијативе, значи да нису у питању појединачне одредбе Закона за које се, по изузетку, може утврдити повратно дејство, већ је практично у питању ретроактивна примена Закона у целини. Поред тога, предлагач и подносиоци иницијативе сматрају да је чланом 142. Закона повређено начело из члана 13. Устава о једнакости у правима и дужностима, по основу једнако стеченог статуса, јер се уређује различит правни статус и обим права наставника и сарадника који су звања стекли за време важења Закона из 1998. године.

Предлагач и подносиоци иницијативе предлажу Уставном суду доношење "мере обуставе од извршења свих појединачних аката и радњи донетих или предузетих на основу чл. 141. и 142. Закона о универзитету."

Уставни суд је доставио Народној скупштини предлог на одговор, а иницијативе на мишљење, а пошто Народна скупштина није доставила одговор, и мишљење Уставни суд је на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) наставио поступак.

Уставом Републике Србије предвиђено је у члану 72. став 1. тачка б) да Република уређује и обезбеђује систем у области образовања, а у члану 65.

прописано је да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе.

На основу наведених уставних овлашћења Народна скупштина је Законом о универзитету уредила систем у области универзитетског образовања, услове и начин обављања делатности универзитета и факултета као јавне службе. Законом су, поред осталог, утврђена звања наставника и сарадника универзитета, услови за избор у звање, поступак избора и права и обавезе из радног односа. Одредбама оспорених чл. 141. и 142. Закона које су по свом карактеру прелазне и завршне уређују се одређена права и обавезе наставника и сарадника као и надлежност и овлашћење органа у спровођењу поступка преласка на регулативу успостављену одредбама овог Закона. Оспореним одредбама чл. 141. и 142. Закона прописана је могућност преиспитивања поступака за избор наставника и сарадника који су спроведени или започети у време важења Закона о универзитету из 1998. године ("Службени гласник РС", број 20/98), који је престао да важи 1. маја 2002. године ступањем на снагу важећег Закона, као и преиспитивања преузимања наставника и сарадника са другог универзитета, односно факултета. Овим одредбама Закона утврђена су и права и обавезе лица којима је престао радни однос на основу примене предходног Закона, као и задржавања одређених права која су стечена за време важења наведеног Закона из 1998. године.

Уставом је у члану 121. предвиђено да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

У погледу повратног дејства одредаба Закона Уставни суд је утврдио да је у образложењу Предлога закона о универзитету који је Влада Републике Србије поднела Народној скупштини наведено да одредбе члана 141. ст. 1, 2. и 4. Закона имају повратно дејство и износе се разлози за то, односно наводи се постојање општег интереса који захтева утврђивање повратног дејства ових одредаба. Такође је у образложењу наведено да и део одредаба члана 142. Закона има повратно дејство које је нужна последица решења садржаних у члану 141. Закона. Уставни суд није надлежан да цени тај интерес, већ оцењује да ли је у поступку доношења закона утврђен општи интерес за давање повратног дејства оспореним одредбама Закона.

Имајући у виду да је у току поступка доношења Закона Народна скупштина утврдила да општи интерес захтева да одредбе чл. 141. и 142. Закона о универзитету имају повратно дејство, то по оцени Уставног суда одређивање повратног дејства наведеним одредбама није у супротности с Уставом.

Оспореним одредбама чл. 141. и 142. Закона није повређено начело о једнакости грађана у правима и дужностима, из члана 13. Устава јер се одредбе закона односе на поступак избора свих наставника и сарадника који је спроведен или започет по одредбама Закона о универзитету из 1998. године, и на све наставнике и сараднике који су преузети са других универзитета и факултета по одредбама тог Закона, или им је престао радни однос на основу одредаба тог закона.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку о уставности оспорених одредаба чл. 141. и 142. Закона, захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу њих је одбачен на

основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9. и члана 47. тач. 2. и 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 75/2003)
 IY-120/2002 од 19.06.2003.

Закон о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02)

- члан 42. став 3., члан 49. став 2., члан 71. став 3. и члан 75. став 3.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02)

- члан 15., став 3. и 4.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. став 3. и члана 75. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02) и члана 15. ст. 3. и 4. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву (Службени гласник РС, број 42/02).

Републичко јавно тужилаштво, Окружно јавно тужилаштво у Београду, Прво, Друго, Треће и Пето општинско јавно тужилаштво у Београду и Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије покренули су пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности одредаба чл. 42. став 3, 49. став 2., 71. став 3., 75. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01) и члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02).

Према наводима предлагача, јавно тужилаштво је, према Уставу, заједно са судовима "део правосуђа." Јавно тужилаштво је, према одредби члана 103. Устава самосталан државни орган који своју уставну функцију гоњења учинилаца кривичних дела врши једино као "самосталан и независан државни орган, што искључује могућност утицаја на тужилаштво од стране других државних органа." Оспорене одредбе члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. став 3. и члана 75. став 3. Закона, по мишљењу предлагача, "уводе институционалну зависност јавног тужилаштва од министарства надлежног за послове правосуђа и доводе јавно тужилаштво у положај подређености извршној власти". Предлагачи посебно истичу да је самосталност јавног тужилаштва одређена Законом и да нико изван јавног тужилаштва нема право

да одређује послове јавним тужиоцима, јер су они обавезни да само надлежном јавном тужиоцу образложе своје чињеничне и правне ставове у појединим предметима. Закон о јавном тужилаштву, међутим, оспореним одредбама "подређује јавно тужилаштво министарству правде". Предлагачи, осим тога, наводе да одредба члана 71. став 3, према којој министар надлежан за правосуђе утврђује разлоге за престанак дужности и за разрешење Републичког јавног тужиоца, даје могућност да Републички јавни тужилац "пред органом изван система јавног тужилаштва... образлаже чињеничне и правне ставове које је имао у виду приликом доношења одлуке" у конкретној кривичној ствари. С обзиром да је јавно тужилаштво "хијерархијски и централистички уређен државни орган, оваквим законодавним решењем повређена је институционална димензија самосталности тужилаштва." Предлагачи, такође, сматрају да "самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца може да буде дерогирана једино принципом унутрашње и спољашње хијерархије у раду тужилаштва..., да су у свом раду јавни тужиоци независни од лица или органа изван тужилаштва...", па да стога " ... дисциплинска власт министра надлежног за правосуђе над Републичким јавним тужиоцем ... значи подчињавање целокупне јавнотужилачке организације извршној власти и органима изван тужилаштва", што је у супротности са уставним начелом самосталности јавног тужилаштва.

Према наводима предлагача, оспореним чланом 15. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву дају се надлежном одбору Народне скупштине "овлашћења да предложи избор јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца без правог утицаја Високог савета правосуђа, што знатно умањује, ранијим законом, већ утврђено право"овог правосудног тела. Предлагачи сматрају да овакав поступак избора "онепогућава да напредовање тужилаца буде спроведено по фер и непристрасној процедури и да буде засновано на објективним факторима, а нарочито на стручности, способности, интегритету и искуству што су стандарди на које обавезују Правила о улози тужилаца усвојена на VIII конгресу УН о спречавању криминала и поступању према преступницима." Осим тога, предлагачи истичу "да је јавно тужилаштво ... јединствено и хијерархијски устројено државно надлештво у коме је јавни тужилац носилац свих послова (titulus), док заменици јавних тужилаца замењују јавног тужиоца и иступају у његово име (substituti)", па да је, стога, чланом 15. оспореног Закона доведен у питање принцип монархизма, јер је предлагање јавних тужилаца и њихових заменика пренето на Одбор за правосуђе Народне скупштине Републике Србије, чиме је нарушено унутрашње устројство јавног тужилаштва и његова могућност да "реализује уставом прописану надлежност."

Законодавни одбор Народне скупштине Републике Србије у одговору истиче да је према члану 103. Устава јавно тужилаштво самостални државни орган, "што значи да је оно посебна врста државног органа, организационо одвојен од других државних органа. Иако обавља функцију која је у вези са суђењем, монархичко и хијерархијско уређење јавног тужилаштва указује на његову правосудноуправну природу. Наиме, сви су у јавном тужилаштву подређени јавном тужиоцу... и сваки је јавни тужилац подређен Републичком јавном тужиоцу..." У одговору се даље наводи да из функционалних принципа на којима почива јавно тужилаштво "произилазе велика овлашћења Републичког јавног тужиоца. Међутим, ни извршна власт није без утицаја на послове управе у јавним тужилаштвима. Тако, примену

Правилника о управи у јавним тужилаштвима надзире министарство надлежно за правосуђе... води лични лист за сваког јавног тужиоца, заменика јавног тужиоца и запосленог у јавном тужилаштву...". Лични лист садржи податке о датуму рођења, испуњавању норме, дисциплинским мерама и вођеним кривичним поступцима и сл. "Из таквих овлашћења министарства проистиче и овлашћење министра надлежног за правосуђе да покреће поступак за утврђивање навршења радног стажа и разлога за разрешење јавног тужиоца и његовог заменика." О навршењу радног века и разлозима за разрешење Републичког јавног тужиоца, о његовом удаљењу и о томе да ли су друге службе, послови или поступци неспојиви са његовом дужношћу "у првом степену одлучује министар. Тиме се обезбеђује двостепеност одлучивања, будући да коначну одлуку у наведеним поступцима доноси Високи савет правосуђа." Одбор сматра да се оспореним одредбама Закона јавно тужилаштво не доводи у подређен положај према министарству надлежном за правосуђе и да се не нарушава самосталност јавног тужилаштва као државног органа. Наиме, по мишљењу Законодавног одбора Народне скупштине оспорене одредбе Закона о јавном тужилаштву "регулишу разрешење Републичког јавног тужиоца или су у непосредној вези са његовим разрешењем, док се принцип самосталности односи само на обављање јавнотужилачке функције."

Такође, у одговору се истиче да члан 15. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву није у супротности са чланом 103. Устава, с обзиром да се принцип самосталности не односи на поступак избора јавних тужилаца и заменика. Наиме, Устав овлашћује Народну скупштину Републике Србије да бира Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце и друге функционере одређене законом. "Будући да Уставом није одређен орган надлежан да предлаже њихов избор, то право законом је дато надлежном одбору Народне скупштине. Постављањем питања подобности надлежног одобра да предлаже наведене функционере испитује се целисходност законског решења, што није предмет оцене Уставног суда", наводи се у одговору.

Уставни суд је утврдио:

Одредбама члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. став 3. и члана 75. став 3. Закона утврђују се посебна овлашћења за министра надлежног за правосуђе у погледу одлучивања о удаљењу Републичког јавног тужиоца, затим покретању и вођењу поступка о томе које су службе, послови или поступци неспојиви са дужношћу Републичког јавног тужиоца, о надлежности за покретање поступка у коме се утврђује да ли је Републички јавни тужилац навршио радни век и да ли постоје разлози за његово разрешење и да Републичком јавном тужиоцу због несавесног или нестручног вршења дужности, изриче, у првом степену, меру упозорења или меру уклањања из јавног тужилаштва од једног месеца до једне године.

Према члану 103. Устава, јавно тужилаштво је у организационом смислу посебан и самосталан државни орган, док је у функционалном смислу носилац посебних овлашћења када се тиче гоњења учинилаца кривичних и других законом одређених кривичних дела и могућности улагања правних средстава ради заштите уставности и законитости. Јавни тужилац не може бити позван на одговорност за мишљење дато у вршењу јавнотужилачке функције, а у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу тужилачке функције не може да буде притворен без одобрења Народне скупштине

Републике Србије. Према члану 104. став 2. Устава, Републички јавни тужилац врши функцију јавног тужилаштва у оквиру права и дужности Републике Србије. Према члану 106. Устава функција јавног тужиоца је стална.

Према члану 13. став 2. Закона о Високом савету правосуђа ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002), тај Савет у проширеном саставу је одлучивао, између осталог, и о приговору на одлуку о неспојивости као и приговору Републичког јавног тужиоца на одлуку којом је удаљен са дужности. Исто тако, према одредби члана 72. став 3. оспореног Закона на одлуку о утврђивању навршења радног века и разлога за разрешење био је допуштен приговор Високом савету правосуђа, док је према члану 1. став 2. Закона о Високом савету правосуђа, Савет предлагао Народној скупштини Републике Србије, поред осталог, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца. Високи савет правосуђа је, такође, ако приговор Републичког јавног тужиоца не буде усвојен, обавештавао Народну скупштину Републике Србије да је Републички јавни тужилац навршио радни век или да постоје разлози за разрешење (члан 74. став 2. Закона о јавном тужилаштву). Према одредби члана 73. тачка 10. Устава, Народна скупштина Републике Србије бира и разрешава, поред других у тој одредби наведених функционера, и судије Врховног суда и других судова, Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце.

Из наведених одредаба Устава произлази да оспореним одредбама Закона, путем успостављања посебних овлашћења министра надлежног за правосуђе, није нарушен Уставом утврђени положај јавног тужилаштва, као самосталног државног органа, јер је о питањима која се уређују оспореним одредбама члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. став 3. и члана 75. став 3. коначну одлуку, по приговору на све одлуке министра надлежног за правосуђе, доносио Високи савет правосуђа. То значи да је Високи савет правосуђа, као посебно, стручно компетенто и политички неутрално правосудно тело на нивоу Републике, до измена Закона о Високом савету правосуђа и Закона о јавном тужилаштву из 2003. године, одлучивао о свим питањима везаним за постојање разлога за удаљење Републичког јавног тужиоца са функције као и о постојању разлога за престанак његове функције и разрешење и о томе обавештавао Народну скупштину Републике Србије, која је доносила коначну одлуку, а то, по оцени Уставног суда, није у супротности са одредбама Устава којима се уређују положај, организација и начин рада јавног тужилаштва и његово место у систему државних органа и однос према другим државним органима. Стога је Уставни суд одбио предлог за утврђивање неуставности одредаба члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. став 3. и члана 75. став 3. оспореног Закона.

У току поступка престале су да важе одредбе члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву (Службени гласник РС, број 42/02). Према одредбама Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву (Службени гласник РС, број 39/03) предвиђено је да дужност јавног тужиоцу траје непрекидно од првог избора до навршења радног века, а да се заменик јавног тужиоца именује на осам година и може бити поново изабран. Према одредби члана 8. истог Закона, јавног тужиоца бира Народна скупштина на предлог Владе, а заменика јавног тужиоца именује Влада на предлог министра надлежног за правосуђе.

Јавно тужилаштво је самостални државни орган и његова организација и надлежности, па и услови за именовање (избор), сагласно

одредби члана 72. став 1. тачка 11. и члана 104. став 1. Устава, уређује се законом.

Устав не предвиђа обавезу поновног именовања лица која обављају функцију заменика јавног тужиоца, па и у случају када испуњавају законом прописане услове за обављање те функције. С обзиром на изнето, по оцени Уставног суда, начин и услови за избор односно именовање носилаца функције у овом државном органу, могу се уређивати законом, али само тако да начин избора и именовања не доводи у питање уставну самосталност у функционисању и обављању јавнотужилачке функције. Из наведених разлога, одредба члана 15. ст. 3. и 4. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02), није несагласна са Уставом.

Уставни суд је на основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 70/2003)
 IY-179/2002 од 19.06.2003.

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01)

- члан 122. и члан 134. став 1.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 122. и члана 134. став 1. у делу који гласи "и друге политичке организације" Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 225. Закона из тачке 1. изреке.

Фонд за развој демократије покренуо је поступак за оцену уставности члана 122. и члана 134. став 1. у делу који гласи "и друге политичке организације" Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99). По мишљењу предлагача оспорене одредбе Закона су несагласне са чл. 13., 42., 44. и 47. Устава Републике Србије. Наиме, предлагач сматра да се оспореним одредбама члана 122. Закона грађани стављају у неравноправан положај, јер је предвиђено да грађанин мора имати пребивалиште на територији општине или града најмање шест месеци да би био изабран за одборника општине или града, а када грађанин бира одборника није у обавези да има пребивалиште од најмање шест месеци. Поред тога, предлагач сматра да се овим чланом Закона пружа могућност југословенским држављанима, који немају држављанство Србије да бирају и буду бирани за одборника општине или града. По мишљењу предлагача оспорени члан 134. став 1. у делу "и друге политичке организације" Закона, је неуставан јер није јасно које су то организације.

Представком упућеном Уставном суду иницирано је покретање поступка и за оцену уставности члана 225. Закона о локалној самоуправи. По мишљењу подносиоца иницијативе решење у члану 225. Закона по коме градови Крагујевац, Ниш, Нови Сад, осим Приштине, губе статус града, ако у року од годину дана скупштине ових градова не образују градске општине, је неуставно и незаконито.

Предлог и иницијатива за оцену уставности оспорених одредаба Закона достављени су на одговор Народној скупштини али одговор, односно мишљење нису добијени, па је Уставни суд наставио поступак у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Оспореним чланом 122. Закона о локалној самоуправи предвиђено је да право да бира одборника има грађанин Републике Србије који је југословенски држављанин, који је навршио 18 година живота, пословно је способан и има пребивалиште на подручју изборне јединице у општини у којој остварује изборно право. За одборника може бити изабран грађанин Републике Србије који је југословенски држављанин, који је навршио 18 година живота, пословно је способан и има пребивалиште на територији општине на којој је предложен за одборника, најмање шест месеци пре расписивања избора за одборнике.

Оспореним чланом 134. став 1. Закона предвиђено је да кандидате за одборнике могу предлагати, посебно или заједно, регистроване политичке странке и друге политичке организације које својим потписима подржи најмање 30 бирача у изборној јединици.

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) је престао да важи даном ступања на снагу (6. марта 2002. године) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), осим одредаба чл. 120. до 162. о избору одборника скупштине општине за који је предвиђено да ће се примењивати до доношења Закона о избору одборника.

Законом о локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 33/2002, 37/2002 и 42/2002) предвиђено је у члану 66. да одредбе чл. 120. до 162. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) престају да важе даном расписивања избора за све одборнике скупштина јединица локалне самоуправе у Републици.

Из одредаба наведених закона произлази да су оспорене одредбе чл. 122. и 134. Закона о локалној самоуправи из 1999. године још на снази.

Уставом Републике Србије утврђено је: да је Република Србија демократска држава свих грађана који у њој живе (члан 1.); да сувереност припада свим грађанима Републике Србије, коју они остварују референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника (члан 2.); да о пословима општине, грађани одлучују референдумом и преко својих представника у скупштини општине, чије одборнике грађани бирају на непосредним изборима тајним гласањем (члан 116.); да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и друге органе и изборна тела, да су избори непосредни, бирачко право опште и једнако, а гласање је тајно, као и да кандидата за народног посланика и за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка, друга политичка организација и група грађана (члан 42.); да је општина

територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа (члан 7.) и да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2.).

Уставом није у потпуности прецизирана садржина појма "грађанин-држављанин", али је чланом 47. Устава прописано да грађани Србије имају држављанство Републике Србије, које се стиче и престаје на начин утврђен законом. Закон о држављанству ("Службени гласник РС", број 45/79), у одредби члана 1. прописује да грађанин СРС има држављанство Србије, али не садржи решења која се заснивају на дефиницији грађанин-држављанин Републике Србије, већ грађанин-држављанин СФРЈ.

Оспореном одредбом члана 122. Закона о локалној самоуправи (кроз дефинисање појма грађанин-држављанин) одређено је својство субјекта бирачког права на тај начин што је прописана персонална и територијална повезаност грађанина са изборном јединицом општине у којој остварује изборно право и државом у којој се та изборна јединица налази. Прописани начин остваривања бирачког права је у складу са одредбама чл. 42. и 47. Устава. При томе, треба имати у виду да је држављанство јединствено и двоструко, односно да се састоји од југословенског и држављанства републике чланице.

Уређујући право грађана да бира одборника и да буде биран за одборника законодавац није у члану 122. поступио несагласно са уставним начелима и одредбама о равноправности грађана и бирачком праву. Наиме, бирачко право гарантовано Уставом које има две димензије (пасивно и активно бирачко право) остварују се на начин који је прописан Законом. Прописивање дужине трајања пребивалишта на одређеном подручју као и утврђивање права грађанина Републике Србије који је југословенски држављанин, да бира и да буде биран за одборника је питање законодавне политике и ствар опредељења законодавца и о томе према члану 125. Устава није надлежан да одлучује Уставни суд.

Уставом је предвиђено у члану 42. став 3. да кандидата за народног посланика и за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка и друга политичка организација. Како је у оспореном члану 134. став 1. Закона предвиђено да кандидата за одборника може предложити друга политичка организација, чиме је само преузето уставно одређење субјекта овлашћеног за предлагање кандидата, Уставни суд је оценио да оспорене одредбе члана 122. и члана 134. став 1. у делу који гласи: "и друге политичке организације" Закона о локалној самоуправи, нису несагласне с Уставом.

Оспорени члан 225. Закона о локалној самоуправи садржан је у прелазним и завршним одредбама Закона који је престао да важи 6. марта 2002. године, ступањем на снагу новог Закона о локалној самоуправи. Овим чланом Закона је било прописано да ће скупштине градова Крагујевца, Ниша, Новог Сада и Приштине, статутом образовати градске скупштине најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, а по истеку овог рока губе статус града, односно град Приштина по истеку годину дана од дана престанка мисије Уједињених нација за привремену управу.

Полазећи од одредбе члана 117. став 1. Устава према којој се поједина општина може законом утврдити као град на чијој територији се образују две или више градских општина, Законом о локалној самоуправи је утврђено који су то градови и до када ће образовати градске општине. Предвиђање рока преласка на нову регулативу утврђену овим законом је опредељење законодавца и о томе није надлежан да одлучује Уставни суд.

На основу изложеног, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 69/2003)
ПУ-214/99 од 15.05.2003.

Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01)

- члан 138.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 138. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01).

Синдикат лекара и фармацеута Србије из Београда покренуо је, пред Уставним судом Републике Србије, поступак за утврђивање неуставности члана 138. Закона наведеног у изреци ове Одлуке. Оспоравајући уставност члана 138. Закона о раду, којим је дефинисан појам репрезентативног синдиката, предлагач је навео да оспорени члан Закона не штити на објективан начин професионалне и економске интересе свих запослених у одређеној грани, односно делатности, с обзиром на то да се ти интереси разликују у зависности од категорије запослених, те стога могу бити адекватно заштићени једино у оквиру тзв. струковних синдиката. Даље, наводи да законска формулација из члана 138. Закона о раду доводи до апсурдне ситуације да носиоци здравствене функције немају могућност засебне заштите својих специфичних професионалних и економских интереса услед тога што су убројани у све запослене у здравству код којих је јасно да већина не представља носиоце ове функције.

Одредбом члана 138. став 1. Закона о раду прописано је да се под репрезентативним синдикатом за закључивање колективног уговора код послодавца сматра синдикат у који је учлањено најмање 15 процената запослених. Према одредби става 2. овог члана Закона, репрезентативним синдикатом за закључивање колективног уговора на нивоу Републике, односно јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе сматра се синдикат у који је учлањено најмање 10 процената запослених у грани или делатности за коју се закључује уговор, односно укупног броја запослених за закључивање колективног уговора који се односи на све запослене на територији одређене територијалне јединице.

Према члану 12. став 1. Устава Републике Србије, слобода и права остварују се, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом. Сагласно ставу 2. овог члана Устава, законом се може прописати

начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање.

У члану 44. став 1. Устава, зајемчена је слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа.

Према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа.

Полазећи од изложених одредаба Устава Републике Србије, Уставни суд је оценио да оспореним чланом Закона нису повређена Уставом зајемчена права на слободно синдикално организовање и деловање, већ су Законом дефинисани услови које треба да испуњава одређени синдикат да би се сматрао репрезентативним синдикатом за закључивање одређеног колективног уговора.

Наводи предлагача да оспорени члан Закона не штити у довољној мери професионалне и економске интересе запослених у одређеној грани, односно делатности нису, по оцени Уставног суда, од значаја за оцену уставности оспореног члана Закона, имајући у виду да се оспореном одредбом само дефинише појам репрезентативног синдиката, дакле не уређује се питање обима деловања одређених струковних синдиката на које указује предлагач у свом поднеску.

Позивање предлагача на чињеницу да постојећи синдикати регистровани за делатност здравства не штите на објективан начин професионалне интересе свих категорија запослених у овој грани делатности представља, по оцени Уставног суда, фактичко питање које излази из оквира надлежности Уставног суда у контексту члана 125. Устава Републике Србије.

Такође, није у надлежности Уставног суда у смислу члана 125. Устава одлучивање о захтеву предлагача за оцену међусобне сагласности оспореног члана Закона са чланом 130. истог Закона.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 61/2003)
 IY-67/2002 од 8.05.2003.

Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01)

- члан 97. тачка 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 97. тачка 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01);

Уставном суду Републике Србије поднета је представка за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 97. тачка 2. Закона о раду наведеног у изреци овог Решења.

У представци се наводи да је члан 97. тачка 2. Закона, којим је прописано да запосленом престаје радни однос кад наврши 65 година и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени другачије не споразумеју, несагласан са чланом 20. Устава Савезне Републике Југославије, чланом 13. Устава Републике Србије и чланом 4. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања. Као разлог оспоравања наводи се да се цитираном одредбом Закона сужавају права запослених на старосну пензију, имајући у виду да се престанак радног односа запослених везује првенствено за навршене године живота уместо за остварени радни стаж. Оспорено законско решење, по мишљењу подносиоца представке, доводи запослене у неједнак положај будући да од воље послодавца зависи да ли ће запослени остати у радном односу након испуњења прописаних услова из члана 97. тачка 2. Закона.

Према одредби члана 97. тачка 2. Закона о раду, радни однос престаје када запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени другачије не споразумеју.

Према члану 35. став 3. Устава Републике Србије, запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором.

Полазећи од наведене одредбе Устава, Уставни суд је оценио да је законодавац био Уставом овлашћен да својим прописом утврди начин и услове под којима запосленима може престати радни однос против њихове воље.

Наводи подносиоца представке да се оспореним законским решењем запослени доводе у неравноправан положај са аспекта члана 13. Устава нису, по оцени Уставног суда, основани, имајући у виду да прописан изузетак од правила да запосленом престаје радни однос кад наврши одређене године живота и стажа осигурања, не значи самовољу послодавца приликом одлучивања да ли ће запослени остати у радном односу, већ представља законску могућност чија реализација зависи искључиво од постигнутог споразума послодавца и запосленог. Наводи подносиоца представке да је законодавац приликом конципирања оспореног законског решења требало да фаворизује остварени радни стаж а не висину старосне границе, по оцени Уставног суда, односи се на питање целисходности и оправданости решења у закону што је ствар оцене и процене законодавца приликом уређивања одређених друштвених односа, дакле излази из оквира стварне надлежности Уставног суда одређеног чланом 125. Устава.

Према члану 125. Устава Уставни суд није надлежан да оцењује међусобну сагласност Закона.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 1., члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд је решио као у изреци.

Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01)

- члан 122. став 3.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 122. став 3. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01).

Уставном суду Републике Србије упућена је представка за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 122. став 3. Закона наведеног у изреци овог Решења. Подносилац представке је навео да време трајања спора не може бити предмет регулација Закона о раду, већ се односна питања уређују Законом о парничном поступку који ово ограничење не садржи. Подносилац представке се, такође, позвао и на одредбе Закона о судовима, који у члану 25. обавезује судију да у року од шест месеци оконча првостепени поступак у предмету, али при том не одређује рок за правоснажност окончања поступка како је то прописано у оспореној одредби Закона о раду.

Према одредби члана 122. став 3. Закона о раду спор за заштиту права запосленог поводом одлуке којом је повређено његово право, правоснажно се окончава пред надлежним судом у року од шест месеци од дана покретања спора.

Уставом Републике Србије утврђено је да се слобода и права остварују, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (члан 12. став 1.), да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.) као и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (став 4.).

Према члану 22. став 1. Устава, свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом. Сагласно ставу 2. овог члана Устава, свакоме је зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

Према одредби члана 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа.

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је оспореном одредбом Закона испоштовано Уставом зајемчено право свакога на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на законом заснованом интересу, а одређивањем рока од шест месеци за правоснажно окончање спора пред надлежним судом законодавац, је по оцени Уставног суда, поступио сагласно овлашћењу из члана 12. став 2. Устава да својим прописом одреди начин остваривања појединих слобода и права кад је то

неопходно за њихово остваривање као и у оквиру овлашћења из члана 72. став 1. тачка 4. Устава.

Указивање подносиоца представке да уређивање времена трајања спора пред судом не може бити предмет регулативе Закона о раду, као и да се рок од шест месеци везује за окончање првостепеног поступка, а не за правоснажно окончање поступка како је то регулисано оспореном одредбом Закона о раду своди се, по оцени Уставног суда, на питање оцене целисходности и примерености законских решења. Наведена питања излазе из домена уставно-судске контроле у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ПУ-293/2002 од 8.05.2003.

Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01)

- члан 101. став 1. тачка 8. и члан 117.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 101. став 1. тачка 8. и члана 117. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01).

Подносилац представке је затражио покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 101. став 1. тачка 8. и члана 117. Закона о раду без навођења разлога због којих сматра оспорене одредбе Закона несагласним са Уставом Републике Србије.

Оспореном одредбом члана 101. став 1. тачка 8. Закона о раду прописано је право послодавца да може запосленом отказати уговор о раду ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за његовим радом.

Према оспореном члану 117. наведеног Закона, у случају отказа уговора о раду у смислу члана 101. став 1. тачка 8. овог Закона, послодавац је дужан да исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду у зависности од година проведених у радном односу.

Према одредби члана 35. став 3. Устава запосленом може престати радни однос против његове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором.

Према одредби члана 72. став 1. тачка 4. Устава, уређује и обезбеђује систем у области радних односа.

Полазећи од изложених одредаба Устава, Уставни суд је оценио да је законодавац био овлашћен да својим прописом утврди начин и услове под којима запосленом може престати радни однос против његове воље. Прописујући у члану 101. став 1. тачка 8. Закона могућност да послодавац запосленом откаже уговор о раду, ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла. законодавац је поступио у границама уставних овлашћења.

Уставни суд је такође, оценио сагласним са Уставом члан 117. Закона о раду, којим је утврђена обавеза за послодавца да запосленом, за чијим је радом престала потреба у контексту члана 101. став 1. тачка 8. Закона, исплати отпремнину у зависности од дужине оствареног радног стажа.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС ", бр. 32/91 и 67/932), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-290/2002 од 8.05.2003.

Закон о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01)

- члан 39., чл. 56. до 59., чл. 61., 62., чл. 65. до 67., чл. 78. и 93.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02)

- чл. 25. до 27.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 39, чл. 56. до 59, чл. 61., 62, чл. 65. до 67., чл. 78. и 93. Закона о тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01) и одредаба чл. 25. до 27. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузетих на основу одредаба закона из тачке 1 изреке.

Уставном суду Републике Србије поднето је више иницијатива за оцену уставности члана 93. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01) и чл. 25. до 27. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02). У једној иницијативи, поред наведених чланова, захтева се покретање поступка за оцену уставности и члана 39, чл. 56 до 59, чл. 61., 62, чл. 65. до 67. чл. 78. и 93. Закона о тужилаштву.

Према наводима у иницијативама, ранији Закон о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 43/91 и 71/92) прописивао је сталност

функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца. Закон о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01), битно је изменио статус заменика јавних тужилаца. Према одредбама овог Закона "... заменици су дефинисани као именована лица која се именује на осам година, с тим што их именује, а и разрешава Високи савет правосуђа." Када се тиче основних права и обавеза и разлога за престанак дужности заменици су, како се истиче у иницијативама, "задржали исти положај као и јавни тужиоци." У иницијативама се наводи да је "у прелазним одредбама Закон посебно регулисао положај заменика који су изабрани по ранијем Закону и који су већ вршили ту функцију" и то тако што је "... у члану 92. прво предвидео да заменици јавних тужилаца (и тужиоци) настављају своју дужност у јавним тужилаштвима у која су изабрани, а у члану 93. да ће заменици јавних тужилаца бити именовани до 1. маја 2002. године."

У иницијативама се истиче да су заменици, иако Устав, у члану 106. садржи само одредбе о јавним тужиоцима већ по самој дефиницији лица која поступају у име јавног тужиоца и која онда у том својству врше исту тужилачку функцију." Из наведених разлога иницијатори сматрају да оспорене одредбе члана 93. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01) нису у сагласности са чл. 103. и 106. Устава јер је и "заменик јавног тужиоца ... уставна категорија садржана у категорији јавног тужиоца и све што је Уставом предвиђено за јавног тужиоца важи и за његовог заменика."

У иницијативама се, такође, истиче да је члан 25. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву којим је прописано да заменици јавног тужиоца изабрани по Закону о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 43/91 и 71/92) који не буду именовани до 28. фебруара 2003. године имају права по основу рада која припадају постављеном лицу по престанку функције, у супротности са чл. 1, 13, 73, 106. и 121. Устава. Оспореним чланом 25. Закона "раније изабрани и новоименовани заменици доводе се у неравноправан положај јер им се прелазном одредбом мења стечени статус и то тако што изабраним на сталну дужност та дужност престаје без образложења и спровођења било каквог поступка за разрешење, а новоименованим дужност са ограниченим мандатом на осам година по протеклу од неколико месеци постаје стална без избора од Народне скупштине", што је у супротности са одредбом члана 13. Устава о једнакости грађана у правима и дужностима. Исто тако, наведени члан Закона није сагласан, по мишљењу иницијатора, ни са чланом 121. Устава "јер је нови пропис - члан 25. ступио на снагу 27. јула 2002. године, тј. три месеца по престанку прописа који се мења (1. мај 2002. године)." Ово и због тога што "пропис чија се уставност оспорава није донет у општем интересу нити је потреба повратног дејства утврђена у поступку доношења Закона."

Чланом 26. Закона о изменама и допунама истог Закона прописано је да заменици јавних тужилаца који буду именовани до 28. фебруара 2003. године, од 1. марта 2003. године настављају своју дужност као сталну у јавним тужилаштвима у која су именовани, док је чланом 27. Закона примена одредаба којима се мењају и допуњују одредбе о именовању и сталности функције заменика јавних тужилаца одложена до 1. марта 2003. године. Иницијатори истичу да "недостатак критеријума или бар неких основних мерила" приликом именовања, "... отвара простор за самовољу, арбитрност и неформална дискрециона овлашћења појединаца или група", што је у

супротности са начелом владавине права из члана 1. Устава, начелом једнакости из члана 13. и начелом зајамчених слобода и права из члана 45. Устава.

У једној од иницијатива, поред наведених одредаба чл. 25. до 27. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву, оспорене су и одредбе члана 39, чл. 56. до 59, чл. 61., 62, чл. 65. до 67. чл. 78. и 93. Закона о тужилаштву из 2001. године. Наведене одредбе односе се на трајање дужности (члан 39.), избор и именовање (чл. 56. и 57.), поступак за избор и именовања (чл. 58, 59, 61. и 62.), ступање на дужност (члан 65.), кад се сматра да није било избора и именовања (члан 66.), разлоге за престанак дужности - сви разлози (члан 67.), одлучивање о престанку дужности и последице - доношење одлуке (члан 78.) и именовање заменика јавних тужилаца (члан 93.). У односу на све те одредбе нису наведени посебни разлози због којих се оспоравају нити одредбе Устава са којима би те одредбе биле несагласне, већ су разлози за њихово оспоравање дати начелно у контексту разлога којима се оспоравају одредбе чл. 25, 26. и 27. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву.

Иницијатори су предложили доношење привремене мере обуставе извршења појединачног акта или радње предузетих на основу одредаба оспореног Закона.

Уставни суд је утврдио:

Јавно тужилаштво је, према члану 103. Устава, у организационом смислу посебан и самосталан државни орган, док је у функционалном смислу носилац посебних овлашћења када се тиче гоњења учинилаца кривичних и других законом одређених кажњивих дела и могућности улагања правних средстава ради заштите уставности и законитости. Према одредби става 2. јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава и закона. У вршењу те функције организација и рад јавног тужилаштва, према Закону о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02) засновани су на монархичком принципу (члан 7. став 2.) и хијерархијском уређењу (члан 9. став 2.), а у функционалном смислу рад јавног тужилаштва се заснива на принципима деволуције и супституције (члан 12).

Према одредби члана 104. став 2. Устава, Републички јавни тужилац врши функцију јавног тужилаштва, у оквиру права и дужности Републике Србије, а према члану 106. Устава функција јавног тужиоца је стална. Из наведених одредаба Устава и функционалних принципа на којима се заснива рад јавног тужилаштва, произлази да је носилац јавнотужилачке функције једино јавни тужилац и да заменици јавног тужиоца обављају послове из оквира јавнотужилачке функције под његовим непосредним надзором и у његово име.

С обзиром на изнето, а како се према одредби члана 104. став 1. Устава, оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређује законом, уставни принцип о сталности функције јавног тужиоца је доследно спроведен у Закону о јавном тужилаштву на начин што је чланом 2. став 1. Закона предвиђено да надлежност јавног тужилаштва врше Републички јавни тужилац, окружни јавни тужилац и општински јавни тужилац, у оквиру надлежности које су утврђене чл. 19. до 21. Закона. Наиме, према одредби члана 93. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01) било је предвиђено да ће заменици јавних тужилаца бити именовани до 1. маја 2002. године, а према члану 39. истог Закона само функција јавног тужиоца траје непрекидно од првог избора до навршења радног века, док се заменик јавног тужиоца именује на осам година и може бити поново именован. Према члану 5.

Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву наведена одредба члана 39. је измењена тако да дужност јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца траје непрекидно од првог избора до навршења радног века. Због промене трајања дужности заменика јавног тужиоца, чланом 25. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву, измењен је ранији члан 93. на начин што је предвиђено да заменици јавног тужиоца изабрани по Закону о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 43/91 и 71/92) који не буду именовани до 28. фебруара 2003. године имају права по основу рада која припадају постављеном лицу по престанку функције. У члану 26. Закона предвиђено је да заменици који буду именовани до тог рока настављају од 1. марта 2003. године своју дужност као сталну у јавним тужилаштвима у којима су именовани. Тиме је оспореним одредбама Закона омогућен реизбор заменика јавних тужилаца, што није несагласно са чланом 104. став 1. и чланом 106. Устава.

Према томе, пошто из одредаба Устава, по оцени Уставног суда, не произлази да је функција заменика јавних тужилаца стална, као и да заменици јавног тужиоца не врше изворно јавнотужилачку функцију и да је, на основу овлашћења из Устава (члан 104. став 1.), законом могуће уредити трајање дужности заменика јавног тужиоца, оспорене одредбе чл. 25. до 27. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02) нису у несагласности с Уставом. Исто тако, по оцени Уставног суда, одредба члана 25. није у супротности са одредбом члана 121. Устава, јер се том одредбом Закона не мењају односи настали применом ранијег Закона о јавном тужилаштву, већ се уређују права по основу рада која припадају и која ће остварити заменици јавних тужилаца који не буду именовани до 28. фебруара 2003. године.

Одредбе члана 39. чл. 56. до 59. чл. 61, 62. чл. 65. до 67. и чл. 78. и 93. Закона о тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01), с обзиром да нису наведени посебни разлози због којих се оспоравају као ни одредбе Устава са којима би наведене одредбе евентуално биле несагласне, већ су разлози дати начелно и у контексту разлога којима се оспоравају одредбе чл. 25. до 27. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 42/02), такође, нису, по схватању Уставног суда, у несагласности с Уставом.

Предлог за обуставу од извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона, Суд је одбацио као у тачки 2. изреке јер је у овом предмету донео коначну одлуку.

Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ПУ-192/2002 од 26.06.2003.

**Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима
("Службени гласник РС", број 44/98)**

- члан 26. став 1.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 26. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности "одредбе члана 99. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98)".

Подносилац иницијативе сматра да оспорена одредба није сагласна с Уставом јер се прописивањем другачијих услова за именовање судија за прекршаје, тако што се уместо положеног стручног испита захтева положен правосудни испит, негира стечено право лица која су те послове обаљала по раније прописаним условима да после истека времена за које су именовани, буду поновно именовани за судију за прекршаје. Наводи да нема оправдања да се тражи правосудни испит од судије за прекршаје који обавља ту функцију већ деценијама с обзиром да се није променио ни положај, ни статус органа за прекршаје. Такође указује и да прелазним и завршним одредбама оспореног Закона није предвиђена могућност за реизбор судија за прекршаје са положеним стручним испитом, и ако су све претходне измене Закона о прекршајима уређивале статус затечених судија.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да се иницијатива односи на члан 26. Закона о изменама и допунама Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/98), којим је извршена измена члана 99. Закона о прекршајима ("Службени гласник СРС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97 и 36/98).

Оспореном одредбом члана 26. став 1. Закона прописано је да се за судију општинског органа за прекршаје може именовати југословенски држављанин који испуњава опште услове за рад у државним органима, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит и достојан је дужности судије за прекршаје.

Одредбом члана 72. став 1. тачка 11. Устава Републике Србије утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује организацију, надлежности и рад републичких органа, а тачком 12. да уређује и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом.

Законом о прекршајима на основу наведених одредаба Устава, поред осталог, уређени су организација и рад органа за прекршаје. Одредбом члана 86. став 1. Закона прописано је да су органи за прекршаје самостални државни органи; одредбама члана 98. да судије за прекршаје именује и о престанку њихове дужности одлучује Влада Републике Србије, на предлог

министра правде и да се судије за прекршаје именују на време од осам година, а одредбама члана 99. прописани су услови за именовање судије за прекршаје.

Из наведених одредаба Устава следи да су органи за прекршаје самостални државни органи чија се организација и надлежност, као и услови за именовање судија за прекршаје уређују законом. Који ће услови за обављање тих послова бити прописани и на који начин ће се уредити статус затечених судија које више не испуњавају услове за именовање за судију за прекршаје, по оцени Суда, ствар је одговарајуће законодавне политике, односно целисходности, које Уставни суд сагласно одредбама члана 125. Устава Републике Србије није надлежан да оцењује.

Органи за прекршаје не представљају органе судске власти на које се односи гарантовање сталности судијске функције из члана 101. став 1. Устава. Такође, Устав не предвиђа обавезу поновног именовања лица која обављају послове судије за прекршаје, па ни онда када испуњавају законом прописане услове за њихово обављање и у том смислу, по схватању Суда, не постоји "стечено право" лица које је једном именовано за судију за прекршаје да те послове обавља стално. Радноправни статус тих лица уређује се законом и судија за прекршаје који не буде поново именован, према одредби члана 109в. став 3. Закона о прекршајима, има положај који у истим случајевима имају лица која поставља Влада Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-271/2002 од 17.04.2003.

Закон о друштвеној контроли цена ("Службени гласник РС", бр. 28/87, 6/89, 25/89, 55/90 и "Службени гласник РС", бр. 6/90, 53/93, 67/93 и 48/94)

- члан 7. став 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 7. став 2. Закона о друштвеној контроли цена ("Службени гласник РС", бр. 28/87, 6/89, 25/89, 55/90 и "Службени гласник РС", бр. 6/90, 53/93, 67/93 и 48/94).

2. Одбацује се иницијатива за оцењивање уставности и законитости Решења о измени Решења о највишем нивоу закупа станова и цена комуналних производа и услуга ("Службени лист града Београда", број 21/2000), које је донео Извршни одбор Скупштине града Београда на седници одржаној 15. децембра 2000. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 7. став 2. Закона о друштвеној контроли цена и Решења о измени Решења о највишем нивоу закупа станова и цена комуналних производа и услуга ("Службени лист града Београда", број 21/2000), које је донео Извршни одбор Скупштине града Београда на седници одржаној 15. децембра 2000. године. Иницијатор је мишљења да је оспореним Решењем повређено начело једнакости грађана у правима и дужностима из члана 13. Устава Републике Србије, на тај начин што је утврђена цена изношења смећа за власнике самосталних делатности вишеструко већа него цена исте услуге за власнике станова на истој локацији. Истовремено иницијатива оспорава и уставност члана 7. став 2. Закона о друштвеној контроли цена, на основу кога је донето оспорено Решење.

Уставни суд је утврдио следеће:

Одредбом члана 7. став 2. Закона о друштвеној контроли цена ("Службени гласник РС", бр. 28/87, 6/89, 25/89, 55/90 и "Службени гласник РС", бр. 6/90, 53/93, 67/93 и 48/94), прописано је да "надлежни орган општине, односно града Београда, може прописати мере непосредне контроле цена за производе и услуге, изузев за производе и услуге од интереса за целу земљу и производе и услуге из става 1. овог члана".

Одредбом члана 72. став 1. тачка 4). Устава Републике Србије, прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и систем у области тржишта; чланом 73. тачка 2). да Народна Скупштина доноси законе, а чланом 113. став 1. тачка 6). да општина, преко својих органа, у складу са законом извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије чије извршавање је поверено општини.

Сагласно наведеним уставним одредбама, Народна Скупштина је овлашћена да законим уреди област друштвене контроле цена, а тиме и да утврди и овлашћења надлежних органа за прописивање мера друштвене контроле цена.

Имајући у виду напред наведено, Суд је оценио да оспорена законска норма којом се даје овлашћење општини, односно граду Београду за одређено поступање, није несагласна са Уставом Републике Србије.

У складу са цитираним уставним и законским овлашћењима, Извршни одбор Скупштине града Београда као овлашћени орган Града, донео је оспорено Решење, којим је уведена једна од законом прописаних мера непосредне контроле цена из надлежности општине, односно града. По оцени Суда, решење којим се утврђује највиши ниво цена комуналних производа и услуга у погледу садржине, представља појединачни спроведбени акт којим се утврђују горње границе цена комуналних производа и услуга, односно акт пословања са елементима ценовника. Стога Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да оцењује законитост овог акта.

На основу изложеног, члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-190/2001 од 30.01.2003.

Закон о браку и породичним односима ("Службени гласник СРС", бр. 22/80 и 11/88 и "Службени гласник РС", бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01)

- члан 310а, став 3. и 4.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 310а. став 3. и 4. Закона о браку и породичним односима ("Службени гласник СРС", бр. 22/80, 11/88, "Службени гласник РС" бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01).

Представком је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 310а. став 3. и 4. Закона наведеног у изреци. По наводима иницијатора, применом ових одредби Закона економски положај издржаваних лица је неповољнији у односу на претходно законско решење. Предложено је и "усвајање привремене мере којом ће се вратити у важност ранија одредба члана 310а. Закона."

Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама Закона, у оквиру института "одређивање издржавања" (чл. 309 до 319. Закона) уређен начин на који се, у поступку пред судом, одређује новчани износ обавезе издржавања. У том смислу оспореним одредбама члана 310а. је прописано да ако обвезник издржавања не остварује стална месечна новчана примања, суд одређује будуће износе издржавања процентуално у односу на износ минималне зараде у Републици за претходни месец (став 3.) односно да новчани износ издржавања, који се одређује у односу на зараду односно минималну зараду не може бити мањи од 7% за свако издржавано лице нити већи од 22% од месечне зараде обвезника издржавања, односно минималне зараде (став 4.).

Устав Републике Србије у одредбама члана 28. и 29. утврђује да мајка и дете имају посебну заштиту, да посебну заштиту имају малолетници о којима се родитељи не старају, као и лица која нису у могућности да сама брину о себи и заштити својих права и интереса; да породица има посебну заштиту; да се брак и односи у браку и породици уређују законом; да родитељи имају право и дужности да се старају о подизању и васпитавању своје деце и да су деца дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ.

Уставом утврђену обавезу међусобног "старања" између лица која везују брачни и породични односи, Закон је утврдио и као обавезу издржавања па је један од сегмената те обавезе ближе одредио на начин који је садржан у одредбама члана 310а. Закона. Законодавни орган је при томе био овлашћен да пропише услове остваривања тог права односно обавезе, па и да одреди процентом висину новчане обавезе. Основаност тако прописаних обавеза с обзиром на прилике и потребе како издржаваних лица тако и оних који су обвезници плаћања у домену је одлучивања законодавног органа у складу са њиховим проценама целисходности.

По оцени Уставног суда, оспорене одредбе нису у супротности са Уставом, а наведени захтев за одређивање "привремене мере" не испуњава процесне претпоставке из одредаба члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), које прописују садржину и услове за одређивање те мере.

Такође, Уставни суд није надлежан да оцењује целисходност нормативних решења из закона, нити да одлучује о захтевима за измене и допуне Закона.

На основу члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-221/2002 од 20.02.2003.

Закон о браку и породичним односима ("Службени гласник РС", бр. 22/80 и 11/88 и "Службени гласник РС", бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01)

- члан 98. став 2., члан 287. став 1., члан 290. став 1., 3. и 4. и члан 291. став 4.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 98. став 2., члана 287. став 1. члана 290. ст. 1., 3. и 4. и члана 291. став 1. Закона о браку и породичним односима ("Службени гласник РС", бр. 22/80, 11/88 и "Службени гласник РС" бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01).

Представкама је иницирано покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 98. став 2., члана 287. став 1., члана 290. ст. 1., 3. и 4. и члана 291. став 1. Закона наведеног у изреци. По наводима иницијатора, чланом 98. став 2. Закона, ограничава се право детета рођеног ван брака да тужбу за утврђивање очинства поднесе после навршене 25. године живота, чиме се повређује Уставом гарантовано право на утврђивање идентитета родитеља. У односу на оспорене одредбе члана 287. став 1., члана 290. ст. 1., 2. и 4. и члана 291. став 1. Закона наводи се да су те одредбе у примени на бивше супружнике, претворене у односе рентијерства, док се у односу на члан 287. став 1. наводи да су услови за остваривање права на издржавање брачног друга неспособност за рад и немогућност запошљавања, сувише уопштени, што даје широку могућност слободне оцене суда.

Одредбе члана 290. ст. 1., 3. и 4. које предвиђају овлашћење суда да одлучи да обавеза издржавања траје одређено време, оспорене су наводом да у примени те одредбе доводе до тога да се тужбе подносе непосредно пред истек рока, чиме се обавеза издржавања наставља до окончања поступка пред судом, који траје и више година.

Члан 291. став 1. који утврђује услове кад престаје право разведеног брачног друга на издржавање, иницијатор је оспорио у делу где је као један од разлога наведено ступање у нови брак или заснивање ванбрачне заједнице. Образлаже да се ванбрачна заједница тешко доказује зато што је чињеницу издржавања од стране ванбрачног друга - готово немогуће доказати јер постоји уживање издржавања од претходног брачног друга.

Уставни суд Републике Србије је сагласно члану 15. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) затражио мишљење Народне скупштине о уставној заснованости оспорених одредаба Закона. С обзиром да Народна Скупштина у остављеном року није доставила тражено мишљење, Уставни суд је на основу одредбе члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука наставио поступак.

Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом става 2. члана 98. Закона прописано је да "дете рођено ван брака може поднети тужбу за утврђивање очинства до навршене 25. године живота."

Из оспорене одредбе Закона произлази да је утврђивање ванбрачног очинства, начин утврђивања очинства судским путем које се остварује на захтев детета до навршене 25. године живота, са циљем да се установи родитељски однос са свим статусним и имовинским последицама које из тог односа произлазе. Оспорена законска норма обезбеђује судску заштиту до одређеног рока.

Одредбом члана 29. Устава прописано је да породица има посебну заштиту, да се брак и односи у браку и породици уређују законом; да родитељи имају право и дужности да се старају о подизању и васпитању своје деце; да су деца дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ и да деца рођена ван брака имају иста права и дужности као и деца рођена у браку, а чланом 72. став 1. тачка 6. да Република уређује и обезбеђује између осталог и систем социјалне заштите и друштвене бриге о деци и омладини.

Одредбом члана 95. Устава прописано је да судови штите слободу и права грађана, законом утврђена права и интересе правних субјеката и обезбеђују уставност и законитост.

Оспореном одредбом става 2. члана 98. Закона, по оцени Уставног суда није повређена одредба члана 13. Устава којом се јамчи једнакост грађана без обзира на неко лично својство. Наиме, ова законска одредба примењује се на све правне субјекте (физичка лица) која се нађу у истој правној ситуацији без обзира на њихова својства.

Прописивањем оспореног рока (до "25 године живота") законодавац је по оцени Уставног суда одредио општу меру остваривања права и она се креће у границама уставне одредбе према којој свако има право на све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом (члан 22. став 1. Устава). Прописани рок односи се на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији и принцип једнакости може се третирати само у смислу једнаких услова, а не у смислу апсолутне једнакости грађана.

Саставни део уређивања права и интереса који уживају судску заштиту, јесте и прописивање рокова у којима се може остварити судска заштита. Прописивањем рока којим се губи одређено право у овом случају право на подизање тужбе после навршене 25-те године живота, законодавац је, по

оцени Уставног суда, процењујући природу односа који су у питању, ефекте који се желе постићи као и друштвену оправданост уређивања ових односа законом, поступио у границама уставних овлашћења.

Оспореном одредбом става 1. члана 287. Закона прописано је да брачни друг који нема довољно средстава за издржавање, неспособан је за рад или се не може запослити, има право на издржавање од свог брачног друга, сразмерно његовим могућностима.

Оспореним одредбама става 1., 3. и 4. члана 290. Закона прописано је да суд може одлучити да обавеза издржавања траје одређено време када је тражилац издржавања у могућности да у догледно време на други начин обезбеди средства за издржавање" (став 1), да у оправданим случајевима суд може обавезу плаћања издржавања продужити (став 3). и да се тужба за продужење плаћања издржавања може се поднети само до истека времена за које је издржавање досуђено" (став 4) а оспореним чланом 291. Закона прописано је да право разведеног брачног друга на издржавање престаје кад престану услови из члана 287. став 1. овог закона, кад истекне време за које је досуђено издржавање, кад разведени брачни друг који га ужива ступи у нови брак или заснује ванбрачну заједницу.

За законско уређивање односа у оквиру породице па и обавезе узајамног издржавања брачних другова основе и оквир дају одредбе члана 29. Устава које прописују да се односи у браку и породици уређују законом.

Законом о браку и породичним односима уређено је узајамно право и дужност брачних другова на издржавање и то како за време трајања брачне заједнице тако и по њеном престанку. а разлози утврђивања овог права су економске потребе грађана.

По оцени Суда одредба члана 29. став 2. Устава која овлашћује законодавни орган да уређује брак и односе у браку, даје могућност уређивања правних последица, престанка брака, па и у виду продужења трајања међусобне обавезе издржавања.

Такође, по оцени Суда, Устав даје законодавцу овлашћење на прописивање услова за остваривање тог права за које је обезбеђена и судска заштита. Устав у члану 95. утврђује да судови штите законом утврђена права и интересе правних субјеката; утврђује да судови суде на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.).

По оцени Уставног суда законодавац је уређујући механизме за остваривање права на издржавање на начин како је то учињено оспореним одредбама Закона поступио у границама уставних овлашћења. Непрецизност норми или њихова уопштеност није разлог за утврђивање неуставности, нити Уставни суд може оцењивати њихову сврсисходност.

На основу члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 IY-9/2001 од 24.04.2003.

Закон о друштвеној бризи о деци ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 29/93, 53/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96, 29/01 и 16/02)

- члан 83.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 83. Закона о друштвеној бризи о деци ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 29/93, 53/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96, 29/01 и 16/02).

Уставном суду Републике Србије поднета је представка којом је иницирано покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 83. Закона о друштвеној бризи о деци.

По мишљењу иницијатора оспорена одредба Закона полази од тога да су корисници земљишта, зграда и других средстава установа за децу истовремено и титулари државне својине у објектима које користе што је неуставно јер Устав Републике Србије у члану 63. јамчи право својине и наслеђивања, а пренос права својине дозвољава само уз накнаду. Предлаже да Уставни суд донесе одлуку којом ће се утврдити да члан 83. Закона није сагласан с Уставом и решење којим ће се обуставити извршење појединачних аката донетих на основу оспореног члана Закона.

Уставни суд је утврдио да се Законом о друштвеној бризи о деци уређује систем друштвене бриге о деци, који се заснива на праву и дужности родитеља да се старају о подизању и васпитању своје деце, праву детета на услове живота који омогућују његов правилан психо-физички развој и обавези државе да им то омогући. Чланом 83. Закона прописано је да земљиште, зграде и друга средства установа за децу, чији је оснивач град Београд, односно покрајина, а које буду утврђене мрежом установа, прелазе у државну својину, на дан ступања на снагу акта којим се утврђује мрежа установа за децу. Оспорена одредба је једна у низу одредаба које су систематизоване у оквиру поглавља "Прелазне и завршне одредбе" (чл. 80. до 88. Закона) којима се уређују рокови и начин усклађивања постојећих прописа и аката са Законом.

Одредбом члана 59. Устава утврђено је да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, а да се средства из друштвене и државне својине отуђују се по тржишним условима, у складу са законом. Одредбом члана 63. Устава прописано је да се непокретности, уз правичну накнаду која не може бити нижа од тржишне цене, могу експроприсати или се својина на њима може ограничити, ако то захтева општи интерес утврђен на основу закона, а чланом 72. став 1. тач. 4., 6. и 7. Устава прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, систем друштвене бриге о деци и систем јавних служби.

Одредбом члана 20а. Уставног закона о измени Уставног закона за спровођење Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 1/90,

18/91, 41/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/92, 77/92 и 20/93) прописано је да природна богатства, добра у општој употреби и друга средства у друштвеној својини која користе јавна предузећа или јавне службе за која се то утврди законом до 31. децембра 1993. године су у државној својини.

Из наведених уставних одредби произлази да Република Србија у оквиру своје законске надлежности, између осталог, уређује и својинске и облигационе односе што подразумева уређивање стицања и престанка права својине и промену својинских односа у складу са уставним одредбама којима су уређени основни принципи ових односа.

Правни режим друштвене својине на земљишту, зградама и другим средствима установа за децу ступањем на снагу Устава Републике Србије обухватио је друштвену својину која је актом државе прешла из приватне својине у друштвену а након тога актом државе прелази у државну својину.

Прописивањем да друштвена својина прелази у државну законодавац је по оцени Суда имао у виду добра од општег интереса којима Устав обезбеђује посебну заштиту.

На основу изложеног, Уставни суд је оценио да је оспореном одредбом члана 83. Закона извршена промена облика својине која је установама за децу дата на коришћење и која је према Уставу у својини државе Србије, и да овом одредбом Закона нису повређени својински принципи утврђени у члану 59. Устава.

У погледу захтева да Уставни суд донесе решење којим ће се обуставити извршење појединачних аката донетих на основу оспореног закона, Уставни суд је мишљења да такав захтев не испуњава процесне претпоставке из одредаба члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) које прописују садржину и услове за одређивање те мере.

На основу члана 23. став 3., члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-268/2002 од 17.07.2003.

Закон о финансијској подршци породици са децом
("Службени гласник РС", број 16/02)

- члан 3. и 14.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 3. и 14. Закона о финансијској подршци породици са децом ("Службени гласник РС", број 16/02).

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба чл. 3. и 4. Закона о финансијској подршци породици са децом. Према мишљењу иницијатора, наведене одредбе Закона у супротности су са одредбама чл. 27. до 29. Устава Републике Србије. Иницијатор наводи да је прописивање начина рачунања редоследа рођења деце у члану 3. Закона супротно члану 27. Устава којим се зајемчује право на слободно одлучивање о рађању деце из разлога што је наведеном одредбом Закона предвиђено да се број деце рачуна према оном родитељу са којим дете живи, без обзира на њихов број. Иницијатор истиче да оваквим прописивањем законодавац није постигао жељени циљ, у смислу пружања одговарајуће финансијске помоћи породицама са децом ради задовољавања њихових животних потреба. Поред овога, иницијатор наводи да је поменути закон ставио у неравноправан положај оца и мајку у односу на заједнички рођену децу, јер мајци признаје децу почев од другог детета свако даље дете (без обзира да ли потичу из једног или више бракова или ванбрачних заједница), док оцу не признаје прво дете (без обзира што га родитељи признају за заједничко дете које потиче из брака и уписано је у матичну књигу рођених). Овакво прописивање, према наводима иницијатора, има за последицу да отац на име првог детета (чак и када живи са њим, па и када је то дете ометено у развоју), по овом закону нема никакву накнаду, као материјалну помоћ за подизање таквог детета. Иницијатор оспорава и уставност члана 14. наведеног закона који прописује да родитељски додатак остварује мајка за своје друго, треће и четврто дете под одређеним условима, док се отац, према ставу 5. наведеног члана, појављује само као супститут, што значи да је "ниже рангиран од мајке".

Оспореним одредбама члана 3. Закона о финансијској подршци породици са децом предвиђени су начини утврђивања редоследа рођења деце ради остваривања одређених права утврђених овим законом. Ставом 1. наведеног члана Закона дефинисано је генерално правило да се редослед рођења деце у породици утврђује у односу на дан подношења захтева за остваривање права утврђених овим законом, према датуму и часу рођења уписаних у матичну књигу рођених. Када су у питању деца из разведеног брака или ванбрачне заједнице, ставом 2. је прописано да се у тој ситуацији редослед рођења деце утврђује према родитељу са којим дете живи по одлуци надлежног органа или по споразуму родитеља. Одредбама ст. 3. и 4. предвиђено је да се редослед рођења деце, која су у време развода брака или престанка ванбрачне заједнице била пунолетна, утврђује према родитељу с којим живе, а на исти начин утврђује се и редослед рођења деце за коју је у току поступак утврђивања породично-правног статуса пред неким од надлежних органа. Ставом 5. прописано је да се чињеница о томе са којим родитељем дете живи утврђује према налазу надлежног центра за социјални рад.

Оспореним чланом 14. Закона дефинисан је родитељски додатак као облик права на финансијску подршку породици са децом. У том смислу, одредбама ст. 1. и 2. овог члана одређено је да родитељски додатак остварује мајка за своје друго, треће и четврто дете, под одређеним условима, а редослед рођења утврђује се према броју живорођене деце мајке у моменту подношења захтева за новорођено дете. Одредбама ст. 3. и 4. прописани су услови за реализацију овог права од стране мајке, као и доказ о испуњености услова који је потребно поднети у оквиру процедуре за остваривање овог права. Ставом 5.

прописано је у ком случају поменуто право, уместо мајке детета, може остварити отац детета уз испуњење одређених услова. Наиме, таква могућност Законом је предвиђена за оца само у случају да мајка није жива или је напустила дете или је из оправданих разлога спречена да непосредно брине о детету.

Чланом 72. став 1. тачка 6. Устава утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области друштвене бриге о деци, а одредбама чл. 28. и 29. Устава утврђено је право на посебну заштиту породице и деце. Одредбама члана 27. Устава утврђено је право човека да слободно одлучује о рађању детета, а одредбом члана 39. став 2. прописано је да држава обезбеђује социјалну сигурност грађанима који су неспособни за рад, а немају средстава за издржавање. На основу наведених уставних одредаба донет је Закон о финансијској подршци породици са децом, као посебан закон који има за циљ побољшање услова за задовољавање основних потреба деце. Оспореним одредбама Закона утврђена су посебна права и услови за њихово остваривање, као и друга питања од значаја за реализацију Законом дефинисаних права. Једно од тих права је и родитељски додатак за који су овим законом одређени случајеви и услови за његово остваривање. Суд је оценио да се уређивањем односа у области финансијске помоћи породицама са децом на начин и под условима предвиђеним оспореним одредбама чл. 3. и 14. наведеног закона не нарушавају уставни принципи из чл. 27, 28. и 29. Устава, па стога није прихватио ову иницијативу.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-57/2002 од 26.06.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002)

- члан 47. тачка 2)

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 47. тачка 2) Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 47. тачка 2) Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

Иницијатор истиче да је оспореном одредбом утврђено да се у стаж осигурања запосленог за време удаљења са рада рачуна време у трајању не

више од 30 дана што је у директној супротности са Уставом који утврђује да запослени има право на зараду за време рада, као и накнаду зараде и других примања. Питање накнаде за време удаљења са рада регулисано је чланом 105. став 1. Закона о радним односима, а питање трајања удаљења чланом 103. Закона на начин да удаљење може трајати до коначности одлуке о утврђивању одговорности запосленог. Како је чланом 98. ст. 1. и 3. Закона о радним односима утврђено да се дисциплински поступак мора окончати у року од 3 месеца од дана покретања, то значи да и удаљење може трајати до 3 месеца. С обзиром да је запослени за време удаљења са рада и даље у радном односу и прима одговарајућу накнаду на основу које се плаћају доприноси за социјално осигурање, то оспорена одредба не може бити рестриктивнија од цитираних одредби Закона о радним односима нити у колизији са истима. Са наведених разлога иницијатор сматра да је оспорена одредба Закона супротна Уставу Републике Србије и предлаже да Уставни суд, по спроведеном поступку, утврди неуставност исте.

Оспореном одредбом утврђено је да се у стаж осигурања рачуна време које је осигураник - запослени провео за време удаљења са рада (суспензија) и то највише до 30 дана - ако је због изречене дисциплинске мере престало запослење.

Чланом 36. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да запослени имају право на одговарајућу зараду, а чланом 40. став 1. Устава утврђује се да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања.

Чланом 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у областима радних односа и социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, а чланом 73. тачка 2. Устава утврђено је да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

Утврђивањем да се осигуранiku - запосленом у стаж осигурања рачуна време проведено за време суспензије и то најдуже до 30 дана, у случају да је због дисциплинске мере престало запослење, није ускраћено право запосленог на одговарајућу зараду из члана 36. став 1. Устава, како то неосновано тврди иницијатор. Оспореном одредбом закона не уређује се питање остваривања права на зараду нити се, самим тим, трајање тог права ограничава. Користећи се овлашћењем из члана 40. став 1. Устава, законодавац прописује само трајање, начин и услове за утврђивање времена које се, у случају суспензије, рачуна у стаж осигурања.

Одредба члана 40. став 1. Устава успоставља принцип обавезног осигурања за све запослене. То осигурање обухвата различите видове осигурања, између осталих, и обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Истовремено, то право остварује се у складу са законом што значи да се услови и начин остваривања обавезног осигурања, па и права на пензијско и инвалидско осигурање, утврђују законом. Законодавац је, полазећи од надлежности утврђене чланом 73. тачка 2. и овлашћења из члана 40. став 1. Устава, уредио питање стажа осигурања за суспендованог осигураника -

запосленог тако да се у тај стаж рачуна и време проведено за време удаљења са рада, али највише до 30 дана и то за случај да је због изречене дисциплинске мере престало запослење. Стога, законодавац није оспореном одредбом Закона повредио одредбу члана 40. став 1. Устава, односно оспорена одредба није у несагласности са том и другим одредбама Устава.

Сагласно одредби члана 125. Устава, Уставни суд није надлежан да цени целисходност појединих законских решења нити да оцењује међусобну сагласност два или више закона, па тако ни сагласност оспорене одредбе са одговарајућим одредбама Закона о радним односима, односно Закона о раду.

На основу свега изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у диспозитиву.

Решење Уставног суда
IУ-28/2001 од 20.03.2003.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002)

- члан 51. и 162.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 51. и 162. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 144. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 27/92, 82/92, 28/95 и 12/96).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка оцене уставности члана 144. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 27/92, 82/92, 28/95 и 12/96) и чл. 51. и 162. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

Иницијатор истиче да је мајка троје деце, да је треће дете родила 1987. године, да је решењем надлежне филијале Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање из 2000. године одбијен њен захтев да јој се призна као посебан стаж време у трајању од две године. Даље истиче да су оспорене одредбе у супротности са чланом 13. Устава Републике Србије, јер исте ускраћују једнака права свим мајкама са троје деце у погледу признавања, по том основу, у посебни стаж време у трајању од две године.

Оспореном одредбом члана 51. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98 и 29/2001 и

80/2002) утврђује се да се осигуранику - жени која роди треће дете, по том основу, урачунава у посебан стаж време у трајању од две године, а оспореном одредбом члана 162. истог закона, да тај закон ступа на снагу 1. јануара 1997. године.

Одредбом члана 12. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом.

Одредбом члана 13. Устава утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство.

Одредбом члана 40. Устава утврђено је да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапо-слености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права, а да се права из социјалног осигурања за грађане који нису обухваћени обавезним социјалним осигурањем уређују законом.

Одредбом члана 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне заштите, а одредбом члана 73. тачка 2. да Народна скупштина доноси законе, прописе и опште акте.

Одредбом члана 120. Устава утврђено је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу.

Полазећи од овлашћења из цитираних одредби члана 72. став 1. тачка 4. и члана 73. тачка 2. Устава, Народна скупштина је Законом о пензијском и инвалидском осигурању уредила права по основу пензијског и инвалидског осигурања, начин њиховог остваривања и коришћења, као и начин обезбеђивања средстава за њихово остваривање.

У одредбама чл. 46. - 51. Закона о пензијском и инвалидском осигурању уређени су основи по којима се стиче пензијски стаж, а оспореном одредбом члана 51. утврђени су услови за стицање посебног стажа у увећаном трајању од две године и то за осигураника - жену која роди треће дете. Наведена одредба примењује се од дана ступања на снагу Закона, тј. од 1. јануара 1997. године, сходно оспореној одредби члана 162. Закона.

Полазећи од начела утврђених одредбама члана 12. став 1. и члана 13., као и одредбе члана 40. Устава, законодавац је оспореном одредбом члана 51. Закона утврдио право на посебан стаж осигуранику - жени која роди треће дете и то у трајању од две године. Тако утврђено право односи се, у пуном обиму и без ограничења, на све жене - осигуранике које роде треће дете, што значи да је то право доступно, под једнаким условима, свим лицима из наведене категорије осигураника. Тиме није, како то тврди иницијатор, повређен принцип једнакости из члана 13. Устава, односно, оспорена одредба није у несагласности са том, а ни другим одредбама Устава.

Оспореном одредбом члана 162. Закона утврђено је његово ступање на снагу, сагласно одредби члана 120. Устава. Тиме је, истовремено, одређено да право на посебан стаж утврђено оспореном одредбом члана 51. Закона, припада наведеној категорији осигураника од дана ступања на снагу Закона. Такво решење је у складу са овлашћењима законодавца и одредбом члана 121. став 1. Устава којом се, као правило, одређује да закон не може имати повратно дејство.

Одредбом члана 144. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 27/92, 82/92, 28/95 и 12/96) утврђује се да се осигуранiku - жени која роди треће дете, урачунава по том основу у посебан стаж, време у трајању од две године. Ова одредба, као и Закон о пензијском и инвалидском осигурању у целини, престали су да важе 1. јануара 1997. године на основу члана 162. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

Како је оспорена одредба престала да важи 1. јануара 1997. године, а иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности те одредбе је поднета Уставном суду 5. априла 2001. године, што значи, по истеку рока од годину дана од дана престанка важења оспорене одредбе, то за оцену њене уставности нису испуњене процесне претпоставке из члана 125. став 2. Устава, због чега је иницијатива у овом делу одбачена.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) и члана 19. став 1. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-89/2001 од 6.03.2003.

Закон о унутрашњим пословима ("Службени гласник РС", бр. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000 и 8/2001)

- члан 41.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 41. Закона о унутрашњим пословима ("Службени гласник РС", бр. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000 и 8/2001).

Уставном суду Републике Србије поднето је више иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 41. Закона о унутрашњим пословима у којима се наводи: да је оспореном одредбом Закона прописан услов за престанак радног односа запосленог у Министарству унутрашњих послова супротно уставном принципу о једнакости грађана у правима и дужностима и једнакој заштити пред државним и другим органима, садржаном у члану 13. Устава Републике Србије; да оспореном одредбом Закона

нису уређени услови, начин и ближи разлози за престанак радног односа запослених против њихове воље, односно да је омогућено старешини Министарства унутрашњих послова, да ценећи конкретне разлоге у сваком појединачном случају, одлучује о испуњењу услова за престанак радног односа запосленог независно од његове воље, чиме је нарушена одредба члана 35. став 3. Устава; да је оспорена одредба Закона несагласна са одредбама чл. 1., 19. и 20. Устава Савезне Републике Југославије и одредбама Закона о основама радних односа ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96 и 51/99), Законом о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002) и Законом о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/2001). У иницијативама је указано и на непрецизност формулације о дискреционом праву старешине органа унутрашњих послова у остваривању овог права, као и на питање различитог тумачења и примене оспорене одредбе Закона.

У оспореној одредби члана 41. Закона о унутрашњим пословима прописано је да овлашћеном службеном лицу и раднику на одређеним дужностима може престати радни однос са правом на пензију и пре испуњења општих услова за стицање пензије, ако има најмање 20 година пензијског стажа од којих најмање 10 година радног стажа на пословима на којима се стаж осигурања рачуна у увећаном трајању.

Одредбом члана 64. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003) предвиђено је да ће се закони Савезне Републике Југославије у пословима Србије и Црне Горе примењивати као закони Србије и Црне Горе, а закони Савезне Републике Југославије изван послова Србије и Црне Горе примењиваће се као закони држава чланица, до доношења нових прописа од стране држава чланица, осим закона за које скупштина државе чланице одлучи да се не примењују.

Законом о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 5/2003) уређене су основе пензијског и инвалидског осигурања и матичне евиденције о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања. Одредбом члана 8. овог закона предвиђено је да поједине категорије осигураника утврђене законом могу, изузетно, стицати и остваривати право на пензију под посебним условима утврђеним законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, а чланом 14. став 3. овог закона прописано је да се средства за повећане обавезе које настају услед стицања и остваривања права под посебним условима утврђеним законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, обезбеђују у републичком буџету. Према члану 24. Закона, ступањем на снагу овог закона престају да важе одредбе чл. 1. до 9. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002), а остале одредбе и подзаконски акти донети за извршавање тог закона, примењиваће се најкасније до доношења нових закона којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање и подзаконских аката на основу тих закона.

У члану 96. став 2. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/01 и 3/02), одређено је да се овлашћеном службеном лицу, у смислу прописа о вршењу унутрашњих послова, сваких дванаест месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна као шеснаест месеци стажа осигурања, под условима из члана 95. овог закона, а радна места из става 2. овог члана, као и радна места и степен увећања стажа

осигурања за запослене у органу надлежном за унутрашње послове који раде на пословима у смислу члана 93. овог закона, утврђују се у складу са законом.

Одредбом члана 84. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања прописано је да се средства за разлику пензије утврђене без примене чл. 82. и 83. овог закона и пензије утврђене применом тих чланова, као и цело износ пензије одређене осигуранику који не испуњава услове за остваривање права на пензију утврђену у чл. 22. и 23. овог закона, обезбеђују у савезном, односно републичком буџету.

Законом о основама радних односа ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96 и 51/99) уређени су разлози престанка радног односа запосленог по његовој вољи, независно од његове воље и по сили закона. Одредбама члана 64. Закона о основама радних односа прописано је да запосленом престаје радни однос независно од његове воље, отказом уговора о раду од стране послодавца у осам случајева, као и у другим случајевима утврђеним законом и колективним уговором.

Одредбом члана 35. став 3. Устава Републике Србије предвиђено је да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором, а чланом 72. став 1. тачка 4. Устава предвиђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, систем радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, као и друге економске и социјалне односе од општег интереса.

Полазећи од наведених одредаба Устава Републике Србије, законом државе чланице могу се прописивати услови и начин престанка радног односа запосленог против његове воље у случајевима када та питања нису уређена савезним законом. У конкретном случају, одредбом републичког Закона о унутрашњим пословима прописан је случај престанка радног односа запосленог у Министарству унутрашњих послова, што је у оквиру уставног овлашћења законодавца да пропише основе за престанак радног односа запосленог у државном органу, односно у Министарству унутрашњих послова.

Одредбом члана 13. Устава Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Оспорена одредба члана 41. Закона о унутрашњим пословима прописује могућност превремене пензије овлашћеног службеног лица и радника на одређеним дужностима у Министарству унутрашњих послова једнако за сва лица у Министарству која испуњавају наведене услове за пензију и по оцени Суда не укидају, нити ограничавају права и слободе утврђене Уставом.

Полазећи од овлашћења садржаног у одредби члана 35. став 3. Устава, по коме запосленима може престати радни однос против њихове воље под условима и на начин утврђен законом, као и члана 72. став 1. тачка 4) Устава, по коме Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, систем радних односа и социјалног осигурања, друге облике социјалне сигурности и друге економске и социјалне односе од општег интереса, као и чињенице да је Законом о основама пензијског и инвалидског осигурања предвиђено да се републичким прописом могу уредити услови за стицање права на превремену пензију одређених категорија осигураника и да се за њих обезбеђују посебна

средства у буџету, по оцени Суда, оспорено законско решење у границама је уставних овлашћења републичког законодавца да законом уреди престанак радног односа и право на остваривање превремене пензије одређене категорије осигураника, који су радили на пословима од посебног (општег) интереса.

У вези са питањима примене закона и различитог третирања стажа осигурања који се остварује на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, као и питања о међусобној усклађености републичких закона и о сагласности републичког закона са Уставом СР Југославије, односно Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, Уставни суд, према члану 125. Устава Републике Србије, није у надлежан да о тим питањима одлучује.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-111/2001 од 6.03.2003.

Закон о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002 и 60/2002)

- члан 52. став 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 52. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002 и 60/2002).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења Одлуке Великог персоналног већа Врховног суда Србије VIII Су. 44/02 од 8. априла 2002. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности члана 52. став 1. Закона наведеног у изреци, по којој судији престаје радни однос и пре навршених 65 година живота ако напуни стаж осигурања од 40 година. Иницијатор сматра, да се судија само због своје функције, тј. личног својства доводи у неједнак положај са осталим грађанима, што је супротно члану 13. Устава. Осим тога оспореном одредбом се вређа и људско достојанство које се штити чланом 18. Устава. Иницијатор је предложио да се до доношења коначне одлуке обустави извршење Одлуке Великог персоналног већа Врховног суда Србије, VIII Су 44/02 од 8. априла 2002. године.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 52. став 1. Закона регулисано да "судији престаје радни век кад наврши шездесет пет година живота или четрдесет година стажа осигурања", а чланом

53., да "радни век судији не може бити продужен" и да "смањење времена потребног за навршење радног века не утиче на престанак дужности судије".

Према одредби члана 35. став 3. Устава Републике Србије запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором, Уставни суд је оценио да се у уређивању наведених питања законодавац кретао у границама уставних овлашћења Републике Србије из члана 72. став 1. тачка 4) Устава.

Чланом 66. став 1. тач. 1) Закона о основама радних односа ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96 и 51/99), који се на основу члана 20. Закона о спровођењу уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", 1/03) примењује као закон држава чланица, прописано је да запосленом престаје радни однос по сили закона - кад наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања ако законом није друкчије одређено.

Чланом 2. став 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/2001, 73/2001) регулисано је да се одредбе тог закона примењују и на запослене у државним органима и организацијама, органима и организацијама јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено.

Чланом 1. став 2. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91 ..., 39/2002) прописано је да се одредбе тог закона примењују на све запослене у државним органима и изабрана односно постављена лица, осим оних чија су права, обавезе и одговорности из радног односа уређени посебним прописима.

Из наведених одредби, Уставни суд је оценио да је законодавац Уставом овлашћен да законом утврди начин и услове под којима запосленима може престати радни однос против њихове воље, и да је у оквиру уставних овлашћења, посебним законом, у овом случају Законом о судијама, уредио начин и услове под којима судији могу престати права по основу рада.

Оспореним законским решењем нису повређена начела из чл. 13. Устава. Наиме, наведеним законским одредбама уређује се, обезбеђује и остварује престанак радног века свих субјеката у идентичној правној ситуацији, а уставни принцип једнакости не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи, већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи које су предузете на основу оспорене одредбе Закона се одбацује.

На основу члана 42. став 3. и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-90/2002 од 18.03.2003.

Закон о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/02)

- члан 115. ст. 1. и 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 115. ст. 1. и 2. Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/2002).

Уставном суду Републике Србије поднето је више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 115. ст. 1. и 2. Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/2002). У иницијативама се наводи да члан 115. Закона о основној школи онемогућава наставницима са вишом школском спремом да конкуришу за директора основне школе, чиме се угрожавају елементарна уставна права на напредовање у служби. Осим тога, истиче се и да одредба члана 115. став 1. Закона о основној школи не даје иста права свим наставницима, што није у складу са чл. 13, 18. и 22. Устава Републике Србије, чиме се крше права већине запослених у основној школи. Према наводима у једној од иницијатива члан 115. став 2. Закона о основној школи несагласан је са чл. 13. и 35. Устава јер поред осталих лица којима је дата могућност да конкуришу за место директора није наведен дипломирани социјални радник, чиме се врши њихова дискриминација и ускраћује им се право на рад. Ово због тога, што њихова висока школска спрема није изједначена са осталим школским спремама побројаним у члану 115. став 2. Закона, што је у супротности са чланом 70. истог Закона који има у виду и дипломиране социјалне раднике као лица која су стручни радници у школи.

Уставни суд је утврдио да је у члану 115. став 1. Закона о основној школи предвиђено да директор руководи радом школе, а у ставу 2. да за директора школе може да буде изабрано лице које има стечену одговарајућу високу школску спрему, испуњава услове за наставника школе, за школског педагога или школског психолога, има положен стручни испит и најмање пет година радног стажа у школи.

Уставни основ за доношење Закона о основној школи је садржан у члану 72. став 1. тачка б. према коме Република уређује и обезбеђује систем образовања. Полазећи од члана 65. Устава да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе законодавац је у Закону о основној школи уредио услове и начин обављања делатности основне школе као јавне службе.

Имајући у виду да Република утврђује и обезбеђује систем области образовања и да основна школа обавља делатност као јавна служба, законодавац је био овлашћен да уреди питање руковођења и управљања основном школом и предвиди услове за директора основне школе, па стога оспорене одредбе члана 115. ст. 1. и 2. Закона о основној школи, по оцени Уставног суда, нису несагласне с Уставом. Оспореним одредбама члана 115.

Закона нису повређена начела прокламована у чл. 13, 18, 22. и 35. Устава Републике Србије јер, се оне односе на све грађане који испуњавају једнаке услове за директора основне школе и њима се не ограничава право на рад. Овим одредбама Закона се не уређује ни питање права на жалбу или друго правно средство. Које ће услове предвидети, као и степен и врсту школске спреме за директора школе питање је законодавне политике и о томе према члану 125. Устава није надлежан да одлучује Уставни суд.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-134/2002 од 18.03.2003.

**Закон о изменама и допунама Закона о основној школи
("Службени гласник РС", број 22/2002)**

- чл. 27., 34. и 35.

Уставни суд:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 27, 34. и 35. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/2002).

Уставном суду достављене су две представке којима је иницирано покретање поступка за оцену уставности чл. 27, 34. и 35. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/2002). По мишљењу подносилаца иницијатива члан 27. (122а.) Закона којим је предвиђено да секретар школе мора имати високу стручну спрему може се примењивати само на новозапослене, а не и на оне који су затечени на овом радном месту, па је неуставно предвиђено у члану 34. и 35. Закона да се већ запослени у одређеном року доквалификују и положе стручни испит. Подносиоци иницијатива сматрају да оспорене одредбе Закона нису у складу са одредбама Устава којима је гарантовано право на рад, а у супротности су и са чл. 121. и 125. Устава Републике Србије.

Уставни суд је утврдио да је у члану 27. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи предвиђено да се после члана 122. додаје поднаслов: "5. Секретар школе" и члан 122а. којим су предвиђени послови које обавља секретар школе, услови за обављање послова и овлашћење министра просвете да прописује врсту стручне спреме, програм, садржину, начин, рокове и орган управе пред којим се полаже стручни испит за секретара школе. У оспореном члану 34. наведеног Закона предвиђено је до када послове секретара школе може да обавља запослени који не испуњава услове у погледу степена и врсте стручне спреме и да у случају непостојања одговарајућих других послова

на која би био распоређен, остварује права запосленог за чијим радом је престала потреба. Чланом 35. наведеног Закона прописана је обавеза секретара да у одређеном року положи стручни испит као и услови за ослобађање од те обавезе.

Одредбама члана 65. и 72. став 1. тачка 6. Устава предвиђено је да се законом утврђују услови и начин обављања делатности односно послова за која се образују јавне службе, односно да Република уређује и обезбеђује систем у области образовања.

Имајући у виду да Република уређује и обезбеђује систем у области образовања и да основна школа обавља делатност као јавна служба, законодавац је био овлашћен да уреди питање обављања послова секретара основне школе и предвиди услове за обављање тих послова као и да утврди до када те послове могу да обављају лица која не испуњавају законом прописане услове па стога оспорене одредбе чл. 27, 34. и 35. Закона, по оцени Уставног суда нису несагласне с Уставом. Које ће услове предвидети, као и степен и врсту школске спреме за секретара школе и време преласка на регулативу утврђену овим Законом, питање је законодавне политике а о томе према члану 125. Устава, није надлежан да одлучује Уставни суд.

Наводи иницијатора који се односе на повреду одредаба Устава којима се гарантује право на рад као и чл. 121. и 125. Устава, по оцени Уставног суда нису основани. Чланом 35. Устава прописано је да свако има право на рад и да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења као и да је свакоме под једнаким условима доступно радно мести и функција, а да радни однос може престати против воље радника под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором. Оспореним одредбама Закона не повређују се ова права, већ се утврђују послови и услови за секретара основне школе. У члану 121. Устава регулисан је принцип забране повратног дејства закона, другог прописа или општег акта, а у овом случају у оспореним одредбама Закона није прописано повратно дејство.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-137/2002 од 27.03.2003.

**Закон о изменама и допунама Закона о стручним називима
("Службени гласник РС", број 17/85)**

- члан 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 1. Закона о изменама и допунама Закона о стручним називима ("Службени гласник РС", број 17/85).

Поднетом представком Уставном суду Републике Србије тражено је покретање поступка за оцену уставности "одлуке" којом је признато право на звање "доктора" стоматолозима и лекарима опште медицине, јер се звања "доктора" и "лекара" стичу на различите начине и означавају различит ниво образовања. Из садржине представке и увидом у законску регулативу утврђено је да се у конкретном случају оспорава члан 1. Закона о изменама и допунама Закона о стручним називима ("Службени гласник СРС", број 17/85).

Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом члана 1. Закона о изменама и допунама Закона о стручним називима ("Службени гласник СРС", број 17/85) прописано је да се назив "доктор медицине" односно "доктор стоматологије" признаје лицу које је завршило студије на медицинском односно стоматолошком факултету.

Овај Закон донет је на основу Устава СРС из 1974. године, али како је рок за усклађивање са Уставом Републике Србије из члана 22. Уставног закона истекао, у конкретном случају оцена уставности се врши у односу на Устав Републике Србије.

Одредбом члана 72. став 1. тачка 6. Устава Републике Србије утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем области образовања.

У оквиру својих уставних овлашћења Република је Законом о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/2002) прописала у одредби члана 51. став 1. да студент који положи све испите утврђене наставним планом основних студија стиче високо образовање и стручни назив одређен законом, а одредбом члана 59. став 1. истог Закона да се одбраном докторске дисертације стиче право на промоцију у научни степен доктора наука.

Стручни назив "доктор медицине" односно "доктор стоматологије" за лица која положе све испите утврђене наставним планом за основне студије је питање процене законодавца који, уважавајући историјске, културне и друге друштвене околности, има овлашћење да то питање реши на начин како је и учинио.

Процена целисходности и оправданости није у домену решавања Уставног суда, а како том одредбом није повређена нити било каква уставна одредба или принцип, то је Уставни суд на основу члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 IY-64/2003 од 17.04.2003.

Закон о порезу на додатак грађана ("Службени гласник РС", бр. 43/94 ..... 54/99)

- члан 178. став 1.

Закон о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/01)

- члан 158. став 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 178. став 1. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 43/94, 74/94, 53/95, 12/96, 24/96, 39/96, 54/96, 16/97, 60/97, 20/98, 42/98, 33/99, 48/99 и 54/99) и одредбе члана 158. став 1. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је представка којом је иницирано покретање поступка за оцену уставности одредаба Закона о порезу на доходак грађана тако што су као оспорени чланови означени "стари члан 178, а нови 158".

Иницијатор сматра да су поменуте законске одредбе неуставне јер му ускраћују Уставом загарантовано право на рад и утичу негативно на развој приватног предузетништва. Своју тврдњу иницијатор образлаже тиме да је основао самосталну трговинску радњу која није могла да почне са радом, јер му порески орган није издао пореско уверење неопходно за отварање жиро-рачуна. Према наводима иницијатора, уверење му није издато из разлога што живи у истом домаћинству са оцем који, као власник приватног предузећа, има неизмирених пореских обавеза.

На основу садржине навода изнетих у иницијативи, Суд је констатовао да су предмет оцене уставности одредба члана 178. став 1. раније важећег Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 43/94, 74/94, 53/95, 12/96, 24/96, 39/96, 54/96, 16/97, 60/97, 20/98, 42/98, 33/99, 48/99 и 54/99) и одредба члана 158. став 1. важећег Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/2001).

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Одредбом члана 178. став 1. ранијег Закона о порезу на доходак грађана прописано је да, ради наплате доспелог пореза, надлежни порески орган може решењем да стави забрану на средства пореског дужника на његовом жиро-рачуну, као и на његова лична примања и друга потраживања, чиме се организацији надлежној за послове платног промета, односно дужнику пореског дужника налаже да средства на жиро-рачуну, лично примање, односно друго потраживање исплати пореском органу ради намирења пореског дуга (заплена потраживања).

Оспорена одредба Закона престала је да важи 1. јула 2001. године, тј. даном почетка примене важећег Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/2001), на основу члана 173. наведеног Закона. Важећи Закон о порезу на доходак грађана садржи у основи исто решење као и оспорена одредба ранијег Закона. Наиме, чланом 155. став 1. овог Закона прописано је да, ако постоји опасност да порески дужник осујети, односно онемогући наплату недospelог пореза, надлежни порески орган може решењем утврдити мере за обезбеђење наплате које су таксативно наведене у тач. 1) до 4) овог члана Закона. Мере обезбеђења наведене у тач. 2) и 3) овог члана Закона су у основи идентичне решењу које садржи оспорени члан 178. став 1. ранијег важећег Закона о порезу на доходак грађана.

Одредбом члана 158. став 1. важећег Закона о порезу на доходак грађана прописано је да за исплату пореза на приходе од пољопривреде и шумарства и на приходе од самосталне делатности јемче својом имовином сви пунолетни чланови домаћинства обвезника који у моменту настанка обавезе чине домаћинство обвезника, у смислу члана 10. овог закона. Одредбом члана 10. став 2. овог Закона домаћинство је дефинисано као заједница живота, привређивања и трошења остварених прихода.

Чланом 35. став 1. Устава Републике Србије зајемчено је свакоме право на рад. Чланом 52. Устава установљено је начело општости плаћања пореза и других дажбина утврђених законом. Чланом 53. Устава прописано је да је свако дужан да се придржава Устава и закона, а чланом 72. став 1. тачка 4) Устава утврђено је овлашћење за законодавца да уређује и обезбеђује финансијски систем, а то значи и порески систем у свим његовим елементима.

Из наведених уставних одредаба, према оцени Суда, проистиче да порески обвезник није само титулар Уставом зајемчених права већ има и обавезе према држави утврђене Уставом и законима, међу којима је и обавеза плаћања пореза, односно других дажбина утврђених законом. То значи да у случају када титулар права на рад у својству пореског обвезника не извршава своју уставну обавезу он поступа противуставно и тиме повређује члан 53. Устава.

Оспорена одредба члана 178. став 1. наведеног Закона донета је у циљу побољшања пореске дисциплине, као једна од мера обезбеђења наплате, у оквиру поступка принудне наплате новчаног потраживања по основу пореске обавезе. Уставни суд је утврдио да је законодавац, уређујући механизме обезбеђења наплате у оквиру поступка принудне наплате пореза, на начин како је то учињено оспореном одредбом Закона поступио у границама уставних овлашћења, те предметну иницијативу у односу на ову законску одредбу није прихватио.

У погледу оспорене одредбе члана 158. став 1. важећег Закона о порезу на доходак грађана, Суд је утврдио да Устав не садржи категорију јемства у сфери пореза, нити дефинише правну садржину појма члана породичног домаћинства. Уређивање ових питања у поменутој сфери односа, по оцени Суда, ствар је опредељења законодавца, на основу овлашћења из члана 72. став 1. тачка 4) Устава, према коме је Република овлашћена да уређује финансијски систем.

Установљено супсидијарно законско јемство има за циљ обезбеђење наплате доспелих пореских обавеза и примењују се само у ситуацијама када порески обвезници не извршавају уредно своје доспеле

обавезе по основу пореза од пољопривреде и шумарства и самосталних делатности. Суд је оценио да из законске дефиниције домаћинства садржане у члану 10. став 1. важећег Закона о порезу на доходак грађана произлази да оно представља заједницу у којој се обједињавају приходи које стичу његови чланови. Полазећи од тога да између чланова породичног домаћинства постоје специфични односи, оспореном законском нормом је утврђена обавеза супсидијарног јемства за тачно одређена лица и то само за пореске обавезе по основу прихода у чијем стицању и трошењу учествују. Према томе, из формулације оспорене законске норме произлази да обавеза супсидијарног јемства за чланове породичног домаћинства њиховом имовином за плаћање пореских обавеза постоји само под условом да, у моменту настанка пореске обавезе, заједно живе, привређују и троше остварене приходе у истом домаћинству са пореским обвезником. Супсидијарни карактер јемства огледа се у томе да се јемац позива на плаћање обавезе по основу пореза тек када се испуњење ове обавезе није могло извршити од пореског обвезника. Суд је утврдио да се оспореном законском нормом члановима породичног домаћинства не утврђује својство пореских обвезника, већ они имају специфичан статус јемаца за плаћање пореских обавеза на приходе у чијем стварању и трошењу као чланови домаћинства учествују.

Имајући у виду наведено, Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 158. став 1. Закона о порезу на доходак грађана.

На основу изнетог, као и члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-137/2001 од 27.03.2003.

**Закон о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС",
број 24/01)**

- члан 110.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 110. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 110. Закона о порезу на доходак грађана, који је означен као правни основ за доношење решења Републичке управе јавних прихода бр. 431/10/1071 од 5.04.2002. године и бр. 431/2/1071 од 5.04.2002. године. Према мишљењу иницијатора, оспорени члан Закона (као и

остали законски прописи означени као основ за доношење спорних решења) није сагласан с Уставом из разлога што омогућава произвољно задуживање грађана које се не темељи на оствареном приходу и економској моћи грађана. Указује на то да је применом наведених законских прописа у 2002. години значајно повећано задужење порезима, таксама и доприносима за пензијско и инвалидско осигурање у односу на 2001. годину, иако се није значајније мењао курс динара нити је побољшана економска ситуација.

Оспорени члан 110. Закона о порезу на доходак грађана уређује начин утврђивања пореза на приходе од самосталне делатности тако што предвиђа да се овај порез утврђује решењем надлежног пореског органа на основу релевантних података за две категорије пореских обвезника (за обвезнике који воде пословне књиге и обвезнике који порез плаћају на паушално утврђен приход). Када су у питању обвезници који воде пословне књиге, наведени порез им се, у смислу тачке 1) става 1. члана 110. Закона, утврђује на основу података из пореске пријаве, пореског биланса, пословних књига и на други начин, а за обвезнике који порез плаћају паушално поменути порез се, у смислу тачке 2) истог става, утврђује на основу података из пореске пријаве, као и критеријума и елемената утврђених у складу са чланом 41. овог закона, као што су: висина просечне месечне зараде по запосленом у Републици, општини, граду и округу остварене у години која претходи години за коју се утврђује паушални приход, место на коме се радња налази, опремљеност радње и др. Ближи услови, критеријуми и елементи за паушално опорезивање обвезника, на основу овлашћења из члана 41. став 3. Закона, уређени су Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника, пореза на приходе од самосталне делатности ("Службени гласник РС", бр. 65/2001, 45/2002, 47/2002, 91/2002 и 23/2003).

Чланом 52. Устава утврђена је обавеза сваког да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, а чланом 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је овлашћење за Републику да уређује финансијски систем. Према одредби члана 69. став 3. Устава, обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује се према економској снази обвезника.

Према оцени Суда, из наведених уставних одредаба проистиче да се порези уређују законом и да је законодавац овлашћен да уређује врсте пореза и друге битне елементе опорезивања (обвезник, основица, начин утврђивања и плаћања пореза и др.). Стога, Суд је утврдио да су оспореним чланом 110. Закона уређени односи који су, према наведеним одредбама Устава, у домену законског уређивања, те да овај члан Закона није несагласан с Уставом.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-79/2002 од 22.05.2003.

Закон о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001)

- члан 7.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 7. Закона о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости "свих законских прописа и одлука наведених у решењу РУЈП - Одељења за утврђивање и наплату јавних прихода Врачар у Београду, бр. 431/1Д/1071 од 5.4.2002. године и решењу истог органа бр. 431/2/1071 од 5.4.2002. године...". Подносилац иницијативе сматра да прописи на основу којих су донета наведена решења нису сагласни с Уставом из разлога што омогућавају произвољно задуживање грађана које се не темељи на оствареном приходу и економској моћи. У том смислу указује да је применом тих прописа у 2002. години дошло до битног повећања задужења порезима, таксама и доприносима, у односу на задужење у 2001. години, иако се није значајније мењао курс динара, нити је побољшана економска ситуација грађана.

Уставни суд је у току поступка утврдио да се иницијативом оспорава уставност и законитост више општих аката и на основу члана 4. став 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) раздвојио поступак по тим захтевима.

Уставни суд у овом предмету поступао је по захтеву за оцену уставности члана 7. Закона о порезу на фонд зарада.

Оспореним чланом 7. Закона, који је поред осталих прописа означен као правни основ за доношење спорних решења Републичке управе јавних прихода, прописано је да се у погледу начина утврђивања пореза на фонд зарада, обрачунавања, застарелости, наплате, рокова за плаћање, обрачуна камате за доцњу у плаћању, прекршајних казни и осталог што није посебно прописано овим законом, сходно примењују одредбе закона којим се уређује порез на доходак грађана.

Чланом 52. Устава Републике Србије утврђена је дужност сваког да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, а одредбом члана 72. став 1. тачка 4. да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и финансијски систем. Обавеза плаћања пореза и других дажбина, према одредби члана 69. став 3. Устава, утврђује се према економској снази обвезника. Из наведених одредаба Устава, произлази да се порези уређују законом и да је законодавац у оквиру тог уређивања овлашћен да уреди врсте пореза, битне елементе пореске обавезе као што су: обвезник, основица, начин утврђивања и плаћања, застарелост, камата и др., на начин којим се обезбеђује да се те обавезе утврђују према економској снази обвезника.

Законом се на основу наведених одредаба Устава, по схватању Суда, та питања могу уредити и на начин како је то прописано оспореном одредбом Закона, тако што ће се одредити да се на поједине односе који нису уређени тим законом примењују одредбе другог закона којим су ти односи непосредно уређени.

Законом о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/2001 и 80/2002), на чију примену упућује оспорени члан Закона, уређен је, поред осталог, порез на приходе од самосталне делатности: предмет опорезивања (члан 33.), начин усклађивања прихода и расхода (чл. 34-37) и друга питања која се односе на утврђивање и наплату тог пореза. Одредбама чл. 40. до 42. прописани су услови за признавање права на паушално опорезивање (члан 40.), и одређени критеријуми и елементи за утврђивање паушалног прихода, као што су висина просечне месечне зараде по запосленом у Републици, општини, граду и округу остварене у години која претходи години за коју се утврђује паушални приход; место на коме се радња налази, опремљеност радње и др. (члан 41.). Ближи услови, критеријуми и елементи за паушално опорезивање, на основу овлашћења прописаног тим Законом, уређени су Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности ("Службени гласник РС", бр. 65/2001, 45/2002, 47/2002, 91/2002 и 23/2003).

Суд на основу члана 125. Устава Републике Србије није надлежан да оцењује правилност обрачуна обавеза утврђених решењем Републичке управе јавних прихода, која су достављена уз иницијативу, јер се ради о појединачним актима за чију оцену законитости су надлежни други државни органи.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 IY-81/2002 од 15.05.2003.

Закон о порезу на промет ("Службени гласник РС", бр. 22/01 и 73/01)

- члан 12. став 3. тачка 7) и члан 16.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 12. став 3. тачка 7) и члана 16. Закона о порезу на промет ("Службени гласник РС", бр. 22/01 и 73/01).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона о порезу на промет.

Иницијатор је навео у представци да је добио Решење о порезу за 2002. годину којим му је пореска обавеза утврђена по двоструком основу у износу већем од пореза на добит. Иницијатор је, на захтев Суда, накнадним поднеском прецизирао представку тако што је навео да оспорава члан 16. Закона о порезу на промет којим су опорезоване услуге по основу издавања локала и других објеката по стопи од 20%. Иницијатор је истакао да је по основу издавања локала и других објеката утврђена обавеза плаћања пореза одговарајућим одредбама Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/01), па сматра да нема основа за плаћање пореза по оспореном законском основу.

Полазећи од навода иницијатора, Суд је констатовао да су предмет оспоравања члан 12. став 3. тачка 7.) и члан 16. Закона о порезу на промет.

Чланом 12. Закона прописано је да се порез на промет услуга плаћа на промет услуга које се обављају уз накнаду (став 1.), да се услугама сматрају сви послови и радње који нису промет производа (став 2.) и таксативно су набројане наведене услуге, међу којима у тачки 7.) и давање у закуп покретних ствари, пословног и другог простора (став 3.). У смислу члана 13. став 1. наведеног закона, обавезник пореза на промет услуга је лице које изврши услугу из члана 12. овог закона. Уколико физичко лице изврши услугу правном лицу или предузетнику, порески обвезник пореза на промет услуга је, у смислу става 2. члана 13. овог закона, правно лице, односно предузетник. Поред тога, чланом 14. Закона дефинисана је пореска основица као износ накнаде за извршену услугу.

Суд је утврдио да је законодавац могао да уреди опорезивање порезом на промет услуга и издавање у закуп пословног и другог простора на основу уставног овлашћења из члана 52. и члана 72. став 1. тачка 4) Устава којима је прописано да се законом уређују порези, као део финансијског система. Оспореном одредбом члана 12. став 3. тачка 7) Закона предвиђен је овакав облик опорезивања за одређене правне ситуације у којима се као обвезник појављује правно лице, односно предузетник у својству даваоца услуге која подлеже овом опорезивању.

Законом о порезу на доходак грађана предвиђено је опорезивање прихода од непокретности, међу којима су и приходи које обвезник оствари издавањем у закуп пословних просторија, гаража и других непокретности наведених у члану 66. став 1. овог Закона а према ставу 2. овог члана приходе од непокретности чине остварена закупнина, односно вредност свих реализованих обавеза и услуга на које се обавезао купац. Чланом 67. став 1. Закона одређен је порески обвезник тако што је прописано да је то физичко лице које издавањем у закуп непокретности оствари приходе по том основу, а ставом 2. овог члана прописано је да се обвезником у овом случају не сматра предузетник који непокретности издаје у закуп у оквиру обављања регистроване самосталне делатности. На овај начин, законодавац је искључио могућност да се по истом основу (издавање у закуп пословних просторија и других објеката) плаћа порез на промет услуга и порез на приходе од непокретности, што значи да су ове две врсте пореза предвиђене одговарајућим законима за различите правне ситуације. При томе, Уставни суд у оквиру надлежности утврђене у члану 125. Устава не може оцењивати последице различитих тумачења и поступања

надлежних државних органа у практичној примени наведених законских одредаба.

Оспореном одредбом члана 16. Закона о порезу на промет прописано је да стопа пореза на промет услуга износи 20%. Суд је утврдио као неспорно овлашћење законодавца да на основу члана 52. и члана 72. став 1. тачка 4) Устава, у оквиру уређивања пореског система, утврди и стопу пореза на промет услуга, као један од елемената овог система. Из наведеног разлога, Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе Закона.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ПУ-127/2002 од 24.04.2003.

Закон о порезима на имовину ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 45/02 и 80/02)

- члан 17. став 5. и члан 29. став 6.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 17. став 5. и члана 29. став 6. Закона о порезима на имовину ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 45/02 и 80/02).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона о порезима на имовину. Иницијатор оспорава уставност прописивања момента настанка пореске обавезе које се везује за дан сазнања надлежног пореског органа за поклон, наслеђивање, односно за пренос апсолутних права. Истиче да примена оспорених законских одредаба може имати за последицу непостојање застарелости наплате пореза, јер сазнање о релевантним околностима од стране државног органа може да настане и по протеку више година. Сматра да су оспорене законске одредбе противне Уставу Републике Србије, јер доводе у питање право грађана на правну сигурност пошто искључују застарелост наплате пореза. Према мишљењу иницијатора, ово прописивање је у колизији и са другим одредбама Закона, као и са одредбама чл. 164. и 165. Закона о порезу на доходак грађана којима је прописано да право на наплату пореза застарева за пет година од дана настанка обавезе, односно по истеку године у којој је требало извршити наплату пореза. Иницијатор указује и на одредбу члана 32. став 2. Закона о порезима на имовину која у вези застарелости наплате пореза упућује на сходну примену прописа којим се уређује порез на доходак грађана,

када су у питању физичка лица као порески обвезници. Поред овога, иницијатор оспорава целисходност и примену камате од 0,02% дневно, а тражи и преиспитивање законске одредбе према којој жалба на решење о порезу не задржава право наплате пореза, јер је неправична за грађане.

По спроведеном поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Законом о порезима на имовину установљени су као посебни облици пореза на имовину - порез на наслеђе и поклон и порез на пренос апсолутних права. Наведеним законом ближе су уређени битни елементи ових пореских облика (предмет опорезивања, порески обвезници, основица, настанак пореске обавезе, стопе, ослобођења). Овакво уређивање, по оцени Суда, засновано је на одредби члана 72. став 1. тачка 4. Устава којом је Република овлашћена да уређује финансијски систем, члану 52. Устава према коме је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, као и члану 69. став 3. Устава према коме се обавеза плаћања пореза утврђује сразмерно економској снази обвезника. Према томе, порески обвезник има обавезу да, у складу са законом, плати порез и у циљу благовременог и правилног плаћања пореза подноси пореску пријаву и другу документацију. У вези питања момента настанка пореске обавезе, оспореним одредбама чл. 17. и 29. Закона одређено је да пореска обавеза у односу на наслеђе настаје даном правоснажности решења; у односу на поклон - даном закључења уговора о поклону, а у односу на пренос апсолутних права - даном закључења уговора о преносу апсолутних права. Законом је предвиђено и више изузетака како би се разрешило питање времена настанка пореске обавезе у одређеним правним ситуацијама у циљу спречавања избегавања плаћања пореза, тако што се настанак пореске обавезе везује за наступање одређених релевантних околности. У том смислу, оспореним законским одредбама се настанак пореске обавезе у одређеним правним ситуацијама (тј. ако уговор о поклону, решење о наслеђивању или одлука суда, односно уговор о преносу апсолутних права или одлука суда, односно решење надлежног органа нису пријављени или су неблаговремено пријављени) везује за дан сазнања надлежног пореског органа за релевантне чињенице (поклон, наслеђивање, пренос апсолутних права).

Оспорене законске одредбе, по оцени Суда, не могу се довести у питање са аспекта уставних одредаба којима се гарантују право својине и право наслеђивања у складу са законом (члан 34. ст. 1. и 2. и члан 56. Устава). Суд је утврдио да у овим уставним одредбама не постоје никаква ограничења за законодавца на који начин би требало да уреди питање времена настанка пореске обавезе у одређеним правним ситуацијама.

У погледу питања да ли се оспореним законским нормама укида институт застарелости, Суд је оценио да се у овим случајевима питање застарелости наплате пореза решава применом одговарајућих одредаба Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02 и 84/02). Према члану 192. овог закона, даном почетка његове примене, тј. 1. јануара 2003. године, престале су да важе одредбе чл. 164. и 165. Закона о порезу на доходак грађана на које је указао иницијатор везано за наступање застарелости по истеку пет година од времена настанка пореске обавезе. Наиме, чланом 114. Закона о пореском поступку и пореској администрацији предвиђена је застарелост као облик престанка пореског дуга протеком одређеног времена,

тако што право Пореске управе на утврђивање пореза застарева за три године од дана када је застарелост почела да тече (став 1.), а на наплату пореза застарева за пет година од дана када је застарелост почела да тече (став 2.). Одредбама ст. 4. и 6. истог члана овог закона предвиђено је да застарелост права на утврђивање пореза почиње да тече од првог дана наредне године од године у којој је требало утврдити порез, а застарелост права на наплату пореза почиње да тече од првог дана наредне године од године у којој је утврђен порез. Из наведеног проистиче да застарелост у овом случају наступа уколико се у прописаним роковима, рачунајући од истека године у којој је надлежни орган сазнао за правно релевантне чињенице, не изврши утврђивање, односно наплата пореза.

У вези са питањем камате за неплаћене, односно неблаговремено измирене пореске обавезе, Суд је констатовао да је Одлуком Савезног Уставног суда IV број 145/96, 146/96 и 88/97) од 1. фебруара 2001. године утврђена неуставност одредбе члана 156. раније важећег Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 43/94 ... 54/99) и одредбе члана 57. раније важећег Закона о акцизама и порезу на промет ("Службени гласник РС", бр. 43/94 ... 25/2000), у делу у коме су прописивале каматну стопу од 0,02% дневно и начин обрачунавања камате на главни дуг по методи простог интересног рачуна (интересног рачуна од 100). Наведена одлука објављена је у "Службеном листу СРЈ", број 16/01 и даном њеног објављивања, тј. 6. априла 2001. године, престале су да важе законске одредбе које су прописивале каматну стопу од 0,02% дневно. Чланом 75. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији прописано је да се на износ мање или више плаћеног пореза обрачунава и плаћа камата по стопи једнакој годишњој есконтној стопи централне емисионе банке увећаној за 15 процентних поена применом конформне методе обрачуна.

Одредбом члана 147. став 1. наведеног закона прописано је да жалба против пореског управног акта којим је одлучено о појединачним правима и обавезама из порескоправног односа нема суспензивно дејство, односно не одлаже извршење пореског управног акта, а у смислу става 2. истог члана предвиђено је да само изузетно другостепени порески орган може одложити извршење пореског акта, ако порески обвезник документује да би плаћањем пореза пре коначности побијаног акта претрпео битну економску штету. Међутим, Уставни суд није надлежан да одлучује о целисходности ових законских решења, у смислу члана 125. Устава.

На основу изложеног, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IV-101/2002 од 8.05.2003.

Закон о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01)

- члан 16.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 16. Закона о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС" бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01).

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 16. Закона о јавним приходима и јавним расходима. Иницијатор је у својој представци навео да је повод за подношење ове иницијативе била наплата таксе у износу од 75,00 динара за пријаву грађевинској инспекцији општине или града, као и 75,00 динара за доношење решења у вези те пријаве. Иницијатор је доставио Суду фотокопију посебне уплатнице о извршеној уплати износа од 75,00 динара на име републичке административне таксе у корист буџета Републике. Иницијатор сматра да оспорени члан 16. Закона о јавним приходима и јавним расходима омогућава наплату поменуте таксе и у ситуацији када грађанин у општем интересу поднесе пријаву инспекцији и такво прописивање сматра несагласним Уставу Републике Србије, наводећи више чланова и то: чл. 3, 11, 13, 22, 25, 31 и 72. Устава.

У поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Оспореним чланом 16. Закона о јавним приходима и јавним расходима методом енумерације (набрајањем у тач. 1. до 6. става 4. овог члана) одређено је шта се сматра локалним јавним приходима у смислу овог закона, а ставом 2. истог члана прописано је да се елементи система локалних јавних прихода уређују законом.

Чланом 52. Устава установљен је принцип општости плаћања пореза и других дажбина утврђених законом. При томе, Устав не именује по врсти "остале дажбине", већ је уређивање питања као што су: врсте дажбина, њихов назив, одређивање битних елемената дажбине (обвезник, основица, висина, ослобођења, олакшице) препустио законској регулативи. Утврђена категоризација локалних јавних прихода у члану 16. став 1. тач.1. до 6. Закона, према оцени Суда, у оквиру је уставне функције Републике да уређује и обезбеђује финансијски систем, а тиме и систем јавних прихода као његов део (члан 72. став 1. тачка 4. Устава). Ставом 2. члана 16. наведеног Закона, на основу истог уставног овлашћења, предвиђено је да се елементи система локалних јавних прихода уређују законом. У материји административних такса, у смислу цитиране одредбе наведеног Закона, релевантни су Закон о локалној самоуправи (Службени гласник РС", број 9/02) и Закон о административним

таксама ("Службени гласник РС", број 43/2003, али они нису предмет оспоравања у овом предмету.

Оспорени члан 16. Закона о јавним приходима и јавним расходима, по оцени Суда, не садржи ни на који начин повреду уставних принципа на које у својој представи указује иницијатор. Суд је, наиме, утврдио да уставне одредбе са становишта који је оспорен члан 16. наведеног закона не уређују непосредно односе и питања која се оспоравају од стране иницијатора, па није прихватио иницијативу.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-116/2002 од 3.07.2003.

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01)

- члан 218.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 218. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01).

Представком је иницирано покретање поступка за оцену уставности члана 218. Закона наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора прописи који регулишу наплату таксе у случајевима када грађани у општем интересу подносе пријаву инспекцији нису у сагласности са чл. 1., 3., 11., 13., 22., 25., 31. и 72. Устава Републике Србије. Иницијатива је поднета, како се наводи, због "наплате таксе у износу од 75,00 динара за пријаву грађевинској инспекцији општине или града, као и још 45,00 динара за доношење решења у вези те пријаве".

Уставни суд је утврдио да је ступањем на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) престао је да важи Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01). Оспореном одредбом члана 218. Закона о локалној самоуправи било је прописано да ће се, до уређивања система општинских административних такси, на општинске административне таксе примењивати одредбе Закона о административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 и 42/98), у делу којим су били уређени: таксени обвезник, настанак таксене обавезе; утврђивање вредности предмета ради наплате таксе, плаћање таксене обавезе, ослобођење од плаћања таксе, повраћаја

таксе и продаје таксених марака. Законом није било предвиђено нити дефинисано подношење "пријаве у општем интересу".

Одредбом члана 52. Устава Републике Србије установљен је принцип општости плаћања пореза и других дажбина утврђених законом. Устав не именује "друге дажбине" већ је то питање препустио законској регулативи. Одредбом члана 72. Устава прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује између осталог финансијски систем. Одредбом члана 113. став 1. Устава утврђено је, поред осталог, да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује обављање и развој комуналних делатности, стара се о задовољавању одређених потреба грађана у областима: културе, образовања, здравствене и социјалне заштите, друштвене бриге о деци, физичке културе, јавног обавештавања, занатства, туризма и угоститељства, заштите и унапређивања животне средине и у другим областима од непосредног интереса за грађане, извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије чије је извршавање поверено општини и обезбеђује извршавање прописа и општих аката општине, а ставом 2. истог члана Устава прописано је да се систем локалне самоуправе уређује законом. Одредбом члана 114. Устава утврђено је да за обављање Уставом и законом утврђених послова општини припадају приходи утврђени законом (став 1.).

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) у члану 47. прописивао је да се послови општине финансирају из пореза, такса, накнада и осталих јавних прихода, у складу са законом (став 1.) и да општини припадају и локални јавни приходи утврђени законом (став 2.). Према одредби члана 51. став 1. Закона као локални јавни приход биле су прописане и општинске административне таксе.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) који је ступио на снагу 6. марта 2002. године у члану 30. тачка 12. прописано је да скупштина општине утврђује општинске таксе и друге локалне приходе који јој по овом Закону припадају, а чланом 78. тачка 1. Закона прописано је да јединици локалне самоуправе припадају општинске административне таксе као изворни јавни приходи остварени на њеној територији, а тачком 13. истог члана и приходи које својом делатношћу остваре општински органи, службе и организације.

Законом о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", број 43/2003) у члану 2. прописано је да за списе и радње у управним стварима, као и за друге списе и радње код институција, државних органа и организација, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе у вршењу поверених послова и организација које врше јавна овлашћења плаћају се таксе по одредбама овог закона у износима прописаним Тарифом републичких административних такси, која је саставни део овог Закона.

По оцени Суда оспореном одредбом Закона се уређује примена другог прописа на односе који нису били уређени овим Законом до њиховог уређивања што није ван оквира уставних овлашћења, јер се одређена питања могу уређивати на начин како је то било учињено оспореном одредбом Закона.

На основу изложеног, Уставни суд је оценио да оспорена одредба члана 218. Закона о локалној самоуправи, у време важења није била неуставна, односно није садржала повреду уставних принципа из чл. 1., 3., 11., 13., 22., 25., 31. и 72. Устава.

На основу члана 47. тачка 3.) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ПУ-119/2002 од 10.07.2003.

Закон о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", број 6/2002)

- члан 46. став 1. тачка 3)

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 46. став 1. тачка 3) Закона о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", број 6/2002)

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за оцену уставности одредбе члана 46. став 1. тачка 3) Закона о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", број 6/2002). Иницијатори, поред осталог, сматрају да оспорена одредба закона није у сагласности са Уставом Републике Србије и Законом о предузећима. У иницијативама се наводи да надлежност, односно овлашћење аутономне покрајине да оснива јавно предузеће за газдовање шумама на територији аутономне покрајине утврђено оспореном одредбом Закона није предвиђено наведеним актима. Такође, наведено овлашћење за аутономну покрајину као облик локалне самоуправе не проистиче ни из члана 13. Европске повеље о локалној самоуправи. Према наводима иницијатора овлашћење за оснивање јавног предузећа у области газдовања шумама надлежност је државе, односно Републике Србије и није питање од интереса за грађане у аутономној покрајини. Оспореном одредбом Закона створена је могућност оснивања другог јавног предузећа за газдовање шумама на територији Републике чиме се нарушава законом утврђен положај Јавног предузећа "Србијашуме" основаног Законом о шумама. Наведена одредба закона није сагласна ни са одредбама Закона о предузећима којима је уређен поступак поделе и престанка предузећа, с обзиром да за поделу предузећа основаног Законом о шумама није донета одлука органа управљања, нити је дата сагласност оснивача.

У поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Оспорена одредба члана 46. став 1. тачка 3) Закона о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине гласи:
"Аутономна покрајина, преко својих органа, у складу са законом којом се уређује област шумарства оснива јавно предузеће за газдовање шумама на територији аутономне покрајине".

Одредбама чл. 6. и 108. став 2. Устава Републике Србије утврђене су аутономне покрајине као облици територијалне аутономије у Републици у којима грађани самостално остварују права и испуњавају дужности утврђене Уставом и законом.

Одредбама члана 60. ст. 1. и 5. Устава, одређено је да су природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса у државној или друштвеној својини, те да се заштита, коришћење, унапређење и управљање добрима од општег интереса остварује под условима и на начин утврђен законом.

Чланом 65. Устава одређено је да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе, а одредбама члана 72. Устава одређено је да Република Србија, поред другог, уређује и обезбеђује правни положај предузећа, систем заштите и унапређења животне средине, заштиту и унапређивање биљног и животињског света и систем јавних служби.

Чланом 109. Устава одређено је да аутономна покрајина, поред другог, преко својих органа доноси одлуке и опште акте, у складу с Уставом и законом којима уређује поједина питања од интереса за грађане у аутономној покрајини у областима изричито одређеним Уставом као и у другим областима за које се то утврди законом (став 1. тачка 3.) и обавља друге послове утврђене Уставом и законом, као и статутом аутономне покрајине (став 1. тачка б.).

Полазећи од наведених одредаба Устава, Уставни суд је оценио да је искључиво право законодавца да законом определи делатности које се обављају у општем интересу и одреди јавно предузеће као организациони облик предузећа у којем се ове делатности обављају, да утврди носиоце тих делатности и круг субјеката којима се одређује правна способност да оснивају јавна предузећа у областима утврђеним законом. У оквиру наведених уставних овлашћења, законодавни орган је имао и овлашћење да оспореном одредбом Закона уреди коришћење средстава у својини Републике од стране аутономне покрајине као и да у циљу обезбеђивања заштите, унапређења и управљања шумама, као добрима од општег интереса, утврди овлашћење аутономне покрајине да за вршење тих послова на територији аутономне покрајине оснује јавно предузеће.

Утврђивање овлашћења аутономне покрајине да оснује јавно предузеће за газдовање шумама на територији аутономне покрајине, по оцени Уставног суда нема значење противуставног нарушавања законом утврђеног положаја Јавног предузећа "Србијашуме" основаног Законом о шумама, с обзиром да је одређивање броја предузећа која обављају делатност газдовања шумама у искључивој надлежности Републике Србије, односно, власника шума и шумског земљишта, као добара од општег интереса.

Уставни суд, према одредби члана 125. Устава није надлежан да одлучује о међусобној сагласности републичких закона, као ни о питањима која су из домена примене Закона о шумама и оспорене одредбе члана 46. став 1. тачка 3) Закона о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине. У смислу наведеног, без утицаја су на одлучивање Суда наводи иницијатора којима се указује на неусаглашеност оспорене одредбе Закона са Законом о шумама у делу у којем је тај закон оснивачки акт за Јавно предузеће "Србијашуме", односно околност да ово предузеће има право коришћења над средствима у државној својини која из имовине тог предузећа нису изузета

одговарајућом изменом Закона о шумама, статусном променом овог предузећа или на који други начин прописан за пренос права коришћења над добрима од општег интереса, и осталим средствима у државној својини које користи ово предузеће.

Такође, Уставни суд, према члану 125. Устава Републике Србије није надлежан да оцењује да ли је оспорена одредба Закона у сагласности са Европском повељом о локалној самоуправи, с обзиром да обавезе по овој повељи проистичу само за државе чланице Савета Европе, односно оне државе чланице Савета које овај документ ратификују.

На основу изнетог, члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и, 67/93), Уставни суд донео је решење као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-284/2002 од 27.03.2003.

Закон о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 25/96 и 18/2002)

- члан 15а. став 1.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 15а. став 1. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 25/96 и 18/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности одредбе члана 15а. став 1. Закона о здравственој заштити. Иницијатор истиче да се оспорена одредба тумачи на нелогичан начин па су пензионисани лекари проглашени "запосленим" лицима и оспорено им је право да буду оснивачи ординације, диспанзера, односно поликлинике, иако је појам запосленог јасно дефинисан у члану 4. Закона о раду. Даље се истиче да у другим професијама не постоје било каква оспоравања права на рад пензионисаним лицима што значи да су лекари оштећени и то на основу погрешне интерпретације постојећих закона и прописа.

Оспореном одредбом утврђује се да здравствени радник који није у радном односу може основати други облик обављања здравствене делатности, и то: лекарску, односно стоматолошку ординацију, диспанзер, здравствени кабинет, здравствену станицу, здравствено саветовалиште, апотеку, лабораторију, потронажну службу, поликлинику, службу кућног лечења и здравствене неге и амбуланту медицинске сестре-техничара за медицинску негу.

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест,

политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области здравства (члан 72. став 1. тачка б.).

Сагласно овлашћењу из одредбе члана 72. став 1. тачка б. Устава, Народна скупштина је Законом о здравственој заштити уредила здравствену заштиту и систем здравства, а оспореном одредбом законодавац је свео могућност оснивања других облика обављања здравствене делатности само на здравствене раднике који нису у радном односу. По оцени Уставног суда оспореном одредбом није повређено начело једнакости грађана из члана 13. Устава јер су прописани услови једнаки за све грађане који се налазе у истој правној ситуацији. Такође, Уставни суд је оценио да није повређено ни начело из члана 57. став 1. Устава већ се дефинисањем услова у погледу лица које може основати други облик обављања здравствене делатности на начин утврђен оспореном одредбом, управо обезбеђује једнакост у погледу услова обављања конкретне делатности, као и једнакост у погледу услова за оснивање другог облика здравствене делатности. Имајући у виду да Република уређује и обезбеђује систем у области здравства, законодавац је био овлашћен да утврди ко може бити оснивач другог облика обављања здравствене делатности.

Наводима којима се покреће питање правилног тумачења и практичне примене оспорене одредбе, иницијатива излази из оквира Уставом утврђене надлежности Уставног суда који, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује правилност тумачења и примену прописа.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-67/2003 од 17.07.2003.

Закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана ("Службени гласник РС", бр. 36/91, 33/93, 67/93, 46/94, 48/94 и 52/96)

- члан 69б. ст. 4. и 5.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 69б. ст. 4. и 5. Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана ("Службени гласник РС", бр. 36/91, 33/93, 67/93, 46/94, 48/94 и 52/96).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 69б. ст. 4. и 5. Закона из изреке. Иницијатор истиче да су оспореним одредбама нарушена уставна начела утврђена одредбама чл. 35, 55. и 70. Устава Републике Србије. Оспореном одредбом става 4. члана 69б. Закона наведена уставна начела, по мишљењу иницијатора, нарушена су тиме што лицу које је стекло стручни назив социјални радник, као најзаступљенијем стручном кадру у центрима за социјални рад, није једнако и под истим условима доступна функција директора центра за социјални рад док је то омогућено лицу са стеченим стручним звањем дефектолог. Иницијатор даље истиче да из одредаба ст. 4. и 5. члана 69б. Закона произилази да су две основне установе социјалне заштите (центри за социјални рад и установе за смештај корисника) стављене у неједнак и неравноправан положај јер је установама за смештај корисника (оснивач Република) омогућено да самостално утврђују услове за именовање директора док су за центре за социјални рад (оснивач општина) ти услови утврђени законом. Из наведених разлога иницијатор предлаже да се покрене поступак за оцену уставности оспорених одредаба, да се исте огласе неуставним, као и да се преформулишу и допуне.

Устав Републике Србије утврђује да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалне заштите (члан 72. став 1. тачка б.), као и да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члан 65.).

Оспореним одредбама закона, када су у питању центри за социјални рад, утврђени су и услови које треба испуњавати лице које се именује за директора центра (члан 69б. став 4. Закона), а када су у питању установе социјалне заштите за смештај корисника и установе социјалне заштите за дневни боравак и помоћ у кући, утврђено је да се услови за именовање директора наведених установа утврђују статутом установе (члан 69б. став 5. Закона).

Имајући у виду да Република уређује и обезбеђује систем у области социјалне заштите, као и да установе социјалне заштите обављају делатност као јавне службе, законодавац је био овлашћен да утврди услове које мора испуњавати лице које се именује за директора центра за социјални рад, односно, да самој установи социјалне заштите за смештај корисника и установи социјалне заштите за дневни боравак и помоћ у кући, препусти да статутом утврди услове за именовање директора. Утврђивање услова за именовање директора, односно одређивање да те услове аутономно утврђује сама установа, ствар је законодавне политике и процене целисходности датих законских решења које Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Наводи иницијатора да је оспореним одредбама повређено начело из члана 35. Устава и то у делу којим се свакоме, под једнаким условима, јемчи доступност радног места и функције, нису основани јер се оспорене одредбе односе на све грађане који испуњавају законом прописане услове за директора (центри за социјални рад), односно услове утврђене статутом установе (установе социјалне заштите за смештај корисника и установе социјалне заштите за дневни боравак и помоћ у кући) чиме је свима, под једнаким условима, обезбеђена доступност наведене функције.

Такође, оспорене одредбе нису у несагласности ни са одредбама чл. 55. и 70. Устава којима се утврђује да се економско и социјално уређење заснива, између осталог, и на самосталности предузећа и свих других облика организовања, као и да су слободе и права човека и грађанина, једнакост пред законом, самосталност и једнак положај предузећа и других организација, основа и мера овлашћења и одговорности републичких органа. Наиме, тиме што су центрима за социјални рад законом прописани услови за именовање директора, а установама за смештај корисника препуштено да те услове саме утврде, наведене установе нису стављене у неједнак и неравноправан положај, како то неосновано тврди иницијатор. Одредбом члана 55. Устава утврђују се само полазне основе и принципи на којима се темељи економско и социјално уређење, а одредба члана 57. став 1. Устава успоставља начело слободног и под једнаким условима обављања привредне и друге делатности, у складу с Уставом и законом. Различит приступ у регулисању питања услова за именовање директора код различитих врста установа за смештај корисника не ограничава те субјекте у слободном обављању делатности нити дискриминише у погледу једнакости услова пословања односно обављања делатности, а не доводи ни у питање самосталност и једнак положај предузећа из члана 70. Устава који успоставља само основу и меру овлашћења и одговорности републичких органа, а не и уставна начела на којима се заснива економско и социјално уређење, односно којима се уређују питања правног положаја субјеката привређивања.

Сагласно одредби члана 125. Устава, Уставни суд није надлежан за поништавање односно преформулацију или допуну појединих одредаба Закона.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решено је као у диспозитиву.

Решење Уставног суда
 IY-48/2001 од 15.05.2003.

Закон о одржавању стамбених зграда ("Службени гласник РС", број 44/95)

- члан 24. став 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 24. став 1. Закона о одржавању стамбених зграда ("Службени гласник РС", број 44/95).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности члана 24. став 1. Закона о одржавању стамбених зграда ("Службени

гласник РС", број 44/95). У иницијативи се наводи да оспорена одредба, којом је прописано да трошкове одржавања стамбене зграде сnose власници станова, односно других делова зграде, сразмерно површини својих станова, ставља у неравноправан положај власнике већих станова, с обзиром на то да површина стана није од утицаја на обим потребног чишћења, односно одржавања стамбене зграде. Истиче се да критеријум за трошкове одржавања стамбене зграде може бити број чланова породичног домаћинства, а не површина стана, како је то прописано одредбом члана 24. став 1. Закона о одржавању стамбених зграда.

Уставни суд је утврдио следеће:

Одредбом члана 24. став 1. Закона о одржавању стамбених зграда, прописано је да трошкове одржавања стамбене зграде сnose власници станова, односно других посебних делова зграде, сразмерно учешћу површине својих станова, односно других делова у згради, према стварно учињеним трошковима.

Према одредби члана 62. Устава Републике Србије, прописано је да физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намени, у складу са законом.

Променом својинских односа на становима у колективним стамбеним зградама које су биле у друштвеној својини, проистекла је потреба заштите и очувања вредности стамбеног фонда у јавном интересу.

Законом о одржавању стамбених зграда обезбеђено је право власника станова да одлучују о одржавању стамбене зграде, коме праву одговара обавеза да обезбеде средства за одржавање стамбене зграде, на начин и под условима који су утврђени тим Законом. Поред осталог, овај Закон садржи одредбе о радовима на одржавању зграде, чл. 4. до 9., одредбе о управљању стамбеном зградом, чл. 10. до 23. и одредбе о трошковима одржавања, чл. 24. и 25. Одредбом члана 5. став 1. Закона, прописано је да радови на одржавању стамбене зграде, према природи, обиму и динамици извођења, јесу радови на инвестиционо одржавању и радови на текућем одржавању. Ставом 2. истог члана, прописано је да ће министар надлежан за стамбене послове, ближе одредити врсту радова на одржавању стамбених зграда, динамику и рокове њиховог извођења. Одредбом члана 9. Закона, прописано је да се радови на одржавању стамбене зграде изводе на основу одлуке органа управљања стамбеном зградом, донете у складу са законом, а средства за одржавање стамбене зграде обезбеђују власници станова и других посебних делова зграде на начин и под условима утврђеним овим законом; чланом 10. Закона, да управљање стамбеном зградом, у смислу овог закона јесте, између осталог и одлучивање о обезбеђивању и коришћењу финансијских средстава за одржавање стамбене зграде, а одредбом члана 14. тачка 5), прописано је да скупштина зграде утврђује висину и начин обезбеђивања средстава за одржавање зграде.

У Закону није дат ближи опис радова на одржавању стамбене зграде који се односе на инвестиционо одржавање зграде, односно на текуће одржавање зграде. Међутим, одредбом члана 38. Закона прописано је да ће се, до доношења прописа, односно подзаконских аката на основу овог закона, примењивати Уредба о одржавању стамбених зграда и станова ("Службени гласник РС", број 43/93) и прописи општине донети на основу законских одредаба које престају да важе ступањем на снагу овог закона.

Одредбама чл. 3. и 5. Уредбе о одржавању стамбених зграда и станова, дефинисани су радови који се односе на инвестиционо одржавање

зграде и радови који се односе на текуће одржавање зграде. Из дефиниције инвестиционих радова јасно је да су у питању радови који захтевају већа материјална улагања, а истовремено да се њиховим обављањем увећава и вредност зграде, односно појединих њених делова. Природа тих радова захтева учешће свих власника у трошковима извођења радова. Када су у питању текући радови на одржавању стамбене зграде, који подразумевају дневне активности како би се зграда одржавала у стању прихватљивом за коришћење, а у које радове спада и чишћење зграде, одредбом члана 8. Закона, прописано је да "власници и корисници станова и других посебних делова зграде обезбеђују редовно чишћење стамбене зграде и предузимају друге мере на одржавању хигијене у складу са санитарним прописима о одржавању стамбене зграде.

Оспорена одредба члана 24. став 1. налази се у поглављу IV "трошкови одржавања", и њоме је законодавац утврдио општи принцип сразмерног учешћа власника станова у односу на површине својих станова у трошковима одржавања стамбене зграде, без назнаке о каквој је врсти радова реч. Избор оваквог решења у домену је законодавне политике, па Уставни суд, у смислу члана 125. Устава није надлежан да одлучује о питању његове целисходности и оправданости.

Одредбом става 2. члана 24. Закона прописано је да, на име трошкова одржавања за радове текућег одржавања, власници станова односно других посебних делова зграде, плаћају месечно за текући месец износ у висини и роковима које одреди скупштина зграде на рачун зграде.

Имајућу у виду цитирану одредбу, а у одсуству подзаконског акта који би ближе дефинисао радове на инвестиционом и текућем одржавању стамбених зграда и начин учешћа власника станова у трошковима одржавања, Суд је оценио да, Законом о одржавању стамбених зграда није искључена могућност да скупштина зграде одреди другачији начин учешћа у трошковима текућег одржавања зграде.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-205/2002 од 27.03.2003.

Закон о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/96, 16/97 и 43/01)

- члан 25. став 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 25. став 1. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/97 и 43/01).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности члана 25. став 1. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/97 и 43/01). У иницијативи се наводи да је оспореном одредбом, прописана могућност издавања грађевинске дозволе и за део објекта, ако тај део представља техничку и функционалну целину, па се, на тај начин, угрожавају права грађана који имају непокретност поред тог дела објекта за који се издаје грађевинска дозвола. Мишљења је да из текста Закона о изградњи објеката, треба избацити могућност добијања грађевинске дозволе за делове објеката, односно да се могу градити само објекти у целини, по претходно решеним имовинским односима. Такође је мишљења да Уставни суд треба да оцени све злоупотребе које могу да се догоде због делимичне изградње, јер се оваквом изградњом објеката дешава да се "укида" осунчаност постојећих објеката, чиме се уназађује животна средина.

Уставни суд је утврдио следеће:

Одредбом члана 60. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да су, природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној или друштвеној својини, а ставом 3. истог члана, прописано је да се, на добрима од општег интереса и на градском грађевинском земљишту може, под условима утврђеним законом, стећи право коришћења. Чланом 62. Устава, прописано је да физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намени, у складу са законом. Одредбом члана 72. тачка 9. Устава, прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и организацију и коришћење простора.

Законом о изградњи објеката, уређени су грађевинско-технички, технолошки и други услови за извођење претходних радова, израда техничке документације, начин и поступак издавања грађевинске и употребне дозволе, грађење објеката и друга питања од значаја за изградњу и коришћење објеката. Оспореним чланом 25. став 1. Закона о изградњи објеката прописано је да се грађевинска дозвола издаје за цео објекат, односно за део објекта ако тај део представља техничку и функционалну целину. Услови за издавање грађевинске дозволе утврђени су одредбом члана 27. Закона. Према том члану, уз захтев за издавање грађевинске дозволе инвеститор је дужан да поднесе, између осталог, главни пројекат потврђен од стране надлежног органа да је урађен у складу са урбанистичком дозволом са извештајем о извршеној техничкој контроли и доказ о праву својине, односно праву коришћења грађевинског земљишта ради изградње. Одредбом члана 9. Закона, прописан је садржај главног пројекта, који, између осталог, чине услови заштите суседних објеката и разрада мера за спречавање или смањење негативних утицаја на животну средину.

Из изложеног произлази да се грађевинска дозвола издаје оном лицу које пружи доказ да је власник, односно корисник грађевинске парцеле на којој је планирана изградња, што значи да су, у поступку издавања грађевинске дозволе, имовински односи унапред решени за сваку појединачну грађевинску парцелу. Како се, у поступку издавања грађевинске дозволе, кроз главни пројекат, цене и услови заштите суседних објеката и утицаји на животну средину, без обзира да ли се ради о изградњи објекта, или дела објекта који представља техничку и функционалну целину, то је Суд оценио да не стоје наводи иницијатора да се, издавањем грађевинске дозволе за део објекта

угрожавају права власника суседних објеката, јер Закон прописује право власника, односно корисника земљишта да гради на својој грађевинској парцели.

По оцени Суда, прописивање издавања грађевинске дозволе за део објекта, ако тај део представља техничку и функционалну целину, како је то учињено оспореном одредбом, спада у домен законодавне политике, па Уставни суд, у смислу члана 125. Устава није надлежан да цени оправданост и целисходност таквог законског решења.

Уставни суд такође није надлежан да цени могуће злоупотребе у примени закона, имајући у виду овлашћења Суда прописана у члану 125. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-158/2002 од 17.04.2003.

Закон о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 46/98)

- члан 42. став 3.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 42. став 3. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 46/98).

Представком је тражена оцена уставности одредбе става 3. члана 42. Закона о планирању и уређењу простора и насеља. У представци се наводи да је оспорена одредба Закона несагласна с Уставом, јер ограничава право својине на непокретности, угрожава животну средину и погоршава услове живота и становања у изграђеним објектима за које је раније издата грађевинска и урбанистичка дозвола. Наведена законска одредба, која омогућава издавање урбанистичке дозволе за део објекта, по мишљењу иницијатора, има за циљ избегавање законске обавезе доказивања права својине, односно права коришћења градског грађевинског земљишта, које представља услов за добијање грађевинске дозволе. Истиче да се изградњом објекта у целини спроводи урбанистички план, а да свако делимично грађење доводи у питање стечена права власника постојећих објеката и земљишта да своје непокретности несметано користе.

Уставни суд је утврдио да се према оспореној одредби став 3. члана 42. Закона, урбанистичка дозвола издаје за целу грађевинску парцелу, грађевину, односно за све радове, а изузетно се може издати и за део грађевине, односно радова ако тај део представља просторну, функционалну и техничку

целину. На овај начин Законом је предвиђено да се урбанистичка дозвола, за део грађевине, односно део радова, може издати изузетно и само под условом да тај део представља посебну целину у просторном, функционалном и техничком погледу.

Оспорени Закон о планирању и уређењу простора и насеља престао је да важи, на основу члана 175. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), који је ступио на снагу 13. маја 2003. године.

Према члану 62. Устава Републике Србије, физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намени, у складу са законом, а према члану 72. став 1. тач. 1, 4. и 9. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост; својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине; основне циљеве и правце организације и коришћења простора.

По оцени Уставног суда, оспореном одредбом Закона су, у складу са наведеним уставним одредбама, прописани услови за промену стања у простору, које настаје изградњом објекта, као и садржина урбанистичке дозволе на основу које се те промене врше, у складу са одговарајућим урбанистичким планом. Грађење објекта врши се на основу грађевинске дозволе чије је издавање условљено доказом да су у сваком конкретном случају решени својинско правни односи. Приликом издавања урбанистичке и грађевинске дозволе води се рачуна и о заштити и обезбеђењу сигурности суседних грађевина и утицају на животну средину, без обзира на то да ли се ове дозволе издају за цео објекат или део објекта, који чини техничку и функционалну целину.

О целисходности и оправданости оспореног законског решења није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије, јер се ради о питањима из домена законодавне политике у оквиру које се цени рационалност појединих законских решења. Уставни суд такође, није надлежан да цени примену оспорених одредаба Закона, као ни евентуалне злоупотребе и погрешно тумачење Закона.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-157/2002 од 10.07.2003.

Закон о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 34/01 и 25/02)

- члан 69в. став 5.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1) Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 69в. став 5. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 34/01 и 25/02).

2) Одбацује се иницијатива за оцену међусобне сагласности одредбе члана 69в. став 5. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности са одредбама Закона о основама својинскоправних односа ("Службени лист СФРЈ", бр. 6/80 и 36/90 и "Службени лист СРЈ", број 29/96).

3) Одбацује се захтев за измену одредбе члана 69в. став 5. Закона наведеног у тачки 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости одредбе члана 69в. става 5. Закона наведеног у изреци Решења. Иницијатор није навео којим је уставним принципима супротна оспорена одредба, већ је истакао да је несагласна са Законом о основама својинско правних односа. Предложио је и измену наведене одредбе.

Оспорена одредба гласи: "За носиоца права на непокретности комисија ће одредити лице које је последње уписано у земљишној књизи, односно књизи тапија, односно лице које комисији приложи исправу подобну за стицање права у складу са законом, на основу које то право изводи из права лица које је последње уписано".

Уставни Суд је утврдио да је уставно овлашћење за доношење Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности садржано у члану 72. став 1. тач. 4) и 9) Устава Републике Србије, према ком Република, поред осталог, уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, као и организацију и коришћење простора. Оспорена одредба није несагласна ни са одредбом члана 34. став 1. Устава којом се јемчи право својине и слобода предузетништва, јер се њом то право ничим не доводи у питање.

Захтев за оцену међусобне сагласности одредаба Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности са Законом о основама својинско правних односа ("Службени лист СФРЈ", бр. 6/80 и 36/90 и "Службени лист СРЈ", број 29/96), који је до доношења Уставне повеље био

савезни пропис, а након тога се примењује као закон Републике Србије на основу члана 20. Закона за спровођење уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/03), као и захтев за измену тог Закона, Уставни суд је одбацио због ненадлежности, сагласно члану 125. Устава.

На основу члана 19. став 1. тачка 1), и члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-39/2003 од 18.03.2003.

Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", број 53/95)

- члан 4.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 4. Закона о експропријацији ("Службени гласник РС", број 53/95).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности члана 35. став 1. Закона из тачке 1.

Представком је тражено покретање поступка за оцену уставности члана 4. и члана 35. став 1. Закона о експропријацији. Иницијатор наводи да се на основу оспорених одредаба Закона, својина на непокретности може одузети, односно ограничити иако претходно није закључен споразум о накнади, што је несагласно са чланом 63. Устава Републике Србије и чланом 69. Устава СР Југославије. Истиче да Устав допушта ограничење, односно одузимање права својине само изузетно, кад то захтева општи интерес, и уз накнаду која не може бити нижа од тржишне вредности непокретности. Оспорене одредбе Закона, по мишљењу иницијатора, супротно уставном опредељењу, лишавају ранијег власника права својине на експроприсаној непокретности пре исплате накнаде, па чак и пре утврђивања висине те накнаде, уколико се странке пре правоснажности решења о експропријацији нису споразумеле о висини и облику накнаде за експроприсану непокретност.

Уставни суд је утврдио да члан 4. Закона о експропријацији прописује да се даном правоснажности решења о експропријацији, мења сопственик на експроприсаној непокретности (потпуна експропријација). На овај начин је правоснажност решења о експропријацији одређена као моменат

кад престају својинска права ранијег власника непокретности, а корисник експропријације стиче својину на експроприсаној непокретности.

Чланом 12. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остварење појединих слобода и права утврђују законом, а према ставу 2. истог члана законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права, кад је то неопходно за њихово остваривање. Члан 34. Устава јамчи право својине, а члан 61. грађанину јамчи својину на пољопривредно земљиште и на друге непокретне и покретне ствари, а на шуме и шумско земљиште у законом утврђеним границама. Одредбом члана 62. Устава предвиђено је да физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намени, у складу са законом. Устав, у члану 63. утврђује могућност експропријације непокретности, односно ограничења права својине, ако то захтева општи интерес утврђен на основу закона. Експропријација се може вршити уз накнаду која не може бити нижа од тржишне цене непокретности. Према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

Оспореном одредбом члана 4. Закона одређен је моменат промене сопственика непокретности, тако што је губитак, односно стицање права својине на непокретности везано за правоснажност решења о експропријацији, а то по оцени Суда није несагласно с Уставом, па је одлучено као у тачки 1. изреке.

Оспорена одредба става 1. члана 35. Закона о експропријацији утврђује могућност предаје непокретности кориснику експропријације пре правоснажности одлуке о накнади за експроприсану непокретност, односно пре дана закључења споразума о накнади за експроприсану непокретност, али не пре доношења другостепеног решења поводом жалбе против решења о експропријацији. Одредба става 1. члана 35. Закона прописује изузетак од правила одређеног у члану 34. Закона, према коме корисник експропријације стиче право да ступи у посед експроприсане непокретности даном правоснажности одлуке о накнади, односно даном закључења споразума о накнади, ако овим законом није друкчије одређено. О поменутом изузетку одлучује министарство за послове финансија на захтев корисника експропријације ако оцени да је то неопходно због хитности изградње одређеног објекта или извођења радова.

Из изложеног, по оцени Суда, произлази да одредба става 1. члана 35. Закона не уређује питање промене власника експроприсане непокретности, већ право ступања у посед те непокретности одређујући изузетак (у тачно одређеним случајевима) од правила да се на основу правоснажног појединачног акта стичу одређена права у поступку експропријације.

Оспорену одредбу члана 35. став 1. Закона о експропријацији Уставни суд је ценио у предмету IV-15/96 и Решењем од 4. јула 2002. године није прихватио иницијативу за оцену уставности. У образложењу Решења Суда наводи се да оспорена законска одредба, у складу са чланом 12. став 2. и чланом 72. тач. 2. и 4. Устава, уређује начин остваривања права и обавеза корисника експропријације и ранијег сопственика експроприсане непокретности.

С обзиром на то да је о уставности члана 35. став 1. Закона Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не

произлази да има основа за поново одлучивање, захтев се у овом делу одбацује, на основу члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

О захтеву за оцену сагласности оспореног члана 4. и члана 35. став 1. Закона о експропријацији с Уставом СРЈ, који је у међувремену престао да важи, није надлежан да одлучује овај суд, према члану 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-71/2002 од 17.07.2003.

Закон о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97)

- члан 1. став 1. тачка 2) и члан 47.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Одбацују се захтеви за оцењивање уставности одредаба члана 1. став 1. тачка 2) подтачка (2) и члана 47. Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97).
2. Одбацује се захтев за обуставу извршења аката донетих на основу Закона наведеног у тачки 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета су два предлога којима је покренут поступак за утврђивање неуставности одредаба члана 1. став 1. тачке 2) подтачка (2) и члана 47. Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97).

У једном предлогу је оспорена уставност наведених одредаба члана 1. став 1. тачка 2) подтачка (2) Закона из разлога што је прописивањем да су у својини Републике, односно државној својини, средства која су стечена у складу са законом, односно која стекну државни органи и организације и други побројани субјекти, Република Србија дала легитимитет и легалитет законима о национализацији приватне имовине бивше државе ФНРЈ (СФРЈ) о одузимању својине физичких и правних лица, што би било супротно Уставу који гарантује право својине, као и противно најављеној денационализацији.

Другим предлогом је оспорена уставност наведених одредби Закона о средствима у својини Републике Србије, због тога што оне полазе од тога да су корисници национализованих, конфискованих и административним мерама одузетих непокретности истовремено и титулари државне својине у објектима које користе, иако су уставни судови од 1982. године доносили

одлуке којима су утврђивали неуставност закона о преносу непокретности у својини грађана у државну односно друштвену својину без права на накнаду из тих основа, да је у кривичном законодавству укинута конфискација имовине, као и да се подижу тужбе за утврђење државне својине по основу одржаја без накнаде, што сматра да је противно уставним одредбама којима се јамчи право својине и наслеђивања и члану 63. Устава Републике Србије, по коме се непокретности могу експроприсати или својина на њима ограничити само уз накнаду, која не може бити мања од тржишне цене. Предлагач је захтевао обуставу извршења појединачних аката донетих на основу оспорених одредаба Закона.

У спроведеном поступку Суд је утврдио да је о истој ствари већ одлучивао, а у предлозима нису дати нови разлози за другачије одлучивање.

Одлуком Уставног суда Републике Србије IY-341/96 од 9.12.1999. године ("Службени гласник" РС", број 3/2000) одбијени су предлози за утврђивање неуставности чл. 1., 8., 8.а. 10., 12., 23., 24., 25., 26., 34., 47., 48. и 51. Закона о средствима у својини Републике Србије.

У наведеној одлуци Суд је заузео ставновиште да је у одредбама Устава Републике Србије садржано овлашћење Републике Србије да републичким законом уреди положај и права органа и организација у Републици у погледу располагања средствима на којима је државна својина Републике конституисана Уставом, као и у погледу коришћења тих средстава. Државна својина конституисана је Уставом, поред осталог, и на средствима која користе државни органи и организације територијалне аутономије и локалне самоуправе, као и на средствима која користе јавне службе. С обзиром да су ова средства и пре доношења оспореног Закона била у државној својини, овим Законом и оспореним одредбама није извршено претварање других облика својине у државну својину. Законом су уређени само положај и права органа и организација у погледу средстава која су им дата на коришћење, а која су према Уставу у својини државе Србије, због чега нису повређени својински принципи садржани у одредбама чл. 56., 59., 60. и 62. Устава Републике Србије.

Пошто је о уставности истих одредби истог Закона Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа није произилазило да има основа за поновно одлучивање, Суд је одбацио захтеве предлагача.

С обзиром да је донета коначна одлука, захтев за обуставу извршења појединачних аката донетих на основу оспореног Закона је одбачен, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног, као и чл. 45. и 47. тачке б) и 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-237/2001 од 13.02.2003.

Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала ("Службени гласник РС", бр. 42/02, 27/03 и 39/03)

- члан 15в., 15г и 15д.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Обуставља се извршење појединачних аката и радњи које су предузете на основу чл. 15в, 15г и 15д Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала ("Службени гласник РС", бр. 42/02, 27/03 и 39/03), до доношења коначне одлуке Уставног суда.

Представкама Адвокатске коморе Војводине, Адвокатске коморе Београда и Фонда за развој демократије покренут је поступак за оцену уставности одредаба чл. 15б, 15в, 15г, 15д, 15ж и члана 15з став 2. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала ("Службени гласник РС", бр. 42/02, 27/03 и 39/03). Уставном суду поднето је и више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности, поред наведених одредаба Закона и члана 15ђ Закона, као и члана 1. став 2. и члана 2. став 3. Закона о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала ("Службени гласник РС", број 39/03).

Предлагачи и иницијатори сматрају да су оспорене одредбе Закона несагласне са чланом 9, чланом 12. став 4, чланом 15. став 1, чланом 16. став 1, чланом 22. ст. 2. и 3, чланом 23. став 3, чланом 24. став 1. и чланом 26. Устава Републике Србије, као и са чл. 9, 10. и 16. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора и чланом 14. став 6, чланом 15. став 2, чл. 18. и 19. Повеље о људским и мањинским правима. Посебно се истиче да су оспорене законске одредбе несагласне са одговарајућим одредбама Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Декларације о људским правима, Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и са другим међународним актима којима се гарантују људска права и слобода.

У предлозима и иницијативама износи се следеће:

Оспореним одредбама члана 15б Закона предвиђено је да, овлашћено службено лице Службе може, ради прикупљања обавештења и доказа о организованом криминалу и без наредбе суда, да принудно доведе и у просторијама Службе да превентивно задржи лице које може да пружи та обавештења или укаже на доказе. Превентивно задржавање може да траје најдуже 24 часа. Овлашћено службено лице Службе дужно је да одмах по привођењу у службене просторије, обавести превентивно задржано лице о разлогу задржавања, праву на обавештавање породице и других лица, као и праву на адвоката. Привремено задржано лице не сме се саслушавати, нити се од њега могу тражити обавештења која се не односе на разлоге превентивног задржавања, изузев, ако разлози хитности захтевају, превентивно задржано лице може бити саслушано у смислу Закона о кривичном поступку, уз обавезно

присуство саслушању адвоката. За саслушање није потребан пристанак из члана 226. став 9. Законика о кривичном поступку. Превентивно задржавање се прекида и пре истека рока од 24 часа, чим престану разлози за то, а кад је превентивно задржано војно лице, о томе се без одлагања обавештава његова команда.

Одредбе оспореног члана 15в Закона прописују да се превентивно задржано лице изузетно, задржи још 30 дана у просторијама Посебне притворске јединице, уколико прикупљена обавештења и докази оправдавају претпоставку да ће лице да омета или спречи мере или радње од интереса за кривични поступак за кривична дела организованог криминала које спроводе овлашћена службена лица Службе. Решење о задржавању превентивно задржаног лица доноси, на предлог овлашћеног службеног лица Службе, Специјални јавни тужилац, односно овлашћени тужилац, у року од 12 часова од подношења предлога. Члан 15в одређује форму и садржину предлога за задржавање; прописује да се задржавање може продужити 15 дана, а на основу новог предлога још 15 дана; уређује поступак по предлогу за задржавање, и утврђује право превентивно задржаног лица да изјави жалбу против решења о задржавању. О жалби одлучује Републички јавни тужилац у року од 72 часа.

Наведене одредбе Закона које утврђују могућност привођења и задржавања лица у просторијама Службе 24 часа, а затим још 30 дана у Посебној притворској јединици, по наређењу вансудских власти и без права на жалбу, по мишљењу подносилаца представки, омогућавају лишавање слободе потенцијалних сведока, али и адвоката. Правни феномен превентивног задржавања има све особине притвора и *de facto* представља притварање, што је, по оцени предлагача, у супротности са чланом 16. став 1. Устава. Будући да се ради о лишавању слободе, као једном од основних права грађана, одредбе члана 15б Закона које не одређују право превентивно задржаног лица да изјави правни лек против одлуке о задржавању, несагласне су са чланом 22. став 2. Устава, чланом 14. став 6. и чланом 18. Повеље о људским и мањинским правима. Наведене законске одредбе представљају и драстичну повреду права одбране и положаја адвоката, као браниоца, гарантована међународним правним актима и признатим међународним стандардима.

Одредбама оспореног члана 15г Закона прописана је могућност задржавања у просторијама Посебне притворске јединице, у трајању од 30 дана, лица за које постоје основи сумње да је извршило кривично дело са елементима организованог криминала. Решење у овом случају доноси овлашћено службено лице Службе, а министар надлежан за унутрашње послове може, из нарочито оправданих разлога, продужити задржавање осумњиченог лица за још највише 30 дана.

Оспорене одредбе члана 15д Закона прописују да, ако је то неопходно за утврђивање криминалне групе, против лица за које је утврђено да припада таквој групи или другој организованој групи истражни, судија Посебног одељења Окружног суда, на предлог Специјалног тужиоца, може решењем одредити притвор у Посебној притворској јединици у трајању од три месеца, Истим чланом Закона утврђена је садржина предлога и решења, рок за доношење решења, као и садржина решења о одбијању предлога. Донето решење о одређивању притвора доставља се истовремено Специјалном тужиоцу и Служби, а за време трајања притвора, лице коме је одређен притвор, може

саслушавати Специјални тужилац или овлашћени тужилац, а на захтев Специјалног тужиоца, и овлашћено службено лице Службе.

Предлагачи истичу да одредбама чл. 15в до 15д Закона није одређено да се превентивно задржана и притворена лица имају привести суду, а члан 15г не прописује право жалбе. С обзиром на то да је оспорени Закон *lex specialis*, примена одредаба Закона о кривичном поступку, које се односе на привођење није могућа, јер су оне противречне специјалним и надређеним одредбама оспореног Закона. Предлагачи сматрају да према оспореним законским одредбама истражни судија, пре доношења решења о одређивању притвора, није дужан да саслуша лице против кога је предложено притварање и да притворено лице, током трајања притвора не мора ни бити приведено истражном судији. С обзиром на то да лишење слободе, до подизања оптужнице може трајати пуних девет месеци и један дан, а да за све то време лице лишено слободе не буде приведено суду, оспорена законска решења, по мишљењу предлагача, у супротности су са чланом 15. став 2. Повеље о људским и мањинским правима и чланом 9. став 3. Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

Превентивно задржавање, задржавање и притвор, у смислу чл. 15б до 15д Закона, по начину на који се спроводе (принудно довођење, Посебна притворска јединица) и сврси због које се одређују, имају одлике чина којим се у најмању руку наноси душевна патња, са циљем да се од задржаног или притвореног лица добију обавештења, да се оно застраши или да се на њега изврши притисак што је, према наводима подносиоца представки, у супротности са чланом 26. Устава, чланом 12. став 2. Повеље о људским и мањинским правима, чланом 7. Међународног пакта и са чланом 2. став 1. у вези са чланом 1. став 1. Конвенције против мучења и других свирепих, нехуманих и понижавајућих казни и поступака.

Одредба члана 15д Закона, која прописује могућност одређивања притвора лицу за које је утврђено да припада организованој криминалној групи или другој организованој групи, по оцени предлагача, повређује претпоставку невиности и у супротности је са чланом 23. став 3. Устава, чланом 19. Повеље о људским и мањинским правима и чланом 14. став 2. Међународног пакта. Чињеница да неко припада организованој криминалној групи, а то значи и да је извршилац кривичног дела, може се утврдити само правоснажном одлуком Суда, а не функционалном претпоставком у фази претходног кривичног поступка, у којој се, у погледу кривичног дела и његовог извршиоца, може говорити само о основаној сумњи или окривљењу.

Према оспореном члану 15ж Закона, Специјални тужилац, или овлашћени тужилац, окривљени и његов бранилац и оштећени и његов пуномоћник могу предлагати нове доказе најкасније до истека рока од 30 дана од дана доношења решења о спровођењу истраге. По истеку наведеног рока истражни судија на завршној седници за евидентирање доказа сачињава записник о доказима који ће се извести током спровођења расправе. На овој седници се морају истаћи и у записник евидентирати и сви процесни и други приговори који се односе на ту фазу кривичног поступка. Изузетно нови докази, који нису постојали или се за њих очигледно није знало, могу се предлагати или приговори истицати најкасније до закључења истраге, о чему истражни судија Посебног одељења Округног суда одлучује решењем.

Чланом 15з Закона предвиђено је да се право разгледања списка може користити од момента доношења решења о спровођењу истраге, а истражни судија може решењем одлучити да се ово право користи од момента кад су саслушани сви осумњичени обухваћени захтевом за спровођење истраге. Против наведеног решења може се изјавити жалба председнику Посебног одељења Окружног суда, који је дужан да решење по притвору донесе у року од 48 часа.

Одредбе члана 15ж и члана 15з Закона, према наводима из представки, омогућавају да окривљени у одређеној ситуацији мора предложити доказе у своју одбрану и пре него су он и његов бранилац остварили увид у истражне списе предмета у коме је окривљен. Ово стога што се браниоцу може ускратити право увида у истражне списе док се не саслушају осумњичени обухваћени захтевом за спровођење истраге. Пошто неки од осумњичених нису доступни органима гоњења, па не могу бити саслушани, браниоцу би било ускраћено право на разгледање списка дуже од 30 дана од доношења решења о спровођењу истраге. С друге стране одбрана је обавезна да све доказе и приговоре изнесе најкасније у року од 30 дана од доношења решења о спровођењу истраге, значи и пре могућности увида у истражне списе. На овај начин оспорене законске одредбе доводе у питање Уставом зајамчено право на одбрану и принцип једнаке заштите права у поступку пред судом и државним органима, јер окривљеног доводе у неповољнији положај у погледу могућности да приступи суду и да сведоци у његову корист буду саслушани под истим условима као и сведоци оптужбе. Такође се наводи да је одредба члана 15д став 7. Закона, која у судску истрагу уводи изворна овлашћења Специјалног или овлашћеног тужиоца да сами, или посредством овлашћеног службеног лица Службе, без знања и одобрења истражног судије, саслушају притворено лице, несагласна са начелом прокламованим чланом 9. Устава Републике Србије. Оспореном одредбом су не само Служба, која је "експлицитно саставни део извршне власти, него и тужилаштва, које је имплицитно постало део извршне власти, стекли овлашћења која су у судској истрази надређена овлашћењима суда и битно ремете независност и самосталност судова."

Полазећи од наведених одредаба Устава, Уставне повеље и Повеље о људским и мањинским правима, као и ратификованих међународних уговора и општеприхваћених стандарда међународног права, овлашћени предлагачи и иницијатори сматрају да оспорене законске одредбе смањују достигнути ниво права и слобода зајамчена чланом 9. Уставне повеље, јер према раније важећим прописима није постојала могућност да буде лишен слободе претпостављен сведок, да се лицу лишеном слободе ускрати право на жалбу или да о жалби не решава суд, да се притвор одреди из разлога који се не односе на притворено лице, да лице лишено слободе не мора бити приведено суду ни у року од 48 сати, да окривљени мора предложити доказе а да при томе нема приступ списима предмета, да се неко сматра учиниоцем кривичног дела иако његова кривица за кривично дело није утврђена правоснажном одлуком суда, као и да у судском типу истраге окривљеног саслушава јавни тужилац или, по његовом захтеву, полиција. Такође, истичу да оспорени Закон доводи у питање достигнути ниво права која се тичу и професионалних привилегија, јер отвара могућност принудног довођења и превентивног задржавања сваког лица које може да пружи обавештења или укаже на доказе о организованом криминалу, што не искључује и адвокате, и ако су они, по закону, дужни да чувају као тајну

све што им је странка поверила, и не могу бити саслушани као сведоци у кривичном поступку.

Предлагачи су тражили доношење привремене мере обуставе извршења појединачних аката и радњи које су предузете на основу оспорених одредаба Закона, јер би њиховим извршавањем могле наступити неотклоњиве штетне последице.

Уставом Републике Србије утврђено је да су слободе и права човека и грађанина ограничени само једнаким слободама и правима других, и кад је то Уставом утврђено (члан 11).

Слободе и права се, према члану 12. Устава, остварују, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом. Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. Према ставу 4. члана 12. Устава, обезбеђује се судска заштита слобода и права зајамчених и предвиђених Уставом.

Члан 15. Устава утврђује да је слобода човека неприкосновена и да нико не може бити лишен слободе осим у случајевима и у поступку који су утврђени законом.

Према члану 16. Устава, лице за које постоји основана сумња да је извршило кривично дело може, на основу одлуке надлежног суда, бити притворено и задржано у притвору, само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка и безбедности људи. Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно време. Притвор може трајати по одлуци првостепеног суда најдуже три месеца од дана притварања, а овај рок може се продужити одлуком Врховног суда још за три месеца. Ако се до истека тих рокова не подигне оптужница, окривљени се пушта на слободу.

Према члану 22. став 1. Устава свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органима или организацијама, а став 2. истог члана јамчи право на жалбу или друго правно средство против сваке одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

Одредбом става 1. члана 23. Устава установљен је принцип да нико не може бити кажњен за дело које, пре него што је учињено, није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена. Ставом 2. члана 23. Устава утврђено је да нико не може бити сматран кривим за кривично дело док то не буде утврђено правоснажном одлуком суда.

Одредбом става 1. члана 24. Устава јамчи се свакоме право на одбрану и право да себи узме браниоца пред судом или другим органом надлежним за вођење поступка, а према ставу 2. истог члана свако има право да његовом саслушању присуствује бранилац кога изабере.

Устав, у ставу 1. члана 26. јамчи поштовање људске личности и достојанства у кривичном и сваком другом поступку, у случају лишења, односно ограничења слободе, као и за време извршења казне, а став 2. истог члана забрањује подвргавање мучењу, понижавајућем понашању или поступању.

Уставна повеља државне заједнице Србија и Црна Гора, у члану 9, одређује да државе чланице уређују, обезбеђују и штите људска и мањинска права, као и да се достигнути ниво људских и мањинских права, индивидуалних и колективних, и грађанских слобода не може смањивати.

Према члану 10. Уставне повеље, одредбе међународних уговора о људским и мањинским правима и грађанским слободама, које важе на територији Србије и Црне Горе непосредно се примењују, а према члану 16. ратификовани међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права имају примат над правом Србије и Црне Горе и правом државе чланице.

Повељом о људским и мањинским правима и грађанским слободама, у члану 2. став 2. утврђено је да се људска права зајамчена овом повељом непосредно примењују у складу с уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора. Чланом 14. Повеље гарантовано је право на личну слободу и безбедност, утврђена су права лица лишена слободе, а чланом 15. Повеље одређена су додатна јемства у случају лишавања слободе због кривичног дела или прекршаја.

Према члану 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд може у току поступка, до доношења коначне одлуке, обуставити извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу општег акта чија се уставност, односно законитост оцењује, ако би њиховим извршавањем могле наступити неотклоњиве штетне последице.

Наводима предлагача, по оцени Уставног суда, учињено је вероватним да би примена оспорених одредаба чл. 15в, 15г и 15д Закона могла изазвати неотклоњиве штетне последице. Применом ових законских одредаба озбиљно се доводе у питање Уставом гарантоване слободе и права грађана, достигнути ниво људских права и грађанских слобода, као и уставне одредбе и општеприхваћени стандарди међународног права који говоре о притвору, органима који га одређују, дужини трајања притвора и праву на одбрану. Наведеним одредбама Закона доводи се у питање и Уставом утврђен положај судова и других органа у заштити слобода и права грађана (члан 95. Устава).

С обзиром на то да су последице примене наведених законских одредаба, по својој природи, такве да се не могу у потпуности отклонити, посебно кад се ради о заштити уставних слобода и права грађана утврђених у чл. 16, 22. и 24. Устава и начела уставности и законитости, Суд је оценио да би извршавањем појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба оспореног Закона, могле да наступе неотклоњиве штетне последице.

На основу члана 42. став 1. и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-166/2003 од 5.06.2003.

("Службени гласник РС", број 60/2003)

2. УРЕДБЕ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Прописујући да се за возила на која се оспорена Уредба односи, пре њихове регистрације, плаћа посебна републичка накнада, Влада је подзаконским актом увела јавни приход који није установљен законом, чиме је прекорачила своја уставна и законска овлашћења.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Уредба о посебној накнади за регистрацију одређених возила ("Службени гласник РС", бр. 49/2000, 51/2000 и 7/2001), у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду поднете су иницијативе за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 1. и 8. Уредбе наведене у изреци.

Иницијатори су навели да је чланом 1. Уредбе прописано која се возила могу регистровати у Републици Србији без плаћања царине, што је по мишљењу иницијатора неуставно, јер су уређивање царина и царинског система у надлежности савезне државе а не република чланица. Члан 8. Уредбе је неуставан и због тога што предвиђа повраћај возила само лицима против којих прекршајни поступак није правоснажно окончан, а не и лицима против којих је тај поступак окончан правоснажним решењем, чиме се вређа принцип равноправности грађана из члана 20. Устава СРЈ и члана 13. Устава Републике Србије.

У одговору Влада Републике Србије је оспорила наводе иницијатора као неосноване и истакла да је у складу са Уставом СРЈ Савезна Република Југославија надлежна да уреди само основе безбедности саобраћаја на путевима, док републике чланице уређују безбедност саобраћаја на путевима. Сагласно томе, у члану 196. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима ("Службени лист СФРЈ", бр. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94 и 28/96), прописана је обавеза власника возила да у року од 15 дана одјави возило у случају промене пребивалишта, односно седишта и да изврши замену регистрације. Законом о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник СРС", бр. 58/82 - пречишћен текст, 15/84, 5/86 и 21/90 и "Службени гласник РС", бр. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 25/97), уређена је материја која се односи на регистрацију возила, с тим што је Правилником републичког министра унутрашњих послова ("Службени гласник СРС", бр. 51/75 и 46/77) ближе уређен поступак регистрације возила. Овим Правилником је одређено да регистрацију возила врши надлежни орган у Републици на чијој територији власник возила има пребивалиште, односно седиште и да се возило неће регистровати ако нису извршене обавезе прописане законом и прописима донетим на основу закона, тј. ако нису плаћени царина, порез на промет, таксе и друге обавезе у вези са регистрацијом возила. Влада даље истиче да је могућност набавке моторних возила из иностранства без плаћања царине и осталих дажбина, као последица примене посебне уредбе донете у Републици Црној Гори довела је до масовног непоштовања наведених савезних и републичких прописа. Пошто надлежни

савезни органи у вези ове појаве нису предузели мере из своје надлежности, то је Влада Републике Србије на основу своје уставне обавезе да води политику и извршава законе, донела оспорену Уредбу и тим актом прописала као услов за коришћење наведених моторних возила - обавезу њихове регистрације и плаћања посебне накнаде, не мењајући односне прописе о условима и начину регистрације моторних возила. У вези са оспоравањем одредбе члана 8. Уредбе, Влада је навела да је начело правоснажности у функцији правне сигурности и заштите права грађана. Његово дејство се састоји у забрани да се иста правна ствар поново покреће међу истим учесницима и да се одлука у тој правној ствари не може више укидати, мењати нити поништавати. У том смислу Влада сматра да нема основа да се доводе у питање правоснажна решења о прекршају донета у складу са раније важећом Уредбом о посебној накнади за регистрацију одређених возила ("Службени гласник РС", број 30/98), нити правно дејство санкција за учињени прекршај са аспекта равноправности лица која су га учинила.

Уставни суд је утврдио да је оспорену Уредбу донела Влада Републике Србије, на основу члана 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93), а у вези са чланом 2. став 1. тачка 2. и 9. Закона о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкција међународних организација ("Службени гласник РС", бр. 46/92 и 7/95), као и то да је Уредба донета 5. децембра 2000. године, а престала да важи дана 28. фебруара 2001. године, истеком времена за које је донета.

Оспореним чланом 1. Уредбе одређено је да правно и физичко лице са седиштем, односно пребивалиштем на територији Републике Србије које је власник возила регистровано у Републици Црној Гори до дана ступања на снагу Уредбе или је у поседу возила иностране регистрације односно возило користи на основу овлашћења, уговора о закупу, пословно-техничкој сарадњи или лизингу, за које није спроведен царински поступак, може да користи возило на територији Републике Србије под условом да до 28. фебруара 2001. године, изврши регистрацију тог возила у Републици Србији.

Оспореним чланом 8. Уредбе одређено је да се обустављају поступци покренути пред органима за прекршаје у вези са непоштовањем одредаба Уредбе о посебној накнади за регистрацију одређених возила ("Службени гласник РС", број 30/98), који нису окончани правоснажним решењем о прекршају; да се возила која су одузета у прекршајном поступку враћају лицима од којих су одузета, односно власницима, да ова лица могу регистровати враћено возило у одређеном року под условима из чл. 1. и 2. Уредбе, и да се, под истим условима, може регистровати и возило за које је обустављен царински поступак.

Одредбама члана 90. тач.1. и 2. Устава, утврђено је да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу с Уставом, доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Као правни основ за доношење Уредбе означене су у њеном уводу одредбе члана 2. став 1. тачка 2. и 9. Закона о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкција међународних организација према којима ради отклањања односно ублажавања последица изазваних применом санкција међународних организација, Влада Републике Србије може, док те

последнице трају прописати забрану промета одређених производа, извоз и увоз производа и ограничење њиховог промета (куповина по одобрењу или другој исправи, обављање промета преко одређене организације и др.), односно мере ограничења коришћења дела средстава правних и физичких лица за одређене намене. Ставом 2. истог члана, одређено је да мере прописане у ставу 1. Влада преузима ако такве мере нису предузели надлежни органи СР Југославије.

На основу наведених законских одредаба, Влада Републике Србије је била овлашћена да донесе уредбу за извршавање Закона о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкције међународних организација и пропише, ако то не учини надлежни савезни орган, мере из члана 2. тог Закона ради отклањања и ублажавања оних последица које су настале применом санкција међународних организација. Међутим, полазећи од садржине оспорених као и других одредаба Уредбе, као и навода у одговору о разлозима доношења оспорене Уредбе, Уставни суд је утврдио да она нема значење прописа донетог за извршавање наведеног Закона већ је донета ради отклањања последица које су настале услед примене посебне уредбе донете у Републици Црној Гори која је омогућила набавку моторних возила без плаћања царине и осталих дажбина, као и за отклањање последица непоштовања одређених савезних прописа. За уређивање односа те врсте није постојало овлашћење у закону, што за последицу има несагласност оспорене Уредбе са Уставом и законом.

Суд је такође утврдио да су и друге одредбе Уредбе садржавале уређивање односа противно Уставу и закону. Наиме, чланом 2. Уредбе, било је одређено да се за возила на која се она односи, пре њихове регистрације, плаћа посебна републичка накнада, док је чланом 3. одређена висина те накнаде у различитим новчаним износима у зависности од врсте возила, године производње, носивости и радне запремине мотора и предвиђено да се износ накнаде за одређена возила умањује за 5% по години старости возила, с тим што укупно умањење не може прећи 60% прописаног износа накнаде. На тај начин уредбом као подзаконским актом уведен је јавни приход који није установљен законом, што је у супротности са чланом 52. Устава, према којем се порези и друге дажбине утврђују законом у виду посебне републичке накнаде.

Из изложеног произлази да је Влада Уредбом прекорачила своја овлашћења из Закона о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкција међународних организација, као и своја уставна овлашћења из члана 90. Устава Републике Србије. Прописујући Уредбом дажбине, Влада је преузела законодавну надлежност коју Народна скупштина има на основу члана 73. тачка 2. Устава и тиме повредила принцип поделе власти из члана 9. Устава.

На основу члана 46. тач. 1. и 2. и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-202/2000 од 22.05.2003.

("Службени гласник РС", број 66/2003)

Оспорена уредба није донета, за извршавање ни једног одређеног закона, већ се њоме уређују друштвени односи у области података о личности, што чини Уредбу у целини несагласном са Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Уредба о стављању на увид одређених досијеа вођених о грађанима Републике Србије у Служби државне безбедности ("Службени гласник РС", бр. 30/2001 и 31/2001) није у сагласности с Уставом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката односно радњи предузетих на основу Уредбе из тачке 1.

Југословенски комитет правника за људска права и Српска радикална странка покренули су пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности Уредбе о стављању на увид одређених досијеа вођених о грађанима Републике Србије у Служби државне безбедности ("Службени гласник РС", бр. 30/01 и 31/01).

Предлагачи су Уредбу оспорили, како у целини, тако и поједине њене чланове.

Југословенски комитет правника за људска права оспорава уставност Уредбе јер је мишљења да се питање стављања и скидања ознаке државне тајне и свако друго искључење јавности може уредити само законом. Предлагач наводи одредбу члана 10. Устава Републике Србије према којој је рад државних органа доступан јавности, а јавност се може ограничити или искључити само у случајевима који се одређују законом, и одредбу члана 20. став 2. Устава у којој је предвиђено да се прикупљање, обрада и коришћење података о личности уређује законом. Предлагач сматра, полазећи од члана 90. тачка 2. Устава, да Влада Републике Србије може доносити уредбе само за извршавање закона, а никако "да би творила право и тако противуставно и противзаконито преузима законодавну надлежност од јединог легитимног представника грађана - Народне скупштине." Комитет оспорава и чл. 2. и 4. Уредбе оцењујући да они противрече чл. 9., 18. и 20. Устава, сматра да оспорена Уредба "нема за циљ извршење закона, те нема упориште у материјално-правним прописима Републике Србије и самим тим доводи у питање поделу власти и представља реалну опасност владавине путем подзаконских аката" и захтева обуставу свих појединачних аката и радњи које би требале бити предузете на основу оспорене Уредбе.

Српска радикална странка предлаже оцену уставности наведене Уредбе јер сматра да се не може утврдити, за извршење којег закона је оспорена Уредба донета. Предлагач сматра да се материја коју уређује Уредба мора да регулише законом, имајући у виду члан 20. Устава. Чл. 2. и 4. Уредбе, предлагач оспорава са становишта уставне гаранције тајности података о личности и могућности да Уредба, као подзаконски акт, буде основ за доношење закона.

Влада Републике Србије је у одговору на предлоге за оцену уставности оспорене Уредбе истакла да је "у складу са раније важећим уставима Република Србија уређивала и обезбеђивала заштиту уставом утврђеног поретка

(државна безбедност), а и сада, према члану 72. став 1. тачка 3. важећег Устава Република Србија уређује и обезбеђује безбедност Републике Србије (и њених грађана)". Како ова, тако и питања одређених слобода и права човека и грађанина, Република Србија је, истиче Влада у одговору, уређивала законима, али и подзаконским прописима, "међу којима и уредбама Извршног већа, а потом Владе Републике Србије". У одговору се истиче да је Уредба "у целини заштитног карактера, тј. да садржи искључиво заштитне одредбе са гледишта права лица о којима су досијеи вођени", те да се њоме не утврђује било какве дужности грађана, "нити се на друкчији начин уређују односи који су већ уређени неким законом". Влада сматра да се оспореном Уредбом "изворно не уређују односи", полазећи са становишта да нема законских "забрана и сметњи за појединачно утврђивање врсте тајне и степена поверљивости аката и предмета од којих је сачињен досије". Влада је мишљења да "нема сметњи да оно што је Служба својевремено могла да учини у односу на појединачни акт у време његовог настајања сада не учини Влада Уредбом као општим актом у односу на одређену скупину појединачних предмета од којих се састоји досијеи". Поводом оспоравања уставности чл. 2. и 4. Уредбе, Влада наглашава да се члан 2. Уредбе не може изоловано тумачити, јер представља целину са чл. 3. Уредбе, па сходно томе, наглашава да "списак неће ни бити јавно објављен свима применом ове Уредбе, јер та обавеза Уредбом и није утврђена", а за оспорени чл. 4. Уредбе, Влада наводи да он представља "упућујући норму, такође заштитног карактера", чији је основни смисао назнака да је коначна судбина досијеа материја закона, што никако не може да значи да ова Уредба може бити основ за доношење закона.

Оспореним одредбама чл. 1., 2. и 4. Уредбе предвиђено је да ће Министарство унутрашњих послова учинити доступним досијеа Службе државне безбедности која су вођена о грађанима Републике Србије - лицима на која се односе, и објавити списак свих грађана Републике Србије који су имали досијеа, а која се односе на проблематику унутрашњих непријатеља, односно унутрашњег екстремизма и тероризма у периоду од оснивања Службе до ступања на снагу ове Уредбе као и да ће се питања која се односе на даље располагање, коришћење и уништавање досијеа регулисати посебним законом.

Према Уставу Републике Србије (члан 90. тачка 2.), Влада доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона. Чланом 20. став 1. Устава, зајамчена је заштита тајности података о личности, а, према ставу 2. истог члана прикупљање, обрада и коришћење података о личности уређује се законом. Чланом 10. став 2. Устава предвиђено је да се јавност у раду државних органа може ограничити или искључити само у случајевима који се законом уређују.

Скидање ознаке поверљивости, објављивање списка свих грађана који су имали досијеа, омогућавање увида грађанима у сопствени досијеи и сл. су облици који представљају разноврсне начине коришћења података о личности. Оспорена Уредба, у чл. 2. и 3., уређује и одређена питања која се тичу јавности рада надлежног органа.

Оспорена Уредба није донета, по оцени Уставног суда, за извршавање ни једног одређеног закона, већ се њоме уређују друштвени односи у области података о личности. Као правни основ за доношење оспорене Уредбе наведен је члан 2. тачка 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр 5/91 и 45/93). Међутим, по схватању Уставног суда, Закон о

Влади Републике Србије није правни основ за доношење оспорене Уредбе, јер није донета за извршавање одредби овог закона.

Полазећи од изнетог, оспорена Уредба, по оцени Уставног суда, није у сагласности са чланом 9. став 1; чланом 10. став 2; чланом 20. став 2. и чланом 90. тачка 2. Устава Републике Србије, и то у целини.

С обзиром да оспорена Уредба у целини није у сагласности с Уставом, Уставни суд није посебно одлучивао о неуставности појединих њених одредби како је то у предлозима захтевано.

Предлог за обуставу од извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Уредбе, Суд је одбацио, као у тачки 2. изреке, јер је у овом предмету донео коначну одлуку.

Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, Уредба из тачке 1. Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 69/2003)
 У-149/2001 од 19.06.2003.

Влада Републике Србије је имала овлашћење да донесе пропис којим ће увести мере привременог карактера ради спречавања и отклањања поремећаја на тржишту у производњи и промету одређене робе, и у том смислу одредити привремене услове продаје одређених роба.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о привременим условима продаје одређених роба ("Службени гласник РС", број 24/2001).

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости Уредбе о привременим условима продаје одређених роба ("Службени гласник РС", број 24/2001) у време њеног важења. Подносилац предлога наводи да је Уредба несагласна са Уставом Републике Србије и Законом о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору. Сматра да су оспореном Уредбом повређена права и интереси грађана будући да су њоме нарушени уставни принципи једнакости и равноправности пред законом као и уставности и законитости. Подносилац предлога наводи, позивајући се на Устав СРЈ да уређење области промета роба и услуга на јединственом југословенском тржишту припада савезним органима и да република није овлашћена да уреди област промета роба и услуга, осим у случају ратног стања, стања непосредне ратне опасности или ванредног стања када се може ограничити располагање средствима док та стања трају или

утврђивати посебан начин њиховог коришћења. Предлагач, даље истиче да Уредба не прописује привремене мере за отклањање поремећаја на тржишту већ одређује услове продаје одређене робе. Будући да услови привређивања морају бити једнаки за све на јединственом југословенском тржишту, по мишљењу предлагача, оспореном Уредбом се противно Уставу прописују услови који не важе на целој територији СРЈ, већ само на територији једне републике чланице.

У одговору Владе Републике Србије, као доносиоца акта, наводи се да је оспорена Уредба сагласна са одредбом члана 8а. Закона о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору којом је прописано да Влада Републике Србије може прописати привремене мере за спречавање и отклањање поремећаја на тржишту док они трају уколико на тржишту настану поремећаји у производњи и промету одређене робе и ако се поремећаји не могу отклонити мерама текуће економске политике. У одговору се истиче да су на тржишту у Републици Србији настали поремећаји у производњи и промету роба и то нарочито роба које су обухваћене Уредбом, јер је јединствено југословенско тржиште фактички престало да функционише због опште познатих догађаја, једностраног преузимања савезних надлежности у области царине, спољнотрговинског пословања и платног промета од стране Републике Црне Горе. У таквим околностима дошло је до неконтролисаног одлива одређених роба, па се поставило питање биланса робних фондова и могућности за редовно снабдевање грађана и привреде појединим производима на тржишту Републике Србије. У одговору се даље наводи да је у складу са таквом фактичком ситуацијом, Влада Републике Србије на основу овлашћења из Закона привремено интервенисала на тржишту прописивањем додатних услова (прибављање сагласности од надлежног министарства) за продају одређених роба, како би се сачувао биланс робних фондова и обезбедила уредна снабдевеност домаћег тржишта тим робама.

У поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Одредбом члана 72. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије утврђено је да Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује систем у области тржишта и планирања као и друге економске односе од општег интереса. Одредбом члана 90. став 1. тачка 2. Устава утврђено је да Влада доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Уредба о привременим условима продаје одређених роба ("Службени гласник РС", број 24/2001) престала је да важи ступањем на снагу Уредбе о престанку важења Уредбе о привременим условима продаје одређених роба ("Службени гласник РС", број 62/2001).

Оспорена Уредба донета је на основу одредбе члана 8а. Закона о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору ("Службени гласник РС", бр. 39/96, 20/97, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001 и 80/2002).

Одредбом члана 8а. Закона о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору прописано је да ако на тржишту настану поремећаји у производњи и промету одређене робе и ако се поремећаји не могу отклонити мерама текуће економске политике, Влада Републике Србије може прописати привремене мере за спречавање и отклањање поремећаја док они трају.

Оспореном Уредбом било је прописано, између осталог, да је правно лице или предузетник који продаје: пшеницу, брашно, кукуруз, шећер,

уље, пастеризовано млеко, етил алкохол или храну за животиње правном лицу или предузетнику из Републике Црне Горе, Републике Српске или АП Косова и Метохије дужан да од министарства надлежног за послове трговине прибави сагласност за продају одређене количине ове робе; списак тих роба чинио је саставни део Уредбе; био је прописан поступак прибављања сагласности за продају одређене количине робе од министарства надлежног за послове трговине као и начин испоручивања робе купцу преко контролног места.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је утврдио да је Влада Републике Србије имала овлашћење да донесе пропис којим ће увести мере привременог карактера ради спречавања и отклањања поремећаја на тржишту у производњи и промету одређене робе, и у том смислу одредити привремене услове продаје одређених роба. По оцени Суда, оспореном Уредбом Влада Републике Србије, је, ради спровођења економске политике имала овлашћења да предузме мере привременог карактера с циљем да се интервенише на тржишту које је фактички престало да функционише као јединствено југословенско тржиште, прописивањем услова за продају одређених роба, у циљу очувања биланса робних фондова и обезбеђивања уредне снабдевености домаћег тржишта одређеним робама. Такође, решења из наведене Уредбе се подједнако и под истим условима односе на све субјекте који се нађу у истој правној ситуацији прописаној оспореним актом тако да се њоме не повређује уставно начело о једнаком положају предузећа у погледу општих услова привређивања у промету.

Будући да су наведеном Уредбом била уређена питања на које Закон овлашћује Владу Републике Србије, Суд налази да је она донета у границама овлашћења утврђених Законом и у складу са уставним функцијама Владе за извршавање закона.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 53/2003)
 ПУ-87/2002 од 3.04.2003.

Одредбе члана 135. Устава Републике Србије имају и након престанка постојања државе СФРЈ снагу уставно правног основа за уређивање оних односа у Републици, који су последица распада те државе, јер се настале штетне последице и даље рефлектују на економске и правне односе субјеката унутар Републике Србије, па и на саму Републику у целини.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности Уредбе о заштити делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ ("Службени гласник РС", број 31/2001).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу Уредбе из тачке 1. изреке.

Пред Уставним судом покренут је поступак за оцену уставности Уредбе наведене у изреци Одлуке. У представци је изнето мишљење да је Уредба у целини неуставна и да је зато треба обуставити од извршења. Подносилац сматра да су Уредбом прекршени неки од темељних принципа Устава Републике Србије и то члан 57. став 2., члан 64. став 2. и члан 56. у вези са чланом 34. Устава.

Влада Републике Србије је у свом одговору навела да је оспорену Уредбу донела ради уређивања питања у вези са правним субјективитетом и пословањем делова оних привредних субјеката који су затечени на територији Републике Србије после дезинтеграције државе СФРЈ неразрешених правних односа између република које су биле чланице СФРЈ са једне стране и државе СРЈ, односно Републике Србије са друге стране.

Влада је истакла да је стога оспореном Уредбом прописан начин на који ће се ти субјекти интегрисати у правни и економски систем Републике, одредила својински облик у коме ће они пословати и одредила одређена овлашћења органа Републике над пословањем субјеката који су на тај начин настали.

Уставни суд Републике Србије је у раније вођеном поступку који је окончан Одлуком ИУ-173/92 од 6. јула 2000. године ("Службени гласник РС", број 29/00), одбио предлоге и није прихватио иницијативе за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о организовању делова предузећа чије је седиште на територији Републике Босне и Херцеговине, Републике Словеније и Републике Хрватске ("Службени гласник РС", бр. 6/92, 51/92, 75/93, 68/94 и 53/95). Та Уредба је у готово идентичној садржини уређивала односе који су предмет оспорене Уредбе.

Оспорена Уредба донета је да би се превладала правна празнина која је настала након што је наведена Уредба Владе Републике Србије из 1992. године престала да важи 1. фебруара 2001. године на основу Одлуке Савезног уставног суда ШУ-35/97, 51/97, 51/98 и 138/97, ("Службени лист СРЈ", број 5/01).

Уставни суд је утврдио да се Уредбом уређује заштита друштвене имовине делова предузећа у Републици Србији чије је седиште на територији република бивше СФРЈ: Републике Босне и Херцеговине, Републике Словеније и Републике Хрватске, заштита права запослених у тим пословним јединицама као и попис делова предузећа из Републике Србије на територији наведених република бивше СФРЈ.

Полазећи од садржине оспорене Уредбе, као и разлога њеног доношења који су наведени у одговору Владе, Уставни суд је утврдио да су неразрешени правни односи између република које су биле чланице СФРЈ са једне стране и државе СРЈ, односно Републике Србије, са друге стране били и остали разлог посебног уређивања односа у питању а којим се штите интереси Републике Србије.

Између држава сукцесора бивше СФРЈ, закључен је Споразум о питањима сукцесије и донет Закон о потврђивању Споразума о питањима сукцесије - ("Службени лист СРЈ - међународни уговори", бр. 6/02) који је основа за даље уређење односа у питању до њиховог коначног разрешења између држава сукцесора, у питањима сукцесије која су обухваћена тим Споразумом, а односе се на покретну и непокретну имовину, дипломатску и

конзуларну имовину, финансијску активу и пасиву, архиву, пензије, остала права, интересе и обавезе и приватну својину и стечена права.

Уставни суд је оценио да је уређивање ових односа оспореном Уредбом предузето у границама уставних овлашћења Владе Републике Србије с обзиром на следеће:

Одредбама члана 135. Устава прописано је да ће се, права и дужности које Република Србија има по свом Уставу, а која се према савезном уставу остварују у федерацији, остваривати у складу са савезним уставом (став 1.). Истовремено је прописано да републички органи доносе акте ради заштите интереса Републике Србије када се актима органа федерације или актима друге републике, противно правима и дужностима које она има по Уставу СФРЈ, нарушава равноправност Републике Србије или се на други начин угрожавају њени интереси, а при том није обезбеђена компензација. Из ових одредби Устава следи да су републички органи, а у првом реду Влада, имали уставно право и обавезу да штите интерес Републике Србије у ситуацији кад је он угрожен актом друге републике и да у том циљу доносе одговарајуће акте, какав значај има и оспорена Уредба.

Уставни суд сматра да одредбе члана 135. Устава Републике Србије имају, и након престанка постојања државе СФРЈ, снагу уставноправног основа за уређивање оних односа у Републици, који су последица распада те државе, и то из разлога што се настале штетне последице и даље рефлектују на економске и правне односе субјеката унутар Републике Србије, па и на саму Републику у целини. У смислу ратификованог Споразума, то по схватању Суда значи да ће се у будућности, сходно динамици спровођења Споразума, Уредбом уређени односи трансформисати у друге облике и начине правом уређених односа и то пре свега на основу билатералних уговора држава. Овлашћења Владе која произлазе из Устава Републике са једне стране и динамика спровођења Споразума са друге стране основа су и мера за државу Србију да одлучује о временском важењу оспорене Уредбе, о обиму и садржини њених евентуалних измена и допуна.

Уређивање односа у вези са имовином, правним субјективитетом и пословањем делова оних привредних субјеката који су затечени на територији неке од држава (република бивших чланица СФРЈ) још увек није довршено на међудржавном нивоу, па је стога по оцени Суда неоснован захтев из предлога, за примену уставних гаранција из Устава Републике Србије на односе који нису на основу њих ни успостављени.

Суд наиме сматра да су разлози оспоравања посебног правног режима који је Уредбом прописан за наведена "лица" (делови предузећа) неосновани у првом реду из разлога што се гаранције и начела привредног пословања установљени Уставом не односе на субјекте у питању јер они, у правном смислу, немају перфектуирани статус ни домаћег ни страног правног лица, нити статус дела страног правног лица. Отуда, утврђивање посебног правног режима за њихово егзистирање у правном и привредном систему Републике Србије, нема значење повреде одредаба Устава, па ни оних на које се позива предлагач (чл. 34, 56, 57. и 64.) а које гарантују право својине и слободу предузетништва, једнаку заштиту свих облика својине и право страног лица да право својине стиче под условима прописаним законом, слободу обављања делатности под једнаким условима утврђеним Уставом и законом, право страног лица да под условима који су утврђени за домаћа лица обавља делатност и

остварује право по основу улагања и пословања, те право на слободно организовање и самостално повезивање.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи које су предузете на основу одредаба оспорене Уредбе се одбацује, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу члана 42. став 3. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 27/2003)
 IY-167/2001 од 13.02.2003.

Влада је оспореном Уредбом, у оквиру Уставом утврђених овлашћења да води политику Републике Србије и извршава законе, предузела одговарајуће мере ограничења укупних средстава намењених за зараде у предузећима које се једнако односе на сва јавна предузећа.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе Владе Републике Србије о висини зарада у јавним предузећима ("Службени гласник РС", број 5/2002).

Предлогом Синдиката железничара Србије покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе наведене у изреци. У предлогу се наводи да Влада није имала уставна и законска овлашћења да самостално утврђује висину зарада у јавним предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа и да је Уредба у несагласности са чл. 6. и 81. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001 и 73/2001).

У одговору Владе наводи се да је, на основу овлашћења садржаних у члану 22. став 5. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002) утврђен начин обрачуна укупног износа средстава за зараде у јавним предузећима и предузећима чији су оснивачи јавна предузећа, а утврђивањем укупне масе средстава за исплату зарада у овим предузећима не утиче на унутрашњу расподелу средстава за зараде запослених.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Одредбама чл. 1. до 6. оспорене Уредбе предвиђено је да се зараде у јавним предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа (у даљем тексту: предузеће), обрачунавају и исплаћују у складу са овом Уредбом, одређен је укупан износ средстава за зараде и начин обрачуна и исплате ових средстава, као и услови под којима предузеће може да увећа укупан износ средстава за зараде запослених. Одредбама чл. 7. и 8. Уредбе предвиђено је овлашћење

оснивача да доноси одлуке о испуњености услова из чл. 3. и 4. ове Уредбе, а чланом 9. предвиђено је да се Уредба примењује на предузећа до доношења програма пословања који садржи потребне елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећима. Одредбама чл. 10. и 11. уређен је начин обрачуна, плаћања, извршења и контроле налога за исплату средстава за зараде. Чланом 12. Уредбе утврђена је одговорност Управног одбора и Директора предузећа за исплату зарада као и право оснивача на предузимање одговарајућих мера ако предузеће изврши исплату зарада супротно одредбама ове Уредбе, а чланом 13. предвиђене су новчане казне за привредни преступ предузећа и одговорног лица у правном лицу ако изврше исплату зарада супротно одредбама ове Уредбе.

Одредбама члана 90. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије предвиђено је да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу с Уставом и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Одредбом члана 35. став 2. Устава зајамчена је слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању, а чланом 36. став 1. Устава утврђено је право запослених на одговарајућу зараду. Одредбом члана 55. утврђено је да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на самосталности предузећа и свих других облика организовања; на управљању и присвајању по основу својине и рада; као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност. Одредбом члана 56. став 2. предвиђено је да сви облици својине имају једнаку правну заштиту, чланом 57. став 1. предвиђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом, чланом 58. утврђено је да су својина и рад основе управљања и учешћа у одлучивању, да запослени управљају у друштвеном предузећу и учествују у управљању у другим врстама предузећа и другим организацијама у којима раде, односно у које улажу средства, у складу са законом и колективним уговором. Чланом 64. ст. 1. и 2. утврђено је да су слободни размена роба и услуга и кретање капитала и радника и да се предузећа и друге организације слободно организују и имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, а чланом 65. одређено је да се услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе утврђују законом.

Одредбама чл. 1. и 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) прописано је да Влада, као орган извршне власти, обавља послове одређене Уставом и законом, да је одговорна за обављање тих послова Народној скупштини да води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, у складу с Уставом и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Одредбом члана 22. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002) прописано је поред осталог, да се унапређење рада и развоја јавног предузећа заснива на дугорочном и средњорочном плану рада и развоја, да се за сваку календарску годину у јавном предузећу доноси годишњи програм пословања који садржи планиране изворе прихода и позиције расхода по наменама, критеријуме за коришћење средстава за помоћ, спортске активности, пропаганду и репрезентацију, критеријуме за одређивање зараде председника

управног одбора и одређивање накнаде за рад председника надзорног одбора и чланова управног и надзорног одбора и овлашћење Владе да даје сагласност на дугорочни, средњорочни план рада и развоја и годишњи програм пословања.

У току поступка пред Уставним судом допуњен је члан 22. Закона, којим је прописано да годишњи програм пословања јавног предузећа која су предмет ове Уредбе садржи и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећима, да сагласност на планове и програме даје оснивач, а да је Влада овлашћена да, до доношења годишњег програма пословања, уреди услове и начин обрачуна укупног износа средстава за зараде у јавним предузећима и предузећима чији је оснивач јавно предузеће.

Одредбом члана 25. Закона прописано је овлашћење оснивача да предузима, поред осталих, мере ограничења у погледу права располагања појединим средствима у државној својини и друге мере одређене законом којима се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса и оснивачким актом, а чланом 27. прописано је овлашћење Владе, односно надлежног органа јединице локалне самоуправе или аутономне покрајине да обезбеђује заштиту општег интереса у јавном предузећу, и у оквиру тога да доноси друге одлуке, у складу са законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса и оснивачким актом.

Одредбом члана 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001), прописано је да се права, обавезе и одговорности по основу рада уређују законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама и да се права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана, уређују колективним уговором или правилником о раду (у даљем тексту: општи акт), или уговором о раду. Чланом 81. Закона прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом или уговором о раду и да се запосленом гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварује код послодавца.

Полазећи од Уставом утврђених принципа о слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала, на управљању и присвајању по основу својине и рада, на слободном и под једнаким условима обављању привредних и других делатности и једнаком положају предузећа у погледу општих услова привређивања и правне заштите, по оцени Суда, Влада је оспореном Уредбом, у оквиру Уставом утврђених функција да води политику Републике Србије и извршава законе, предузела одговарајуће мере ограничења укупних средстава намењених за зараде у предузећима, и те мере односе се једнако на сва јавна предузећа.

Уставни суд је, такође, оценио да је Влада оспореном Уредбом само ограничила укупни обим средстава за обрачун и исплату зарада запослених у јавним предузећима, а није ограничила право запослених да самостално утврђују елементе за одређивање зарада у својим општим актима или уговорима о раду.

На основу члана 45. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Влада Републике Србије је, у циљу извршавања Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, могла да на основу овлашћења из члана 132. Закона уреди висину накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о висини накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода ("Службени гласник РС", број 45/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Уредбе о висини накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода ("Службени гласник РС", број 45/2002).

Подносилац иницијативе наводи да је оспорена Уредба у целини, а посебно одредбе члана 3. ст. 2. и 4. и члана 4, несагласна са Уставом Републике Србије и одредбом члана 131. ст. 1. и 2. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 и 25/2002). Сматра да је Влада Републике Србије као извршна власт супротно Уставу Републике Србије преузела ингеренције законодавне власти прописивањем нове јавне дажбине и да је висина прописане накнаде паушално одређена будући да се плаћа пре издавања података и пре извршења услуге. Такође, наводи да оспореном Уредбом Влада Републике Србије неосновано уређује питања платног промета ускраћивањем могућности плаћања готовим новцем и незаконито прописује да се за утврђивање и провођење промена у катастру по службеној дужности плаћа накнада. Наводи да Републички геодетски завод не поштује правоснажне судске одлуке у виду доставних решења јер не проводи промене у катастру земљишта на основу тих решења. Подносилац иницијативе оспорава и примену Уредбе у пракси од стране организационе јединице Републичког геодетског завода општине Бечеј.

У одговору Владе Републике Србије се наводи: да је Влада Републике Србије на основу изричитих законских одредаба имала овлашћење за доношење Уредбе као и за утврђивање висине накнаде за коришћење података премера и катастра непокретности и пружање услуга Републичког геодетског завода; да је приликом утврђивања висине накнаде за коришћење одређених података Влада Републике Србије поштовала законске критеријуме, имајући у виду трошкове прикупљања података, обраде и уношења података у евиденцију, садржине и обима података, степена њихове употребљивости; да се оспореном Уредбом не уређује питање платног промета нити ускраћује плаћање готовим новцем већ се прописује да се накнада плаћа у одређеном новчаном износу преко организације платног промета која врши послове платног промета у складу са Законом; да се Законом, а не Уредбом прописује обавеза

пријављивања насталих промена на непокретности као и обвезник који сноси трошкове утврђивања промена на непокретности, односно који плаћа накнаду; да је организациона јединица Републичког геодетског завода Законом овлашћена да доноси решење о провођењу промена на непокретности у којем одређује рок за плаћање накнаде за провођење промене и да обавеза плаћања накнаде за провођење промене на непокретности настаје даном достављања односно пријема решења о провођењу промене; да правоснажна одлука општинског суда земљишно-књижног одељења није основ за провођење промене на непокретности јер не садржи све податке који су од значаја за ову врсту евиденције; да правоснажна одлука Суда о укњижби у земљишну књигу која се по службеној дужности доставља Републичком геодетском заводу, представља за Завод само обавештење о преносу стварних права на непокретностима и иста је доказ да је извршен упис права на непокретности у земљишне књиге. По мишљењу доносиоца акта, оспорена Уредба је сагласна са Уставом и законом.

У поступку пред Уставним судом Републике Србије утврђено је следеће:

Уредба о висини накнаде за коришћење података премера и катастра и пружања услуга Републичког геодетског завода ("Службени гласник РС", број 45/2002), донета је на основу одредбе члана 132. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 и 25/2002). Одредбом члана 132. наведеног Закона прописано је да висину накнаде за коришћење података премера, катастра непокретности и водова и разгледање катастра непокретности као и за пружање услуга Републичког геодетског завода утврђује Влада.

Оспореном Уредбом уређена је висина накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода; прописано је да се висина накнаде утврђује тарифом накнаде за коришћење података и пружање услуга која је саставни део те уредбе и изражена је у бодовима.

Одредбом члана 3. Уредбе прописано је да је обвезник накнаде за коришћење података и пружање услуга подносилац захтева (став 1.); да се накнада плаћа истовремено са подношењем захтева надлежној организационој јединици Републичког геодетског завода, односно пре издавања података и пре извршења услуге (став 2.); да се накнада плаћа у одређеном новчаном износу преко овлашћене организације платног промета (став 4.); одредбом члана 4. прописано је да је за утврђивање и провођење промена у катастру по службеној дужности, када је Законом прописана обавеза пријављивања насталих промена, обвезник накнаде корисник, односно држалац непокретности, инвеститор објеката или водова, односно лице у чију корист се врши упис и да је обвезник плаћања дужан да накнаду плати у року који решењем о провођењу промене одреди организациона јединица Републичког геодетског завода која утврђује и проводи промене по службеној дужности.

Одредбом члана 52. Устава Републике Србије утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене Законом; одредбом члана 72. став 1. тачка 4. да Република Србије уређује и обезбеђује, између

осталог, финансијски систем, а одредбом члана 90. став 1. тачка 2. да Влада доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Законом о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 и 25/2002) прописано је да се за коришћење података премера, катастра непокретности и водова и разгледање катастра непокретности као и за услуге које пружа Републички геодетски завод плаћа накнада; да висина накнаде за коришћење наведених података зависи од висине трошкова њиховог прикупљања, обраде и уношења у евиденцију, броја могућих корисника података, садржине и обима података и степена њихове употребљивости (члан 131. ст. 1. и 2.); да висину накнаде за коришћење и разгледање података и за пружање услуга утврђује Влада (члан 132.); да су средства од такса, односно накнада за коришћење и разгледање података премера и катастра непокретности и водова и накнада од услуга која оствари Републички геодетски завод приход буџета Републике (члан 133.).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је утврдио да је Влада Републике Србије у циљу извршавања Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима могла на основу овлашћења из члана 132. Закона оспореном Уредбом уредити висину накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода. Наиме, из законских одредаба произилази да постоји правни основ за утврђивање поменуте накнаде, чија је обавеза плаћања иначе утврђена самим Законом. (члан 131. став. 1). Законом су прописани и критеријуми за утврђивање висине ове накнаде који су поштовани приликом доношења оспорене Уредбе, посебно имајући у виду трошкове прикупљања података, обраде и уношења података у евиденцију, број могућих корисника података, садржину и обим података и степен њихове употребљивости (члан 131. став 2.). Према томе, по оцени Суда, начин уређивања висине накнаде за коришћење података, премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода оспореном Уредбом није несагласан критеријумима прописаним одредбом члана 131. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности. Будући да Уредба само прописује да се накнада плаћа у одређеном новчаном износу преко овлашћене организације платног промета, Суд је утврдио да се не ради о неовлашћеном уређивању питања платног промета како се наводи у иницијативи.

Такође, Суд налази да прописивање обвезника плаћања накнаде за утврђивање и провођење промена у катастру није несагласно законским одредбама по којима трошкове утврђивања и провођења промена које Републички геодетски завод спроводи по службеној дужности носе корисници непокретности (члан 99. став 7. Закона).

По оцени Суда, правоснажна одлука општинског суда земљишно књижног одељења није основ за провођење промене на непокретности јер представља само обавештење за Републички геодетски завод о преносу стварних права на непокретностима и доказ да је извршен упис права на непокретности у земљишне књиге. Провођење промена на непокретностима у катастру земљишта врши се само на основу решења које доноси Републички геодетски завод. Дакле, тиме се не искључује правно дејство судске одлуке јер се ради о различитим поступцима и органима

У вези са наводима из иницијативе који се односе на примену оспорене Уредбе у пракси, Уставни суд на основу члана 125. Устава Републике Србије није надлежан да оцењује примену прописа односно њихову целисходност.

На основу изложеног и члана 47. став 1. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-140/2002 од 6.02.2003.

Оспорена одредба Уредбе, којом је било прописано да је за утврђивање и провођење промена у катастру по службеној дужности, када је законом прописана обавеза пријављивања насталих промена, обвезник накнаде корисник, односно држалац непокретности, инвеститор објекта или радова, односно лице у чију се корист врши упис, била је сагласна са законом за чије је извршење уредба донета.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о висини накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода ("Службени гласник РС", број 23/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости Уредбе наведене у изреци, коју је донела Влада Републике Србије. Иницијатор оспорава уставност и законитост Уредбе у целини, наводећи да је Влада Републике Србије као извршна власт, преузела надлежност законодавне власти, прописивањем нове јавне дажбине, назвавши је "накнадом". По мишљењу иницијатора, висина "накнаде" прописане Уредбом уопште не зависи од законом прописаних критеријума, већ искључиво од потребе корисника тако прикупљених средстава. Посебно се оспорава законитост члана 3. ст. 2. и 3. и члана 4. ст. 1. и 2. Уредбе, са становишта овлашћења Владе за уређивање облигационих односа, питања платног промета и накнаде за провођење промена у катастру по службеној дужности.

Оспорена Уредба, донета је на основу овлашћења из члана 132. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96 и 15/96) и престала је да важи, ступањем на снагу Уредбе о висини накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање услуга републичког геодетског завода ("Службени гласник РС", број 45/2002). Одредбама чл. 1. и 2. Уредбе, била је уређена висина накнаде за коришћење података премера и катастра и пружање

услуга Републичког геодетског завода. Висина накнаде била је изражена у бодовима, а исказана у Тарифи која је чинила саставни део Уредбе; одређена је вредност бода која се усклађује са порастом цена на мало према званично објављеним подацима републичког органа за послове статистике за претходну годину. Одредбама чл. 3. до 8. Уредбе, били су утврђени обвезници накнаде за коришћење података и пружање услуга, услови и начин плаћања накнаде, случајеви у којима се може вршити ослобађање од плаћања ове накнаде, услови под којима се може умањити или увећати висина накнаде, као и висина накнаде за услуге које нису обухваћене Тарифом, или су обухваћене, али нису бодоване. Чланом 9. Уредбе, биле су одређене услуге у чијем пружању нису садржани стварни, зависни трошкови, који се посебно исказују и наплаћују, а одредбе чл. 10. и 11. Уредбе, чине завршне одредбе, које се односе на престанак важења раније донете Уредбе и ступање на снагу оспорене Уредбе.

Према члану 52. Устава Републике Србије, свако је дужан да плаћа порезе и друге дажбине; одредбом члана 72. став 1. тачка 4) Устава, прописано је да Република уређује финансијски систем, а чланом 90. тачка 3) Устава, Влада је овлашћена да доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона. Чланом 94. став 4. Устава, прописано је да се, за обављање одређених послова државне управе, образују органи управе у саставу министарстава, а да се за вршење стручних послова образују посебне организације. Ставом 5. истог члана Устава, прописано је да се законом уређује организација и надлежност министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација.

Одредбом члана 23. тачка 5. Закона о министарствима ("Службени гласник РС", број 35/2003), утврђено је да Републички геодетски завод представља посебну организацију, а чланом 28. истог Закона, прописан је делокруг његовог рада у обављању стручних послова и послова државне управе, као и других послова одређених законом.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01), прописано је да се само законом могу уводити јавни приходи и то они који су установљени тим законом, а ставом 2. члана 2 Закона, одређено је да се елементи система и политике јавних прихода могу уређивати само законима којима се уводи одговарајући јавни приход.

Према Закону о државном премеру и катастру и уписима права за непокретностима, вршења премера и израда катастра непокретности, њихово одржавање и обнова и уписи права на непокретностима, послови су од општег интереса за Републику. Одредбом члана 131. тог Закона, прописано је да се за коришћење података премера, катастра непокретности и радова и за разгледање катастра непокретности, као и за услуге које пружа Републички геодетски завод, плаћа накнада, а висина накнаде за коришћење података зависи од висине трошкова њиховог прикупљања, обраде и уношења у евиденцију, броја могућих корисника података, садржине и обима података и степена њихове употребљивости. Чланом 132. Закона, прописано је да висину накнаде за коришћење и разгледање података и за пружање услуга из члана 131. став 2. овог Закона, утврђује Влада, а чланом 133. Закона, утврђено је да, средства која се од такса, односно накнада за коришћење и разгледање података премера и катастра непокретности и водова и накнаде од услуга које оствари Републички

геодетски завод, чине приход буџета Републике, а могу се користити за рад и опремање Завода.

На основу наведених Уставних и законских одредаба, Суд је утврдио да је Влада Републике Србије имала овлашћења за доношење оспорене Уредбе у циљу извршавања Закона, као и то да су, Законом о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, уређени елементи и критеријуми за одређивање висине накнаде за коришћење података и услуга које пружа Републички геодетски завод, те да је Влади дато овлашћење да утврђује висину ове накнаде, а с тим у вези и да утврди начин и рокове наплате ове накнаде. Стога је Суд оценио да иницијатива, у делу који се односи на прекорачење овлашћења из Закона од стране извршног органа, није основана.

У односу на остале наводе из иницијативе, Суд је утврдио да је Законом о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 21/99, 27/99, 33/99, 52/2000, 34/2001, 42/02 и 44/02), који је био на снази у време доношења оспорене Уредбе, било прописано да су послови контроле, утврђивања и наплате јавних прихода законом утврђени послови, чијим обављањем надлежан републички орган обезбеђује спровођење закона и на закону заснованих одлука у односу на извршавање обавеза по основу пореза, такса и других законом предвиђених дажбина. Имајући у виду да се, у конкретном случају ради о накнади као јавном приходу који је уведен Законом, те да је посебним законом уведена контрола утврђивања и наплате јавних прихода, то се по оцени Суда, не ради о паушално прописаној накнади, која се може плаћати готовим новцем грађана.

Одредбом члана 4. став 1. оспорене Уредбе, било је прописано да је за утврђивање и спровођење промена у катастру по службеној дужности, када је законом прописана обавеза пријављивања насталих промена, обвезник накнаде корисник, односно држалац непокретности, инвеститор објеката или радова, односно лице у чију корист се врши упис. Овом одредбом Уредбе се, по оцени Суда, извршава члан 99. ст. 1, б. и 7. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, којим је прописано да је корисник непокретности дужан да у року од 30 дана од настанка промене пријави насталу промену Републичком геодетском заводу, а у случају да Републички геодетски завод на други начин сазна за промену, узеће је у поступак по службеној дужности и спровести о трошку корисника.

Наводи из иницијативе који се односе на примену појединих одредаба Уредбе у пракси, не спадају у домен уставносудске контроле, сагласно члану 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-204/2001 од 19.06.2003.

Влада Републике Србије је имала овлашћење да донесе пропис којим ће увести мере привременог карактера ради спречавања и отклањања поремећаја на тржишту у производњи и промету одређене робе и утврдити цене одређених производа и услуга.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о ценама одређених производа и услуга ("Службени гласник РС", број 2/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Уредбе о ценама одређених производа и услуга ("Службени гласник РС", број 2/2002). Подносилац иницијативе наводи да је оспорена Уредба несагласна са Уставом Републике Србије, Законом о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93), Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) и Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002). Иницијатор сматра да је Влада Републике Србије, утврђивањем цена комуналних услуга оспореном Уредбом супротно Уставу и наведеним законима преузела надлежности законодавне власти. У иницијативи се даље наводи да је Законом о комуналним делатностима прописано да Јавно комунално предузеће одлучује уз сагласност скупштине општине о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници тако да је Уредба несагласна са тим законом. Подносилац иницијативе истиче да је Уредба несагласна одредбама Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса којима је прописано да Влада Републике Србије само даје сагласност на тарифу (Одлуку о ценама, тарифни систем и слично). Такође, у иницијативи се наводи и да је Уредба несагласна са Уставом будући да је њоме прописано да ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

У одговору Владе Републике Србије, као доносиоца акта, наводи се да је Уредба сагласна са одредбом члана 8а. Закона о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору којом је прописано да Влада Републике Србије може прописати привремене мере за спречавање и отклањање поремећаја на тржишту док они трају уколико на тржишту настану поремећаји у производњи и промету одређене робе и ако се поремећаји не могу отклонити мерама текуће економске политике. У одговору се истиче да је крајем 2000. године после познатих друштвених промена дошло до ослобађања државне контроле цена великог броја производа и услуга и ту ситуацију су искористили многи произвођачи и пружаоци услуга ради исправљања дотадашњих диспаритета тако што су поједине цене својих производа и услуга нагло повећали. У тој ситуацији Влада Републике Србије је интервенисала прописивањем одређених цена са циљем да се исправи диспарат у области основних комуналних производа и услуга, обезбеди

покриће трошкова производње комуналних производа и пружање комуналних услуга према тадашњем нивоу цена енергената и спречи могуће неоправдано повећање цена комуналних производа и услуга.

Такође, Влада наводи да је Уредба ступила на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", с обзиром да је у том тренутку било неопходно у што краћем року обезбедити начин и средства за функционисање комуналних система.

У поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Одредбом члана 90. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије утврђено је да Влада доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Уредба о ценама одређених производа и услуга ("Службени гласник РС", број 2/2002) престала је да важи ступањем на снагу Уредбе о престанку важења Уредбе о ценама одређених производа и услуга ("Службени гласник РС", број 39/2002).

Оспорена Уредба донета је на основу одредбе члана 2. став 1. тачка 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) којом је прописано да Влада доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона и у вези са Законом о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору ("Службени гласник РС", бр. 39/96, 20/97, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001 и 80/2002).

Одредбом члана 8а. Закона о условима за обављање промета робе, вршења услуга и у промету робе и инспекцијском надзору прописано је да ако на тржишту настану поремећаји у производњи и промету одређене робе и ако се поремећаји не могу отклонити мерама текуће економске политике, Влада Републике Србије може прописати привремене мере за спречавање и отклањање поремећаја док они трају.

Оспореном Уредбом, између осталог, били су прописани новчани износи цена за испоручену топлотну енергију за загревање стамбеног и пословног простора, испоруку воде за пиће, пречишћавање и одвођење отпадних вода, изношење смећа и превоза путника у градском саобраћају; било је прописано да се те цене производа и услуга које се дистрибуирају другим корисницима образују према критеријумима прописаним за одговарајућу категорију кроисника; да се изузетно, у нарочито оправданим конкретним случајевима, цене појединих производа и услуга могу утврдити и у већем износу, уз сагласност Владе Републике Србије.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни Суд је утврдио да је Влада Републике Србије имала овлашћење да донесе пропис којим ће увести мере привременог карактера ради спречавања и отклањања поремећаја на тржишту у производњи и промету одређене робе, и у том смислу утврдити цене одређених производа и услуга. Такође, Суд је оценио да оспоравање Уредбе у односу на остале наведене законе није од утицаја на одлучивање имајући у виду да се Уредбом која је била привременог карактера и која је донета у циљу извршавања Закона о условима за обављање промета робе, вршења услуга у промету робе и инспекцијском надзору не доводе у питање системска решења из наведених закона Републике Србије.

По оцени Суда Уредба је донета у складу са чланом 120. Устава Републике Србије (ступање на снагу пре истека рока од најмање осам дана) будући да се из одговора Владе Републике Србије може закључити да је

доносилац акта утврдио да постоје конкретни "нарочито оправдани разлози" због којих се определио да акт ступи на снагу пре истека рока од осам дана.

На основу изложеног и члана 47. став 1. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-15/2002 од 3.04.2003.

3. ПРОПИСИ ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Законом није прописан радни однос са пуним радним временом као услов за учешће возача-инструктора у комисији за полагање возачког испита.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 12. став 2. Правилника о начину полагања возачког испита ("Службени гласник РС", број 2/83), није у сагласности с Уставом и законом.

Представком је тражено покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 12. став 2. Правилника о начину полагања возачког испита ("Службени гласник СРС", број 2/83).

Иницијатор је навео да је оспореном одредбом Правилника предвиђено да члан испитне комисије за полагање возачког испита, који се одређује из редова возача - инструктора, мора бити у радном односу са пуним радним временом у центру за обуку возача који образује испитну комисију, иако на основу члана 26. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001 и 73/2001) запослени који ради са непуним радним временом, сразмерно времену проведеном на раду, има сва права из радног односа као и запослени који ради са пуним радним временом. Иницијатор сматра да му се оспореном одредбом Правилника забрањује рад, што није у сагласности са чланом 35. Устава Републике Србије и да оспорена одредба Правилника као подзаконског акта, због несагласности са законом, није сагласна ни са чланом 119. Устава.

У одговору на наводе иницијатора, Министарство унутрашњих послова Републике Србије истакло је да је Правилник донет на основу члана 110. Закона о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник СРС", бр. 53/82, 15/84, 5/86, 21/90 и Службени гласник РС", број 26/91, 53/97, 67/93, 48/94, 25/97) и да је састав комисије за полагање возачког испита у погледу броја чланова, њихове стручне спреме и возачког испита, прописан чланом 104. Закона и да се оспореном одредбом Правилника ближе уређује састав те комисије. Министарство је такође навело да су сви возачи - инструктори у центрима за обуку возача у радном односу и да се то односи и на возаче - инструкторе као чланове комисије за полагање возачког испита. Обим и начин обављања радних задатака возача - инструктора одређује центар за обуку возача у коме је он у радном односу. Један од тих радних задатака је и учешће у раду комисије за полагање возачког испита. Пошто само учешће у раду наведене комисије није занимање, нити је та комисија радно место, то се ближим прописивањем услова за обављање радних задатака и испитивача у испитној комисији не врши прописивање његових права и обавеза по основу рада како то наводи иницијатор, па из тих разлога оспореном одредбом Правилника није извршена повреда одредаба Закона о раду и Устава.

Уставни суд је утврдио да је Правилник донео Републички секретаријат за унутрашње послове Републике Србије, на основу члана 110. Закона о безбедности саобраћаја на путевима - пречишћен текст ("Службени

гласник СРС", број 33/82), у коме је одређено да ће ближе прописе о начину полагања испита за возача моторних возила и возача трактора и о начину провере знања и издавању потврде о познавању саобраћајних прописа, донети Републички секретаријат за унутрашње послове.

Чланом 12. став 2. Правилника, одређено је да члан испитне комисије из редова возача - инструктора мора бити у радном односу са пуним радним временом у центру за обуку возача који образује испитну комисију.

Чланом 104. Закона прописано је да комисију за полагање возачког испита образује центар за обуку возача, да се комисија састоји од председника и два члана, да чланови комисије имају заменике, да је један члан комисије испитивач за теоретски а други за практични део испита, да је један члан комисије радник органа унутрашњих послова кога тај орган одреди, а други из редова возача - инструктора, да председник комисије и његов заменик морају имати најмање вишу школску спрему и возачку дозволу најмање три године, да чланови комисије - испитивачи морају имати средњу школску спрему и положен испит за возача - инструктора оне категорије возила за коју кандидат полаже испит, да трошкове полагања испита сноси кандидат, а трошкове учешћа радника органа унутрашњих послова, центар за обуку возача.

Пошто наведеним законским одредбама радни однос са пуним радним временом није прописан као услов за учешће возача - инструктора у комисији за полагање возачког испита нити је одређено да ће услове које мора испуњавати возач - инструктор као члан комисије, ближе уредити Републички секретаријат за унутрашње послове, то је овај орган унутрашњих послова, оспореном одредбом Правилника прекорачио своја овлашћења из члана 110. Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Незаконитост оспорене одредбе Правилника састоји се и у томе, што се на основу одредбе чл. 25. и 26. Закона о раду, радни однос може засновати и за рад са непуним радним временом у коме запослени, сразмерно времену проведеном на раду, има сва права из радног односа као и запослени са пуним радним временом, осим ако је за поједина права законом, општим актом или уговором о раду друкчије одређено.

Несагласност оспорене одредбе Правилника са законом има за последицу и њену несагласност и са Уставом који одредбама члана 119. налаже да општи акт мора бити у сагласности са Уставом и законом.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1. и 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучено је као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 12. став 2. Правилника престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-124/2002 од 13.02.2003.

("Службени гласник РС", број 17/2003)

Министар финансија и економије је овлашћен да донесе подзаконски акт којим, поред осталог, може да одређује и садржину пореског биланса евидентирањем различитих података које сматра релевантним.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање незаконитости члана 4. став 1. тачка 17) Правилника о пореском билансу обвезника пореза на добит предузећа ("Службени гласник РС", број 38/01).

Предлогом је покренут поступак пред Уставним судом за оцену законитости члана 4. став 1. тачка 17. акта наведеног у изреци.

Оспореном одредбом Правилника предвиђено је да се у Образац пореског биланса, под редним бројем 33, уноси номинални износ губитка који је исказан у пореском билансу из претходних година, а који се преноси на терет добити текуће године, и то највише до висине опорезиве добити, у складу са чланом 32. Закона. Податак на овом редном броју уноси се при изради годишњег пореског биланса.

Према мишљењу предлагача, прописивање обавезе уношења овог податка при изради годишњег пореског биланса у супротности је са одредбом члана 32. Закона о порезу на добит предузећа ("Службени гласник РС", број 25/01). Наведеном законском одредбом прописано је да се губици остварени из пословних, финансијских и непословних трансакција утврђени у пореском билансу, изузев оних из којих произлазе капитални добици и губици утврђени у складу са овим законом, могу пренети на рачун добити из будућих обрачунских периода, али не дуже од пет година.

Предлагач наводи да се оспореном одредбом Правилника онемогућује примена одредбе члана 32. Закона и поставља питање која је сврха уношења податка о непокривеном губитку из ранијих година, ако се остварена добит у наредној години унапред опорезује путем утврђивања аконтације пореза на добит по периодичним обрачунима. Сматра да се право на умањење остварене добити по основу пренетог непокривеног губитка, према члану 32. Закона, не може укидати оспореном одредбом Правилника.

На основу чл. 16. и 18. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је тражио одговор на наводе предлагача од министра финансија и економије. Пошто доносилац акта није доставио одговор Уставни суд је наставио поступак, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Правилник о пореском билансу обвезника пореза на добит предузећа донео је министар финансија и економије, на основу овлашћења садржаног у одредбама члана 16. став 7, члана 45. став 5, члана 54, члана 56. став 4, члана 58. став 4, члана 61. став 3, члана 62. став 5. и члана 63. став 4. Закона о порезу на добит предузећа. На основу ових одредаба Закона, наведеним правилником су уређена питања која се односе на садржину пореског

биланса, начин остваривања права на порески кредит, начин увећавања дивиденди за плаћене порезе, начин спречавања двоструког ослобођења или двоструког опорезивања појединих позиција у консолидованом пореском билансу и др.

Оспореном тачком 17) став 1. члана 4. Правилника одређено је да се у образац ПБ-1 (порески биланс), који је саставни део овог правилника, под редним бројем 33. уноси номинални износ губитка који је исказан у пореском билансу из претходних година, а који се преноси на терет добити текуће године, и то највише до висине опорезоване добити, у складу са чланом 32. Закона, као и да се податак на овом редном броју уноси при изради годишњег пореског биланса.

Одредбом члана 32. Закона о порезу на добит предузећа предвиђено је да се губици остварени из пословних (и других) трансакција могу пренети на рачун добити из будућих обрачунских периода, али не дуже од пет година. Ово преношење, у смислу наведеног Закона, има третман пореске погодности код утврђивања висине пореске обавезе за одређену годину.

Уставни суд је утврдио да је оспорена норма Правилника донета у складу са овлашћењима садржаним у поменутих одредбама Закона о порезу на добит предузећа. Наиме, министар финансија и економије овлашћен је да донесе подзаконски акт којим, поред осталог, може да одређује и садржину пореског биланса евидентирањем различитих података које сматра релевантним. Циљ оспорене норме Правилника је исказивање губитака из ранијих година у пореском билансу у номиналном износу, па се на овај начин омогућава спровођење члана 32. Закона о порезу на добит предузећа. У том смислу, оспорена норма Правилника је комплементарна (а не супротна) члану 32. наведеног Закона који установљава као пореску погодност могућност да се остварени губици из ранијих година преносе на рачун добити из будућих обрачунских периода. Прописивање пореских погодности искључиво је ствар опредељења законодавног органа и резултат је вођења одређене пореске политике од стране тог органа.

На основу изложеног, као и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ИУ-225/2001 од 9.01.2003.

("Службени гласник РС", број 9/2003)

Секретар Уставног суда је овлашћен да, у претходном поступку, писмено обавештава подносиоце представке о захтевима о којима Уставни суд није надлежан да одлучује у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 52. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Представком је тражена оцена уставности и законитости Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95). У представци се не наводе одредбе Пословника чија се оцена тражи, нити се износе разлози за утврђивање неуставности и незаконитости, већ се указује на то да секретар Уставног суда није надлежан да одлучује о захтевима упућеним Уставном суду.

У претходном поступку Уставни суд је утврдио да се наводи подносиоца представке односе на оспоравање уставности и законитости члана 52. Пословника о раду Уставног суда.

Чланом 131. став 1. Устава Републике Србије, утврђено је да се поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука уређују законом, а према ставу 2. истог члана Устава, Уставни суд уређује своју организацију.

Законом о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91, 67/93), утврђено је да се поступак пред Уставним судом састоји од претходног поступка, покретања и вођења поступка, одлучивања и објављивања одлука Уставног суда (члан 2). Према члану 50. Закона, Уставни суд доноси пословник о свом раду (став 1.), којим се ближе уређује поступак пред Уставним судом (став 2.).

Одредбом става 1. члана 7. Пословника прописано је да у случајевима када поступак не води судија известилац, у смислу члана 5. Пословника, претходни поступак води секретар Суда и Служба Уставног суда, као део поступка пред Уставним судом (члан 18. Пословника).

Према оспореном члану 52. Пословника, Уставни суд не одлучује о представкама којима се тражи правни савет и мишљење о појединим питањима, помоћ у остваривању права и интереса, изјављују представке или жалбе на рад државних и других органа и организација, као и о другим представкама којима се захтева поступање Уставног суда по питањима која нису у његовој надлежности, о чему ће секретар Уставног суда писмено обавестити подносиоца представке.

На овај начин утврђено је овлашћење секретара Суда да, у претходном поступку, писмено обавештава подносиоце представке о захтевима о којима Уставни суд није надлежан да одлучује, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Суд је оценио да је, у складу са наведеним уставним и законским одредбама, оспореним чланом 52. Пословника о раду Уставног суда, регулисано поступање по захтевима о којима Уставни суд није надлежан да одлучује, у смислу члана 125. Устава, па стога није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости наведеног члана Пословника.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 У-251/2002 од 10.04.2003.

Оспореним одредбама Правила о раду бирачких одбора уређен је поступак вршења одређених изборних радњи које се тичу непосредног спровођења поступака гласања на бирачком месту, чиме нису повређена уставна права грађана.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба главе "Ш Рад бирачког одбора на дан одржавања избора" тачка 5. и тачка 8. ст. 1. и 2. Правила о раду бирачких одбора ("Службени гласник РС", бр. 43/2002 и 52/2002).

Иницијативом једног адвоката пред Уставним судом Републике Србије оспорена је уставност и законитост одредби тачке 5. и тачке 8. ст. 1. и 2. главе "Ш Рад бирачког одбора на дан одржавања избора" Правила о раду бирачких одбора ("Службени гласник РС", бр. 43/2002 и 52/2002). У иницијативи се наводи да су "наведеним одредбама Правила о раду бирачких одбора по којима се грађани Србије обележавају каквим специјалним невидљивим мастилом а потом зраче УВ лампом ... повређена Уставом Републике Србије гарантована људска права неприкосновености како људског тела тако и достојанства личности". Даље, иницијатор сматра да је специјално мастило хемикалија која је, као свака хемикалија, по својој природи, штетна за људски организам. Иницијатор наводи да се, на таква већ хемикалијом третирана места "зрачи УВ зрацима који зраци су по свом називу и својој дефиницији ултра опасни" и да се "достојанство грађана тешко нарушава оваквим жигосањем и обележавањем...". Иницијатор је мишљења да због оваквог начина провере бирача изван број људи и не излази на гласање, не толико због оправдане бојазни и штетности, већ због недопустивог начина повреде Уставом гарантованих права, па захтева да Уставни суд "огласи

неуставним и незаконитим наведене одредбе Правила о раду бирачких одбора", и да "укине те одредбе и забрани РИК даљу примену тог средства провере".

Уставни суд је утврдио следеће:

Правила о раду бирачких одбора донела је Републичка изборна комисија, на основу члана 37. став 3. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000), према коме ближа правила о раду бирачког одбора прописује Републичка изборна комисија и члана 1. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90 и 79/92) према коме се избор, односно опозив председника Републике обавља на основу сходне примене одредаба Закона о избору народних посланика, ако тим Законом није другачије одређено. То значи да се наведена Правила примењују и у поступку избора председника Републике;

Чланом 68. став 4. Закона о избору народних посланика прописано је да ће се сваком бирачу који је приступио гласању и примио гласачки материјал специјалним спрејом обележити кажипрст десне руке, као знак да је већ гласао;

Према члану 34. Закона о избору народних посланика Републичка изборна комисија је, поред осталог, дужна да утврђује јединствене стандарде за изборни материјал и да прописује обрасце и правила за спровођење изборних радњи прописаних тим Законом, док, према члану 37. став 1. Закона о избору народних посланика бирачки одбор непосредно спроводи гласање на бирачком месту, обезбеђује правилност и тајност гласања, утврђује резултате гласања и обавља друге послове одређене тим Законом;

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да оспореним одредбама Правила нису повређена уставна права грађана утврђена у одредбама чл. 18. и 42. Устава. Наиме, оспореним одредбама Правила, на основу Закона, уређен је поступак вршења одређених изборних радњи које се тичу непосредног спровођења поступка гласања на бирачком месту, односно оспорене одредбе представљају уређивање технике провере да ли је бирач већ гласао. По оцени Уставног суда, ради се о техничко-спроведбеној, а не материјално-правној, страни остваривања бирачког права. Оспореним одредбама Правила не повређује се бирачко право утврђено у члану 42. Устава, већ се омогућава да изборна воља грађана - бирача буде објективно изражена отклањањем могућности вишеструког гласања од стране једног бирача.

Исто тако, по оцени Уставног суда, оспореним одредбама Правила није повређен ни Закон о избору народних посланика, јер је, одредбом члана 68. став 4. Закона предвиђена обавеза обележавања спрејом кажипрста десне руке сваког гласача који је приступио гласању и примио гласачки материјал. Уставни суд није прихватио, оцењујући уставност члана 68. став 4. Закона о избору народних посланика, иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе Закона, сматрајући да се обележавањем кажипрста бирача на бирачком месту не исказује неповерење бирачком телу, не повређује људско достојанство и приватност у животу, већ је законодавац, у оквиру уставних овлашћења, уредио начин спровођења гласања и контролу непосредних избора (Одлука Уставног суда IY-178/2000 - "Службени гласник РС", број 52/2000).

Што се тиче навода изнетих у иницијативи о штетности употребе специјалног спреја за обележавање кажипрста бирача који је гласао, Уставни суд је оценио да о питању целисходности и оправданости законског решења,

одлучује законодавац - Народна скупштина и да Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, није надлежан да о томе одлучује.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-222/2002 од 24.04.2003.

Министар финансија и економије је овлашћен да донесе подзаконски акт којим се уређују питања утврђена у Одлуци Владе Републике Србије, као спроведеног акта у функцији извршења те одлуке.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности Правилника о начину поступања овлашћене банке у вршењу конверзије девизних депозита грађана орочених код Дафимент банке а.д. Београд, у ликвидацији и девизних средстава грађана положених код Банке приватне привреде Црне Горе д.д. Подгорица у обвезнице Републике Србије, вођење књиговодствене евиденције и регистрацији обвезница ("Службени гласник РС", број 60/02).

Пред Уставним судом покренут је поступак за оцену уставности Правилника наведеног у изреци.

Подносилац сматра да је оспорени Правилник неуставан јер је донет на основу овлашћења садржаног у Одлуци коју је Влада Републике Србије донела на основу савезног закона, који је по мишљењу подносиоца "неуставан јер није поштован Закон о облигацијама."

Подносилац није навео ни једну конкретну одредбу Устава према којој би оспорени Правилник био неуставан.

Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник донео Министар финансија и економије на основу овлашћења садржаног у тачки 1. став 3. Одлуке о ближим условима и начину вршења конверзије девизних депозита грађана орочених код Дафимент банке а.д. Београд, у ликвидацији и девизних средстава грађана положених код Банке приватне привреде Црне Горе д.д. Подгорица у обвезнице Републике Србије, начину вођења књиговодствене евиденције и регистрацији обавезница ("Службени гласник РС", број 36/02) у циљу да се на одговарајући начин омогући њено спровођење.

У одредби тачке 1. става 3. Одлуке, утврђено је да Министар финансија и економије уређује начин поступања овлашћене банке у вршењу конверзије депозита и девизних средстава у складу са одлуком и прописује образац потврде о извршеној конверзији депозита и девизних средстава у обвезнице и образац обрачуна износа обвезнице по депоненту, односно грађанину.

Одредбом члана 72. став 1. тачка 11. Устава, утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује организацију, надлежност и рад републичких органа. Одредбом члана 94. Устава, утврђено је да послове државне управе обављају министарства, да министарства примењују законе и да се њихова надлежност утврђује законом.

Законом о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99), утврђено је да министарства обезбеђују извршавање закона доношењем прописа (члан 9. став 2.), да органи државне управе доносе правилнике, наредбе, упутства и решења кад су на то законом овлашћени (члан 67. став 1.), да се Правилником разрађују поједине одредбе закона и прописа Владе ради њиховог извршавања (члан 68. став 1.), да се правилником, наредбом и упутством не могу за грађане, предузећа, установе и друге организације установљавати обавезе и права који нису засновани на закону нити се могу утврђивати надлежности органа државне управе (члан 68. став 4), те да наведене акте доноси функционер који руководи органом државне управе (члан 71. став 1).

Закон о министарствима ("Службени гласник РС", бр. 27/02 и 80/02) одређује послове Министарства финансија и економије који се између осталог односе на кредитно монетарни и банкарски систем и систем осигурања имовине и лица (члан 4.).

Из наведених уставних и законских одредби Уставни суд је оценио да је Правилник донет у складу са овлашћењем садржаним у Одлуци, да је министар финансија и економије овлашћен да донесе подзаконски акт којим се уређују питања из Одлуке, као и да се у конкретној ситуацији ради о пропису који има значење спроведбеног акта у функцији извршења Одлука у контексту члана 90. Устава Републике Србије.

На основу члана 47. став 1. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-256/2002 од 20.02.2003.

**4. ПРОПИСИ И ОПШТИ АКТИ
ГРАДОВА И ОПШТИНА**

а) Општина и град

Одборник као носилац функције у скупштини општине има загарантовану слободу у представљању оних грађана који су га бирали на основу слободног, општег, једнаког и непосредног изборног права и стога не може бити везан текстом заклетве који би имао за последицу повреду уставне гаранције о слободи вероисповести оних грађана који су различите вере и чије верско опредељење не обухвата предмет наведен у заклетви.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 44. став 2. у делу који гласи: "Тако ми Бог помогао" Статута општине Стара Пазова ("Службени лист општина Срема", број 14/2002), није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 13. Статута наведеног у тачки 1.

Пред Уставним судом Републике Србије иницирано је покретање поступка за оцену уставности члана 13. и члана 44. став 2. Статута наведеног у изреци.

У иницијативи се наводи да се у одредби члана 13. оспореног Статута прописује да су општинска управа, јавне установе и јавна предузећа чији је оснивач општина Стара Пазова приликом запошљавања дужне да воде рачуна о националном саставу и одговарајућој заступљености из реда националних мањина и о познавању језика који се говори на подручју општине, као и да су те установе обавезне да у својим актима о систематизацији одреде минималан број радника из реда националних мањина који не може бити мањи од утврђеног процента припадника одређене националне мањине у односу на укупан број становника и истог тог процента у односу на укупан број запослених, уз обавезу приоритетног запошљавања припадника националне мањине док се не постигне наведени проценат, под условом да кандидат испуњава прописане услове приликом запошљавања.

Иницијатор сматра да одредба члана 13. оспореног Статута није сагласна са чланом 35. Устава Републике Србије, и да не одражава заштиту националних мањина која је прописана чланом 21. Закона о заштити права и слобода националних мањина. Иницијатор наводи могуће ситуације у којима примена прописаних параметара не обезбеђује права националних мањина, која им као грађанима припадају.

Одредбом члана 44. став 2. Статута која прописује текст заклетве коју полажу изабрани одборници и која у последњој реченици гласи "Тако ми Бог помогао", по мишљењу иницијатора, повређена су уставна права оних грађана који се сагласно слободи веровања изјашњавају као атеисти или се њихов предмет веровања не назива Богом.

У одговору Скупштине општине Стара Пазова - Комисије за статутарна питања, организацију и општа акта наводи се да у поступку

доношења оспореног члана 13. Статута није игнорисана одредба члана 35. Устава већ се тражило решење којим би се оживотворила у пракси одредба члана 21. Закона о заштити права и слобода националних мањина. По мишљењу доносиоца Статута, циљ оспорене одредбе био је да се обезбеди минимум броја запослених у јавним службама и полицији из реда националних мањина а не њихово фаворизовање јер се подразумева да такво лице мора да испуњава све прописане услове приликом запошљавања. У одговору на разлоге оспоравања члана 44. став 2. Статута наводи се да се текстом заклетве не повређују "било чије слободе, права и осећања", и да "Устав Републике Србије, у члану 41. говори о зајамченој слободи вероисповести која обухвата слободу веровања, исповедања вере и вршења верских обреда".

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Оспорени Статут донела је Скупштина општине Стара Пазова на седници одржаној 27. јуна 2002. године, и исти је објављен у "Службеном листу општина Срема", број 14/2002. Оспореном одредбом члана 13. Статута прописано је да су приликом запошљавања у општинској управи, јавним установама и јавним предузећима, чији је оснивач општина Стара Пазова, исте дужне да воде рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености из реда националних мањина, као и познавању језика који се говори на подручју ове општине, уз обавезу истих да у року од годину дана по усвајању Статута, својим актима о систематизацији одреде минималан број радника из реда националних мањина, који не може бити мањи од утврђеног процента припадника одређене националне мањине у односу на укупан број запослених, уз обавезу приоритета у запошљавању из реда националне мањине све док се не постигне наведени проценат и под условом да кандидат из реда националне мањине испуњава прописане услове приликом запошљавања.

Устав Републике Србије у члану 3. прописује да је у Републици Србији слободно све што Уставом и законом није забрањено (став 1.) а одредбом става 2. јамче се и признају лична, политичка, национална, економска, социјална и друга права човека и грађанина. Одредбом става 1. члана 7. Устава прописано је, да је, општина територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа. Одредбом члана 13. Устава утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на националну припадност, вероисповест или које лично својство. Одредбама члана 35. Устава прописано је, да свако има право на рад, као и да је свакоме под једнаким условима доступно радно место и функција. Одредбама члана 41. Устава јамчи се слобода вероисповести, која обухвата слободу веровања, исповедања вере и вршења верских обреда те утврђује да су верске заједнице одвојене од државе и слободне у вршењу верских послова и верских обреда, а одредбом члана 49. Устава јамчи се слобода изражавања националне припадности и културе и слобода употребе свог језика и писма (став 1.).

Одредбама члана 113. Устава прописано је, између осталог, да општина преко својих органа, у складу са законом обезбеђује извршавање прописа и општих аката општине, образује органе, организације и службе за потребе општине и уређује њихову организацију и рад а да се систем локалне самоуправе уређује законом.

Одредбама члана 115. Устава прописано је да општина има статут којим се на основу Устава и закона, уређују послови општине и организација и рад органа општине, као и друга питања од интереса за општину, те да статут доноси скупштина општине.

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), у члану 18. прописује да је општина, преко својих органа, одговорна у складу са Уставом и законом, између осталог, да се стара о заштити и остваривању личних и колективних права националних мањина и етничких група (тачка 28) и да утврђује језике и писма националних мањина који су у службеној употреби на територији општине (тачка 29).

Закон о заштити права и слобода националних мањина ("Службени лист СРЈ", број 11/2002) у члану 21. прописује да се приликом запошљавања у јавним службама, укључујући полицију, води рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености и о познавању језика који се говори на подручју органа или службе.

Уставни суд је оценио да је одредба члана 13. Статута која прописује обавезе општинске управе, јавних установа и јавних предузећа чији је оснивач општина Стара Пазова да приликом запошљавања воде рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености из реда националних мањина као и о познавању језика који се говори на територији ове општине, у складу са наведеном одредбом закона.

По мишљењу Суда, не стоји навод иницијатора да је уређивање питања запошљавања припадника националних мањина чланом 13. оспореног Статута извршена таква нормативна прецизност која не одражава заштиту националних мањина предвиђеном чланом 21. Закона о заштити права и слобода националних мањина, јер је утврђивање минималног броја радника из реда националних мањина у односу на укупан број становника општине и истог тог процента у односу на укупан број запослених, питање одговарајуће политике коју води општина и процене целисходности и опредељења доносиоца оспореног Статута односно Скупштине општине. Такође по мишљењу Суда нису основани ни наводи иницијатора да је оспорена одредба Статута несагласна са одредбом члана 35. став 2. Устава, из разлога што се оспореном одредбом Статута само разрађује одредба члана 21. Закона о заштити права и слобода националних мањина и она се односи на грађане који испуњавају законом прописане усл ове за одређено радно место.

Оспореном одредбом става 2. члана 44. Статута општине Стара Пазова прописано је да изабрани одборници полажу заклетву којом се заклињу да ће се у раду скупштине придржавати Устава, закона и статута општине и да ће часно и непристрасно врши(ти) дужност одборника. Последња реченица текста заклетве гласи: "Тако ми Бог помогао." Стаутом није прописано пред ким одборници Скупштине општине полажу заклетву.

Уставни суд је утврдио да је Устав прописао да само председник Републике полаже заклетву. Тако је одредбом члана 86. став 5. Устава прописано да председник Републике полаже заклетву пред Народном скупштином а у ставу б. прописан је текст заклетве. Устав не садржи одредбе које прописују обавезу полагања заклетве народних посланика. Такву одредбу не садржи ни Закон о избору народних посланика ("Службени гласник Републике Србије", број 35/2000) као ни Закон о локалним изборима

("Службени гласник Републике Србије", број 33/2002). Закон о локалној самоуправи такође није прописао обавезу полагања заклетве.

Закон о Влади Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", број 5/91, 45/93) у члану 6. прописује да чланови Владе на дан свог избора полажу пред Народном скупштином заклетву, док је у ставу 2. прописан текст заклетве. Закон о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/02, 60/02) у члану 47. прописује да судија пре ступања на дужност полаже заклетву пред председником Народне скупштине, а председник Врховног суда Србије пред Народном скупштином, а да судија који је изабран из реда судија не полаже поново заклетву. Чланом 48. Закона утврђен је текст заклетве.

Уставни суд је утврдио да текстови заклетве које полажу председник Републике, чланови Владе, судије и председник Врховног суда не садрже одредбу која би имала религиозни садржај.

Уставни суд је имајући у виду одредбу члана 3. Устава којим је прописано да је у Републици Србији слободно све што Уставом и законом није забрањено оценио да је Скупштина општине Стара Пазова Статутом могла прописати да одборници полажу заклетву којом се заклинају да ће се у раду Скупштине придржавати Устава, закона и Статута општине и да ће часно и непристрасно вршити дужност одборника.

Међутим у оспореном делу члана 44. став 2. односно у оспореном делу текста заклетве коју полажу одборници прописана је обавеза личног исказа става који се заснива на претпоставци о одређеној верској опредељености. Уставни суд сматра да се тиме повређује слобода веровања јер не уважава се право на атеизам односно слободан избор вероисповести или другачијег опредељења.

По оцени Суда према одредбама члана 2. Устава сувереност у Републици Србији припада грађанима Републике Србије а сувереност грађани остварују референдумом, народном иницијативом и преко својих изабраних представника. Одборник као носилац функције у Скупштини општине има Уставом загарантовану слободу у претстављању оних грађана који су га бирали на основу слободног, општег, једнаког и непосредног изборног права и стога не може бити везан текстом заклетве који би имао за последицу повреду уставне гаранције о слободи вероисповести оних грађана који су различите вере и чије верско опредељење не обухвата предмет веровања наведен у заклетви.

По оцени Суда одредба члана 44. став 2. у последњој реченици која гласи: "Тако ми Бог помогао" Статута општине Стара Пазова није у сагласности с Уставом.

На основу члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба из Статута из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-171/2002 од 5.06.2003.

("Службени гласник РС", број 66/2003)

Општина је на основу Устава и закона овлашћена да у оквиру својих права и дужности, утврђује локалне јавне приходе у које спада и новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости одредбе члана 2. став 1. тачка 2. Одлуке о обезбеђивању средстава за заштиту и унапређење животне средине ("Општински службени гласник", број 3/2002) коју је донела Скупштина општине Јагодина.

2. Одбацује се захтев за накнаду штете настале на основу појединачних правних аката донетих у примени одредбе члана 2. став 1. тачка 2. Одлуке из тачке 1. изреке

Предузеће "БЦМ" д.о.о. из Јагодине покренуло је поступак за утврђивање незаконитости одредбе члана 2. став 1. тачке 2. Одлуке наведене у тачки 1. изреке. Према наводима предлагача оспорена одредба Одлуке, којом је утврђена обавеза плаћања накнаде за заштиту животне средине у висини од 0,25% по једном литру продате нафте и нафтних деривата на територији општине Јагодина, није сагласна са одредбама члана 88. став 2. Закона о заштити животне средине. Као разлог оспоравања предлагач наводи да општина није законом овлашћена да, поред већ законом утврђених прихода из пореза на промет нафте и нафтних деривата, утврђује нове сопствене приходе и додатно оптерећује обвезнике који се баве прометом нафте и нафтних деривата. Предлагач, поред тога, захтева и да Уставни суд одреди да Скупштина општине Јагодина надокнади штету свим субјектима који су претрпели штету на основу појединачних аката донетих у примени оспорене одредбе Одлуке.

У одговору Скупштине општине Јагодина наводи се да је захтев предлагача неоснован будући да је чланом 88. став 2. Закона о заштити животне средине утврђено да град и општина могу за заштиту и унапређење животне средине из оквира својих права и дужности обезбеђивати посебна средства, а да је чланом 18. тачка 9. Закона о локалној самоуправи прописано да општина у оквиру својих права и дужности, поред осталог, утврђује и посебну накнаду за заштиту животне средине.

Уставни суд је утврдио:

Скупштина општине Јагодина је позивом на одредбу члана 88. став 2. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92 и 53/95) и члана 16. Закона о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, ... и 22/2001) донела оспорену Одлуку. Одлуком су утврђени извори из којих се обезбеђују посебна средства за заштиту и унапређење животне средине на територији општине Јагодина. Оспореном одредбом члана 2. став 1. тачка 2. Одлуке прописано је да се средства за заштиту и унапређење животне средине обезбеђују "наплатом 0,25 %

по једном литру продате нафте и нафтних деривата на територији општине Јагодина".

Одредбама члана 113. став 1. тачка 5. Устава Републике Србије прописано је да се општина преко својих органа, у складу са законом стара о задовољавању одређених потреба грађана, поред осталог, и у области заштите и унапређивања животне средине, а одредбама члана 114. став 1. Устава прописано је да за обављање Уставом и законом утврђених послова општини припадају приходи утврђени законом.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 9/2002), у члану 18. тачка 9. прописано је да је општина одговорна да се, преко својих органа, у складу са Уставом и законом стара о заштити животне средине, доноси програме коришћења и заштите природних вредности и програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са стратешким документима и својим интересима и специфичностима и утврђује посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине. Одредбама члана 30. прописано је, да Скупштина општине, у складу са законом, утврђује општинске таксе и друге локалне приходе који јој по овом закону припадају, а одредбама члана 78. Закона, у коме су таксативно наведени изворни јавни приходи јединице локалне самоуправе, у тачки 7. утврђено је да општини припада и накнада за заштиту и унапређење животне средине.

У члану 16. тачка 6. Закона о јавним приходима и јавним расходима утврђено је да је накнада за заштиту и унапређење животне средине локални јавни приход, а у члану 88. став 1. Закона о заштити животне средине да се материјални и други услови за подстицање мера превенције и санације у заштити животне средине у Републици обезбеђују из средстава утврђених овим законом, а у ставу 2. истог члана утврђено је да град и општина могу за заштиту и унапређивање животне средине, из оквира својих права и дужности, обезбедити посебна средства.

Из наведених законских одредаба произлази да се за заштиту и унапређење животне средине, поред средстава која се по закону обезбеђују у Републици, могу обезбеђивати и средства на нивоу локалне самоуправе. Наиме, општина је на основу Устава и закона овлашћена да у оквиру својих права и дужности, утврђује и локалне јавне приходе у које спада и новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине. У оквиру наведеног овлашћења, Скупштина општине Јагодина је оспореном одредбом Одлуке утврдила висину, начин обрачуна и наплате накнаде за заштиту животне средине за обвезнике који се баве прометом нафте и нафтних деривата. С обзиром на изнето, а како је по оцени Уставног суда оспорена одредба Одлуке у складу са законом, предлог за утврђивање незаконитости наведене одредбе Одлуке је одбијен.

Имајући у виду да Уставни суд није донео одлуку којом је утврђена незаконитост оспорених одредаба Одлуке, Суд је одбацио захтев предлагача да Скупштина општине Јагодина надокнади штету свим субјектима који су исту претрпели на основу појединачних правних аката донетих применом оспорене одредбе Одлуке, јер за доношење одлуке о накнади штете нису испуњени услови из члана 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу члана на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 78/2003)
 IY-41/2002 од 10.07.2003.

Прописивањем да се станови солидарности могу, изузетно, додељивати, без конкурса установама, јавним предузећима и локалној самоуправи, скупштина општине је прекорачила овлашћења у уређивању ових питања, јер је успоставила погодност којом се корисници средстава солидарности доводе у неравноправан положај.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 15. Одлуке Скупштине општине Врбас о средствима солидарности ("Службени лист општине Врбас", број 4/98) није у сагласности с Уставом.

Уставном суду Републике Србије поднета је представка за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 15. Одлуке Скупштине општине Врбас о средствима солидарности наведене у изреци ове Одлуке.

Подносилац представке наводи да је одредба члана 15. Одлуке, којом је предвиђено да се, изузетно, станови солидарности могу доделити установама, јавним предузећима и локалној самоуправи без конкурса, несагласна с Уставом и законом. Ово из разлога, што се, по мишљењу подносиоца представке, оспореном одредбом ствара простор за арбитражно поступање приликом доделе станова.

Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 15. Одлуке предвиђено да се станови солидарности могу, изузетно, додељивати, без конкурса, установама, јавним предузећима и локалној самоуправи.

Према члану 44. став 1. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) који је важио у време доношења оспорене Одлуке, предузећа, установе и државни органи издвајали су средства по стопи од 1,3% на износ бруто исплаћених зарада, односно плата, за решавање стамбених потреба запослених у предузећима, установама и државним органима који за ову намену нису располагали довољним средствима, (станови солидарности) као и за решавање стамбених потреба ратних војних инвалида и чланова њихових породица. Према ставу 5. овог члана Закона, скупштина општине, односно града, по претходно прибављеном мишљењу надлежног органа Савеза синдиката Србије у општини, односно граду, прописивала је начин, услове и рокове коришћења и враћања средстава из става 1. овог члана. Средства из става

1. овог члана директно су преношена на посебан рачун фонда солидарне стамбене изградње у коме су паритетно били заступљени представници Савеза синдиката Србије у општини, односно граду и скупштине општине, односно града (став 7.).

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је скупштина општине Врбас била законом овлашћена да својом одлуком пропише начин, услове и рокове коришћења и враћања средстава солидарности која издвајају предузећа, установе и државни органи за решавање стамбених потреба запослених.

Оцењујући оспорену одредбу члана 15. Одлуке, Уставни суд је утврдио да је иста несагласна са чланом 13. Устава Републике Србије, јер се доделом станова солидарности установама, јавним предузећима и локалној самоуправи, мимо конкурса, успоставља погодност којом се корисници средстава солидарности доводе у неравноправан положај.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 15. Одлуке из изреке ове Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије."

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 40/2003)
 ГУ-46/2001 од 6.03.2003.

Општина је овлашћења да уреди начин, услове и рокове издвајања, коришћења и враћања средстава солидарности намењених за решавање стамбених потреба запослених.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба члана 9. тачка 2. и члана 10. Одлуке о оснивању фонда солидарне стамбене изградње ("Општински службени гласник општине Јагодина", бр. 3/2000 и 5/2002).

Представком поднетом Уставном суду Републике Србије, тражено је покретање поступка за утврђивање незаконитости члана 9. тачке 2. и члана 10. Одлуке наведене у изреци. По мишљењу иницијатора, оспорене одредбе Одлуке су незаконите, јер је законски основ доношења ове Одлуке садржан у члану 44. Закона о становању, престао да важи 1. јуна 2001. године.

У одговору доносиоца истиче се да је оспорену Одлуку донела Скупштина општине Јагодина, да је Одлука на снази и у примени, и да је донета на основу овлашћења из Статута општине. О наводима из представке, Скупштина општине се није изјашњавала.

У спроведеном поступку Суд је утврдио:

Одлуку о оснивању фонда солидарне стамбене изградње ("Општински службени гласник општине Јагодина", број 3/2000) донела је Скупштина општине Јагодина на седници од 16. јуна 2000. године, на основу члана 44. Закона о становању и члана 25. Статута општине Јагодина ("Општински службени гласник општине Јагодина", број 2/2000). Одлука је мењана Одлуком о изменама и допунама Одлуке о оснивању фонда солидарне стамбене изградње ("Општински службени гласник општине Јагодина", број 5/2002) коју је донела Скупштина општине 30. маја 2002. године, чији су правни основ члан 4. Закона о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001) и члан 25. Статута.

Оспореном Одлуком основан је Фонд солидарне стамбене изградње и уређени начин, услови и рокови издвајања, коришћења и враћања средстава солидарности намењених за решавање стамбених потреба запослених у предузећима, установама и државним органима који за ову намену не располажу довољним средствима, и ратних војних инвалида и чланова њихових породица.

Чланом 9. Одлуке прописан је начин коришћења укупно издвојених средстава солидарности, с тим да се 95% ових средстава користи за наставак започете изградње станова солидарности, изградњу и куповину станова солидарности, надзиђивање зграда и претварање заједничких просторија у станове солидарности, као и финансирање радова, техничке документације и плаћање других трошкова везаних за изградњу ових станова (тачка 1.), а 5% средстава користи се за решавање стамбених потреба ратних војних инвалида и чланова породица са којима је живео погинули учесник оружаних акција после 17. августа 1990. године, који нису у радном односу (оспорена тачка 2.). Оспореним чланом 10. Одлуке прописано је да се средства солидарности у висини од 5% намењена решавању стамбених потреба ратних војних инвалида и чланова породица са којима је живео погинули учесник оружаних акција после 17. августа 1990. године који нису у радном односу, преносе у новчаном облику или припадајућој квадратури стана Општинској организацији удружења ратних војних инвалида и породицама погинулих бораца, и да се реализација обавеза из претходног става врши према програму Општинске организације удружења ратних војних инвалида и породица погинулих бораца, који се доставља Фонду на почетку године и увршћује се у план Фонда за текућу годину.

Према члану 44. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) који је важио у време доношења оспорене Одлуке, била је прописана законска обавеза издвајања средстава по стопи од 1,3% на износ бруто исплаћених зарада, за решавање стамбених потреба запослених у предузећима, установама и државним органима који за ову намену не располажу довољним средствима (станови солидарности) и решавање стамбених потреба ратних војних инвалида и чланова њихових породица, образовање посебног фонда солидарне стамбене изградње општине односно града за решавање ових стамбених потреба и овлашћење скупштине општине, односно града да прописују начин, услове и рокове коришћења и враћања тих средстава, као и да се 5% укупно издвојених средстава солидарности усмеравало за решавање стамбених потреба ратних војних инвалида и чланова породица са којима је живео погинули учесник оружаних акција после 17. августа 1990. године, који

нису у радном односу и да је министарство надлежно за борачка питања, споразумно са министарством надлежним за стамбене послове, по прибављеном мишљењу Удружења ратних војних инвалида Србије, прописивало начин, услове и рокове коришћења и враћања средстава за стамбене потребе ове категорије лица. Истовремено са престанком важења члана 44. Закона о становању, 1. јуна 2001. године, ступио је на снагу Закон о порезу на фонд зарада ("Службени гласник РС", број 27/2001). У члану 4. овог Закона, предвиђено је да се порез на фонд зарада плаћа по стопи која не може бити већа од 3,5%, да се одлуком скупштине општине, односно града, утврђује стопа пореза на фонд зарада у оквиру законског максимума од 3,5% и начин коришћења наплаћених средстава, с тим што се средства остварена по стопи од 0,3% до 1% пореза на фонд зарада усмеравају за солидарну стамбену изградњу, а у члану 6. утврђено је да се порез на фонд зарада уплаћује у корист рачуна општине, односно града, према пребивалишту обвезника овог пореза.

Чланом 27. став 3. и чланом 47. став 2. Закона о становању прописано је да носилац права располагања уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, и да предузеће, установа и државни орган могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Чланом 28. Закона прописано је, између осталог, да се средства од станова продатих путем откупа, чији је власник општина, град, покрајина и Република, користе нарочито за решавање стамбених потреба бораца и ратних војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова породица са којима је живео погинули учесник оружаних акција после 17. августа 1990. године, који нису у радном односу.

Полазећи од наведених одредаба Закона о становању и Закона о порезу на фонд зарада, општина је овлашћена да уреди начин, услове и рокове издвајања, коришћења и враћања средстава солидарности намењених за решавање стамбених потреба запослених у предузећима, установама и државним органима који за ову намену не располажу довољним средствима и свих категорија ратних војних инвалида и њихових породица.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) прописано је да се локална самоуправа остварује у општини, граду и Граду Београду (члан 1. став 2.), да у пословима изворног делокруга јединица локалне самоуправе доноси прописе самостално, у складу са правима у дужностима утврђеним Уставом законом, другим прописом и статутом (члан 3. став 1.), да скупштина општине, поред осталих послова из свог делокруга, доноси прописе и друге опште акте и обавља друге послове утврђене законом и статутом (члан 30.), као и да јединици локалне самоуправе припадају изворни јавни приходи остварени на њеној територији, у које спадају и јавни приходи утврђени законом (члан 78. тачка 16.), а то значи и Законом о порезу на фонд зарада.

Имајући у виду наведена законска решења, неосновани су наводи иницијатора да је престанком члана 44. Закона о становању, отпао правни основ оспорене Одлуке и да је она тиме постала незаконита, код чињеница да је Одлука измењена и допуњена 30. маја 2002. године на основу члана 4. Закона о порезу на фонд зарада који и даље прописује обавезно издвајање за солидарну стамбену изградњу, сада дела средстава из пореза на фонд зарада на исплаћене зараде и друге приходе утврђене Законом, чија се пореска стопа и део који се усмерава за солидарну стамбену изградњу, у оквиру законом прописаних

граница, утврђује одлуком скупштине општине, и да од законског овлашћења оспореном Одлуком није одступљено.

Следствено изнетом, Суд је оценио да оспорене одредбе нису несагласне са законом, због чега иницијативу није прихватио.

Питања структуре односно висине средстава од укупно издвојених средстава солидарности која се користе за решавање стамбених потреба наведене категорије лица и за друге потребе солидарне стамбене изградње, која се отварају кроз представку, у домену су аутономне регулативе доносиоца, и као таква нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног, и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-51/2003 од 22.05.2003.

б) Грађевинско земљиште

Одређивање зона, положаја, намене земљишта и других посебних погодности као основа за утврђивање накнаде за уређивање грађевинског земљишта није у сагласности са законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 34. ст. 2. и 4. Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени гласник општине Рашка", број 22/96), нису у сагласности с законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости чл. 7. и 22. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта, ("Службени гласник општине Рашка", бр. 22/96 и 44/2000).

Удружење грађана власника приватних кућа "Пајино пресло", Копаоник покренуло је поступак за утврђивање незаконитости члана 34. Одлуке о грађевинском земљишту, коју је донела Скупштина општине Рашка 17. јула 1996. године ("Службени гласник општине Рашка", број 22/96), чл. 7. и 22. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта, ("Службени гласник општина Рашка", бр. 22/96 и 44/2000).

У представци се наводи да је члан 34. Одлуке о грађевинском земљишту несагласан са чланом 27. Закона о грађевинском земљишту, јер насеље "Пајино пресло" на Копаонику, које је сврстано у прву зону, није уређено, нити опремљено објектима друштвеног стандарда, нема телефонску мрежу, путеве, нема уличног светла, вода је неисправна за коришћење, саобраћајна повезаност са градским центром је неодговарајућа и др. Предлагач такође, наводи да је поменуто насеље иако је уређено и опремљено одређеним

комуналним објектима искључиво средствима грађана, сврстано у прву зону за коју се плаћа највиши износ накнаде за коришћење грађевинског земљишта. С обзиром на то да је накнада за коришћење земљишта у Туристичком центру Копаник пет пута већа од накнаде у центру града Рашке, који је уређен и опремљен средствима општине, предлагач сматра да има основа за утврђивање незаконитости и Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта из 1996. и 2000. године.

У одговору на представку Јавни правобранилац општине Рашка наводи да се одредбе оспореног члана 34. Одлуке о грађевинском земљишту из 1996. године односе на накнаду за уређивање, а не за коришћење грађевинског земљишта, па се стога оне могу ценити само у односу на чл. 11., 15. и 16. Закона, који регулише накнаду за уређивање грађевинског земљишта. Одредбе чл. 7. и 22. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта, према наводима из одговора, у оквиру овлашћења из члана 27. Закона о грађевинском земљишту, утврђују висину накнаде за коришћење грађевинског земљишта. Указује се на чињеницу да се викенд насеље "Пајино пресло" налази у сектору ТЦ Копаник и да је повезано са свим објектима комуналне инфраструктуре Туристичког центра, што значи да се то викенд насеље налази у близини поште, тржног центра, амбуланте Дома здравља, као и да је повезано са Рашком редовним саобраћајем, па су стога неосноване тврдње да оно није уређено и опремљено, као и да не постоје посебне погодности које утичу на увећање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

Уставни суд је утврдио да се одредбе оспореног члана 34. Одлуке о грађевинском земљишту из 1996. године налазе у делу који регулише накнаду за уређивање грађевинског земљишта. Према ставу 1. члана 34. Одлуке инвеститор је дужан да закључи уговор са јавним предузећем о плаћању накнаде за опремање и уређивање земљишта пре добијања одобрења за градњу. Ставом 2. члана 34. Одлуке одређена је висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта у одређеном проценту од цене 1m^2 изграђеног стамбеног простора у друштвеном сектору на подручју општине Рашка, зависно од зоне у којој се објекат налази. Зоне су утврђене на основу обима и степена изграђености и уређености земљишта, положаја земљишта, рационалности коришћења и погодности које корисници имају њиховим коришћењем.

Прва зона, према одредби става 3. члана 34. Одлуке, обухвата грађевинско земљиште Туристичког центра Копаник (КО Лисина и Шипачина). Одређивање накнаде за уређивање грађевинског земљишта по зонама врши се и на локацијама на којима је пре добијања одобрења за изградњу, доградњу и надзиђивање објеката, земљиште већ уређено по програму Јавног предузећа (став 4. члана 34.).

Накнада за уређивање грађевинског земљишта регулисана је одредбама чл. 12. до 17. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/2001).

Према одредби чл. 12. и 13. Закона, уређивање грађевинског земљишта обухвата припремање земљишта за изградњу и комунално опремање, које се врши према средњорочним и годишњим програмима, које доноси општина, у складу са прописима Министарства грађевина Чланом 14. Закона прописано је да се уређивањем грађевинског земљишта обезбеђује уређивање

јавних површина рашчишћавањем и санацијом терена, изградњом комуналних објеката и инсталација до прикључења грађевинске парцеле на те инсталације. Закон је такође, предвидео и обавезу инвеститора изградње објекта да сам изврши санацију терена у оквиру грађевинске парцеле и да изгради комуналне објекте и инсталације до прикључка на инсталације изграђене у оквиру уређивања грађевинског земљишта.

Чланом 15. ст. 1. и 2. Закона о грађевинском земљишту предвиђено је да накнаду за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор, а њена висине одређује се у зависности од степена уређености земљишта и програма уређивања грађевинског земљишта. Ставом 3. члана 15. Закона утврђено је овлашћење општине да, на основу наведених критеријума, уређује мерила за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта. Међусобни односи општине и инвеститора, у погледу уређивања грађевинског земљишта и плаћања накнаде регулишу се уговором, у складу са чланом 16. Закона. Из изложеног, по оцени Суда, произлази да је Закон одредио два критеријума на основу којих се може одредити висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта: прво, степен уређености земљишта и друго, будуће уређивање земљишта предвиђено програмом општине. То значи да се узимају у обзир само трошкови који су већ учињени на уређењу земљишта, као и планирани трошкови за будуће уређење према усвојеном програму. На овај начин Закон је предвидео да се накнадом за уређење земљишта на одговарајући начин покривају стварни трошкови, који су учињени уређивањем земљишта, односно да се обезбеде средства која ће бити утрошена за уређење земљишта. Закон у овом случају није узео у обзир критеријуме који одређују вредност грађевинског земљишта, а скупштина општине је обавезна да се, приликом утврђивања мерила за одређивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта, креће у оквиру критеријума које је Закон јасно одредио. Стога је Суд оценио, да је незаконит општи акт општине, којим се прописују и други критеријуми за одређивање ове накнаде, као што су положај земљишта, рационалност коришћења и погодности његовог коришћења. Степен уређености земљишта и програм уређивања земљишта су законски оквир за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта, због тога што ова накнада подразумева одговарајућу противвредност (цену) стварних трошкова за уређивање земљишта, односно средстава која ће општина утрошити за уређивање земљишта. С обзиром на то да се различито категорисање земљишта и одређивање појединих зона у оквиру грађевинског земљишта врши, не само према степену уређености земљишта, већ и према положају и намени земљишта, посебним погодностима које земљиште има за кориснике и сл. одређивање зона, као основа за утврђивање накнаде за уређивање грађевинског земљишта, је несагласно са чланом 15. Закона о грађевинском земљишту, па је стога Суд одлучио као у тачки 1. изреке.

За разлику од накнаде за уређивање грађевинског земљишта, код одређивања висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта Закон је допустио могућност различитог категорисања земљишта, које подразумева и утврђивање одређених зона у оквиру градског грађевинског земљишта.

Према члану 27. Закона о грађевинском земљишту висина накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта утврђује се у зависности од обима и степена уређености земљишта, његовог положаја у насељу,

опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности са локалним односно градским центром, радним зонама и другим садржајима у насељу и других погодности које земљиште има за кориснике. На овај начин Закон је, поред обима и степена уређености земљишта, предвидео и низ других критеријума на основу којих се може утврдити висина накнаде за коришћење грађевинског земљишта. Општини је, ставом 2. члана 27. Закона, препуштено да утврди мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта. Одредбом става 3. члана 27. Закона изричито је дата могућност да се општим актом општине земљиште различито категорише према погодностима које оно пружа, с обзиром на положај у насељеном месту и намену коришћења (за становање, за производњу или другу делатност).

Одредбама члана 7. оспорене Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта предвиђено је, у складу са наведеним законским одредбама, да се висина накнаде за коришћење грађевинског земљишта одређује по зонама, које се утврђују према погодностима коришћења земљишта и према намени коришћења земљишта, при чему се упућује на одредбе Одлуке о грађевинском земљишту којима су те зоне одређене. Оспореним чланом 22. Одлуке, утврђена су мерила изражена у новчаном износу за утврђивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта, што је у сагласности са чланом 27. Закона о грађевинском земљишту, па је Суд одлучио као у тачки 2. изреке.

О наводима предлагача који се односе на обим и степен уређености и опремљености земљишта, неодговарајућу повезаност са центром и недостатку других садржаја, као и о томе да ли је земљиште и у којој мери уређено средствима општине, односно средствима грађана није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 46. тач. 3.) и 9.) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ИУ-250/2001 од 13.02.2003.

("Службени гласник РС", број 27/2003)

Условљавање права учешћа у поступку за доделу места за постављање киоска пребивалиштем на територији општине, односно обављањем делатности најмање 10 година несагласно је са Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 13. став 1. у делу који гласи: "који имају пријављено пребивалиште на територији општине Краљево, односно који обављају привредну делатност на територији општине Краљево најмање 10 година" и одредба става 2. истог члана Одлуке о постављању киоска ("Службени лист општине Краљево", број 13/2001), коју је донела Скупштина општине Краљево, нису у сагласности с Уставом и законом.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости члана 13. Одлуке о постављању киоска, број 06-36/2001, коју је донела Скупштина општине Краљево. У предлозима се наводи да је оспореном одредбом Одлуке, супротно члану 57. Устава Републике Србије, предвиђено да право учешћа у поступку спровођења огласа за доделу места за постављање киоска имају само физичка, правна лица, односно предузетници који имају пријављено пребивалиште на територији општине Краљево, односно који обављају привредну делатност на територији општине Краљево најмање 10 година и да једно физичко, односно једно правно лице или предузетник може стећи право на доделу само једног места за постављање само једног киоска.

У одговору Скупштине општине истиче се да је Одлука о постављању киоска донета на основу овлашћења из члана 44. Закона о изградњи објеката и да није у супротности с Уставом и законом.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Одлуку о постављању киоска број 06-36/2001 донела је Скупштина општине Краљево на седници 27. јуна 2001. године, на основу члана 44. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник Републике Србије" бр. 44/95 и 16/97), члана 20. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 49/99) и члана 33. Закона о прекршајима.

Оспорене одредбе члана 13. Одлуке гласе:

"Право учешћа у поступку спровођења огласа имају сва физичка лица, правна лица, односно предузетници који имају пријављено пребивалиште на територији општине Краљево, односно који обављају привредну делатност на територији општине Краљево најмање 10 година.

Једно физичко тј. једно правно лице или предузетник може стећи право на доделу само једног места и постављање само једног киоска."

Одредбом члана 12. Устава утврђено је да се слободе и права остварују, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом и да се само законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. Чланом 13. Устава

утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство.

Одредбом члана 55. став 1. Устава утврђено је да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на самосталности предузећа и свих других облика организовања; на управљању и присвајању по основу својине и рада; као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност, а одредбом члана 57. став 1. Устава предвиђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом.

Одредбама члана 64. Устава утврђена је слободна размена роба и услуга и кретање капитала и радника, предузећа и друге организације, слободно се организују, самостални су у обављању делатности, повезивању и удруживању, имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу. Противустанан је сваки акт и свака радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште.

Одредбом члана 113. став 1. тач. 3. и 4. Устава утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење грађевинског земљишта и пословног простора, стара се о изградњи, одржавању и коришћењу локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја.

Одредбом члана 44. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник Републике Србије", бр. 44/95 и 16/97) прописано је да изградњу и постављање помоћних објеката и мањих монтажних објеката на јавним површинама (киосци) обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд, а чланом 51. став 1. Закона као јавна површина дефинише се пут, улица, тротоар, јавна зелена површина и сл. Одредбом члана 25. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/2001), предвиђено је да општина може дати на привремено коришћење неизграђено градско грађевинско земљиште у државној својини и изграђено градско грађевинско земљиште у државној својини које је у општој употреби, а да поступак, услове и начин давања на привремено коришћење градског грађевинског земљишта уређује општина.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 49/99 и 27/01), на основу којег је донета оспорена Одлука, било је прописано овлашћење општине, да у складу са законом уређује опште услове за уређење насеља на својој територији и коришћење јавних и других површина. Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 9/2002) у члану 18. тачка 4) прописано је да општина, преко својих органа, у складу са Уставом и законом уређује и обезбеђује уређивање, одржавање и коришћење пијаца, паркова, зелених рекреационих и других јавних површина.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Суд је утврдио да се оспореним одредбама Одлуке Скупштине општине повређује начело једнакости у правима и дужностима грађана и онемогућава остваривање Уставом и законом зајамченог права учешћа грађана, физичких и правних лица и предузетника који немају пребивалиште на територији општине Краљево,

односно који обављају одређене делатности мање од 10 година, да учествују у додели места на јавним површинама. Суд је такође оценио да се оспореним одредбама Одлуке онемогућава слободно и самостално привређивање и под једнаким условима обављање привредних и других делатности које је зајамчено Уставом и законом, као и да се грађани, физичка и правна лица и предузетници који имају пребивалиште, односно обављају одређену делатност на територији општине Краљево одређени број година, стављају у повлашћени положај. Оспореним одредбама Одлуке, по оцени Суда, ограничава се право грађана, физичких и правних лица и предузетника да учествују на јавном надметању за она места за која су заинтересовани, као и право на добијање једног или више места за обављање привредних и других делатности, односно ограничава слободно, самостално и равноправно организовање привредних субјеката и једнаки услови привређивања за све.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке из изреке престају да важе даном објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 48/2003)
 IY-175/2003 од 18.03.2003.

Општина је овлашћена да општим актом привремено уреди неизграђени простор, као и да пропише услове, поступак и начин давања на привремено коришћење неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини, односно изграђеног земљишта у општој употреби као и да регулише изградњу и постављање помоћних објеката и мањих монтажних објеката на јавним површинама.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 7. став 2. и члана 17. став 3. Одлуке о изградњи помоћних објеката и постављању мањих монтажних објеката ("Службени лист општине Апатин", број 5/2002).

2. Одбацује се предлог за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Одлуке наведене у тачки 1. изреке.

Покрајински урбанистички инспектор покренуо је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 7. став 2. и члана 17. став 3. Одлуке о изградњи помоћних објеката и постављању мањих монтажних објеката ("Службени лист општине Апатин", број 5/2002). Предлагач наводи да

се оспореним одредбама Одлуке, одређена јавна површина даје на привремено коришћење за потребе градске пијаце што је, по његовом мишљењу незаконито, јер се не ради о мањем монтажном објекту, већ о већем објекту са сложеном функцијом, чијој изградњи треба да претходи сагледавање ширег простора од стране овлашћених урбанистичких предузећа. Стога предлагач сматра да су оспорене одредбе Одлуке несагласне са чланом 44. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/95, 16/97 и 43/01) и са чланом 25. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97). У предлогу се наводи да оспорене одредбе Одлуке онемогућавају остваривање Генералног и Детаљног урбанистичког плана блока 112, у делу који регулише изградњу градске пијаце. Од Суда је тражена и обустава извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорене Одлуке.

У одговору Скупштине општине Апатин наводи се да је оспореном Одлуком, у оквиру овлашћења из члана 44. став 2. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, предвиђена изградња пијаце на привременој локацији чиме се, привремено, отклањају сметње у функционисању саобраћаја и квалитативно побољшава постојећа комунална инфраструктура на том простору. Будућа пијаца задржава привремени карактер и представља тренутно најрационалније решење, с обзиром на то да општина Апатин тренутно не располаже потребним средствима за реализацију Генералног и Детаљног урбанистичког плана, којима је предвиђена изградња градске зелене пијаце на трајној локацији у блоку 112.

Уставни суд је утврдио да су оспореном Одлуком о изградњи помоћних објеката и постављању мањих монтажних објеката, коју је донела Скупштина општине Апатин, прописани услови за изградњу помоћних објеката, као и услови и начин давања на привремено коришћење јавних површина, постављање, одржавање, коришћење и надзор у вези са мањим монтажним објектима, који се постављају на одређено време на јавним површинама на територији општине Апатин (члан 1.). Одредбама члана 2. Одлуке ближе је одређено шта се сматра "помоћним објектом" и "мањим монтажним објектом."

Према ставу 1. члана 7. Одлуке, јавна површина за постављање монтажних објеката, наведених у члану 2. став 3. тач. 1. до 3. ове одлуке, даје се на привремено коришћење путем јавног надметања до привођења планираној урбанистичкој намени, а најдуже три године, након чега се обнавља уговор или спроводи ново јавно надметање. Оспореном одредбом става 2. члана 7. Одлуке утврђен је изузетак од прописаног рока за привремено коришћење јавних површина. Изузетак је учињен за део јавне површине у Апатину, у улици П. Шандора, који се даје на привремено коришћење ЈКП "Наш дом" Апатин за потребе градске пијаце. Постојећа пијаца, која се налази на потезу од ул. Д. Туцовића до ул. С. Опсенице, привремено се измешта на простор од ул. С. Опсенице до ул. М. Радановића.

Чланом 17. став 1. оспорене Одлуке предвиђено је да се монтажни објекти постављају у складу са овом одлуком, као и према плану постављања мањих монтажних објеката (киосци, гараже), а према ставу 2. истог члана, План постављања наведених објеката садржи нарочито: локацију (место постављања), изглед и величину монтажног објекта, врсту материјала од ког се изграђује и сл.

Оспорена одредба става 3. члана 17. Одлуке предвиђа да је план постављања привременог објекта градске пијаце из члана 7. став 2. ове одлуке, предмет засебног пројекта, који мора да садржи све елементе из става 2. овог

члана. На овај начин оспореним одредбама Одлуке одређена је локација и услови за привремено постављање градске пијаце, као и услови за измештање постојеће пијаце.

Чланом 113. став 1. тач. 1. и 3. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом доноси уранистички план, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Одредбом члана 35. став 2. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 23/96, 16/97 и 46/98), прописано је да урбанистичке планове доноси скупштина општине, односно града, а члан 38. став 3. Закон утврђује могућност да се неизграђени простор, до привођења планираној намени, привремено уреди према његовим природним особеностима, на месно уобичајени начин за обављање делатности или за пољопривредну производњу. Кад је изграђени простор предвиђен за друге намене на постојећим објектима могу се, до привођења планираној намени, изводити радови на реконструкцији, обнови, доградњи, надградњи објеката, ради побољшавања услова за коришћење тог простора (став 3. члана 38.). Услове и начин коришћења простора, у смислу напред наведених законских одредаба, уређује и обезбеђује општина, на основу члана 38. став 6. Закона о планирању и уређењу простора и насеља. Чланом 44. Закона, предвиђено је да за извођење радова у простору ради привременог коришћења, до његовог привођења планираној намени, урбанистичка дозвола може се издати најдуже за време од пет година, без могућности продужавања. Оваква урбанистичка дозвола може се издати ради изградње грађевина или извођења других радова којима се обезбеђује привремено задовољавање заједничких потреба грађана, рационално коришћење грађевинског земљишта, отклањање сметњи у редовном коришћењу простора и у случају елементарних непогода.

Чланом 25. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/2001) предвиђено је да се градско грађевинско земљиште у државној својини може дати на привремено коришћење. Могућност привременог коришћења утврђена је за неизграђено градско грађевинско земљиште, као и за изграђено земљиште које је у општој употреби, под условом да је то предвиђено програмом привременог коришћења градског грађевинског земљишта који доноси општина (ст. 1. и 3.). Одредбом става 4. члана 25. Закона утврђено је овлашћење општине да уређује поступак, услове и начин давања на привремено коришћење градског грађевинског земљишта.

Према члану 44. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/97 и 43/01) изградњу и постављање помоћних објеката и мањих монтажних објеката који се постављају на јавним површинама у насељеним местима (киосци за продају различитих врста робе и пружање услуга, постављање летњих башти, покретних тезги и сл.) обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд. За израду техничке документације и грађење објекта из става 1. овог члана не примењују се услови из чл. 15. и 32. Закона, који се односе на предузећа овлашћена за израду техничке документације и грађење објекта, односно извођење радова (став 2. члан 44.).

Из изложеног, по оцени Суда, произлази да је општина овлашћена да општим актом привремено уреди неизграђени простор до провођења намени утврђеној урбанистичким планом, као и да пропише услове, поступак и начин

давања на привремено коришћење неизграђеног градског грађевинског земљишта у државној својини, односно изграђеног земљишта у општој употреби. Општина је такође, овлашћена да регулише изградњу и постављање помоћних објеката и мањих монтажних објеката на јавним површинама.

Оспореним одредбама члана 7. став 2. и члана 17. став 3. Одлуке, Скупштина општине Апатин је, у складу с Уставом и законом, прописала услове за привремено коришћење јавних површина, као и услове, постављања привременог објекта градске пијаце, па је Суд одлучио као у тачки 1. изреке.

О оправданости и рационалности конкретних решења, на која се у предлогу указује, није надлежан да одлучује Уставни суд, јер се ради о питањима о којима општина одлучује самостално, према месним приликама и сопственој процени потреба и интереса грађана на одређеном подручју. Уставни суд такође, није надлежан да оцењује међусобну сагласност урбанистичких планова и других општих аката које доноси општина, нити да процењује да ли и у којој мери оспорена Одлука утиче на реализацију Генералног и Детаљног урбанистичког плана.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Одлуке се одбацује, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91, 67/93).

На основу члана 42. став 3. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 48/2003)
 IY-190/2002 од 20.03.2003.

Полазећи од тога да закон није предвидео олакшице за било ког обвезника накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, општина је прекорачила овлашћења када је својом одлуком одређене обвезнике ослободила плаћања те накнаде.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 13. и 14. Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", број 8/2001), коју је донела Скупштина општине Беочин, у време важења, нису биле у сагласности са Уставом и законом.

2. Утврђује се да одредбе чл. 6. и 7. Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", бр. 26/2001 и 5/2002), коју је донела Скупштина општине Беочин, нису у сагласности са Уставом и законом.

3. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 2. до 8. Одлуке из тачке 1. изреке.

4. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 3. до 5. и чл. 8. до 11. Одлуке из тачке 2. изреке.

5. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одлука из тачке 1. и 2. изреке.

Пред Уставним судом Републике Србије, покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", број 8/2001) и Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", бр. 26/2001 и 5/2002), које је донела Скупштина општине Беочин. Предлагач наводи да је корисник изграђеног грађевинског земљишта на КП бр. 1461/5 КО Беочин, које је стекао по основу уговора о купопродаји са другим правним лицем, као и то да је правни претходник сопственим средствима изградио инфраструктуру као што је: линија за сепарацију шљунка са машинском кућом, водоводом и црпном станицом, електроенергетски објекат и високонапонски кабл. Предлагач је мишљења да је, у конкретном случају, оспореним одлукама, незаконито утврђена висина накнаде за земљиште чији је он корисник, јер је повређена одредба члана 29. став 1. Закона о грађевинском земљишту којом је предвиђено да се за коришћење грађевинског земљишта у грађевинском подручју плаћа накнада, ако је то земљиште средствима општине, односно другим средствима у државној својини, опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре. Ово из разлога што је предлагач сопственим средствима изградио објекте комуналне инфраструктуре, па сматра да је општина Беочин, противно изричитој одредби Закона, донела одлуке на основу којих је утврђена обавеза предлагача. Затражена је обустава извршења појединачних аката, до коначне одлуке Уставног суда.

Доносилац оспорених одлука је, у одговору Суду навео, да је земљиште које предлагач користи проглашено градским грађевинским земљиштем, те да се обавеза плаћања накнаде и висина накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта не може утврђивати применом члана 29. став 1. Закона о грађевинском земљишту. Такође, наводи да је предлагач односно његов правни претходник вршио улагања за потребе своје основне делатности, а да је асфалтни приступни пут изграђен средствима општине.

Уставни суд је утврдио следеће:

Чланом 60. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да су природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној или друштвеној својини, а ставом 6. истог члана, прописано је да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта.

Законом о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/2001), прописано је да грађевинско земљиште може бити градско грађевинско земљиште, грађевинско земљиште у грађевинском подручју и грађевинско земљиште изван грађевинског подручја (члан 3.). Чланом 18. Закона утврђено је које се земљиште сматра изграђеним градским грађевинским земљиштем, а које неизграђеним градским грађевинским земљиштем. Одредбом члана 27. Закона, дато је овлашћење општини да може

уредити мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, при чему се висина накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта утврђује у зависности од обима и степена уређености земљишта, његовог положаја у насељу, опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности земљишта са локалним, односно градским центром, радним зонама и другим садржајима у насељу и других погодности које земљиште има за кориснике. То земљиште се, према истом члану, може различито категорисати према погодностима које оно пружа, с обзиром на положај у насељеном месту и намени коришћења (за становање, производњу или неку другу делатност). Према члану 28. Закона, накнада за коришћење градског грађевинског земљишта плаћа се по квадратном метру грађевинске парцеле, или по квадратном метру изграђеног простора, односно по другој мерној јединици за све време коришћења тог земљишта. Одредбом члана 29. Закона, прописано је да се и за коришћење земљишта у грађевинском подручју плаћа накнада, ако је то земљиште средствима општине односно другим средствима у државној својини, опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре (електрична мрежа, водовод, приступни пут), у ком случају се и за то подручје примењују одредбе чл. 26. до 28. Закона.

Скупштина општине Беочин је, на седници од 29. марта 2001. године, донела Одлуку о утврђивању накнаде за коришћење грађевинског земљишта, која је објављена у "Службеном листу општина Срема", број 8/2001 и која је ступила на снагу 10.4.2001. године. Ова Одлука престала је да важи ступањем на снагу Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", бр. 26/2001 и 5/2002), од 31. децембра 2001. године, која је и сада на снази.

Оспореним одредбама одлука из тачке 3. и 4. изреке ове Одлуке које су груписане у поглављу "МЕРИЛА ЗА УТВРЂИВАЊЕ НАКНАДЕ", прописани су критеријуми и мерила према којима је положај земљишта и погодности које земљиште пружа, одређен у оквиру зона у којима се земљиште налази и према намени коришћења земљишта. На основу наведене Уставне одредбе и законских одредаба које се односе на обавезу плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, Суд је оценио да је Скупштина општине Беочин поступила у границама овлашћења из Устава и закона, када је, својим одлукама утврдила обавезу плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта на основу мерила и критеријума који су одлукама разрађени. Чињеница да је земљиште чији је корисник предлагач проглашено за градско грађевинско земљиште, по оцени Суда, искључује могућност примене члана 29. Закона о грађевинском земљишту, који се односи на грађевинско земљиште у грађевинском подручју, као и увођење било каквих олакшица за предлагача као корисника градског грађевинског земљишта у државној својини, по основу улагања која је учинио.

Полазећи од тога да Закон о грађевинском земљишту није предвидео олакшице за било ког обвезника накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, Суд је оценио да одредбе чл. 13. и 14. Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", број 8/2001), у време важења, нису биле у сагласности с Уставом и законом, јер је доносилац акта прекорачио овлашћење из Закона када је наведеним одредбама, одређене обвезнике ослободио плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта. Из истих разлога Суд је оценио да

одредбе чл. 6. и 7. Одлуке о утврђивању накнаде за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општина Срема", бр. 26/2001 и 5/2002), нису у сагласности с Уставом и законом.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења аката и радњи предузетих на основу оспорених одлука, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одбацио.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1), 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Одлуке из тачке 2. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 53/2003)
 УУ-130/2002 од 10.04.2003.

Скупштина општине није овлашћена да уводи додатне накнаде за коришћење грађевинског земљишта, мимо прописаних критеријума, односно да увећањем накнаде за коришћење грађевинског земљишта, својим прописом, обезбеђује средства за друге намене.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 3. Одлуке о утврђивању вредности бода за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта у 2002. години ("Службени лист општине Кикинда", број 11/2001), није у сагласности са Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости осталих одредаба Одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о утврђивању вредности бода за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта у 2002. години ("Службени лист општине Кикинда", број 11/2001), коју је донела Скупштина општине Кикинда, на седници одржаној 9. новембра 2001. године. У предлогу се наводи да је оспореном Одлуком, извршена категоризација корисника земљишта према класификацији делатности коју врше, што није у сагласности са чланом 27. Закона о грађевинском земљишту, према коме се може категорисати земљиште, а не и његови корисници. Истиче се да су привредни субјекти који користе исто земљиште стављени у неједнак положај, јер је као једно од мерила за утврђивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта, предвиђена економска снага корисника, што по Закону

о грађевинском земљишту није прописано као критеријум за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

У одговору доносиоца акта наводи се да је, према члану 27. Закона о грађевинском земљишту, један од критеријума при одређивању висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта и врста делатности која се обавља, па стога и утврђивање појединачне вредности бода за делатности према јединственој класификацији делатности не значи увођење новог критеријума при одређивању висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта. Истиче се да су, оспореном Одлуком, у исту групу сврстане и друге делатности, којим прописивањем предлагач није стављен у неповољнији положај и неједнаке услове у односу на друге субјекте који користе исто земљиште.

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспореном Одлуком о утврђивању вредности бода за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта у 2002. години, утврђује се појединачна вредност бода за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта - члан 1; одређује се конкретан износ бода за становање и за делатности - члан 2; увећава се износ накнаде за физичка лица ради обезбеђивања средстава за дезинфекцију и дератизацију - члан 3; утврђује се престанак важења раније донетих одлука - члан 4. и прописује се ступање на снагу и примена Одлуке - члан 5. Ова Одлука донета је на основу Одлуке Скупштине општине Кикинда о накнади за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист општине Кикинда", бр. 12/90, 5/92, 7/92 и 11/2001), којом су утврђена мерила и критеријуми за вредновање грађевинског земљишта за становање и за обављање делатности, који су изражени у бодовима, тако да укупан број бодова представља висину накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

Одредбом члана 60. став 6. Устава Републике Србије, прописано је да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта, а чланом 113. тачка 3. Устава, да општина преко својих органа у складу са законом уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта.

Чланом 27. став 1. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 23/2001), утврђени су критеријуми за одређивање висине накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта и то у зависности од његовог положаја у насељу, опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности са другим деловима града и радним зонама и других погодности које земљиште има за кориснике. Ставом 2. истог члана, дато је овлашћење општини да може посебним актом да утврди мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, а ставом 3, дата је могућност општини да својим прописом, може земљиште различито категорисати према погодностима које оно пружа, с обзиром на положај у насељеном месту и намену коришћења, при чему је примера ради, у загради наведено, да то може бити за становање, за производну или другу делатност.

На основу изложеног, Суд је оценио да је Законом предвиђена намена коришћења земљишта као један од критеријума за утврђивање висине накнаде, а примена тог критеријума могућа је и утврђивањем врсте делатности, Чланом 2. оспорене Одлуке разрађен је један од критеријума за одређивање висине накнаде за коришћење грађевинског земљишта и одређен је номинални

износ бода према врсти делатности, што је, по оцени Суда, у складу са законском одредбом која прописује критеријум намене коришћења земљишта, према врсти делатности коју корисник земљишта обавља.

Одредбом члана 8. став 3. Закона о грађевинском земљишту, прописано је да се средства од накнада за уређивање и коришћење грађевинског земљишта користе за уређивање грађевинског земљишта и за изградњу и одржавање објеката комуналне инфраструктуре. Законом о грађевинском земљишту, скупштина општине није овлашћена да уводи додатне накнаде за коришћење грађевинског земљишта, мимо прописаних критеријума, односно да увећањем накнаде за коришћење грађевинског земљишта, својим прописом, обезбеђује средства за друге намене. Стога је Суд оценио да члан 3. оспорене Одлуке, којим је прописано да се увећава износ накнаде за коришћење грађевинског земљишта ради обезбеђивања средства за дезинфекцију и дератизацију, није у сагласности са Уставом и законом.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1), 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 3. Одлуке из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања ове Одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије"

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 55/2003)
 ПУ-196/2002 од 8.05.2003.

Скупштина општине је овлашћена да уреди услове и начин давања на привремено коришћење изграђеног градског земљишта у општој употреби, што подразумева и утврђивање висине накнаде за привремено коришћење.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 18. и 23. Одлуке о постављању мањих монтажних објеката на јавним површинама у насељеним местима општине Мали Зворник, број 06-355/02, коју је донела Скупштина општине Мали Зворник на седници одржаној 5. јуна 2002. године.

Уставном суду Републике Србије, поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 18. и 23. Одлуке о постављању мањих монтажних објеката на јавним површинама у насељеним местима, број 06-355/02, коју је донела Скупштина општине Мали Зворник на седници одржаној 5. јуна 2002. године. У иницијативи се наводи да члан 18. Одлуке, којим се уводи накнада за привремено коришћење јавне површине у месечном износу, није у сагласности са чланом 83. став 1. тачка 1) и ставом 2. истог члана Закона о локалној самоуправи, којим је прописано да се локалне

комуналне таксе могу уводити, између осталог и за коришћење простора на јавним површинама, или испред пословних просторија у пословне сврхе, као и да се комуналне таксе које се односе на коришћење простора на јавним површинама утврђују у дневном износу. Истиче се да прописивање да ће се Одлука примењивати и на мање монтажне објекта који су постављени до дана њеног ступања на снагу, није у сагласности са чланом 121. Устава Републике Србије, јер Одлуци даје повратно дејство.

У одговору доносиоца акта наводи се да је основ за доношење Одлуке, члан 44. Закона о изградњи објеката, којим је општини дато овлашћење да уређује и обезбеђује изградњу и постављање помоћних и мањих монтажних објеката на јавним површинама у насељеним местима. Такође се наводи да у општини Мали Зворник постоји велики број постављених мањих монтажних објеката, нарочито летњих башти и тенди, за које се није плаћала накнада за коришћење јавне површине, што је разлог доношења ове Одлуке. Накнада за коришћење простора на јавним површинама прописана је у месечном износу из разлога што се ради о монтажним објектима који се користе током целе године, или у летњем периоду, па не би било целисходно ову накнаду утврђивати у дневном износу. Истиче се да Одлука нема повратно дејство, с обзиром да је ступила на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Мали Зворник", односно 14.06.2002. године, а накнада се, по одредбама те Одлуке, обрачунава од 1.07.2002. године.

Уставни суд је утврдио следеће:

Одлуком о постављању мањих монтажних објеката на јавним површинама у насељеним местима прописани су услови, начин и поступак постављања и уклањања мањих монтажних објеката на јавним површинама. Оспореном одредбом члана 18. Одлуке, прописано је да "корисници типских монтажних објеката и киоска плаћају накнаду за привремено коришћење јавне површине у износу од 100 динара по метру квадратном изграђеног простора месечно", а "корисници летњих башти, покретних тезги, апарата за сокове, кокице и сладолед, витрина, надстрешница, тенди и сл., плаћају накнаду за заузету јавну површину у износу од 75 динара по 1 м² заузетог простора месечно".

Одредбом члана 60. став 6. Устава Републике Србије, прописано је да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта, а чланом 113. став 1. тачка 3) Устава, прописано је да општина преко својих органа у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Одредбом члана 25. став 1. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 21/2001), прописано је да општина може дати на привремено коришћење изграђено градско грађевинско земљиште у државној својини које је у општој употреби, а ставом 4. истог члана, прописано је да поступак, услове и начин давања на привремено коришћење градског грађевинског земљишта уређује општина.

Одредбом члана 44. став 1. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96 и 16/97), прописано је да "изградњу и постављање помоћних објеката и мањих монтажних објеката који се постављају на јавним површинама у насељеним местима (киосци за продају различитих

врста роба и пружање услуга, постављање летњих башти, покретних тезги и сл.), обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд".

На основу наведених уставних и законских одредби, Скупштина општине Мали Зворник је овлашћена да уреди услове и начин давања на привремено коришћење изграђеног градског грађевинског земљишта у општој употреби, што подразумева и утврђивање висине накнаде за привремено коришћење, односно заузеће јавних површина.

Суд је оценио да накнада за привремено коришћење, односно заузеће изграђеног градског грађевинског земљишта у општој употреби нема значење локалне комуналне таксе која се наплаћује у дневном износу из члана 83. став 1. тачка 1) и став 2. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), већ представља изворни јавни приход општине, у смислу члана 78. тачка 4) истог Закона, односно представља накнаду за коришћење грађевинског земљишта.

Чланом 120. Устава Републике Србије прописано је да Закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. Имајући у виду да је одредбом члана 24. оспорене Одлуке, прописано да ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Мали Зворник", Суд је оценио да Одлука нема повратно дејство и у сагласности је са Уставом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-89/2002 од 6.03.2003.

в) Урбанизам

Постојање детаљног урбанистичког плана за насељено место који је у највећем делу реализован изградњом планираних објеката, није сметња за доношење регулационог плана, којим се уређује план парцелације и мрежа саобраћница.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о приступању изради регулационог плана за део насеља "Обудовица II" у насељеном месту Златибор, општина Чајетина ("Општински службени гласник ", број 2/01) и Одлуке о доношењу Регулационог плана за део насеља "Обудовица II" у насељеном месту Златибор ("Општински службени гласник", број 13/2001);

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења Решења Општинске управе Чајетина број 463-42/01-02 од 20. септембра 2002. године.

Представком је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о приступању изради регулационог плана за део насеља "Обудовица II" у насељеном месту Златибор од 28. децембра 2000. године ("Општински службени гласник", број 2/01) и Одлуке о доношењу Регулационог плана за део насеља "Обудовица II" у насељеном месту Златибор од 9. јула 2001. године ("Општински службени гласник", број 13/2001), које је донела Скупштина општине Чајетина.

Подносилац представке сматра да није постојао правни основ за доношење спорног Регулационог плана, јер за насељено место "Обудовица II" већ постоји Детаљни урбанистички план којим су регулисани сви односи и на основу кога су стечена одређена права. У конкретном случају на снази су два урбанистичка акта који садрже различито урбанистичко решење, а истовремено се примењују и међусобно не искључују, па се догађа да исто лице има два решења, по различитим основама за исту грађевинску парцелу. У представи се истиче да Одлука о усвајању Регулационог плана није у сагласности са чл. 27. и 37. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, и да је несагласна са Генералним урбанистичким планом, чиме је повређен члан 9. Закона. Напомиње се и да је План израдило Јавно предузеће Дирекција за уређење и изградњу општине Чајетина, које за то нема одговарајуће овлашћење, а такође се износи мишљење да је оспорена Одлука несагласна и са чланом 51. Закона о путевима, јер није прибављена сагласност Републичке дирекције за путеве.

Представком је тражена и обустава извршења Решења Општинске управе Чајетина број 463-42/01-02 од 20. септембра 2002. године.

У одговору Скупштине Чајетина наводи се да су оспорене одлуке донете на основу чл. 20, 27. и 35. Закона о планирању и уређењу простора и насеља. С обзиром на то да члан 70. Закона, оставља на снази урбанистичке планове донете по ранијим прописима, уколико нису у супротности са овим законом, Детаљни урбанистички план насеља "Обудовица II" се и даље примењује, иако нема одговарајућа урбанистичка решења саобраћајне регулације. Пошто се Детаљни урбанистички план не може мењати, јер нови Закон не познаје ову врсту планског акта, то је ради решавања саобраћајне регулације дела насеља "Обудовица II", једина могућност била да се донесе Регулациони план.

Уставни суд је утврдио да је оспореном Одлуком о приступању изради Регулационог плана за део насеља "Обудовица II" у насељеном месту Златибор, одређена врста плана чијој се изради приступа (члан 1.), циљ израде плана (члан 2.), подручје које обухвата (члан 3.), рок израде плана (члан 4.), носиоце израде и финансирања плана (члан 5.) и поступак доношења планског акта (члан 6.). Одлука је донета на основу члана 27. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 23/96, 16/97 и 46/98), према коме акт о приступању изради одређеног плана представља, једну фазу у поступку доношења урбанистичког плана. Оспорена Одлука је у сагласности са наведеном законском одредбом у материјално-правном смислу, јер садржи све елементе прописане Законом за ту врсту акта, па је Суд оценио да је иницијатива неоснована.

Одлуком о доношењу Регулационог плана за део насеља "Обудовица II" у насељеном месту Златибор утврђена је садржина текстуалног и

графичког приказа, који чине Регулациони план. У текстуалном приказу Плана утврђена је граница подручја које овај акт обухвата и констатована чињеница да је површина, обухваћена планом, изграђена објектима намењеним за индивидуално становање, чија је намена у међувремену делимично измењена претварањем у стамбено-пословне објекте. Оспореним Планом регулише се мрежа саобраћајних површина и мрежа инфраструктуре и утврђује облик и површина сваке појединачне парцеле, тако да план парцелације из Регулационог плана представља правни основ за регулисање имовинско-правних односа између корисника појединих парцела и општине Чајетина. План парцелације, утврђен оспореним Регулационим планом, представља легализацију постојећег стања, с обзиром на то да су, у односу на ранији план парцелације, извршена знатна одступања, тако што је већина парцела повећана, а појединим је промењен облик ради обезбеђења земљишта потребног за изградњу саобраћајница.

Из изложеног произлази да је Детаљни урбанистички план насеља "Обудовица II" из 1987.године реализован у делу који се односи на изградњу објеката и уређење јавних површина између објеката, као и да оспорени Регулациони план задржава затечено стање кад су у питању изграђени објекти, а регулише само услове за уређивање саобраћајне мреже, тако што предвиђа отварање четири нове улице и њихово повезивање са постојећим саобраћајницама.

Чланом 113. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије прописано је да општина, у складу са законом, поред осталог, доноси урбанистички план.

Оспорени Регулациони план донет је на основу члана 20. став 1. и члана 35. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, према којима скупштина општине доноси регулациони план за део насеља за који се доноси генерални план. Регулационим планом се, према ставу 2. члана 20. Закона, уређује нарочито: мрежа главних саобраћајница, основна мрежа комуналних система и инсталација, техничка и нивелациона решења и правила регулације и парцелације; одређују се и разграничавају јавне површине од површина друге намене.

Према члану 70. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, просторни и урбанистички планови донети до дана ступања на снагу овог закона примењују се у деловима који нису у супротности са одредбама закона и плановима донетим на основу овог закона (став 1.). Детаљни урбанистички планови који су донети до дана ступања на снагу закона, а који немају решену парцелацију могу се примењивати под условом да се допуне планом парцелације, у складу са овим законом (став 2.). Наведене законске одредбе, по оцени Суда, регулишу затечено стање и у циљу заштите правне сигурности и стечених права, омогућавају примену раније донетих урбанистичких планова, чија реализација није завршена. То међутим, не значи да се овим одредбама ускраћује право општине да, у складу са Законом, доноси одговарајуће планске акте, којим се мењају постојећа, односно уводе нова урбанистичка решења за одређено подручје. Постојање Детаљног урбанистичког плана за насељено место "Обудовица II", који је у највећем делу реализован изградњом планираних објеката, није било сметња за доношење Регулационог плана, којим се уређује план парцелације и мрежа саобраћајница, сагласно постојећем стању и потребама тог подручја, па је Суд одлучио као у тачки 1. изреке.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења Решења Општинске управе Чајетина број 463-42/01-02, од 20. септембра 2002. године се одбацује, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 52/91 и 67/93).

По оцени Суда, неосновани су наводи из представке о несагласности оспорене Одлуке са Законом о путевима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 52/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 42/98), с обзиром да се посебни услови, које инвеститор треба да прибави од јавних предузећа, односно других овлашћених органа и организације утврђују приликом издавања урбанистичке дозволе, у смислу члана 42. Закона о планирању и уређењу простора и насеља и они не представљају обавезне елементе садржине регулационог плана, према члану 20. тог Закона.

Међусобну усклађеност урбанистичких планова, на коју се у иницијативи указује, није надлежан да цени Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу, члана 42. став 3) и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-193/2001 од 27.02.2003.

Сврха јавне расправе је пружање могућности заинтересованим субјектима да ставе примедбе на нацрт планског акта и на тај начин утичу на евентуалну измену предложених решења. Закон не утврђује обавезу доносиоца урбанистичког плана да све примедбе на нацрт тог акта усвоји, већ да их у одређеној фази поступка размотри и став о њима образложи.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости тачке 6. Регулационог плана, "Горица" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 15/2001), који је донела Скупштина града Ниша.

Представком је тражена оцена уставности и законитости Регулационог плана "Горица" у Нишу ("Службени лист града Ниша" број 15/2001).

У представци се наводи да су одредбе тач. 6. Регулационог плана, несагласне са чланом 39. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, због тога што не предвиђају сагласност власника земљишта приликом исправке граница суседних парцела. Истиче се да се план парцелације, који је саставни део Регулационог плана, незаконито спроводи и да се у поступку промена

граница грађевинских парцела не тражи сагласност власника земљишта, чиме се ускраћују уставна права грађана на имовину. Такође се наводи да је оспорени Регулациони план несагласан са чл. 33. и 34. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, јер су након излагања на јавни увид и стручне расправе измењена нека урбанистичка решења, која су била предвиђена у Нацрту тог акта, па заинтересовани грађани нису имали могућност да се о њима изјасне.

У одговору Скупштине града Ниша детаљно се образлаже поступак доношења оспореног Регулационог плана, и наводи да су овим актом за читаво насеље одређена правила регулације и парцелације са планом парцелације и урбанистичко-технички услови уређења грађевинских парцела. Истиче се да су планом парцелације, утврђени услови формирања грађевинских парцела, а како су у конкретном случају на спорним парцелама изграђени објекти без одобрења, утврђени су услови за накнадно издавање грађевинске и употребне дозволе у складу са Законом, који ту могућност прописује. Посебно се напомиње да Планом парцелације нису мењане постојеће катастарске парцеле, као и да је у погледу других услова за формирање грађевинских парцела поступљено у складу са чланом 39. Закона о планирању и уређењу простора и насеља.

Уставни суд је утврдио да су одредбама тач. б. оспореног Регулационог плана одређени плански елементи за уређивање грађевинског земљишта, утврђивање величине, облика и површине грађевинске парцеле, елементи за обележавање грађевинске парцеле и други услови парцелације. Овим планом дефинисани су услови који се односе на главне саобраћајнице, а остали услови регулације и парцелације утврђиваће се израдом урбанистичко-техничких услова, урбанистичким пројектима и парцелационим плановима. У складу са овим одредбама, чланом 12. Регулационог плана, одређени су графички прикази који чине његов саставни део.

Одредбом члана 113. ст. 1. тач. 1. Устава Републике Србије предвиђено је овлашћење општине да, преко својих органа, у складу са законом доноси урбанистички план. Иста надлежност општине утврђена је и у тач. 2. члана 18. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 9/2002).

Одредбама члана 16. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник Републике Србије" бр. 44/95 и 16/97) предвиђен је регулациони план, као врста урбанистичког плана, који се, према чл. 20. истог Закона, доноси за део насеља за које је донет генерални урбанистички план. Регулационим планом дела насеља утврђује се и уређује нарочито: мрежа главних саобраћајница; основна мрежа комуналних система и инсталација; техничка и нивелациона решења и правила регулације и парцелације; одређују се и разграничавају јавне површине од површина друге намене.

Према члану 39. Закона, планом се утврђују општи услови уређења урбанистичке целине и уређења облика грађевинске парцеле с тим што се постојеће катастарске парцеле мењају само у случајевима када не задовољавају утврђене услове уређења за грађевинску парцелу. Исправка граница суседних парцела може се вршити на предлог заинтересованих лица и уз сагласност власника земљишта у случају да облике и величине катастарске парцеле не омогућавају образовање грађевинске парцеле и под условом да је таква промена у складу са условима утврђеним планом. Промена постојећих

обележја катастарске парцеле врши се парцелацијом на основу плана парцелације, а ако такав акт не постоји на основу општих услова прописаних регулационим планом, односно непосредно на основу општих правила урбанистичке регулације (урбанистичка дозвола).

Према наведеним законским одредбама утврђивање границе, односно промене граница грађевинске парцеле врши се на основу плана парцелације, односно појединачних аката донетих на основу општих правила урбанистичке регулације и парцелације које се утврђују регулационим планом. У оквиру наведених уставних и законских овлашћења општине, оспореним Регулационим планом "Горица" у Нишу, у тач. 6. утврђена су општа правила урбанистичке парцелације и елементи за формирање грађевинских парцела, па је Суд утврдио да нема основа за прихватање иницијативе за утврђивање неуставности и незаконитости тог акта.

Оспорени Регулациони план не предвиђа сагласност власника земљишта приликом исправке граница грађевинских парцела, на шта се у представи посебно указује. Овај услов међутим, прописује Закон о планирању и уређењу простора, па стога и није потребно да буде утврђен општим актом општине, већ се у конкретном случају непосредно примењује Закон. Одредбе члана 39. Закона, којима се прописују услови за формирање грађевинских парцела и утврђује забрана промена граница катастарских парцела, по оцени Суда, односе се на будуће парцелације, а не и на план парцелације који је већ утврђен на основу ранијих прописа, а који се и даље примењује, у складу са чланом 70. Закона.

На основу прибављене документације Суд је утврдио да је оспорени Регулациони план донет на начин прописан одредбама чл. 27. до 35. Закона о планирању и уређењу простора и насеља. Неосновани су наводи иницијатора да се након јавног увида и стручне расправе не могу мењати урбанистичка решења предложена у Нацрту плана, јер је сврха јавне расправе пружање могућности заинтересованим субјектима да ставе примедбе на Нацрт и на тај начин утичу на евентуалну измену предложених решења. Закон не утврђује обавезу доносиоца урбанистичког плана да све примедбе на нацрт тог акта усвоји, већ да их у одређеној фази поступка, размотри и став о њима образложи.

О наводима из представке, којим се указује на непримењивање или погрешну примену члана 39. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, као и о захтеву за оцену законитости конкретних аката и радњи предузетих на основу оспореног Регулационог плана "Горица", није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-183/2001 од 24.04.2003.

Одлука која је стављена ван снаге представљала је припремну фазу у поступку доношења плана парцелизације и није реализована, тако да нису у питању заснована и стечена права.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о изради Регулационог плана "Градски Бедем" у Чачку ("Службени лист општине Чачак", број 5/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости Одлуке о изради Регулационог плана "Градски Бедем" у Чачку ("Службени лист општине Чачак", број 5/2002), коју је донела Скупштина општине Чачак на седници одржаној 26. априла 2002. године. У иницијативи се наводи да је, на парцелама 669/2 и 670 КО Чачак, још 1994. године, породици иницијатора, по праву прече градње одобрена изградња породичног објекта, те да се, у току изградње указала потреба за припајањем дела суседне парцеле 669/1 КО Чачак у површини од 86 м². Имајући у виду да је парцела 669/1 у друштвеној својини, на предлог Јавног правобранилаштва општине Чачак, а уз сагласност Комисије за урбанизам, стамбене и комуналне делатности СО Чачак, Јавно предузеће за урбанизам, грађевинско земљиште и путеве "Градац", покренуло је иницијативу, а Скупштина општине Чачак донела је Одлуку о приступању изради измене и допуне плана парцелације за КП 670, 669/2 и 669/1 у КО Чачак ("Службени лист општине Чачак", број 10/98). По наводима иницијатора, до реализације ове Одлуке није дошло, а оспореном Одлуком о изради Регулационог плана "Градски Бедем" у Чачку, та Одлука је стављена ван снаге, на који начин се, по мишљењу иницијатора, ретроактивно заснива једно ново стање којим се крше већ стечена и заснована права.

У одговору доносиоца акта наводи се да је оспорена Одлука о изради Регулационог плана "Градски Бедем" у Чачку, донета на седници Скупштине општине Чачак 24. априла 2002. године, а на основу овлашћења из члана 27. став 1. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, као и то да је, сагласно члану 28. став 1. истог Закона достављена Министарству грађевина на мишљење. Такође се наводи да ће се Регулационим планом "Градски бедем", на јединствен начин утврдити план парцелације за цео простор обухваћен овим планом, уместо појединачног утврђивања плана парцелације. С обзиром на то да је подручје за које се ради Регулациони план обухваћено Генералним планом и да нису донети детаљни планови, оцењено је да је рационално, целисходно и оправдано да се за урбанистички јединствени део града, планирање врши на јединствен и целовит начин. Оспореном Одлуком је, у члану 10., стављена ван снаге Одлука о изради измена и допуна плана парцелације за КП. 670, 669/2 и 669/1 КО Чачак, јер су наведене парцеле обухваћене границама простора израде Регулационог плана "Градски Бедем".

Уставни суд је утврдио следеће:

Скупштина општине Чачак, на седници одржаној 26. априла 2002. године донела је Одлуку о изради Регулационог плана "Градски Бедем" у Чачку,

("Службени лист општине Чачак", број 5/2002) и сагласно члану 28. став 1. Закона, доставила је министарству надлежном за послове урбанизма на мишљење. Оспорена Одлука садржи: врсту плана, подручје које план обухвата, циљ израде плана, рок за израду плана, носиоца израде плана, начин обезбеђења средстава за израду плана, ограничења у погледу промета и уређивања грађевинског земљишта и уређења простора, начин излагања плана на јавни увид, престанак важења Одлуке о изради измена и допуна плана парцелације за КП. 670, 669/2 и 669/1, и одредбу о ступању на снагу Одлуке.

Поступак израде урбанистичког плана прописан је одредбама чл. 27. до 37. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97) који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке, и уређивао је поступак припреме и поступак доношења плана. Чланом 27. Закона било је прописано да се изради плана приступа на основу акта о изради плана, који доноси орган надлежан за његово доношење и дат је обавезни садржај акта о изради плана, који се јавно оглашава. Према члану 35. став 2. истог Закона, урбанистички план, план парцелације и урбанистички пројекат, доноси скупштина општине, односно града.

На основу изложеног Суд је оценио да оспорена Одлука представља почетну, припремну фазу у поступку доношења Регулационог плана која је, у погледу садржаја и овлашћења, донета сагласно тада важећем Закону о планирању и уређењу простора.

У односу на члан 10. оспорене Одлуке којим се ставља ван снаге Одлука о изради измена и допуна плана парцелације за КП. 670, 669/2 и 669/1 ("Службени лист општине Чачак", број 10/98), Суд је оценио да се ради о праву доносиоца акта да планове мења, допуњује и укида. Одлука која је стављена ван снаге, такође је представљала припремну фазу у поступку доношења плана парцелације и није реализована, тако да нису у питању заснована и стечена права, већ се ради о праву и овлашћењу доносиоца акта да за предметно подручје обухваћеном Генералним урбанистичким планом, донесе Регулациони план, којим ће на јединствен начин утврдити план парцелације за урбанистичку целину дела града, у оквиру које се налазе и катастарске парцеле иницијатора.

Оцена целисходности и оправданости поступка припреме и доношења Регулационог плана, као и оцена законитости конкретних урбанистичко-техничких решења, сагласно члану 125. Устава Републике Србије, није у надлежности Уставног суда.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ПУ-93/2002 од 15.05.2003.

Скупштина општине је била овлашћена да донесе одлуку којом су прописани услови за примену урбанистичких планова у односу на Генерални урбанистички план.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о усклађености усвојених урбанистичких планова са Генералним планом Зајечара и приградских насеља - измене и допуне ("Службени лист општина", бр. 4/01, 3/02 и 14/02).

Уставном суду Републике Србије, поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости Одлуке о усклађености усвојених урбанистичких планова са Генералним планом Зајечара и приградских насеља - измене и допуне ("Службени лист општина", бр. 4/2001, 3/2002 и 14/2002). У иницијативи се наводи да је оспореном Одлуком омогућено Општинској управи и стручном обрађивачу ЈП "Простор", да произвољно, у зависности од случаја процењују и обрађују урбанистичко - техничке услове и издају урбанистичке дозволе, па сматра да је оспорена Одлука у супротности са одредбама Закона о планирању и уређењу простора и насеља.

У одговору доносиоца акта наводи се да је Скупштина општина Зајечар, донела Одлуку о усвајању Генералног урбанистичког плана Зајечара и приградских насеља - измене и допуне ("Службени лист општине", бр. 14/00, 4/01, 3/02 и 14/02). Изменама и допунама Генералног плана, утврђен је максимални проценат изграђености парцела, коефицијент изграђености парцела и спратност објеката. С тим у вези, Скупштина општине Зајечар је, сагласно чл. 9. став 3. и 70. став 1. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, донела Одлуку о усклађености усвојених урбанистичких планова са Генералним планом града Зајечара - измене и допуне, којом је побројано 11 урбанистичких планова који су усклађени са Генералним урбанистичким планом Зајечара - измене и допуне и примењују се у погледу намене површина, процента и коефицијента изграђености парцела. Допуном оспорене Одлуке ("Службени лист општина", број 3/02), утврђени су услови за примену планских докумената који нису побројани у основном тексту Одлуке, а који важе до доношења одговарајућих регулационих планова, а допуном Одлуке ("Службени лист општина", број 14/02), утврђена је примена урбанистичких планова у погледу спратности у складу са Генералним урбанистичким планом Зајечара - измене и допуне, с обзиром на то да је Генералним урбанистичким планом дозвољена већа спратност од оне која је утврђена постојећим урбанистичким плановима.

Уставни суд је утврдио следеће:

Скупштина општине Зајечар, на седници одржаној 31. августа 2000. године, донела је Одлуку о усвајању Генералног плана Зајечара и приградских насеља - измене и допуне ("Службени лист општине", број 14/2002), којим су утврђени нормативи и параметри у погледу процента

изграђености парцела, коефицијента изграђености и максимално дозвољене спратности. У складу са изменама Генералног плана, Скупштина општине Зајечар, донела је оспорену Одлуку, којом је утврдила усклађеност Одлуком побројаних урбанистичких планова са Генералним планом. За планове који нису наведени, утврђени су услови примене који се, у погледу намене површина, процента изграђености парцела, коефицијента изграђености и дозвољене спратности, могу примењивати у складу са параметрима утврђеним изменама и допунама Генералног урбанистичког плана. Примена ових планова одређује се до доношења регулационих планова и то за делове претежно изграђених насеља.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, прописано је да општина преко својих органа, у складу са законом доноси, између осталог и урбанистички план.

Чланом 70. став 1. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 23/96, 16/97 и 46/98), који је важио у време доношења оспорене Одлуке, било је прописано да се просторни и урбанистички планови донети до дана ступања на снагу овог закона, примењују у деловима који нису у супротности са одредбама овог закона и плановима донетим на основу овог закона. Чланом 9. став 3. Закона, било је прописано да урбанистички планови морају бити у складу са просторним плановима, а планови ужих просторних целина, морају бити у складу са плановима ширих просторних целина.

Са становишта наведене уставне одредбе и законских одредаба које се односе на усаглашеност планова вишег и нижег реда и примене донетих планова, Суд је оценио да је Скупштина општине Зајечар била овлашћена да донесе оспорену Одлуку којом су прописани услови за примену урбанистичких планова у односу на Генерални урбанистички план Зајечара - измене и допуне, као плана шире просторне целине.

У току поступка донет је Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), којим је утврђен престанак важења Закона о планирању и уређењу простора и насеља. Одредбом члана 169. став 1. Закона, прописано је да се урбанистички планови донети до дана ступања на снагу овог закона примењују у деловима који нису у супротности са одредбама овог закона и планова донетих на основу овог закона, а ставом 2., прописано је да је орган надлежан за доношење урбанистичког плана дужан да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона донесе одлуку о одређивању делова урбанистичког плана из става 1. Према ставу 4. члана 169. Закона, план за који надлежни орган не донесе одлуку из става 2. овог члана у прописаном року, престаје да важи. На основу наведене законске одредбе, Суд је утврдио да Скупштина општине, према важећем Закону о планирању и изградњи има овлашћење и обавезу да донесе одлуку о примени донетих урбанистичких планова.

Наводи из иницијативе који се односе на последице примене Одлуке, а тичу се незаконито издатих урбанистичких и грађевинских дозвола, нису у надлежности Уставног суда, сагласно члану 125. Устава Републике Србије, будући да се спровођење урбанистичких планова врши појединачним правним актима за која је обезбеђена правна заштита пред судовима опште надлежности.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ПУ-165/2002 од 10.07.2003.

г) Комуналне делатности

Скупштина општине прекорачила је законом утврђена овлашћења када је прописала обавезу корисницима комуналних услуга да плаћају накнаду неизбежног губитка воде за пиће на прикључцима и инсталацијама пре мерног инструмента, која обухвата и замену и одржавање мерног инструмента.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 52. Одлуке Скупштине општине Лозница о снабдевању водом, пречишћавању и одвођењу отпадних вода и атмосферских вода са јавних површина ("Службени лист општине Лозница", број 1/98) није сагласна с Уставом и са законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање законитости одредбе члана 52. Одлуке Скупштине општине Лозница о снабдевању водом, пречишћавању и одвођењу отпадних вода и атмосферских вода са јавних површина ("Службени лист општине Лозница", број 1/98). Подносилац иницијативе истиче да одредба члана 52. наведене Одлуке није сагласна са одредбом члана 13. Закона о комуналним делатностима, не наводећи за то разлоге.

Скупштина општине Лозница, као доносилац оспореног акта доставила је Уставном суду наведену Одлуку, без одговора на оспоравање њене сагласности са законом.

У поступку пред Уставним судом Републике Србије утврђено је следеће:

Одлуком Скупштине општине Лозница о снабдевању водом, пречишћавању и одвођењу отпадних вода и атмосферских вода са јавних површина уређени су општи услови и начин организовања послова у вршењу комуналне делатности и то: снабдевању водом за пиће и друге потребе, пречишћавању и одвођењу отпадних вода и одвођењу атмосферских и површинских вода са јавних површина. Оспореном одредбом члана 52. Одлуке прописано је "јавно предузеће има право на накнаду неизбежног губитка воде за пиће на прикључцима и инсталацијама пре мерног инструмента која обухвата и замену и одржавање мерног инструмента, у складу са чланом 38. став 1. Одлуке, месечно у висини 3 м³, од сваког корисника; та накнада се зарачунава

сачињавањем периодичног обрачуна комуналних услуга". Одредбом члана 38. став 1. Одлуке прописано је да трошкови поправке, замене и баждарења водомера падају на терет јавног предузећа, осим водомера за мерење потрошње воде код привредних лица и других предузетника.

Уставом Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности (члан 113. став 1. тачка 2.)

Оспорена Одлука донета је на основу одредбе чл. 2. и 4. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98). Чланом 2. Закона прописано је да општина, град, односно град Београд у складу са тим законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја, а одредбом члана 4. да су комуналне делатности у смислу тог закона, делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга и то, између осталог, пречишћавање и дистрибуција воде; пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода. Према члану 13. наведеног Закона, између осталог, прописано је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, а нарочито техничко, санитарно-хигијенске и здравствене и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан; начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности; права и обавезе јавног комуналног или другог предузећа, односно предузетника, који обављају комуналну делатност и корисника комуналних производа и услуга; начин наплате цене за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга, као и права корисника у случају неиспоруке или некавалитетне испоруке комуналног производа и невршења, односно некавалитетног вршења комуналне услуге; начин поступања и овлашћења органа општине у случају прекида у производњи комуналних производа или пружању услуга у случају непредвиђених околности као и оперативне мере које предузима јавно комунално или друго предузеће односно предузетник у тим случајевима. Законом о комуналним делатностима, у члану 24. прописано је да су елементи за образовање цена комуналних услуга, врста, обим и квалитет комуналних услуга који се утврђују стандардима и нормативима које пропише општина; вредност средстава ангажованих у пружању услуга; обим и квалитет уложеног рада у обављању комуналних услуга; висина материјалних трошкова у обављању комуналних услуга према стандардима и нормативима утрошка енергије, материјалних и других трошкова или планским калкулацијама, други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Лозница прекорачила своја законом утврђена овлашћења прописујући обавезу корисницима комуналних услуга да плаћају накнаду неизбежног губитка воде за пиће на прикључцима и инсталацијама пре мерног инструмента која обухвата и замену и одржавање мерног инструмента, месечно у висини 3m^3 од сваког корисника. По оцени Суда, Скупштина општине Лозница није могла увести материјалну обавезу за кориснике комуналних услуга у виду оспорене накнаде, јер за то не постоји основ у закону.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије оспорена одредба Одлуке из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 48/2003)
 IV-159/2002 од 27.03.2003.

Одређујући својим прописом лице које ће обављати комуналну делатност, општина је уредила односе у вези са поверавањем обављања комуналне делатности на начин који је супротан закону.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 24. Одлуке о димничарским услугама ("Службени лист општина Срема", број 20/2001), коју је донела Скупштина Општине Стара Пазова, број 011-45/2001-I, дана 17.10.2001. године није у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива којом се тражи оцена уставности и законитости члана 24. Одлуке о димничарским услугама ("Службени лист општина Срема", број 20/2001), коју је донела Скупштина Општине Стара Пазова, број 011-45/2001-I, на седници одржаној 17.10.2001. године.

Иницијатор у представци наводи да је оспорени члан 24. Одлуке у супротности с Уставом Републике Србије и позитивним републичким прописима из разлога што се наведеном одредбом ускраћује зајемчено право на рад а тиме и на остваривање свих других права по основу рада. Такође, наводи да се таквим начином регулисања питања поверавања обављања димничарских услуга на територији општине Стара Пазова врши дискриминација других предузећа и предузетника који се баве вршењем димничарских услуга.

Скупштина општине Стара Пазова у одговору наводи да је оспореним чланом Одлуке вршење димничарских услуга на територији општине Стара Пазова поверено Димничарској задрузи "Јединство" из Старе Пазове из разлога хитности за организовано вршење ове делатности. Затим, наводи да је реч о прелазном решењу које ће се примењивати до доношења прописа општине којим ће се регулисати сва питања у вези са поверавањем вршења комуналних делатности и до спровођење поступка поверавања на основу тог прописа. Скупштина општине сматра да је Одлука донета у складу са Законом о комуналним делатностима и итиче да је право општине да обављање комуналне делатности повери одређеном предузећу или предузетнику или оснује јавно комунално предузеће у складу са конкретним условима и потребама у општини.

У претходном поступку утврђено је:

Скупштина општине Стара Пазова је на основу члана 4. став 2. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", број 16/97 и 42/98) и Статута Општине Старе Пазове, на седници одржаној 17. октобра 2001. године донела Одлуку о димничарским услугама, број 011-45/2001-I ("Службени лист општина Срема", број 20/2001).

Наведеном Одлуком вршење димничарских услуга одређено је за комуналну делатност и прописани су начин и услови пружања димничарских услуга на територији општине. У члану 6. Одлуке прописано је да димничарске услуге на територији општине врши јавно предузеће, друго предузеће или предузетник коме те послове повери Скупштина општине.

У прелазним и завршним одредбама у оспореном члану 24. Одлуке прописано је: "Димничарске услуге на територији Општине Стара Пазова вршиће Димничарска задруга "Јединство" Стара Пазова до спровођења поступка поверавања ових послова на начин утврђен законом и одлукама Скупштине општине."

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Одредбом члана 35. Устава прописано је да свако има право на рад и да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању као и да је свакоме, под једнаким условима, доступно радно место и функција.

Одредбом члана 57. Устава прописано је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима у складу с Уставом и законом а одредбама члана 64. став 3. Устава утврђена је слободна размена роба и услуга и кретање капитала и радника и да је противустан сваки акт и радња којима се ствара и подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 9/2002), у члану 6. прописано је да јединица локалне самоуправе за остваривање својих права и дужности и за задовољавање потреба локалног становништва може основати предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу као и да може уговором, на начелима конкуренције и јавности, поверити правном или физичком лицу обављање наведених послова.

Закон о комуналним делатностима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 16/97 и 42/98), у члану 2. прописује да општина, град, односно град Београд, у складу са овим законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја. Према члану 4. став 2. Закона скупштина општине може, као комуналне делатности, одредити и друге делатности од локалног интереса и прописати услове и начин њиховог обављања (димничарске услуге ...), а према члану 8. став 1. за обављање комуналних делатности општина оснива јавна комунална предузећа, или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику, у складу са законом и прописом скупштине општине. Одредбама члана 12. Закона прописано је да скупштина општине прописује услове и начин поверавања

обављања комуналних делатности на основу јавног конкурса и да изузетно, може одлучити да се обављање комуналних делатности повери другом предузећу или предузетнику прикупљањем понуда или непосредном погодбом, при чему је дужна да обезбеди стручан преглед и оцену поднетих понуда.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је утврдио да општина није сагласно законским одредбама поверила обављање димничарских услуга односно да је онемогућила друга предузећа и предузетнике да слободно и под једнаким условима учествују у јавном надметању за поверавање обављања димничарских услуга и да је наведену Димничарску задругу ставила у монополски положај. Тако да према оцени Уставног суда оспорна одредба члана 24. Одлуке није у сагласности са чл. 57. и 64. став 3. Устава као и са чланом 12. Закона о комуналним делатностима и чланом 6. Закона о локалној самоуправи.

Наиме, Уставни суд је имао у виду да општина није донела пропис којим би уредила услове и начин поверавања вршења комуналне делатности како је то законом предвиђено, па да у складу са тим прописом и законом изврши поверавање послова већ је одлучила да наведеној Задрузи повери вршење тих послова док не донесе такав пропис. Разлог хитности за организовано вршење димничарске делатности, који у свом одговору Скупштина општина наводи за ово прелазно решење, није предвиђен законом као разлог за такав начин уређивања питања поверавања обављања комуналне делатности те општина и није била овлашћена тако да поступи. Такође, на утврђивање уставности и законитости одредбе оспореног члана Одлуке није од утицаја ни чињеница да је реч одредби која има привремени карактер.

У вези навода иницијатора да је оспорена одредба Одлуке у супротности са чланом 35. Устава, Уставни суд је оценио да се њоме не уређује питање права на рад као један од видова слобода и права грађана, већ се уређује питање поверавања вршења комуналне делатности, тако да се не може говорити о несагласности са цитираном уставном одредбом.

Оспорена одредба Одлуке није у складу ни са чланом 119. став 3. Устава, којим је утврђено да сваки други пропис или општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба Одлуке наведена у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ПУ-110/2002 од 3.04.2003.

("Службени гласник РС", број 55/2003)

Одлука управног одбора јавног предузећа којом се уводи блок тарифа у потрошњи воде несагласна је са Уставом и законом, јер уређивање односа у области комуналних делатности у коју спада и увођење блок тарифе приликом потрошње воде у искључивој је надлежности скупштине општине.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Одлука Управног одбора Јавног комунално стамбеног предузећа "Топола" из Тополе, број 400/1 од 20. априла 2001. године ("Службени гласник СО Топола", број 7/2001), у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Решења Скупштине општине Топола број 352-193/2001-04 од 29. августа 2001. године ("Службени гласник СО Топола", број 7/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости Решења Скупштине општине Топола број 352-193/2001-04 ("Службени гласник општине Топола", број 7/2001), којим се даје сагласност на Одлуку Управног одбора Јавног комунално- стамбеног предузећа "Топола" из Тополе, о увођењу блок тарифе при наплати воде по категоријама корисника. Истовремено се оспорава уставност и законитост Одлуке Управног одбора Јавног комунално стамбеног предузећа "Топола" из Тополе, ("Службени гласник СО Топола", број 7/2001), којом је уведена блок тарифа за потрошњу воде, а на коју је, оспореним Решењем, дала сагласност Скупштина општине Топола. Иницијатор наводи да на подручју општине Топола има довољно воде, па нема потребе да се уводи блок тарифа за потрошњу воде; да је блок тарифа утврђена по домаћинству уместо по члану домаћинства, јер домаћинство чини различит број чланова, као и то да се та средства убиру од грађана Тополе на незаконит начин.

Доносилац оспорене Одлуке је у одговору навео да је блок тарифа уведена ради рационалније потрошње воде у Тополи, где су на градску водоводну мрежу прикључена и нека сеоска подручја. Како се пијаћа вода користила и за заливање башти, проблем водоснабдевања је отежан, па је Одлука донета у циљу спречавања неконтролисане потрошње воде. Према наводима доносиоца, Одлука је укинута 30. јуна 2002. године, а примењивала се од 1. августа 2001. године.

У одговору Скупштине општине Топола истиче се да је оспореним Решењем, сагласно члану 23. Закона о комуналним делатностима, дата сагласност на Одлуку Управног одбора ЈКСП "Топола" из Тополе број 400/1 од 20. априла 2001. године, о увођењу блок тарифе при наплати воде по категоријама корисника. Наводи се да члан 24. Закона о комуналним делатностима, којим су утврђени елементи за образовање цена комуналних услуга, даје овлашћење општинама да, у зависности од локалних прилика,

техничких могућности, и др., одреде и различиту цену комуналних услуга. Сви елементи за одређивање цене, при доношењу оспорених акта, сажети су у основном мерилу, а то је : количина утрошене воде. Истиче се да питка вода, без обзира на то што је има у довољној количини мора рационално и наменски да се користи, па се на овај начин желело спречити и санкционисати коришћење прерађене питке воде за заливање башти и повртњака.

Уставни суд је утврдио следеће:

Управни одбор ЈКСП "Топола" из Тополе, на седници одржаној 20. априла 2001. године донео је Одлуку, којом је, у циљу рационалне потрошње воде уведена блок тарифа за све кориснике воде, почев од 1.06.2001. године и то: I категорија потрошача до 15 м³ месечно по домаћинству, цена 5,40 дин/ м³; II категорија потрошача од 15 - 20 м³ месечно по домаћинству, цена 15 дин/ м³; III категорија потрошача од 20 - 30 м³ месечно по домаћинству, цена 25 дин/ м³ и IV категорија потрошача од 30 м³ па на даље месечно по домаћинству, цена 70 дин/ м³. Из садржине оспорене Одлуке Суд је утврдио да се њоме, осим цене услуге, уређује и обим потрошње воде као комуналног производа.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, утврђено је да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности. Иста надлежност општине утврђена је и у члану 18. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 9/2002).

Чланом 2. Закона о комуналним делатностима, ("Службени гласник РС", бр. 16/97, 42/98), прописано је да општина, односно град Београд, у складу са законом уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њихов развој, а према чл. 4. и 5. истог Закона, комунална делатност је и пречишћавање и дистрибуција воде, коју чини сакупљање, прерада, односно пречишћавање воде и испорука воде корисницима за пиће и друге потребе, водоводном мрежом до мерног инструмента потрошача. Уређујући услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа и услуга скупштина општине, на основу чл. 13. Закона, прописује техничко, санитарно-хигијенске, здравствене и друге услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, права и обавезе јавног комуналног предузећа и корисника комуналних производа и услуга, као и начин наплате цене за те производе и услуге. Одредбом ст. 2. и 4. члана 15. Закона, предвиђена је могућност да се кориснику привремено ускрати испорука комуналног производа, односно пружање комуналних услуга уколико се користе ненаменски, преко дозвољеног обима или другог прописаног услова, при чему скупштина општине ближе утврђује у којим случајевима и под којим условима се може ускратити испорука комуналног производа, односно комуналних услуга физичким и правним лицима. Према члану 23. Закона, о ценама комуналних производа и комуналних услуга које плаћају непосредни корисници, одлучује јавно комунално предузеће уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди. Чланом 24. Закона, одређени су елементи за образовање цена комуналних услуга, који обухватају врсту, обим и квалитет који се утврђују стандардима и нормативима које пропише општина, вредност рада и средстава који чине материјалне трошкове пословања и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

Из наведених законских одредби, Суд је оценио да само скупштина општине може, својим прописом, утврдити обим комуналног производа који се испоручује у вршењу комуналне делатности, наменску употребу комуналног производа, односно услуге и друге услове коришћења комуналних услуга, као и начин наплате комуналних производа и комуналних услуга. Уређивање односа те врсте не може да врши јавно комунално предузеће, као ни други субјект којем је у складу са законом поверено обављање комуналних делатности. У оквиру тако прописаних услова од стране скупштине општине, јавно предузеће образује цену услуге, и то на начин како је одређено одредбом чл. 23. Закона о комуналним делатностима, односно у номиналном износу по јединици мере.

На основу изложеног, Суд је оценио да је, Одлуком Управног одбора ЈКСП "Топола" из Тополе, којом се уводи блок тарифа у потрошњи воде, прекорачено овлашћење из Устава и закона којим је, уређивање односа у области комуналних делатности, у коју спада и увођење блок тарифе приликом потрошње воде, у искључивој надлежности скупштине општине.

Решење Скупштине општине којим се даје сагласност на Одлуку Јавног комуналног предузећа о цени комуналне услуге не представља општи акт, у смислу члана 125. Устава, већ акт пословања, из разлога што сагласност скупштине општине у смислу члана 23. Закона, представља један вид контроле општине, о томе да ли је цена образована у складу са прописима општине и политиком цена коју води општина.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1) и 3) и члана 19. став 1. тачка 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 55/2003)
 IY-29/2002 од 24.04.2003.

Скупштина општине има овлашћење за доношење прописа којим се уређује посебан режим у обављању комуналне делатности водоснабдевања односно, у коришћењу услуге за време дејства околности које узрокују немогућност снабдевања водом у оптималној односно неограниченој количини Одлуком скупштине општине може бити прописана примена различитих цена зависно од количине потрошње.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 9. Одлуке о начину трошења воде, ограничењима, забрани трошења воде, утврђивању приоритета у снабдевању водом и начину контроле и спровођења ове одлуке, ("Службени гласник општине Лесковац" број 10/94), није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости осталих одредаба Одлуке наведене у тачки 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Одлуке наведене у тачки 1.

Представкама је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке наведене у изреци. Иницијатори су навели да је без основа у Уставу и закону, уведена тзв. "блок-тарифа" у наплати потрошње воде, што за последицу има наплату количина воде које нису потрошили и да у условима мерења само заједничке потрошње на водомеру зграде, прописана обавеза погађа штедљиве потошаче те они сnose трошкове односно материјалне последице расипничког понашања у потрошњи воде других станара. Истакли су и то да општински прописи не дозвољавају уградњу водомера у становима чиме би се омогућило мерење утрошка као услов за утврђивање прекомерне потрошње.

Иницијатори су предложили да до доношења коначне одлуке Уставни суд обустави извршење појединачних аката и радњи који се доносе односно предузимају на основу оспорене Одлуке.

У одговору на наводе иницијатора, Скупштина општине Лесковац је истакла да је Одлука донета на основу овлашћења из чл. 6. и 14. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник Републике Србије" број 44/89), који је овлашћења општине да уређује односе у питању предвидео управо због специфичности услова сваке општине. Наводи се да се уговором о водоводном прикључку, комунално предузеће обавезује да обезбеди трајност и континуитет у испоруци воде, али у обиму који је уговорен, затим да је цена воде неекономска и да такву погодност злоупотребљавају грађани који и у време суша користе воду ненаменски. Прописана мера има за циљ заштиту грађана у ванредним околностима, која се предузима пре него што постане нужна примена мере искључења коју и сам Закон прописује као изузетак, као и то да Одлука није никада примењивана према корисницима у стамбеним зградама јер они и нису у могућности да воду користе ненаменски.

Уставни суд је утврдио да је оспореном Одлуком прописан начин поступања комуналног предузећа и потрашача воде у случају наступања поремећаја или прекида у испоруци воде услед дејства више силе односно, из разлога које комунално предузеће није могло да предвиди односно спречи. У том смислу одредбама Одлуке забрањује се, у периоду ограничења потрошње воде, ненаменско кришћење воде из градског водовода (поливање башти, паркова, улица, наводњавање њива и др.), овлашћује се комунално предузеће да утврди распоред ограничења потрошње, уз обезбеђивање неопходног минимума и обавештавање грађана, и утврђују приоритетни потрошачи. У делу којим прописује режим понашања и обавезе потрошача у периоду ограничења испоруке, Одлука предвиђа да ће се утрошак воде који одговара просечној годишњој потрошњи појединог корисника плаћати по утврђеној цени, док ће се за потрошњу преко те количине, сваки м³ плаћати по цени која је 10 пута већа од утврђене (члан 4.). Уколико та мера не да одговарајуће резултате, члан 5. Одлуке предвиђа обавезу писменог упозорења потрошача а затим и меру ускраћивања испоруке док трају посебне околности. Чланом 7. Одлуке

регулисан је поступак искључења потрошача које крше забрану ненаменске потрошње воде, а чланом 8. Одлуке утврђена надлежност органа управе односно комуналне инспекције за надзор над применом Одлуке и предузимање мера на које је овлашћена законом. Чланом 9. Одлуке одређено је да Одлука ступа на снагу даном доношења а да ће се објавити у "Службеном гласнику општине Лесковац".

У спроведеном поступка Уставни суд је утврдио:

Члан 120. Устава, утврђује да закон и други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. Како се из наведене одредбе Устава следи да је објављивање прописа услов за његово ступање на снагу, Уставни суд је утврдио да је чланом 9. Одлуке који одређује ступање на снагу Одлуке даном доношења, несагласан са Уставом.

Одредбама члана 113. став 1. тачка 2. Устава, утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник Републике Србије" бр. 16/97, 42/98), уређени су општи услови и начин обављања комуналних делатности у које спада и делатност "пречишћавања и дистрибуција воде", и дато овлашћење општини да у складу са његовим одредбама уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 4. Закона). Одредбама члана 13; Закон утврђује овлашћење скупштине општине да прописује начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности; међусобна права и обавезе корисника и комуналног предузећа; начин наплате цене; начин поступања и овлашћења органа општине у случају прекида у обављању делатности због дејства непредвиђених околности, оперативне мере које у тим случајевима предузима комунално предузеће и ред првенства у случају смањеног обима обављања делатности. Одредбама члана 15. Закон утврђује случајеве у којима се испорука комуналног производа односно услуге може ускратити кориснику и као такве утврђује, поред другог и коришћење услуге ненаменски, преко дозвољеног обима или другог прописаног услова, а скупштини општине поверава да ближе утврђује у којим случајевима наведеним у закону и под којим условима се може ускратити услуга физичким или правним лицима.

Из наведених одредаба Закона по оцени Суда произлази да скупштина општине има овлашћење за доношење прописа којим се уређује посебан режим у обављању комуналне делатности водоснабдевања односно, у коришћењу услуге за време дејства околности које узрокују немогућност снабдевања водом у оптималној односно неограниченој количини.

Полазећи од права општине да својим прописом уређује опште услове за вршење комуналних услуга и услове њиховог коришћења, као и њених овлашћења у области образовања цена комуналних услуга, Суд сматра да одлуком скупштине општине може бити прописана примена различитих цена зависно од количине потрошње. Прописивање те мере према потрошачима чија се потрошња не утврђује мерењем него се на основу одлуке скупштине општине

одређује као сразмеран део заједничке потрошње, Суд сматра несагласним са Законом, но оспорена Одлука не садржи регулативу такве врсте.

Захтев за доношење привремене мере, обуставе извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба оспорене Одлуке, одбачен је јер је Суд донео коначну одлуку.

На основу изложеног, члана 23. став 3., члана 42. став 3., члана 46. тачка 1. и члана 47. тач. 2. и 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучено је као у изреци.

На основу члана 130. Устава, члан 9. Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 70/2003)
 IУ-130/2000 од 29.05.2003.

Скупштина општине не може својим прописом утврдити право инвеститора да трошкове привремене испоруке топлотне енергије у пробном периоду надокнади од власника или закупца стамбених односно пословних просторија, јер та питања могу бити само предмет слободног уговарања.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да члан 11. став 1. тачка 5. у делу који гласи "и право инвеститора да те трошкове надокнади од власника, односно закупаца стамбених и пословних простора", Одлуке о снабдевању топлотном енергијом из топлификационог система Новог Сада ("Службени лист града Новог Сада", бр. 26/2000, 10/2001 и 23/2001), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 3. став 1., члана 11. став 1. тачка 5. у преосталом делу и став 2. и члана 13. Одлуке из тачке 1.

Уставном суду поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости одредаба члана 3. став 1., члана 11. став 1. тачка 5) и став 2. и члана 13. Одлуке наведене у изреци. Предлагач наводи да је чланом 3. став 1. оспорене Одлуке, противно одредбама Закона о комуналним делатностима, статус корисника, односно потрошача ове комуналне услуге одређен и за инвеститора објеката. Такође се наводи, да одредба члана 11. став 1. тачка 5. Одлуке, којом је прописано да се уговором између јавног предузећа и инвеститора, између осталог, регулише и обавеза инвеститора да у пробном периоду плаћа трошкове привремене испоруке топлотне енергије, уз право инвеститора да те трошкове надокнади од власника, односно закупаца

стамбених и пословних просторија, није у складу са чланом 12. и чланом 148. став 1. Закона о облигационим односима, јер се тиме инвеститор обавезује да плаћа комуналну услугу за трећа лица, односно непосредне кориснике. Одредба члана 11. став 2. Одлуке, којом је прописано да се у пробном периоду, испоручена топлотна енергија плаћа по цени за редовну испоруку, а без гаранције квалитета који важи за редовну испоруку, по мишљењу предлагача, није у складу са чланом 57. став 1. и чланом 64. ст. 2. и 3. Устава Републике Србије. Одредба члана 13. Одлуке, оспорена је наводом да доносилац одлуке није био овлашћен да пропише трајање пробног периода испоруке топлотне енергије.

У одговору доносиоца акта наводи се да су оспорене одредбе Одлуке засноване на одредбама Закона о локалној самоуправи, Закона о комуналним делатностима и Закона о изградњи објеката. У погледу садржине оспорених одредаба Одлуке, Скупштина града Новог Сада сматра да је овлашћена да својим актом, дефинише да корисник може бити и инвеститор, с обзиром на то да инвеститор јесте први корисник који се прикључује на систем, све до предаје објекта, односно његових делова на употребу крајњем кориснику и указује да је према одредбама Закона о изградњи објеката инвеститор изградње објекта, једини овлашћен да тражи и добије енергетску сагласност за прикључење објеката на топлификациони систем, па је и обавезан да плати трошкове привремене испоруке топлотне енергије до прибављања употребне дозволе. По наводима доносиоца акта, истим Законом је прописана дужина трајања пробног периода испоруке топлотне енергије.

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспореном Одлуком, између осталог, утврђени су технички и други општи услови за производњу и испоруку топлотне енергије, при чему је посебно нормиран поступак који се односи на изградњу објекта и инсталација, прикључење објекта, пробни период и привремену испоруку топлотне енергије.

Оспореном одредбом члана 3. став 1. Одлуке, прописано је да је "корисник у смислу ове Одлуке, грађанин, правно лице и предузетник, као инвеститор или власник, односно купац објекта прикљученог на топлификациони систем". Осталим одредбама овог члана, прописано је да међусобни односи између инвеститора стамбених, пословних и стамбено-пословних објеката у изградњи, доградњи или реконструкцији као корисника, и Предузећа, започињу прибављањем потребних сагласности и престају истеком пробног периода у испоруци топлотне енергије, односно да међусобни односи између власника, односно купаца стамбених, пословних и стамбено-пословних објеката као корисника и Предузећа, започињу редовном испоруком топлотне енергије после истека пробног периода у испоруци топлотне енергије.

Одредбама члана 11. став 1. прописана је садржина уговора који инвеститор закључује са Предузећем, пре издавања енергетске сагласности за прикључење објекта, односно у поступку прибављања грађевинске дозволе ради изградње објекта, привремена испорука топлотне енергије у пробном периоду, као и обавезе инвеститора и Предузећа у пробном периоду. Оспореном тачком 5. става 1. члана 11. Одлуке, прописано је да се тим уговором регулише "обавеза инвеститора да у пробном периоду Предузећу плаћа привремену испоруку топлотне енергије и право инвеститора да те трошкове надокнади од власника односно купаца стамбених и пословних простора", а оспореним ставом 2.

члана 11. Одлуке, прописано је да се, у пробном периоду, испоручена топлотна енергија за грејање и припрему топле потрошне воде, "обрачунава на начин и по ценама које важе за редовну испоруку топлотне енергије, без обавезе гаранције квалитета у редовној испоруци".

Оспорени члан 13. Одлуке, утврђује да даном почетка привремене испоруке топлотне енергије почиње пробни период, сагласно уговору, те да пробни период може да траје најдуже две грејне сезоне.

Одредбама члана 113. став 1. тач. 2. и 6. Устава Републике Србије, прописано је да општина преко својих органа у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, односно, да општина извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије, чије је извршавање поверено општини.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), општини, односно граду, поверено је да у складу са законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њихов развој. С тим у вези, прописана је надлежност општине да, у циљу трајног обављања и развоја комуналних делатности, у оквиру којих је и производња и снабдевање паром и топлим водом, утврђује опште услове обављање комуналних делатности, материјалне, техничке и друге услове за изградњу, одржавање и функционисање комуналних објеката, да обезбеђује технолошко јединство система и оснива јавно комунално предузеће за обављање комуналне делатности. Закон о комуналним делатностима не дефинише непосредно појам корисника услуга.

Полазећи од садржине наведених Уставних и законских овлашћења, Суд сматра да је Скупштина града Новог Сада, била овлашћена да својом одлуком уреди питања из области комуналних делатности која се односе на опште услове обављања и коришћења комуналне услуге, као и да уреди међусобне односе инвеститора објеката који се прикључују на комунални објекат ради снабдевања топлотном енергијом и јавног предузећа којем је поверено обављање те комуналне делатности.

С обзиром да се односи успостављени оспореним одредбама Одлуке тичу не само односа које уређује Закон о комуналним делатностима, него и оних који се тичу изградње објеката и инсталација, то су, за оцену њихове законитости, од значаја законски прописи који уређују односну материју. Тако је Законом о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/97 и 43/2001), који је био на снази у време доношења Одлуке, као и Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03) који је сада на снази, уређен поступак и начин издавања грађевинске и употребне дозволе и друга питања од значаја за изградњу и коришћење објекта. У том смислу, као "инвеститор" дефинисано је лице за чије потребе се објекат гради, односно које финансира изградњу објеката и на чије име се издаје грађевинска дозвола и то под условом да поред другог, пружи доказ о праву коришћења, односно праву својине на грађевинском земљишту и достави идејни пројекат. За потребе изградње објеката, израђује се главни пројекат који подлеже техничкој контроли а који између осталог, садржи техничко решење инфраструктуре са начином прикључења објекта. Према члану 125. Закона, објекат се може користити по претходно прибављеној употребној дозволи, а подобност објекта за употребу утврђује се техничким прегледом (члан 121. Закона). Трошкове техничког прегледа сноси инвеститор, а комисија за

технички преглед може, ради утврђивања подобности објеката за употребу, предложити надлежном органу да одобри пуштање објекта у пробни рад у току ког периода комисија за технички преглед проверава испуњеност услова за издавање употребне дозволе. Према члану 124. Закона, актом о одобравању пуштања објекта у пробни рад, утврђује се време трајања пробног рада које не може бити дуже од једне године.

Имајући у виду Уставну обавезу општине, односно града да извршава законе чије јој је извршавање поверено, те чињеницу да су, Законом о планирању и изградњи, општини, односно граду поверени послови издавања грађевинске дозволе за све објекте који нису одређени ставом 4. члана 89. Закона, као и употребне дозволе, произлази право и обавеза општине да својим прописом утврди техничке и друге услове за прикључење објекта у изградњи на комуналне објекте, као и посебан режим испоруке топлотне енергије у периоду изградње објеката и поступак прикључења објекта, пробни период и привремену испоруку топлотне енергије. Стога је Суд оценио да је Скупштина града Новог Сада поступила сагласно Уставу и закону, када је оспореним одредбама Одлуке утврдила међусобна права и обавезе инвеститора и предузећа за испоруку топлотне енергије у периоду пре почетка изградње објекта, током изградње, односно, до истека пробног периода, и почетка редовне испорука топлотне енергије. Инвеститор као лице легитимисано да припрема, врши и финансира изградњу објекта са припадајућом комуналном инфраструктуром, овлашћен је и за закључивање уговора у смислу овог општинског прописа. Уговор у питању, јесте уговор по приступу чији су елементи уређени и прописом општине као принудним прописом, који инвеститор закључује под унапред одређеним условима, пре почетка изградње објеката. Из тих разлога одредбе чл. 3. и 11. Одлуке по оцени Суда, нису у супротности са законом. Међутим, у односу на део одредбе члана 11. став 1. тачка 5. којим је прописано "право инвеститора да те трошкове надокнади од власника, односно закупца", Суд је оценио да није у сагласности са законом, јер, према одредби члана 148. став 1. Закона о облигационим односима, уговор ствара права и обавезе за уговорне стране, а право инвеститора да те трошкове наплати од власника или закупца може бити предмет слободног уговарања а не може бити предмет уређивања прописом општине.

Суд је такође оценио да одредба члана 13. Одлуке не садржи повреду закона с обзиром да је могућност пробног рада прописана Законом, а време трајања пробног рада од најдуже годину дана, не противречи оспореној норми која, при примарној грејној сезони од шест месеци, одређује трајање пробног периода на две грејне сезоне.

Имајући у виду одредбе чл. 57. и 65. Устава Републике Србије, којима је прописано да се привредне и друге делатности обављају у складу са Уставом и законом, а да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе, те овлашћења општине утврђена Законом о комуналним делатностима, Суд је оценио да оспорене одредбе не садрже повреде одредаба члана 57. и члана 64. ст. 2. и 3. Устава на шта предлагач указује.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1), 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, део одредбе члана 11. став 1. тачка 5. Одлуке наведене у тачки 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 66/2003)
 ГУ-201/2002 од 5.06.2003.

Скупштина општине је имала овлашћење да својим прописом утврди услове за коришћење комуналних услуга и начин плаћања комуналне услуге, и да у оквиру тих овлашћења утврди обим пружене услуге путем утврђивања "условне површине" стамбених објеката.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 28. Одлуке о даљинском снабдевању града топлотном енергијом и општим условима коришћења топлотне енергије ("Службени лист општине Суботица", бр. 13/98 и 27/98).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 29. Одлуке из тачке 1.

3. Одбацује се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости става 1. Аутентичног тумачења чл. 28. и 29. Одлуке из тачке 1. ("Службени лист општине Суботица" број 18/2001).

4. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Решења о образовању цена загревања станова, гаража и пословних просторија ("Службени лист општине Суботица" број 1/2001).

5. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу Одлуке из тачке. 1.

Представком овлашћених предлагача, покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредаба Одлуке наведене у тачки 1. изреке и става 1. Аутентичног тумачења те Одлуке. Такође, Уставном суду достављено је више представки којима се иницира покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба наведене Одлуке и Решења из тачке 4.изреке.

Оспоравајући одредбе члана 28. Одлуке, предлагачи и иницијатори наводе да овај члан уводи појам "условне површине" као мерила за обрачун трошкова накнаде за грејање и сматрају да се тиме увећава стварна површина стамбеног објекта и вишеструко повећава цена грејања. Одступањем од уобичајеног начина утврђивања потрошње, уводи се нова мерна јединица која није по стандардима "ЈУС" нити "Међународног система јединица СИ" чиме грађане Суботице, приликом утврђивања накнаде за испоручену топлотну енергију, доводи у неједнак правни положај у односу на грађане у другим градовима у Републици.

Иницијатори, такође, наводе, да је овакав начин плаћања услуге грејања, с обзиром на њен сезонски карактер, у супротности са одредбама члана 24. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник Републике Србије" бр. 16/97 и 42/98) које утврђују елементе за образовање цена комуналних услуга,

Као разлоге оспоравања Решења из тачке 4. изреке, иницијатор је навео да се, код категорије "стамбених потрошача" "наплата врши свих 12 месеци", без одређивања периода за који се врши обрачун, те да овим актом није утврђена само цена услуге грејања, него и начин обрачуна и наплате те услуге.

Иницијативом је захтевано да Уставни суд, до доношења коначне одлуке о уставности и законитости аката из тач. 1. и 4. изреке, донесе привремену меру.

У одговору Скупштине општине Суботица, поред осталог, истиче се да су оспорена Одлука и Решење измењени, тако да се обрачун по измењеним актима врши по стварној површини стамбеног објекта.

Уставни суд утврдио је следеће:

Одредбама оспореног члана 28. Одлуке одређено је да се испоручена топлотна енергија мери преко мерних инструмената које обезбеђује потрошач, а да врсту, тип и место монтирања одређује предузеће; утврђује се начин плаћања ове услуге када нема мерења преузете топлотне енергије за загревање стамбених просторија у ком случају "потрошач плаћа топлотну енергију паушално месечно, према условној површини грејаних просторија"

Одлуком о измени Одлуке о даљинском снабдевању града топлотном енергијом и општим условима коришћења топлотне енергије коју је Скупштина општине Суботица донела 4. октобра 2001. године ("Службени лист општине Суботица", број 31/2000) измењене су одредбе става 3. члана 28. основног текста Одлуке тако што се утврђује, поред другог, да се у случају када нема мерења, преузета топлотна енергија за загревање стамбених просторија плаћа месечно, према површини затворене стамбене просторије.

Оспореним чланом 29. Одлуке одређено је да се наплата вредности испоручене и преузете топлотне енергије врши код пословних потрошача на основу фактуре, два пута месечно у току грејне сезоне, а код стамбених потрошача наплата се врши у дванаест месечних износа почев од јула текуће до краја јуна наредне године, са обавезом уплате до 10. у месецу за претходни месец (уз обавезу плаћања камате у случају доцње), те да се продужетак грејне сезоне обрачунава сагласно испоруци у току сезоне.

Уставом Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности (члан 113. став 1. тачка 2.).

Законом о комуналним делатностима, утврђени су општи услови и начин обављања комуналних делатности као и овлашћења општине, односно града да уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2.). Законом је прописано да се комунална делатност обавља у складу са законом и прописима донетим на основу закона (члан 3. став 3.), а производња и снабдевање паром и топлом водом одређена је као комунална делатност и ближе одређен њен садржај (члан 4. став 1. тачка 3. и члан 5. тачка 3.).

Одредбама члана 13. Закона, поред другог, одређено је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа и услуга, а у том оквиру, нарочито "техничко, санитарно-хигијенске, здравствене и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан" (став 1. тачка 1.) као и начин наплате цена за комуналне производе односно коришћење комуналних услуга (став 1. тачка 4.).

Чланом 24. Закона прописано је да се цена комуналне услуге образује на основу елемената које чине: врста, обим и квалитет услуге, који се утврђују стандардима и нормативима које прописује општина, вредност средстава ангажованих у пружању услуга и висина материјалних трошкова у обављању комуналних услуга, према стандардима и нормативима утрошка енергије, материјалних и других трошкова или планским калкулацијама као и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединик комуналних услуга.

Полазећи од наведених одредаба Закона, Уставни суд је оценио да је Скупштина општине имала овлашћење да својим прописом утврди услове за коришћење комуналних услуга и начин плаћања комуналне услуге, и да у оквиру тих овлашћења утврди обим пружене услуге путем утврђивања "условне површине" стамбених објеката. По оцени Суда, наведено овлашћење за Скупштину општине проистиче и из одредаба Закона које је овлашћују да у оквиру елемената за образовање цена комуналних услуга прописаних законом, одреди нормативе и стандарде за одређивање, поред другог, и обима пружених комуналних услуга, као и да одреди друге елементе за образовање цена када то захтевају специфичности појединих услуга, што у конкретном случају може бити одсуство мерних уређаја код испоруке топлотне енергије. С тим у вези Суд је оценио да су неосновани наводи иницијатора да се увођењем "условне површине" нарушавају елементи за образовање цена утврђени законом (обим услуге, вредност средстава, обим и квалитет уложеног рада), с обзиром да се цена комуналног производа утврђује као укупност свих прописаних елемената за образовање цена комуналних производа, а да начин њене наплате утврђује скупштина општине својом одлуком. При том, Уставни суд, сагласно члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан да оцењује да ли су наведени елементи такви да одржавају реалну вредност трошкова испоручене топлотне енергије.

Уставни суд је, такође, утврдио да је на основу наведених одредаба чл. 13. и 24. Закона, Скупштина општине била овлашћена да чланом 29. оспорене Одлуке уреди начин наплате цене комуналног производа, односно начин и рокове плаћања за испоручени комунални производ, односно топлотну енергију, те да није несагласно са Законом да се одлуком Скупштине општине пропише да се наплата комуналног производа врши у виду месечних износа у току целе године.

Уставни суд је утврдио да се оспореним ставом 1. Аутентичног тумачења из тачке 3. изреке, ближе објашњава значење оспорених одредаба члана 28. Одлуке. С обзиром да аутентично тумачење прописа, иначе, па и у овом случају није самосталан акт те не може бити предмет посебне тј. самосталне оцене, то је Суд, предлог овлашћеног предлагача у овом делу одбацио.

С обзиром да акти о образовању цена немају значење општих правних аката који у смислу члана 125. Устава Републике Србије подлежу уставно-судској контроли, Суд је иницијативу којом се тражи оцена уставности и законитости Решења из тачке 4. изреке које је донео Извршни одбор Скупштине општине Суботица, 10. јануара 2001. године, одбацио. Уставни суд је, такође, утврдио да не постоје процесне претпоставке да о односном делу иницијативе одлучује као о уставној жалби иницијатора, с обзиром да одлучивање по таквом правном средству није предвиђено чланом 125. Устава.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи одбачен је, у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), с обзиром да је Уставни суд донео коначну одлуку.

На основу наведеног, члана 19. став 1. тачка 1. члана 23. став 3., члана 42. став 3. члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 70/2003)
 IY-50/2001 од 5.06.2003.

Заштитна мера, уз казну за прекршај, може се прописати само законом и уредбом, па је скупштина града прекорачила овлашћења прописујући својом одлуком, поред казне за прекршај и могућност изрицања заштитне мере одузимање предмета који су употребљени за извршење прекршаја, односно одузимање имовинске користи.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 59. став 5. Одлуке о општем уређењу града ("Службени лист града Београда", бр. 32/87, 3/88, 25/88, 11/89, 13/90, 15/91, 23/92, 9/93, 25/93, 29/93, 31/93, 4/94, 5/94, 23/94, 2/95 и 6/99), није у сагласности са законом.

Уставном суду Републике Србије, поднет је предлог за оцену законитости члана 59. став 5. Одлуке о наведене у изреци, коју је донела Скупштина града Београда. Предлагач је мишљења да члан 59. став 5. оспорене Одлуке, којим је прописано да се "за прекршај из става 1. тачка 2. поред новчане казне може изрећи и заштитна мера одузимања предмета за извршење прекршаја, као и мера одузимања имовинске користи" није у сагласности са чланом 42. Закона о прекршајима ("Службени гласник РС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 и 65/2001), којим је утврђено да се заштитна мера, па и мера одузимања предмета прекршаја, може прописивати искључиво законом и уредбом. Предлагач сматра да је доносилац Одлуке оваквим прописивањем, прекорачио овлашћење из Закона о прекршајима. Предложено је да Суд одреди

начин отклањања последица, у случају да утврди да оспорена одредба није у сагласности са законом.

У одговору доносиоца акта, наводи се да оспорена одредба Одлуке није усаглашена са Законом о прекршајима из разлога што је последњих година, као последица економских проблема и ратних дејстава у региону, продаја робе на јавним површинама постала масовна појава, чиме се нарушава комунални ред у Граду и истовремено представља потенцијалну опасност за живот и здравље људи. Према наводима доносиоца акта, сузбијање ове врсте продаје робе је немогуће, без овлашћења комуналног инспектора да предмете изложене продаји на јавној површини привремено одузме.

Уставни суд је утврдио следеће:

Одлуку о општем уређењу Града донела је Скупштина града Београда на седници одржаној 29. децембра 1987. године. Одредбом члана 10. став 1. Одлуке о општем уређењу града, прописано је следеће: "забрањено је на улицама, трговима и на другим јавним површинама и јавним местима, изван продавница или привремених објеката продавати робу или вршити друге делатности, осим у случајевима када је то дозвољено одредбама ове Одлуке, или другим прописима." Као санкција за непоступање по овој одредби, прописана је новчана казна за правна лица која на улицама, трговима и другим јавним површинама и јавним местима продају робу или обављају другу делатност (члан 59. став 1. тачка 2), односно за физичка лица која учине исти прекршај у својству одговорног лица у правном лицу, или појединца који самостално обавља делатност личним радом, средствима у својини грађана.

Оспореним ставом 5. члана 59. Одлуке, прописано је да се "за прекршај из става 1. тачка 2, поред новчане казне може изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени за извршење прекршаја, као и мера одузимања имовинске користи."

Одредбом члана 5. Закона о прекршајима, дато је овлашћење скупштини општине да може, својом одлуком, прописати прекршаје, а ставом 2. члана 5. Закона, прописано је да органи овлашћени за доношење прописа о прекршајима могу прописивати само казне и заштитне мере предвиђене овим законом и у границама које одређује овај закон. Одредбом члана 42. Закона о прекршајима, утврђено је да се заштитна мера може прописати законом и уредбом, уз казну за прекршај, а чланом 43. истог Закона, прописане су врсте заштитних мера.

На основу наведених одредаба Закона о прекршајима, уз чињеницу да оспорена одредба Одлуке о општем уређењу града, није усаглашена са Законом о прекршајима, Суд је утврдио да одредба члана 59. став 5. Одлуке о општем уређењу града, није у сагласности са законом, из разлога што је доносилац акта прекорачио овлашћење из закона, прописујући својом Одлуком, поред казне за прекршај и могућност изрицања заштитне мере одузимања предмета који су употребљени за извршење прекршаја, као и мере одузимања имовинске користи, које мере се могу прописати само законом и уредбом.

Остали наводи из предлога спадају у домен примене прописа, што у смислу члана 125. Устава Републике Србије, није у надлежности Уставног суда.

У односу на захтев предлагача да Суд одреди начин отклањања последица услед примене поменутог акта, Суд је оценио да за одлучивање по том основу нису испуњене процесне претпоставке из чл. 56. до 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног и члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 59. став 5. Одлуке наведене у изреци, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 66/2003)
 У-288/2002 од 12.06.2003.

Искључивање трошкова електричне енергије за рад подстанца потрошача из садржине цене грејања није несагласно са законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о снабдевању топлотном енергијом ("Службени лист општине Краљево", број 22/98) .

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднете су представке којима је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 2. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о снабдевању топлотном енергијом ("Службени лист општине Краљево", број 22/98). Иницијатори сматрају да су поменутом одредбом Одлуке, трошкови електричне енергије за рад подстанца одређени као трошкови које треба да сnose потрошачи што је у супротности са чланом 5. тачка 3. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 44/98), чиме је Скупштина општине прекорачила овлашћења из наведеног Закона. Преставкама је затражено да Уставни суд до доношења коначне одлуке о уставности и законитости оспорене Одлуке донесе привремену меру.

У одговору Скупштине општине Краљево, поред осталог, истиче се да је прописивање решења у оспореном члану 2. Одлуке засновано на овлашћењу Скупштине општине да уреди начин образовања цене, односно наплате цене за комуналне производе и услуге које скупштина општине има према члану 13. став 1. тачка 4. Закона о комуналним делатностима.

По спроведеном поступку Уставни суд утврдио је следеће:

Оспореним чланом 2. Одлуке допуњен је члан 13. став 2. Одлуке о снабдевању топлотном енергијом ("Службени лист општине Краљево", бр. 13/90, 2/92, 5/92, 1/93, 14/93, 14/97) у тексту који је гласио : "Цену грејања терете сви трошкови настали у вези производње и дистрибуције топлотне енергије до крајњих корисника - потрошача.", тако што је тачка на крају замењена запетом и додате речи: "осим трошкова електричне енергије за рад подстаница".

Уставом Републике Србије утврђено је да општина преко својих органа, у складу са законом уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности (члан 113. став 1. тачка 2.).

Законом о комуналним делатностима утврђени су општи услови и начин обављања комуналних делатности као и овлашћења општине односно града да уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2.). Законом је прописано да се комунална делатност обавља у складу са Законом и прописима донетим на основу закона (члан 3. став 3.), а производња и снабдевање паром и топлом водом, одређени су као комунална делатност (члан 4. став 1. тачка 3.) коју чине производња сакупљање и испорука топле воде и паре из даљинског централизованог извора или појединачних извора за грејање стамбених зграда и станова, као и пословних просторија, топоводном мрежом до подстаница потрошача, односно мерног инструмента, обухватајући и подстанцију, односно мерни инструмент (члан 5. тачка 3). Одредбом члана 6. став 2. Закона одређено је да се комуналним објектима, сматрају грађевински објекти са уређајима, инсталацијама и опремом, сама постројења, уређаји и инсталације и други објекти који служе за производњу комуналних производа и пружање комуналних услуга корисницима. Одредбама члана 13. Закона, поред осталог, утврђено је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа и услуга, а у том оквиру и начин наплате цене за комуналне производе, односно коришћење комуналних услуга (став 1. тачка 4), а одредбама члана 24. Закона утврђени су елементи за образовање цена комуналних услуга које, поред другог, чине и они стандарди и нормативи које пропише општина.

Законом о одржавању стамбених зграда ("Службени гласник РС", бр.45/95 и 46/98), одређено је да трошкове одржавања стамбене зграде сноси власници станова односно других посебних делова зграда сразмерно учешћу површине својих станова, односно других посебних делова у згради, према стварно учињеним трошковима (члан 24. став 1.).

Законом о електропривреди ("Службени гласник РС", број 45/91) одређено је да се потрошачима електричне енергије (па у оквиру тога и обвезником за испоручену електричну енергију) сматрају власници, односно они чији су објекти, уређаји, постројења или инсталације прикључени на електроенергетску мрежу, те да се електроенергетским објектима потрошача сматрају електроенергетски објекти потрошача који се налазе иза места прикључења на електроенергетску мрежу (члан 2. став 5.).

Полазећи од наведеног, Уставни суд је оценио да искључивање трошкова електричне енергије за рад подстаница потрошача из садржине цене наведене комуналне услуге није несагласно са наведеним одредбама закона. Као трошак који се односи на редовно текуће коришћење и одржавање заједничких кућних електричних инсталација, та одредба представља трошкове одржавања стамбене зграде које сноси власници станова, односно других

посебних делова зграда, који су истовремено и корисници ове комуналне услуге.

У вези навода иницијатора да оспорена одредба Одлуке није у сагласности са чланом 5. тачка 3. Закона о комуналним делатностима, Уставни суд је оценио да из законског одређивања садржине предметне комуналне делатности, појма комуналног објекта и обавеза јавног комуналног предузећа у вршењу делатности, произилази и да се обавеза одржавања објеката и инсталација наведених у том члану, независно од својинских права, не односи се на електричне инсталације и трошкове електричне енергије за рад подстанца, с обзиром да електричне инсталације, укључујући и мерни уређај за мерење утрошене електричне енергије за рад подстанца не представљају део подстанца као комуналног објекта одређеног чланом 5. тачка 3. и чланом 6. став 2. наведеног Закона.

Захтев за обуставу извршења појединачног аката или радње предузетих на основу оспорене Одлуке одбачен је у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставим судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је у овом предмету Суд донео коначну одлуку.

На основу изнетог, члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставим судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд одлучио је као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-43/2003 од 3.07.2003.

Оспорена одлука је заснована на одредбама Устава Републике Србије и Закона о комуналним делатностима у погледу овлашћења доносиоца акта, надлежности и предмета уређивања, а сама чињеница да њен основни текст потиче из претходног Устава не чини је неуставном и незаконитом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности Одлуке о снабдевању града Београда топлотном енергијом, ("Службени лист града Београда" бр. 2/87, 25/88, 13/90, 23/92, 3/93, 25/93, 31/93, 4/94, 7/94, 20/94, 2/95 и 6/99).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности Одлуке о снабдевању града Београда топлотном енергијом ("Службени лист града Београда" број 2/87). У иницијативи се наводи да је оспорена Одлука донета у време важења ранијег Устава и у време "релативног изобиља", па су њени творци били оскудни у ближем уређивању односа између испоручиоца и корисника топлотне енергије. Напомиње се да корисници, према оспореној Одлуци, не могу изаћи из уговорног односа са испоручиоцем

топлотне енергије, због лошег снабдевања, те да су цене услуга грејања усклађиване са курсом или инфлацијом, што је довело до сиромашења грађана. Такође наводи да Одлука није усаглашена са Уставом Републике Србије, па предлаже да Уставни суд утврди да је Одлука у целини несагласна са Уставом.

У одговору Скупштине града Београда, наводи се да је у пређашњем, као и у садашњем уставно-правном систему било утврђено право и дужност општине да обезбеђује и уређује област комуналних делатности, па зато промене у друштвено-економском и политичком уређењу, настале доношењем Устава из 1990. године, нису од већег утицаја на одређену садржину оспорене Одлуке и овлашћења доносиоца Одлуке. Наводи иницијатора којима се оспорава уставност Одлуке, јер њоме нису прецизно дефинисани услови за искључење из система даљинског грејања, више пута су разматрани поводом захтева за измену Одлуке, али је оцењено да, поред недостатка сигурних техничких решења, која би омогућила искључење корисника из постојећег даљинског система, та мера није, са становишта Града, економски, енергетски и технички оправдана. У односу на цене грејања, наводи се да је Одлуком, уређен начин обрачуна и плаћања испоручене топлотне енергије и то, у односу на објекте са уграђеним мерилима количине топлотне енергије у предајној станици (за kWh) и у објектима који ова мерила немају (по м² загреване површине). Цену утврђује испоручилац, у оквиру износа који посебним решењем утврди Извршни одбор Скупштине града, што, по мишљењу доносиоца Одлуке, није у супротности са решењима садржаним у важећем Закону о комуналним делатностима. У одговору се истиче да су наводи из иницијативе који се односе на терминолошке неусаглашености са важећим прописима нетачни, јер је одговарајућим изменама оспорене Одлуке из 1994. године ("Службени лист града Београда" бр. 7/94 и 20/94) извршено усклађивање свих појмова који се у Одлуци користе.

Оспорена Одлука о снабдевању града топлотном енергијом ("Службени лист града Београда" бр. 2/87), донета је на основу Устава СРС из 1974. године, којим је, према члану 273, било утврђено право и дужност општине да обезбеђује услове за вршење делатности комуналних организација. Тада важећим Законом о остваривању посебног друштвеног интереса у области комуналних делатности ("Службени гласник РС", број 53/82), у члану 5., снабдевање насеља топлотном енергијом било је утврђено као комунална делатност, а скупштина општине је била овлашћена да одлуком утврди опште услове за вршење комуналне делатности.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, утврђено је да општина у складу са законом уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, а чланом 118. Устава, прописано је да послове општине обавља град Београд.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), прописано је да општина, град, односно град Београд, у складу са овим законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њихов развој, као и то да су комуналне делатности, делатности од општег интереса. Одредбама чл. 4. и 5. Закона, прописано је да је производња и снабдевање паром и топлом водом једна од делатности која представља незаменљив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју и дат је ближи опис те комуналне делатности. Чланом 13. Закона, утврђено је овлашћење општине да прописује услове и начин организовања

послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, а нарочито: техничко, санитарно-хигијенске, здравствене и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан; начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности; права и обавезе јавног комуналног, или другог предузећа, или предузетника који обављају комуналну делатност и корисника комуналних производа и услуга; начин наплате цене за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга, као и права корисника у случају неиспоруке или неквалитетне испоруке комуналног производа и невршења, односно неквалитетног вршења комуналне услуге; начин поступања и овлашћења општине у случају прекида у производњи комуналних производа или пружању услуга у случају непредвиђених околности.

На основу наведених уставних и законских одредаба, Суд је утврдио да је оспорена Одлука заснована на одредбама Устава Републике Србије и Закона о комуналним делатностима у погледу овлашћења доносиоца акта, како у односу на надлежност тако и у односу на предмет уређивања, а сама чињеница да њен основни текст потиче из претходног Устава, не чини је неуставном и незаконитом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-105/2002 од 12.06.2003.

д) Локални јавни приходи

Увођењем критеријума за одређивање различите таксе на фирму зависно од облика организовања таксеног обвезника ("пословне јединице") као и околности да ли је седиште обвезника у тој општини или изван ње, скупштина општине је прекорачила границе и садржину овлашћења.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба тарифног броја 7. тачка 2. став 6. Таксене тарифе локалних комуналних такса Одлуке о локалним комуналним таксама општине Ивањица ("Службени гласник Републике Србије", број 22/02), у време важења, није била у сагласности с Уставом и законом.

Предлогом је покренут поступак пред Уставним судом за оцењивање уставности и законитости тарифног броја 7. тачка 2. став 6. Таксене тарифе локалних комуналних такса Одлуке наведене у изреци. Предлагач оспорава наведену одредбу из разлога што сматра да није у сагласности са

чланом 85. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), којим су прописани критеријуми на основу којих општина може утврдити локалне комуналне таксе у различитој висини. По мишљењу предлагача Скупштина општине Ивањица, није могла утврдити различиту висину локалних комуналних такса за пословне јединице само због тога што им се седиште налази ван те општине, чиме се пословне јединице и њихове фирме доводе у неравноправан положај у односу на друге обвезнике.

У одговору на разлоге оспоравања, Скупштина општине Ивањица истакла је да је правни основ за доношење Одлуке садржан у одредбама Закона о локалној самоуправи, које предвиђају могућност одређивања различите висине локалних комуналних такса зависно од врсте делатности обвезника и површине објекта који је предмет таксене обавезе.

У спроведеном поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Оспорена Одлука престала је да важи даном ступања на снагу Одлуке о локалним комуналним таксама, коју је донела Скупштина општине Ивањица 28. марта 2003. године ("Службени гласник РС", број 43/03). Тарифним бројем 7. тачка 2. став 6. Таксене тарифе оспорене Одлуке била је прописана такса на фирму у износу од 200.000,00 динара за пословне јединице у области електропривреде, Телекома, ПТТ саобраћаја, шумарства и бензинске пумпе, чије се седиште налази ван општине Ивањица.

Чланом 52. Устава Републике Србије прописано је да се порези и друге дажбине уређују законом, чланом 72. став 1. тачка 4. да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем а чланом 114. став 2. одређено је да општини припадају приходи утврђени законом.

На основу наведених уставних одредаба, Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01) уређен је систем јавних прихода и јавних расхода. Чланом 2. Закона прописано је да се јавни приходи који су њиме установљени могу уводити само законом, као и да се само законом којим се уводи одговарајући јавни приход могу уводити ослобођења, олакшице и остали елементи система јавних прихода. Према члану 8. овог закона, висина јавних прихода утврђује се законом, односно актом надлежног органа у складу са законом, а чланом 16. став 2. Закона одређено је да се елементи система локалних прихода уређују законом.

Одредбом члана 83. став 1. тачка 8. Закона о локалној самоуправи прописано је да се локалне комуналне таксе могу уводити за истицање фирме на пословном простору. Чланом 84. Закона дефинисана су посебна правила за тај таксени основ тако што је одређено да се фирмом сматра сваки истакнути назив или име које упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност (став 1.); да се такса плаћа само за једну фирму, ако се на пословном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника (став 2.); а да се за сваку фирму истакнуту ван пословног објекта плаћа такса (став 3.). Одредбом члана 85. Закона прописано је да општина може утврдити локалне комуналне таксе у различитој висини зависно од врсте делатности, површине и техничко-употребних карактеристика објеката и по деловима територије, односно зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе. Чланом 86. истог закона утврђено је да се актом скупштине општине којим се

уводи локална комунална такса утврђују висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе.

Члан 85. наведеног закона, према оцени Суда, искључује могућност да се актом о увођењу локалне комуналне таксе уводе другачији критеријуми, за одређивање различите висине ових такса, осим оних који су Законом прописани. Стога, увођењем критеријума за одређивање висине таксе на фирму зависно од облика организовања таксеног обвезника ("пословне јединице"), као и околности да ли је седиште обвезника у овој општини или изван ње, Скупштина општине Ивањица је прекорачила границе и садржину овлашћења. Из овог разлога Суд је утврдио да оспорена одредба Одлуке у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

На основу изложеног, као и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 77/2003)
 У-283/2002 од 10.07.2003.

Скупштина општине је прекорачила законом утврђена овлашћења када је прописала плаћање такси за аутомате, игре на срећу, томболу и кладионице, будући да је законом прописана могућност увођења локалне комуналне таксе само за "забавне игре" као врсту средстава за игру, а не и на игре на срећу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 3. став 1. тачка 2. Одлуке Скупштине општине Сремска Митровица о локалним комуналним таксама ("Службени лист општина Срема", бр. 13/99, 18/2000, 8/2001, 12/2001 и 25/2001) у делу који се односи на томболу и одредба Тарифног броја 2. у делу става 1. алинеја 1, 3. и 5. Тарифе локалних комуналних такса Одлуке о локалним комуналним таксама у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта и радње предузетих на основу оспорених одредби Одлуке.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 3. став 1. тачка 2. Одлуке Скупштине општине Сремска Митровица о локалним комуналним таксама ("Службени лист општина Срема", број 13/99, 18/2000, 8/2001, 12/2001 и 25/2001) и одредаба Тарифног броја 2. Тарифе локалних комуналних такса Одлуке о локалним комуналним таксама. Предлагач наводи да оспорена одредба Одлуке и оспорени тарифни број нису сагласни с Уставом Републике

Србије, као и одредбом члана 83. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) који прописује увођење локалне комуналне таксе за држање средстава за игру ("забавне игре"), а не и за држање средстава за игре на срећу. Такође, предлаже се и доношење привремене мере којом би се обуставили од извршења сви појединачни акти и радње донети на основу оспорених одредаба.

Скупштина општине Сремска Митровица као доносилац оспореног акта у одговору наводи да је основ за увођење оспорене локалне комуналне таксе у одредби члана 55. раније важећег Закона о локалној самоуправи којом је прописано у тачки 2. да се локалне комуналне таксе могу уводити за држање средстава за игру (билијар, томбола и слично).

Уставни суд је утврдио:

Одлука Скупштине општине Сремска Митровица о локалним комуналним таксама ("Службени лист општина Срема", бр. 13/99, 18/2000, 8/2001, 12/2001 и 25/2001) престала је да важи 4. јануара 2003. године ступањем на снагу Одлуке Скупштине општине Сремска Митровица о локалним комуналним таксама ("Службени лист општина Срема", број 24/2002).

Оспорена Одлука је донета на основу раније важећег Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/2001) у коме је одредбом члана 55. став 1. тачка 2. било прописано да се локалне комуналне таксе могу уводити за држање средстава за игру (билијар, томбола и сл.).

Уставом Републике Србије утврђено је да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2) и да за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом (члан 114. став 1).

Одредбом члана 79. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) прописано је да Скупштина јединице локалне самоуправе може уводити локалне комуналне таксе за коришћење права, предмета и услуга, а одредбом члана 83. став 1. тачка 2. Закона, да се локалне комуналне таксе могу уводити за држање средстава за игру ("забавне игре"). Наведеним Законом прописано је да ће општине и градови ускладити своје статуте и друге опште акте са одредбама тог Закона у року од три месеца од ступања на снагу Закона. Будући да је Закон ступио на снагу 6. марта 2002. године, рок за усаглашавање је истекао 6. јуна 2002. године.

Оспореном одредбом члана 3. став 1. тачка 2. Одлуке било је прописано да се локалне комуналне таксе уводе за држање средстава за игру (билијар, томбола и слично).

Тарифним бројем 2. Тарифе локалних комуналних такси, која је саставни део наведене Одлуке, било је прописано да се за држање средстава за игре плаћа такса у одређеном новчаном износу и то за: аутомате за игре на срећу (покер, цек пот и др.); томболу; кладионице (алинеје 1. 3. и 5.); односно билијар и забавне игре (стони фудбал, видео игре и сл.) (алинеје 1. и 4.).

Игре на срећу у смислу Закона о играма на срећу ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 39/93, 53/93, 67/93, 8/94, 45/94, 71/94 и 12/2000), су организоване игре које у складу са законом и правилима игре приређују одређена лица у којима се учесницима у игри пружа могућност стицања добитка у новцу, стварима, правима или услугама код којих исход игре не зависи од знања или умешности учесника у игри, већ од случаја или неког неизвесног догађаја.

Према одредбама члана 4. до члана 21. Закона о играма на срећу, игре на срећу су: класичне игре на срећу (лутрија, експрес лутрија, спортска прогноза, лото, бинго, кено и друге сличне игре чија је основа томбола); посебне игре на срећу (посебне игре на срећу које се приређују у играчницама у којима учесници играју један против другог или против приређивача и које се приређују на столовима за игру-куглицом, коцкама, картама, блек џек или путем аутомата са једноструким или вишеструким улогом), остале игре на срећу (томбола, клађење на коњским тркама, наградни конкурс, погађање резултата утакмице).

Полазећи од наведене садржине члана 83. став 1. тачка 2. Закона о локалној самоуправи која одређује садржину таксеног основа, Суд је утврдио да је Скупштина општине Сремска Митровица прекорачила своја законом утврђена овлашћења прописујући плаћање таксе за аутомате за игре на срећу, томболу и кладионице будући да је законом прописана могућност увођења локалне комуналне таксе само за "забавне игре" као врсту средстава за игру, а не и за средства за игре на срећу.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта и радње предузетих на основу оспорених одредби Одлуке је одбачен у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, јер се доноси коначна одлука.

На основу изложеног и одредбе члана 46. став 1. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 77/2003)
 IY-209/2002 од 10.07.2003.

Скупштина општине може утврдити само општинске таксе и друге локалне приходе који јој по закону припадају. Само одлуком скупштине општине, а не и другим актом ниже правне снаге могу се уређивати општинске таксе и накнаде за рад општих органа управе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да члан 7. Одлуке о накнадама трошкова рада Општинске управе ("Службени гласник општине Чачак", број 9/94), коју је донела Скупштина општине Чачак 20. септембра 1994. године, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да Решење о усклађивању висине накнаде трошкова рада Општинске управе ("Службени лист општине Чачак", број 4/99), које је донео Извршни одбор Скупштине општине Чачак 2. јула 1999. године, није у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости аката наведених у изреци. Иницијатор је истакао да оспорени акти омогућавају да грађани за исти спис или радњу плаћају републичку таксу и накнаду трошкова рада Општинске управе Чачак. Према наводима иницијатора, новчани износ који грађани плаћају за услугу државног органа већи је од трошкова тог органа, а разлика између стварних трошкова органа и плаћеног износа има карактеристике пореза. Иницијатор, стога, сматра да грађани за исти спис или радњу неосновано плаћају две дажбине под различитим називима, с обзиром да је административна такса прописана одговарајућим законом уведена управо ради накнаде трошкова рада државног органа који пружа конкретну услугу.

У одговору који је дала Општинска управа Општине Чачак истакнуто је да су оспорена акта донета на основу члана 16. тада важећег Закона о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94 и 42/98). Давалац одговора је навео да је ставом 2. члана 16. поменутог Закона прописано да се елементи система локалних јавних прихода уређују законом, али да такав закон није донет, па је Скупштина општине Чачак у одсуству ближе законске регулативе донела оспорене акте којима је уредила накнаде за рад Општинске управе у обављању изворних послова општине. У одговору је наведено да у 2001. години предстоји доношење нове Одлуке о општинским административним таксама којом би се оспорена Одлука ставила ван снаге, али до окончања овог уставно-судског поступка Скупштина општине Чачак није доставила тражене податке о променама или престанку важења оспорених аката.

Полазећи од навода иницијатора, Суд је констатовао да су предмет оспоравања члан 7. Одлуке из тачке 1. изреке и Решење из тачке 2. изреке. Чланом 7. Одлуке утврђени су акти и радње за које се плаћа накнада за рад Општинске управе, док је чланом 8. Одлуке овлашћен Извршни одбор Скупштине општине да врши усклађивање висине накнада утврђених Одлуком у случају повећања цена зависних трошкова.

Наведеним Решењем Извршног одбора Скупштине општине Чачак је, позивом на овлашћење из члана 8. Одлуке, а у виду усклађивања износа накнада прописаних чланом 7. Одлуке, извршена измена садржине тог члана Одлуке у целини прописивањем не само других новчаних износа, него и списка аката и радњи за које се накнада плаћа. Чињеница да је на тај начин Решењем био измењен оспорени члан 7. наведене Одлуке, према оцени Суда, нема релевантног утицаја на правну важност ове Одлуке, јер се Решењем као актом ниже правне снаге не може мењати Одлука као акт више правне снаге.

Оспореним чланом 7. Одлуке утврђени су различити основи за плаћање накнада за рад Општинске управе Чачак из делокруга изворне надлежности Скупштине општине (ал. 1. до 28. Одлуке). Наведену Одлуку донела је Скупштина општине Чачак 20. септембра 1994. године у режиму односа успостављених законском регулативом пре ступања на снагу важећих законских одредаба садржаних у Закону о јавним приходима и јавним расходима, Закону о административним таксама и Закону о локалној самоуправи.

Чланом 16. став 1. тач. 3) и 4) и чланом 25. став 1. тачка 2) подтачка (3) важећег Закона о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/2001) предвиђене су, као врсте локалних јавних прихода, општинске административне таксе и приходи које остваре општински органи.

Законом о административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 и 42/98) у члану 1. прописано је да се за списе и радње у управним стварима, као и за друге списе и радње код министарстава и посебних организација, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе у вршењу поверених послова и организација које врше јавна овлашћења плаћају се административне таксе по одредбама овог закона. Ставом 2. истог члана Закона утврђено је да се административна такса не може наплатити ако Таксеном тарифом није прописана, нити се може наплатити у износу већем или мањем од прописаног.

Важећим Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) у члану 30. тачка 12. прописано је да скупштина општине утврђује општинске таксе и друге локалне приходе који јој по овом закону припадају. Чланом 78. тачка 1. овог Закона одређено је да јединица локалне самоуправе припадају општинске административне таксе као изворни јавни приходи остварени на њеној територији, а тачком 13. истог члана и приходи које својом делатношћу остваре општински органи, службе и организације.

Поред овога, Законом о локалној самоуправи у члану 3. прописано је да, у пословима изворног делокруга, јединица локалне самоуправе доноси прописе самостално, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом, другим прописима и статутом. Ставом 2. истог члана Закона прописано је да, у повереним пословима, јединица локалне самоуправе доноси прописе и друге акте и обавља управне радње на основу и у оквиру овлашћења датог законом.

Закон о локалној самоуправи ступио је на снагу 6. марта 2002. године, а на основу одредбе члана 129. овог Закона, скупштинама општина је остављен рок од три месеца за усклађивање прописа са одредбама овог Закона. Према томе, поменути рок за усаглашавање општинских прописа са наведеним Законом истекао је 6. јуна 2002. године.

Уставни суд је утврдио да је оспореним чланом 7. Одлуке учињена и повреда одредбе члана 114. став 1. Устава, према којој се законом утврђују приходи који припадају општини за обављање Уставом и законом утврђених послова.

У односу на оспорено Решење, Суд је утврдио да може бити предмет оцене у уставно-судском поступку јер је њиме преузето овлашћење које по закону припада скупштини општине да прописом на општи начин уређује односе општинских органа и корисника њихових услуга у погледу овог локалног јавног прихода.

Чланом 8. Закона о јавним приходима и јавним расходима нормирано је да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа, у складу са законом. С обзиром да из одредбе члана 30. тачка 12) Закона о локалној самоуправи произлази да се само одлуком скупштине општине, а не и другим актом ниже правне снаге могу уређивати предметне накнаде, Суд је оценио да је доношењем оспореног Решења које замењује пропис скупштине општине успостављена незаконита правна ситуација, због

чега је Суд оценио да има основа за утврђивање науставности и незаконитости одредаба оба оспорена акта.

На основу изнетог и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба и акт наведени у изреци престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 48/2003)
 IY-159/2002 од 20.03.2003.

ђ) Месне заједнице - самодопринос

Одлуком грађана о увођењу самодоприноса не може се обављање одређених послова у вези самодоприноса поверити скупштини општине и председницима месних заједница или њиховим заменицима.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да члан 1. у делу који гласи: "фебруар 1998. године" и члан 11. Одлуке о завођењу самодоприноса на подручју општине Сурдулица ("Службени гласник Пчињског округа", број 5/98), нису у сагласности с Уставом.

2. Утврђује се да члан 5. став 1. алинеја 1. Одлуке из тачке 1. у делу који гласи: "на зараде (плате) запослених лица", и ал. 2. и 4, члан 6. у делу који гласи: "Скупштина општине", члан 7. став 2. у делу који гласи: "председник Месне заједнице или лице које га замењује", члан 8. у делу који гласи: "Скупштини општине" и члан 9, нису у сагласности са законом.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности осталих одредаба Одлуке из тачке 1.

Представком је иницирано покретање поступка за утврђивање неуставности Одлуке наведене у изреци. Иницијатор је навео да су оспореном Одлуком обавезани самодоприносом само грађани који на територији општине Сурдулица имају непокретну имовину, али не и пребивалиште, као и да је он за ту обавезу сазнао после доношења и објављивања Одлуке.

Доносиоци Одлуке нису доставили Уставном суду одговор на наводе иницијатора.

Уставни суд је утврдио да је Одлука донета 8. марта 1998. године и истом уведена самодопринос у новцу за месне заједнице на територији општине Сурдулица, осим за Месну заједницу Јелашница.

Чланом 1. и 11. Одлуке, као почетак временског периода за који се уводи спорни самодопринос означен је фебруар месец 1998. године. Пошто је Одлука објављена 30. марта 1998. године, а према члану 11. ступила на снагу наредног дана, те је на тај начин Одлуци дато повратно дејство, које Устав не дозвољава. Чланом 121. ст. 1. и 2. Устава, одређено је да закон, други пропис или општи акт не могу имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Члан 11. Одлуке садржи и одредбу о њеном ступању на снагу наредног дана по објављивању. Чланом 120. Устава, одређено је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. Скупштина општине Сурдулица није доставила Уставном суду доказе о постојању наведених нарочито оправданих разлога, па је стога наведена одредба члана 11. Одлуке несагласна с Уставом.

Код самодоприноса на зараде запослених и приходе од пољопривреде и шумарства, Одлуком нису изузете зараде и приходи на које се не плаћа порез (чл. 18. и 29. Закона о порезу на доходак грађана - "Службени гласник РС", број 24/2001) и на које се из тих разлога, на основу члана 93. став 3. Закона о локалној самоуправи, не може уводити самодопринос.

Према члану 90. став 2. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), одлуку о увођењу самодоприноса доносе, и могу бити обавезани самодоприносом и грађани који немају изборно право и пребивалиште на простору за који се уводи самодопринос, ако на том простору имају непокретну имовину, али само под условом да се средствима самодоприноса побољшавају услови коришћења те имовине. Одлука не садржи одредбе о испуњености тог услова, што је чини незаконитом.

Одредбама чл. 6, 7, 8. и 9. обављање одређених послова у вези самодоприноса поверено је Скупштини општине Сурдулица и председницима месних заједница, односно њиховим заменицима, иако у Уставу и закону нема правног основа за одређивање надлежности ових субјеката одлуком грађана о увођењу самодоприноса. Поред тога, чланом 9. Одлуке одређено је да ће вишак средстава самодоприноса бити употребљен за решавање комуналних проблема иако је чланом 88. тачка 10. Закона о локалној самоуправи предвиђено враћање тих средстава обвезницима самодоприноса.

Суд је утврдио да су неосновани наводи иницијатора да је Одлуком обавезана самодоприносом само једна група грађана јер су чланом 5. Одлуке, обавезани самодоприносом запослени грађани, грађани који остварују приходе од пољопривреде и шумарства, грађани који остварују приходе од имовине и имовинских права, као и грађани који на простору на коме је уведен самодопринос имају имовину али не и пребивалиште.

Уставни суд, сагласно члану 125. Устава, није надлежан да одлучује о евентуалним неправилностима у поступку изјашњавања о самодоприносу на шта указује иницијатор.

Остале одредбе Одлуке, по оцени Суда, нису у супротности са Уставом и законом.

На основу изложеног, члана 46. тач. 1 и 3. и члана 23. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучено је као у изреци.

На основу члана 130. Устава одредбе Одлуке наведене у тач. 1. и 2. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 40/2003)
 ПУ-197/2001 од 5.06.2003.

Самодопринос се не може уводити на примања по основу пензија и инвалиднина.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 5. алинеја 1. Одлуке о увођењу самодоприноса на подручју Месне заједнице Биоска ("Службени лист општине Ужице, број 7/02), у делу који гласи: "и пензије остварене у земљи и иностранству", није у сагласности са законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости одредбе члана 5. алинеја 1. Одлуке наведене у изреци, у делу којим је прописано да се самодопринос уводи на пензије. Иницијатор сматра да као пензионер - ивалид I категорије не подлеже обавези плаћања самодоприноса и да је увођење самодоприноса на пензије у супротности са законом.

Месна заједница Биоска се у одговору није изјаснила о наводима иницијатора али је обавестила суд да је оспорена Одлука на снази, да није мењана, ни допуњавана и да се примењује.

Оспорена Одлука донета је 16. јуна 2002. године. Одлуком је уведен самодопринос у новцу за период од пет година и то почев од 1. јула 2002. године до 1. јула 2007. године.

Оспореном одредбом члана 5. алинеја 1. Одлуке прописано је да се самодопринос уводи на основице и по стопи од 2% на пензије остварене у земљи и иностранству.

Чланом 114. став 2. Устава Републике Србије одређено је да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом.

Према одредби члана 93. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 9/02), самодопринос се не може уводити на примања и имовину који су законом изузети од опорезивања, а у члану 9. став 1. тачка 17. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник Републике Србије", бр. 24/2001 и 80/2002) прописано је да се не плаћа порез на доходак грађана на примања остварена по основу пензија и инвалиднина.

Полазећи од наведеног, Уставни суд је утврдио да је доносилац оспорене Одлуке, супротно Закону, утврдио обавезу плаћања самодоприноса на примања по основу пензије.

На основу изложеног и члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава оспорена одбредба члана 5. алинеја 1. Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 75/2003)
 У-29/2003 од 19.06.2003.

Прописивањем да грађани бирају чланове савета месне заједнице непосредно, грађанима није ускраћено, ни ограничено право да бирају и да буду бирани у органе месне заједнице.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 14. ст. 2. и 3., члана 33. став 2. и члана 36. став 4. Одлуке о образовању месних заједница на територији општине Сента ("Службени лист општине Сента", број 6/2001).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 32.х. тачка 1. Одлуке о измени и допуни Статута општине Сента ("Службени лист општине Сента", број 5/2001).

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука из тачке 1. и 2.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 32.х. тачка 1. Одлуке из тачке 2. изреке и члана 14. ст. 2. и 3., члана 33. став 2. и члана 36. став 4. Одлуке из тачке 1. изреке. Иницијатор сматра да је оспорена одредба Одлуке о измени и допуни Статута општине Сента несагласна са чланом 114. став 2. Устава Републике Србије и са одредбама Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), из разлога што средства самодоприноса не могу бити средства месне заједнице, како је то оспореном одредбом Одлуке прописано, већ су то средства грађана удружена за одређену намену и у одређеном обиму. Наводи да из оспорених одредаба члана 14. ст. 2. и 3. Одлуке о образовању месних заједница на територији општине Сента произлази да је за одлучивање о образовању или спајању месних заједница довољно претходно прибавити мишљење грађана, док је за одлучивање о укидању месне заједнице потребно прибавити мишљење већине грађана, иако се ради о питањима истог значаја и карактера. Одредбу члана 33. став 2. Одлуке сматра несагласном с Уставом, с обзиром да прописује јавност гласања бирача на збору приликом избора чланова Савета месне заједнице. Сматра да одредба

члана 36. став 4. Одлуке, која прописује да су за члана Савета месне заједнице изабрани они кандидати који су добили највећи број гласова, омогућава да уз пасивно држање већине бирача или због великог броја кандидата буде изабран и онај кандидат који је добио сразмерно мали број гласова. Предложио је да Суд, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Одлука.

У одговору Скупштине општине Сента је, поред осталог, изнето мишљење да у поступку избора чланова Савета месних заједница није било могуће применити уставне одредбе о тајности гласања, обзиром на специфичну природу месних заједница као интересних заједница грађана. Скупштина општине Сента је у накнадном одговору обавестила Суд да је 5. јуна 2002. године донела нови Статут чиме је, у смислу одредбе члана 129. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), извршено усклађивање Статута са важећим законом.

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспорену Одлуку о измени и допуни Статута општине Сента донела је Скупштина општине Сента 30. марта 2001. године, на основу члана 115. Устава Републике Србије, чл. 13. и 222. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99), чл. 2. и 10. Закона о територијалној организацији Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 47/91, 79/92, 82/92, 47/94 и 49/99) и чл. 38. и 62. Статута општине Сента ("Службени лист општине Сента", број 2/98 - пречишћен текст, 3/98, 3/99, 17/99 и 6/2000). Наведена Одлука престала је да важи у току поступка и то на основу члана 87. Статута који је Скупштина општине Сента донела 5. јуна 2002. године ("Службени лист општине Сента", бр. 7/2002 и 9/02).

Одредба оспореног члана 32.х. тачка 1. Одлуке прописивала је да су средства месне заједнице, између осталог, и средства грађана која они удружују непосредно путем самодоприноса или на други начин.

Чланом 200. став 1. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99), који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке, било је прописано да су средства месне заједнице средства која општина пренесе месној заједници, средства која грађани обезбеђују самодоприносом или на други начин, и поклони и друга средства.

Такође, у току поступка пред Уставним судом, престао је да важи Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), и то 6. марта 2002. године, ступањем на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02).

Имајући у виду да је престао да важи Закон о локалној самоуправи који је био правни основ за доношење оспореног акта, као и то да је престао да важи оспорени акт, Уставни суд је утврдио да не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање, у смислу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), па је иницијативу у овом делу одбацио.

Оспорену Одлуку о образовању месних заједница на територији општине Сента донела је Скупштина општине Сента 23. маја 2001. године ("Службени лист општине Сента", број 6/2001).

Наведеном Одлуком уређује се начин образовања, послови, организација и одлучивање, финансирање и остала питања везана за рад и функционисање месних заједница на територији општине Сента.

Оспореним одредбама члана 14. Одлуке прописано је да Скупштина општине Сента доноси Одлуку о образовању или спајању месних заједница по претходно прибављеном мишљењу грађана који имају пребивалиште на подручју за које се предлаже образовање месне заједнице или спајање месне заједнице, док се Одлука о укидању месне заједнице доноси по претходно прибављеном мишљењу већине грађана који имају пребивалиште на подручју месне заједнице чије укидање се предлаже (ст. 2. и 3.). У оспореној одредби члана 33. Одлуке предвиђено је да бирачи бирају чланове Савета месне заједнице непосредно, јавним гласањем на збору бирача (став 2.), док је оспореном одредбом члана 36. Одлуке утврђено да су за члана Савета изабрани они кандидати који су добили највећи број гласова (став 4.).

Уставом и Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) није прописан поступак избора органа месне заједнице. Чланом 7. Закона предвиђени су разлози због којих се оснивају месне заједнице (задовољавање општих, заједничких и свакодневних потреба становништва на одређеном подручју), а чланом 71. Закона утврђено је да скупштина јединице локалне самоуправе одлучује о образовању, подручју за које се образује и укидању месних заједница и других облика месне самоуправе, те да се одлука доноси већином гласова од укупног броја одборника. Одредбом члана 72. Закона прописано је да се статутом месне заједнице односно другог облика месне самоуправе, у складу са статутом јединице локалне самоуправе и актом о оснивању, утврђују послови, органи и поступак избора, организација и рад органа, начин одлучивања и друга питања од значаја за рад месне заједнице, односно другог облика месне самоуправе. То значи да је утврђивање органа месне заједнице и поступак избора њихових чланова предмет уређивања статута и приликом уређивања тих питања мора се водити рачуна о принципима из члана 42. Устава. У овом случају грађанима није ускраћено, ни ограничено право да бирају и да буду бирани у органе месне заједнице јер је у оспореној Одлуци предвиђено да грађани бирају чланове Савета месне заједнице непосредно. Који ће се начин и поступак избора органа месне заједнице предвидети, ценећи потребе и интересе грађана који се задовољавају у месној заједници, питање је опредељења доносиоца оспорене Одлуке, односно Скупштине општине.

Имајући у виду да Законом о локалној самоуправи није прописан поступак избора органа месне заједнице и да оспореним одредбама Одлуке није повређено право грађана из члана 42. Устава, Уставни суд је одлучио да иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 14. ст. 2. и 3., члана 33. став 2. и члана 36. став 4. Одлуке не прихвати.

Пошто је у овом предмету донета коначна одлука, то је захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука одбачен, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4), члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ПУ-172/2001 од 15.05.2003.

5) ОПШТИ АКТИ ПРЕДУЗЕЋА, УСТАНОВА И ОРГАНИЗАЦИЈА

а) Радни односи

Без спровођења поступка ради закључења колективног уговора, права, обавезе и одговорности запослених се не могу уређивати правилником.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности радника "Трајал Корпорације" из Крушевца, који је донео Раднички савет Корпорације на седници одржаној 16.децембра 1996. године, није у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцењивање законитости Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности радника "Трајал Корпорације" из Крушевца.

У иницијативи се наводи да је Раднички савет Корпорације донео оспорени Правилник, којим је уредио дисциплинску и материјалну одговорност радника, и поред чињенице да је у Корпорацији организован синдикат. Како се према члану 121. Закона о радним односима, међусобна права, обавезе и одговорности радника у предузећима у којима је организован синдикат, уређују колективним уговором, у складу са законом, то је њихово уређивање оспореним Правилником несагласно са законом.

У одговору Правне службе Корпорације наводи се: да је оспорени Правилник донет у време ступања на снагу савезног Закона о основама радних односа и да је потпуно усклађен са тим законом, да је Правилником регулисана само једна област радних односа (дисциплинска и материјална одговорност), да се одредбе чл. 121. и 122. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/2001) односе на део колективних уговора којима се утврђују критеријуми за утврђивање зарада радника и да је Раднички савет Корпорације, за доношење Правилника, имао сагласност Извршног одбора Синдикалне организације и генералног директора Корпорације.

Уставни суд је утврдио да је Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности донео Раднички савет Корпорације на основу чл. 52. до 62. Закона о основама радних односа ("Службени лист СРЈ", број 29/96), члана 121. став 2. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 45/91... и 39/96), Општег и гранског колективног уговора и сагласности генералног директора Корпорације и Извршног одбора Синдиката Корпорације од 13. децембра 1996. године. Правилником се утврђују обавезе на раду и у вези са радом, повреде радних обавеза и мере које се могу изрећи у одговарајућем поступку и поступак утврђивања материјалне штете и одговорности за насталу штету.

Одредбом члана 121. став 2. Закона о радним односима била је прописана обавеза усклађивања колективних уговора са овим законом у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Ако су општим актом уређена питања и односи за које је овим законом предвиђено да се уређују колективним уговором, сматра се да је предузеће ова питања и односе уредило на одговарајући начин. Међутим, наведени закон престао је да важи даном ступања на снагу Закона о радним односима ("Службени гласник РС", бр.55/96 и 28/2001), којим је у члану 119. став 1. било прописано да се колективним уговором, у складу са законом, уређују права и обавезе запосленог и послодавца из области рада и радних односа и међусобни односи учесника колективног уговарања. Према члану 122. Закона, код послодавца код којег није организован синдикат, питања и односи из области радних односа која се уређују колективним уговором, уређују се општим актом послодавца, односно уговором о раду, у складу са законом, општим и посебним колективним уговором.

Одредбом члана 180. тачка 1) Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/2001 и 73/2001) прописано је да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/2001). Према члану 1. став 1. Закона о раду, права обавезе и одговорности по основу рада уређују се законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама, а у ставу 2. истог члана, предвиђено је да се права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана, уређују колективним уговором или правилником о раду (у даљем тексту : општи акт), или уговором о раду. Одредбом члана 3. став 1. Закона прописано је да уколико код послодавца ниједан синдикат не испуњава услове репрезентативности у складу са чл. 137. и 138. став 1. Закона или синдикати нису закључили споразум о удруживању у складу са чланом 140. Закона, односно ако учесници у колективном преговарању не постигну сагласност за закључивање колективног уговора, права, обавезе и одговорности уређују се правилником о раду или уговором о раду. Према одредбама члана 3. ст. 2. и 3. Закона, правилник о раду и уговор о раду морају бити у сагласности са законом, а правилник о раду доноси послодавац.

Из наведених одредаба важећег Закона о раду, произлази да се права, обавезе и одговорности запослених код послодавца код кога је организован синдикат могу уређивати правилником као врстом општег правног акта, под условом да ниједан синдикат не испуњава прописане услове репрезентативности, или синдикати нису закључили споразум о удруживању, односно ако учесници у поступку преговарања не постигну сагласност за закључивање колективног уговора. Полазећи од чињенице да је у Корпорацији био организован синдикат који испуњава услове репрезентативности и да учесници нису водили поступак ради закључења колективног уговора, Уставни суд је оценио да се без спровођења тог поступка, права, обавезе и одговорности запослених не могу уређивати правилником.

Полазећи од одредбе члана 119. став 3. Устава Републике Србије, по коме сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима, Уставни суд је утврдио да Правилник није у сагласности с Уставом.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, Правилник престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 40/2003)
 ГУ-145/2001 од 20.02.2003.

Функционер који руководи државним органом није овлашћен да доноси правилник којим се уређује остваривање права, обавеза и одговорности из радног односа запослених лица у државном органу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Правилник о остваривању права из радног односа запослених у Републичкој управи јавних прихода, број 110-00-1/95-05 од 6. фебруара 1995. године, који је донео директор Републичке управе јавних прихода, у време важења није био у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Правилника о изменама и допунама Правилника о остваривању права из радног односа запослених у Републичкој управи јавних прихода, број 110-00-1/92-05 од 11. септембра 1996. године, који је донео директор Републичке управе јавних прихода.

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости правилника из тач. 1. и 2. изреке.

У иницијативи за оцену уставности и законитости Правилника наведеног у тачки 1. изреке наводи се да Законом о радним односима у државним органима није било прописано овлашћење директора Републичке управе јавних прихода да донесе општи акт којим се уређује остваривање права из радног односа запослених у Републичкој управи јавних прихода, да се радни односи у државном органу регулишу законом и колективним уговором и да је одредбама закона о радним односима, који су важили у време доношења оспореног Правилника, било прописано да се општи акт о уређивању права, обавеза и одговорности из области радних односа може донети само код послодавца код кога није организован синдикат. У иницијативи се наводи да су одредбе члана 14. став 1. и члана 52. став 4. Правилника у супротности са чланом 21. став 2., односно чланом 98. став 3. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", број 55/96), као и то да је оспорени Правилник у несагласности са законом, па самим тим и са чланом 119. став 3. Устава Републике Србије.

У иницијативи за оцену уставности и законитости Правилника из тачке 2. изреке оспорава се табела "Плате запослених" која је саставни део Правилника.

У одговору Републичке управе јавних прихода наводи се да је Правилник из тачке 1. изреке донет у складу са одредбама чл. 68. и 71. Закона о државној управи, и да је због сложености организације и бројних организационих јединица, било неопходно да се актом обезбеди јединствена примена остваривања права, обавеза и одговорности запослених у Републичкој управи јавних прихода. У одговору се такође истиче да је одредбом члана 83. став 3. Закона о државној управи прописано да се средства за исплату зарада обезбеђују у Буџету Републике Србије, а Законом о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода, предвиђена су додатна средства за Републичку управу јавних прихода, и да је утврђивање елемената за обрачун и исплату ових средстава намењених за зараде запослених, уређено Правилником, у складу са чланом 76. Закона о радним односима у државним органима, Законом о платама у државним органима и чланом 63. став 1. Закона о радним односима.

У вези навода у иницијативи за оцену уставности и законитости Правилника из тачке 2. изреке у одговору се наводи да је оцењивање уставности и законитости овог Правилника беспредметно, с обзиром на то да Правилник није на снази од 1. августа 1997. године, од када се примењује Правилник о изменама и допунама Правилника о остваривању права из радног односа, број 110-00-1/95-05 од 21. јула 1997. године.

Министарство финансија и економије - Пореска управа обавестило је Уставни суд да је на основу овлашћења из члана 67. Закона о државној управи и члана 167. став 4. тачка 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/2002, 84/2002 и 23/2003) донет Правилник о остваривању права и обавеза из радног односа запослених у Министарству финансија и економије - Пореска управа, 08 Број 110-73/2003 од 31. априла 2003. године, којим је у члану 53. предвиђено да Правилник из тачке 1. изреке престаје да важи даном доношења овог правилника.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Правилник из тачке 1. изреке донео је директор Републичке управе јавних прихода (у даљем тексту: Управа), на основу члана 76. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", број 48/91), члана 1. и члана 121. став 2. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", број 45/91), чл. 68. и 71. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", број 20/92) и члана 1. став 2. Општег колективног уговора (Службени гласник РС", бр. 18/90, 10/92 и 34/94). Правилником се уређује: остваривање права, обавеза и одговорности из радног односа; начин заснивања радног односа и поступак распоређивања; мерила и критеријуми за остваривање права на одмор и одсуства; заштита запослених; начин престанка радног односа и прераспоредивање запослених, одређују лакше и теже повреде радних обавеза, као и поступак утврђивања дисциплинске и материјалне одговорности запослених. У поглављу о платама врши се разврставање платних група према радним местима и одређују коефицијенти за обрачун плата запослених, одређују права на накнаде (отпремнина, солидарна помоћ, дневнице, накнада за превоз на рад и са рада, теренски додатак и накнада за одвојени живот) и одређује садржина и поступак доношења финансијског плана и завршног рачуна Управе.

Одредбом члана 67. ст. 1. и 2. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92 и 48/93) прописано је да органи државне

управе доносе правилнике, наредбе, упутства и решења, кад су на то законом овлашћени, а могу издавати и инструкције и давати објашњења. Чланом 68. став 1. Закона, утврђено је да се правилником разрађују одредбе закона и прописа Владе ради њиховог извршавања, а чланом 71. став 1. овлашћен је функционер који руководи државним органом да доноси правилнике, наредбе и упутства.

Одредбама члана 1. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002) прописано је да се права, обавезе и одговорности из радног односа лица запослених у државним органима уређују овим законом, да се на запослене у државним органима примењују прописи о радним односима у погледу оних права, обавеза и одговорности која законом нису посебно уређена и да о правима, обавезама и одговорностима утврђеним овим законом запослених и постављених, односно изабраних лица у државном органу одлучује функционер који руководи државним органом, ако овим законом није друкчије утврђено.

Законом о радним односима у државним органима ближе су уређени услови за пријем у радни однос и распоређивање, услови и начин стицања звања и занимања, радно време, одмори и одсуства, начин утврђивања плата и разврставање у платне групе и права на накнаде и остала примања за време одсуствовања са рада запосленог лица. Одредбама овог закона уређени су и дисциплинска одговорност, лакше и теже повреде радних обавеза и дужности и мере које изриче функционер, као и случајеви престанка радног односа и остваривање и заштита права запослених лица. Одредбом члана 77. Закона о радним односима у државним органима прописано је овлашћење функционера који руководи државним органом да у року од 30 дана од истека рока из члана 76. овог закона, утврди за запослене у тим органима звања и занимања у смислу овог закона.

Одредбама чл. 35. и 36. Закона о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 33/99, 52/2000 и 34/2001), било је прописано да се средства из буџета Републике обезбеђују за плате запослених, материјалне трошкове и посебне намене према мерилима која важе за министарства и друге посебне организације, с тим што се инспекторима, због посебних услова рада, тежине и природе послова, средства за плате повећавају за 50 %, а средства од наплаћених камата за неблаговремено плаћене јавне приходе и од опорезованих непријављених прихода у законом одређеним процентима, распоређују организационим јединицама, односно појединим запосленим, за унапређивање рада и модернизацију финансијске полиције и организационих јединица Управе, под условима и на начин који утврди директор Републичке управе јавних прихода.

Законом о платама у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 53/95 и 54/96), била су уређена питања обрачуна и исплате плата изабраних, постављених и запослених лица у државним органима, утврђени коефицијенти и основица за обрачун плата запослених према платним групама, а одредбом члана 13. овог закона било је прописано да ће се одредбе Закона о радним односима у државним органима примењивати на сва питања која нису уређена овим законом.

Закон о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/2002, 84/2002 и 23/2003), који је ступио на снагу 3. децембра 2002. године а примењује од 1. јануара 2003. године, образована је

Пореска управа, као орган управе у саставу Министарства финансија и економије и уређена њена надлежност и организација, а чланом 192. тачка 1. прописано је да даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода.

Из наведених одредаба закона произлази да су сва права, обавезе и одговорности запослених и постављених лица у органима државне управе из области радних односа уређена законом, да се она остварују непосредном применом од стране функционера који руководи органом државне управе, и да о тим правима, обавезама и одговорностима запослених и постављених лица у државном органу одлучује функционер који руководи државним органом доношењем појединачних акта у складу са законом и прописима Владе. Наведеним законима, функционер који руководи државним органом, није овлашћен да доноси правилник којим се уређује остваривање права, обавеза и одговорности из радног односа запослених лица у државном органу, и по оцени Суда, директор Управе није имао овлашћење у закону, односно пропису Владе да донесе општи акт којим се извршава закон и други пропис, односно да донесе Правилник о остваривању права, обавеза и одговорности запослених у Управи.

Одредбом члана 119. ст. 2. и 3. Устава Републике Србије предвиђено је да пропис и други општи акт републичког органа мора бити сагласан са законом и да сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописом. С обзиром на то да је Правилник из тачке 1. изреке несагласан са законом, Суд је утврдио да је несагласан и с Уставом.

Одредбом члана 125. став 2. Устава Републике Србије, предвиђено је да Уставни суд оцењује уставност закона и уставност и законитост прописа и других општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења до покретања поступка није протекло више од једне године. Правилник из тачке 2. престао је да важи даном ступања на снагу Правилника о изменама и допунама Правилника о остваривању права из радног односа запослених у Републичкој управи јавних прихода, број 110-00-1/95-05 од 21. јула 1997. године, односно дана 21. јула 1997. године, а иницијатива за оцену уставности и законитости Правилника поднета је 1. септембра 2000. године. Полазећи од тога да је иницијатива за оцену уставности и законитости Правилника поднета по истеку рока утврђеног Уставом, Суд је одбацио иницијативу због непостојања процесних претпоставки за поступање Суда.

На основу члана 19. став 1. тачка 4), члана 45. и члана 46. тач. 1) и 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-34/2000 од 5.06.2003.

("Службени гласник РС", број 70/2003)

Имајући у виду да доношењу оспореног Правилника нису предходили преговори између директора и синдикалне организације, директор није био овлашћен за доношење Правилника о раду.

Уставни суд је донео:

ОДЛУКУ

Утврђује се да Правилник о раду Друштвеног предузећа за спољну и унутрашњу трговину и заступање "Интер-Коним", Нови Београд, од 22.априла 2002.године, у време важења није био у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Правилника наведеног у изреци одлуке. Иницијатор сматра да је директор ДП "Интер-Коним" донео оспорени Правилник противно одредби члана 3. став 1. Закона о раду (Службени гласник Републике Србије, бр.70/01 и 73/01), из разлога што у предузећу постоји репрезентативни синдикат, а преговора о закључењу колективног уговора није било. Подносилац представке сматра да се писмени позив директора упућен синдикату 7.фебруара 2002.године, не може сматрати иницијативом за преговарање у циљу закључења колективног уговора, и наводи да ни синдикат није дао иницијативу те врсте. Одредбу члана 78. Правилника, која прописује да оспорени акт ступа на снагу даном објављивања на огласној табли Предузећа, иницијатор сматра несагласном са чланом 120. Устава Републике Србије.

У одговору доносиоца оспореног акта се, поред осталог, истиче да је директор ДП "Интер-Коним" донео оспорени Правилник 22.априла 2002.године, с обзиром да синдикат Предузећа није покренуо иницијативу за приступање преговорима ради закључења колективног уговора. Доносилац оспореног акта сматра да није дужан да наведе нарочито оправдане разлоге за ступање на снагу наведеног Правилника даном објављивања, обзиром да се ради о Предузећу у коме је запослено само 10 радника и да постоји огласна табла путем које се запослени благовремено о свему информишу. У току поступка, доносилац оспореног акта је обавестио Суд да је оспорени Правилник престао да важи ступањем на снагу Појединачног колективног уговора број 41/03 који су 1.априла 2003.године закључили председник Самосталне синдикалне организације ДП "Интер-Коним" и директор ДП "Интер-Коним".

Оспорени Правилник о раду број 23/02 донео је 22.априла 2002.године директор ДП "Интер-Коним". Правилник је објављен на огласној табли Предузећа 22.априла 2002.године и био је у примени. Правилником су се уређивала права, обавезе и одговорности по основу рада запослених код послодавца ДП "Интер-Коним" и друга питања од значаја за запослене и послодавца.

Оспореном одредбом члана 78.Правилника било је одређено да он ступа на снагу даном објављивања на огласној табли предузећа, а да ће се примењивати почев од 23.априла 2002.године.

У току поступка пред Уставним судом, председник Самосталне синдикалне организације ДП "Интер-Коним" и директор ДП "Интер-Коним",

Нови Београд, закључили су 1.априла 2003.године Појединачни колективни уговор број 41/03, који је ступио на снагу 9. априла 2003. године. Чланом 82.Појединачног колективног уговора утврђено је да даном његовог ступања на снагу престаје да важи Правилник о раду који је донео директор ДП "Интер-Коним" 22.априла 2002.године.

Чланом 1. Закона о раду прописано је да се права, обавезе и одговорности по основу рада уређују законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама (став 1.) и да се права, обавезе и одговорности из става 1. уређују колективним уговором или правилником о раду или уговором о раду (став 2.).

Одредбом члана 3.став 1.Закона утврђено је да ако код послодавца ниједан синдикат не испуњава услове репрезентативности у складу са чл.137. и 138. став 1. овог закона или синдикати нису закључили споразум о удруживању ради учествовања у закључивању колективног уговора, у складу са чланом 140. овог закона, односно ако учесници у колективном преговарању не постигну сагласност за закључивање колективног уговора, права, обавезе и одговорности уређују се правилником о раду или уговором о раду. Правилник о раду и уговор о раду морају да буду у сагласности са Законом, а код послодавца из члана 149.овог Закона и са општим и посебним колективним уговором (став 2.). Према ставу 3. овог члана, правилник о раду доноси послодавац.

Чланом 136. Закона предвиђено је да колективни уговор закључују послодавац или репрезентативно удружење послодавца и репрезентативни синдикат (став 1.); да су учесници у закључивању колективног уговора дужни да преговарају (став 2.); да ако се у току преговора не постигне споразум за закључивање колективног уговора, учесници су дужни да образују арбитражу за решавање спорних питања (став 3.); да се арбитража образује најкасније у року од 30 дана од дана започињања преговора за закључивање колективног уговора (став 4.) и да састав, начин рада и дејство одлуке арбитраже споразумно утврђују учесници у закључивању колективног уговора (став 5.). Одредбама члана 137. Закона прописано је да се репрезентативност синдиката, одређује уписом у регистар, у складу са законом и другим прописом и према броју чланова на основу приступница (тач. 1. и 2.).

Полазећи од наведених законских одредаба и чињенице да је у ДП "Интер-Коним" у време доношења оспореног Правилника био организован репрезентативни синдикат, директор и синдикат предузећа су били дужни да преговарају у закључивању колективног уговора. Увидом у садржину дописа директора и Самосталне синдикалне организације наведеног Предузећа од 7. и 14. фебруара 2002.године, Уставни суд је утврдио да није дошло до преговора између синдиката и послодавца, а наведени дописи представљају иницијативу за преговарање у циљу закључења колективног уговора. У случају неуспеха једномесечних преговора Закон обавезује послодавца и репрезентативни синдикат да формирају арбитражу за решавање спорних питања при чему послодавац може да донесе правилник о раду само уколико се ни путем арбитраже не би могло наћи решење прихватљиво за оба учесника у закључивању колективног уговора. Имајући у виду да доношењу оспореног Правилника нису претходили преговори између директора и Самосталне синдикалне организације ДП "Интер-Коним", а од чијег исхода зависи да ли ће постојати законски услов за доношење правилника о раду, Суд је утврдио да директор није био овлашћен за доношење оспореног Правилника.

У току поступка у овом предмету оспорени Правилник је престао да важи, али је у време важења био примењиван и произвео је правне последице.

На основу изложеног и члана 46. тач.1) и 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр.32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 75/2003)
 IY-139/2002 од 26.06.2003.

Колективним уговором могуће је утврдити и друга права запослених, осим оних која су прописана законом, под условом да се на тај начин запослени не доводе у неповољнији положај него што је то законом прописано.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 8б Колективног уговора о допунама Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", број 21/98).

2. Одбацује се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 8а Колективног уговора из тачке 1. изреке.

Предлогом Радничког синдиката Рударско-топионичарског басена Бор покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 8а и 8б Колективног уговора наведеног у изреци ове Одлуке.

Уставност и законитост одредаба чл. 8а и 8б Колективног уговора оспорава се из разлога што су запослени за чијим је радом привремено престала потреба, одређивањем накнаде зараде у висини од 45 процента од зараде коју би остварили да раде на свом радном месту "проглашени кривим за туђе пословне промашаје".

Уставни суд је утврдио да је оспореним чланом 8б Колективног уговора предвиђено да запослени за чијим је радом привремено престала потреба, за време плаћеног одсуства има право на накнаду зараде у висини 45 процената од зараде коју би остварио на радном месту као да ради, с тим што тако утврђена накнада зараде не може бити нижа од минималне зараде утврђене у складу са законом.

Према члану 36. став 1. Устава Републике Србије, запослени има право на одговарајућу зараду. У смислу става 2. овог члана Устава, јемчи се под условима утврђеним законом, право на материјално обезбеђење за време привремене незапослености.

Сагласно члану 1. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01), права, обавезе и одговорности запослених уређују се законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама. Одредбом става 2. овог члана Закона, права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана, уређују се, такође, колективним уговором или правилником о раду (у даљем тексту: општи акт) или уговором о раду. У смислу одредбе члана 7. став 1. Закона, општи акт не може да садржи одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом. Општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено. У члану 87. Закона утврђено је право запосленог на накнаду зараде у висини 45% зараде коју би остварио да ради, за време прекида рада до којег је дошло без кривице запосленог, најдуже 45 радних дана у календарској години. Сагласно члану 131. став 1. Закона, колективним уговором, у складу са законом и другим прописом, уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа, поступак закључивања колективног уговора, међусобни односи учесника колективног уговора и друга питања од значаја за запосленог и послодавца. Према члану 176. наведеног Закона, одредбе колективног уговора које су на снази на дан ступања на снагу овог Закона, а које нису у супротности са овим Законом, остају на снази до закључивања колективног уговора у складу са овим законом.

Полазећи од наведених законских одредаба, Уставни суд је оценио да је оспорени члан Општег колективног уговора сагласан са Уставом и Законом о раду, имајући у виду да је колективним уговором могуће утврдити и друга права запослених, осим оних која су прописана законом, под условом да се на тај начин запослени не доводе у неповољнији положај него што је то законом прописано.

Уставни суд је, такође оценио да је оспореним чланом Колективног уговора утврђен повољнији положај запослених за чијим је радом привремено престала потреба, јер оспорена одредба колективног уговора представља својеврсни вид заштите наведене категорије запослених од утврђивања трајног престанка потребе за њиховим радом и престанка радног односа по том основу, као и право на одређену накнаду зараде у случају кад због привременог престанка потребе за њиховим радом не раде, што без ове одредбе Колективног уговора иначе не би имали право.

Уставни суд је одбацио предлог у делу у коме је тражена оцена уставности и законитости члана 8а Колективног уговора из разлога што је Уставни суд већ одлучивао о уставности и законитости оспорене одредбе Колективног уговора и својом Одлуком IV-184/98 од 14. маја 1999. године ("Службени гласник РС", број 34/99), није прихватио иницијативу за утврђивање неуставности и незаконитости наведеног члана Колективног уговора. У образложењу наведене Одлуке Уставног суда изражен је став да је оспорено решење у Колективном уговору произашло из неопходности да се заштите запослени који услед штетног дејства санкција међународних организација по привреду наше земље, нису били у могућности да, по основу рада на својим радним местима обезбеде одговарајућу зараду и по том основу своју егзистенцију.

На основу изложеног и одредби члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 78/2003)
 IY-148/2001 од 3.07.2003.

б) Стамбени односи

Условљавање решавања стамбеног питања радника писменом обавезом да ће радник, по усељењу, уплатити предузећу део цене стана, несагласно је са Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 42. Правилника о решавању стамбених потреба радника Јавног предузећа "Водовод", Рума, од 4. фебруара 1993. године, у време важења, нису биле у сагласности с Уставом и законом.

Представком је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 42. Правилника о решавању стамбених потреба радника Јавног предузећа "Водовод", Рума, од 4. фебруара 1993. године.

У представци се наводи да су неуставне и незаконите одредбе оспореног члана које прописују да одлука о додели стана солидарности неће постати извршна, уколико радник пре усељења у стан не уплати у једном obroку новчана средства у износу 1/5 цене по којој је Предузеће стан добавило.

У току поступка иницијатор је одустао од иницијативе.

Јавно предузеће "Водовод", Рума, није у остављеном року доставило оспорени Правилник и тражене податке.

На основу одредаба члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је наставио поступак, узимајући као веродостојан текст Правилника који је доставио иницијатор.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је наведени Правилник престао да важи дана 20. јуна 2002. године на основу члана 62. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини, коју је донела Влада Републике Србије 11. јула 2002. године ("Службени гласник Републике Србије", број 41/2002) према којем даном ступања на снагу ове Уредбе престају да важе сви прописи и општи акти по којима су решаване стамбене потребе код свих корисника средстава у државној својини, у смислу члана 49. Закона о средствима у својини Републике. Уредбом о решавању су утврђени услови и начин решавања стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица у државним органима и организацијама, органима и организацијама

територијалне аутономије и локалне самоуправе, јавним службама (јавна предузећа и установе) и другим организацијама чији је оснивач Република Србија, односно територијална јединица (корисник државних средстава), основи и мерила за утврђивање реда првенства, поступак и органи одлучивања и друга питања од значаја за решавање стамбених потреба.

Уставни суд је одлучио о уставности и законитости оспорених одредаба Правилника, поступајући на основу одредаба чл. 24. и 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, које утврђују да ће Уставни суд и кад иницијатор одустане од иницијативе наставити поступак за оцену уставности, односно законитости ако за то нађе основа (члан 24.), односно које овлашћује Уставни суд да у ситуацији кад у току поступка општи акт престане да важи, а нису отклоњене последице неуставности односно незаконитости, може одлуком утврдити да општи акт није био у сагласности с Уставом, односно законом (члан 60).

Одредбама оспореног Правилника било је предвиђено да се запосленом "може доделити стан у својини предузећа у закуп на неодређено време, по мерилима и основама утврђеним Правилником ако се радник писмено обавезе да ће након одлуке о додели стана раднику на коришћење по основу закупа на неодређено време, а пре уселења у стан, уплатити Предузећу у једном obroку новчана средства у износу 1/5 цене по којој је Предузеће стан добавило", као и да ако радник не уплати предвиђени износ неће му се доделити стан на коришћење.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник Републике Србије", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 46/94, 48/94, 44/95, 16/97 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим актом ближе прописује начин евидентирања и одлучивања о коришћењу средстава од станова продатих путем откупа, као и услове, начин и поступак давања зајмова из ових средстава, а према члану 47. став 2. истог Закона предузеће и установе могу, у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време. Из наведених законских одредаба произилази да носилац права располагања има овлашћење да самостално утврђује услове, критеријуме, мерила и поступак решавања стамбених потреба запослених у складу са својим потребама и могућностима, али и обавезу да исте утврди. Међутим, овакво законско овлашћење подразумева поштовање Уставом и законом утврђених принципа. Обавеза запосленог предвиђена чланом 42. Правилника искључује примену свих утврђених критеријума и самим тим искључује запослене из учешћа у расподели станова по оцени Суда такво регулисање права на доделу стана несагласно је са чланом 13. Устава Републике Србије према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку правну заштиту пред државним и другим органима.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) и чл. 24. и 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-2/2001 од 20.02.2003.

("Службени гласник РС", број 40/2003)

Условљавањем решавања стамбених потреба радника некоришћењем средстава стамбеног зајма у предходном периоду ограничава се право радника да учествује на конкурс за решавање стамбених потреба.

Искључивање радног стажа по основу бављења пољопривредном делатношћу као критеријума за утврђивање реда првенства несагласно је са Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 6. став 1. у делу који гласи: "да није користио средства стамбеног зајма", члана 7. став 1. у делу који гласи: "да од Предузећа није добијао средства за стамбени зајам", члана 12. став 3. и члана 26. став 4. у деловима који гласе: "и стаж по основу бављења пољопривредом", члана 17. и члана 25. став 2. у делу који гласи: "комерцијалном курсу ДМ" Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Предузећу "Ваљаоница алуминијума" Севојно од 7. марта 2001. године, са изменама и допунама од 26. децембра 2001. године и 14. фебруара 2002. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 9., члана 12. ст. 1. и 2., члана 26. став 3. и преосталих делова одредаба члана 6. став 1., члана 7. став 1., члана 12. став 3., члана 25. и члана 26. став 4. Правилника из става 1. изреке.

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 6. став 1., члана 7. став 1., чл. 9., 12., 17., и 25. и члана 26. ст. 3. и 4. Правилника из тачке 1. изреке.

Иницијатор сматра да се прописивањем као једног од услова за коришћење средстава Предузећа намењених за решавање стамбених потреба и средстава Посебног стамбеног фонда, да запослени није користио стамбени зајам, доводе у неравноправан положај запослени који нису користили зајам у максималном износу и не даје им се право да поново учествују у решавању стамбених потреба. Наводи да претходно коришћење средстава из других стамбених фондова не може имати утицаја на коришћење средстава Посебног стамбеног фонда, који су радници основали као једну врсту "задругарства" и да су оспорене одредбе супротне члану 13. Устава Републике Србије. Сматра да се није могло одређивати који је стан одговарајући, без прецизирања квадратуре стана, и да су одредбе које признају и вреднују само радни стаж запослених, а не и стаж по основу бављења пољопривредом, неуставне и незаконите. Као незаконите наводи и одредбе којима чланови Посебног стамбеног фонда "имају привилегије на средства остварена радом свих запослених" приликом рангирања у решавању стамбених потреба, а они који нису чланови тог Фонда не могу користити његова средства, и одредбе којима је одређена висина новчаних средстава за стамбени зајам у немачким маркама. Оспорава и овлашћење за доношње Правилника, нарочито у делу који се односи на решавање стамбених потреба из средстава Посебног стамбеног фонда.

Доносилац оспореног акта у одговору оспорава наводе иницијатора и истиче да је Правилник донет у поступку прописаном законом и Статутом Предузећа. Наводи да је законом укинута обавеза издвајања средстава у фонд заједничке потрошње за задовољавање стамбених потреба запослених у предузећима, а да је истовремено услед обезвређености средства од откупа станова у време хиперинфлације, додела стамбених зајмова из ових средстава у Предузећу постала немогућа. Из ових разлога, као и због већег броја нерешених стамбених питања, запослени, синдикат, Скупштина и управа Предузећа су средства за решавање стамбених потреба обезбедили путем Посебног стамбеног фонда, који је формиран Одлуком Скупштине Предузећа, на основу личног изјашњавања запослених који део зараде издвајају у овај Фонд. Фонд је доступан свим запосленима под једнаким условима, с тим што Предузеће учествује у решавању стамбених потреба запослених и другим средствима. Истиче да је Правилником предвиђено увећање броја бодова по основу чланства у Фонду код сваке расподеле средстава намењених решавању стамбених потреба запослених, без обзира на извор средстава, јер се тиме ишло на афирмисање личног учешћа и спремност запослених да део зараде издвајају у Фонд. Напомиње да је регулисање обезбеђивања и расподеле средстава за решавање стамбених потреба радника у делокругу аутономне регулативе оних који обезбеђују и додељују средства, па се оспореном нормативом не угрожавају уставна права запослених. Сматра да према Правилнику Предузеће нема никаквих обавеза према досадашњим корисницима стамбених зајмова, пошто су зајмови додељивани у пуном припадајућем износу, а то се односи и на подносиоца представке.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио да је Правилник о решавању стамбених потреба запослених у Предузећу Ваљаоница алуминијума Севојно донео Управни одбор Предузећа на седници од 7. марта 2001. године. Правилник је ступио је на снагу 21. марта 2001. године, сагласно члану 120. Устава Републике Србије, од тада је на снази и примењује се. Мењан је и допуњаван 26. децембра 2001. и 4. фебруара 2002. године, када је допуњен и оспорени члан 17. став 1.

Иницијатор неосновано оспорава овлашћење за доношење Правилника. Управни одбор је као надлежни орган у складу са Статутом и актима Скупштине Предузећа, био овлашћен да јединственим општим актом регулише услове, критеријуме, мерила, надлежност и поступак за решавање стамбених потреба запослених без обзира на извор средстава, укључујући и средства Посебног стамбеног фонда.

Оспореним одредбама члана 6. став 1. Правилника прописано је да право да користе средства за решавање стамбених потреба која се обезбеђују из добити предузећа, откупа станова, ануитета по датим стамбеним зајмовима, камата на орочена средства намењених за решавање стамбених потреба, осим средстава Посебног стамбеног фонда, имају сви запослени под условом да се налазе у сталном радном односу у Предузећу, да немају решену стамбену потребу и да нису користили зајам. Оспореним одредбама члана 7. става 1. прописано је да право на коришћење средстава Посебног стамбеног фонда има запослени који се изјаснио да део зараде издваја у исти фонд, под истим условима као у ставу 1. члана 6.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98

и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. Закона прописано је да предузећа, установе и државни орган могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведних законских одредаба произилази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова, нити ограничења у погледу избора и вредновања критеријума, и да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али да је обавезан да објективизира те критеријуме и поштује Уставом и законом предвиђене принципе.

Условљавањем решавања стамбених потреба радника некоришћењем средстава стамбеног зајма у претходном периоду, на начин како је то нормирано делом одредаба првих ставова чл. 6. и 7. Правилника, ограничава се право радника да учествују на конкурс за решавање стамбених потреба, што, по оцени Суда, није у сагласности са законом, јер је супротно обавези носиоца права располагања да објективизира критеријуме за решавање стамбених потреба.

Сагласно уставном принципу уставности и законитости из члана 119. Устава Републике Србије, несагласност са законом има за последицу и несагласност са Уставом.

Остале одредбе оспореног члана 6. став 1. и члана 7. став 1. нису несагласне са чланом 13. Устава и са законом, јер се право на решавање стамбених потреба радника у општем режиму односи под једнаким условима на све запослене, а право на коришћење средстава Посебног стамбеног фонда на све чланове тог Фонда.

Оспорене одредбе члана 9. Правилника нису несагласне са Уставом и законом, јер је носилац права располагања у оквиру своје аутономне регулативе, овлашћен да општим актом самостално утврди структуру одговарајућег стана ради решавања стамбене потребе радника, што је довољно објективизовано и без прецизирања тачне квадратуре стана.

Оспореним чланом 12. став 1. Правилника прописано је да се критеријум дужина радног стажа вреднује и исказује бодовима на следећи начин: за сваку започету годину радног стажа 10 бодова (став 2.) и да се у радни стаж не урачунава бенефицирани радни стаж и стаж по основу бављења пољопривредном делатношћу (став 3.). Оспореним одредбама члана 26. ст. 3. и 4. прописано је да се дуг за враћање по основу додељеног зајма из Посебног стамбеног фонда, умањује за 2% за сваку пуну годину радног стажа у систему Ваљаоница Севојно и да се у радни стаж у смислу овог члана, не урачунава бенефицирани и радни стаж по основу бављења пољопривредом.

Уставом је у члану 35. прокламовано право на рад, по коме се јамчи слобода рада, слободан избор занимања, запослења и учешћа у управљању, као и доступност свима, под једнаким условима, сваког радног места и функције, а у члану 40. да се обавезним осигурањем, у складу са законом, обезбеђују право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, за себе и чланове своје породице.

Искључивањем вредновања радног стажа по основу бављења пољопривредном делатношћу као критеријума за утврђивање реда првенства, у делу одредаба члана 12. став 3. и члана 26. став 4. Правилника, прописана су неједнака мерила за вредновање критеријума радни стаж, што је несагласно са Уставом. Радни стаж у општем акту мора се вредновати у складу са уставним принципом једнакости грађана у правима и дужностима и једнаке заштите пред државним и другим органима из члана 13., као и сагласно уставном начелу из члана 35. Устава.

У погледу одредбе о бенефицираном радном стажу, законско је овлашћење доносиоца општег акта да самостално процени да ли ће у оквиру радног стажа као једног од критеријума за решавање стамбених потреба, узимати у обзир и вредновање бенефицираног радног стажа, полазећи од својих потреба и могућности.

Оспореним чланом 17. у ставу 1. прописано је да се укупан збир бодова по критеријумима и мерилима из Правилника, члановима Посебног стамбеног фонда увећава за 30 бодова за најмање годину дана издвајања дела зараде у исти фонд, с тим што за сваку наредну годину непрекидног издвајања дела зараде у Посебан стамбени фонд, члановима истог фонда припада додатних 10 бодова, а у ставу 2. да се рок из става 1. рачуна у време утврђивања предлога листе приоритета. Ове одредбе нису у складу са законом, јер је незаконито увећање збира бодова за рангирање у решавању стамбених потреба радника независно од Правилником прописаних критеријума и мерила за утврђивање реда првенства и независно од извора средстава за решавање стамбених потреба, само на основу чињенице чланства у Посебном стамбеном фонду које није критеријум за решавање ових потреба, а прописани су одвојени огласи и поступци за доделу зајмова из средстава Посебног стамбеног фонда и за доделу зајмова и станова у закуп из других средстава, као и право члана Посебног стамбеног фонда да истовремено учествује у свим огласима, без реципроцитетног права других радника у односу на тај Фонд. Оваквим регулисањем ограничавају се права радника који нису чланови Посебног стамбеног фонда у решавању стамбених потреба, јер се омогућује двоструко рангирање и вредновање чланова Фонда, искључује примена утврђених критеријума и доводи у привилеговани положај једна категорија радника, што је супротно уставном начелу равноправности грађана из члана 13. Устава.

Оспореним чланом 25. у ставу 1. прописано је да се зајам даје у пуном припадајућем износу према структури одговарајућег стана по Правилнику, а утврђује се у динарској противвредности износа датих у немачким маркама, док је у ставу 2. прописано да се динарска противвредност зајма рачуна према комерцијалном курсу немачке марке обрачунатом на дан доношења коначне одлуке о додели стана. Овакво нормирање није у супротности са Законом о девизном пословању ("Службени лист СРЈ", бр. 23/2002 и 34/2002) који у члану 21. дозвољава тзв. девизну клаузулу, односно уговарање у девизама у земљи, с тим што се плаћање и наплаћивање врши у динарима.

Међутим, прописивање да се динарска противвредност зајма утврђује по комерцијалном курсу ДЕМ несагласно је Закону о становању, јер се не обезбеђује довољно објективизирање услова зајма, и противно је Закону о девизном пословању и Одлуци о условима и начину рада девизног тржишта

("Службени лист СРЈ", број 25/2002) који не предвиђају овакав курс динара према страним валутама.

Оспореним ставом 3. члана 26. прописано је да се дуг за враћање зајма из Посебног стамбеног фонда, умањује за 2% за сваку пуну годину радног стажа у систему Ваљаоница Севојно. Ове одредбе нису неуставне и незаконите, јер је доносилац овлашћен да пропише могућност умањења дуга за враћање стамбеног зајма из Посебног стамбеног фонда члановима тог Фонда, у прецизираном проценту, имајући у виду посебну правну ситуацију у којој се налазе исти радници по основу издвајања средстава у тај Фонд.

Из наведених разлога, Уставни суд је донео утврђујућу Одлуку у односу на одредбе и део одредаба оспорених чланова Правилника из тачке 1. изреке који нису сагласни с Уставом и законом, а одбио иницијативу у односу на остале оспорене одредбе и делове одредаба из тачке 2. изреке.

На основу изложеног, као и члана 45. и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, делови одредаба и одредбе Правилника наведени у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 53/2003)
 ПУ-101/2001 од 10.04.2003.

Обавеза запосленог да са даваоцем стана у закуп закључи уговор о уступању стана условљава остваривање права на начин којим се искључује и само право на учешће у расподели станова, што је несагласно са чланом 13. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 50. Правилника о решавању стамбених потреба радника "Петар Драпшин" АД, Нови Сад од 23. априла 1998. године, није у сагласности с Уставом и законом.

Представком је пред Уставним судом Републике Србије иницирано покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 50. Правилника наведеног у изреци Одлуке.

Одредбе оспореног члана, по мишљењу иницијатора су неуставне и незаконите јер предвиђају као услов за доделу стана у закуп, обавезу радника који је остварио право на доделу стана у закуп, да са даваоцем стана у закуп закључи уговор о уступању стана у својини, без права на накнаду вредности стана који уступа.

Донсилац оспореног акта је у свом одговору Суду истакао да прописана обавеза "устапања" стана значи обавезу преноса права својине а да је

такво решење израз воље запослених да се искључи могућност да лице које добије стан у закуп задржи неодговарајући стан у властништву.

У оспореном члану 50. Правилника утврђено је да "радник који по спроведеном конкурс за доделу стана у закуп оствари право на доделу стана, а он, његов брачни друг или члан породичног домаћинства има у својини стамбену зграду или стан, дужан је да са даваоцем стана у закуп закључи уговор о уступању стана без права на накнаду вредности стана који се уступа за нови стан, а уколико радник не прихвати да уступи без накнаде стан који је користио, губи право на добијање новог стана у закуп".

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник Републике Србије", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 23/93, 46/94, 48/94, 44/95, 16/97 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим актом ближе прописује начин евидентирања и одлучивања о коришћењу средстава од станова продатих путем откупа, као и услове, начин и поступак давања зајмова из тих средстава, а чланом 47. став 2. Закона утврђено је да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време. Овлашћења носиоца права располагања која из наведених законских одредаба произлазе подразумевају поштовање Уставом и законом утврђених принципа. Обавеза запосленог предвиђена чланом 50. Правилника условљава остваривање права у питању на начин којим се искључује и само право на учешће у расподели станова. По оцени Уставног суда, такво условљавање права на доделу стана несагласно је са чланом 13. Устава Републике Србије према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку правну заштиту пред државним органима, а не налази основа ни у наведеним одредбама Закона које утврђују садржину овлашћења носиоца права располагања.

На основу члана 46. тач.1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе члана 50. Правилника престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије."

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 78/2003)
 IY-189/2001 од 17.07.2003.

Давалац зајма није овлашћен да општим актом прописује други рок, односно мења рок непосредно прописан Законом у ситуацији када није изричито одредио да се зајам даје из других средстава, а не из средстава од станова продатих путем откупа.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 22. став 1. у делу који гласи: "куповину стана или изградњу породичне стамбене зграде на 20 година", члана 64. Правилника о стамбеним односима "Југоагент" д.д.- Југословенске поморске

агенције из Београда од 20. августа 1999. године, са изменама и допунама од 24. децембра 1999. и 21. јуна 2000. године и члана 9. Одлуке о измени и допуни Правилника о стамбеним односима од 21. јуна 2000. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости осталих одредаба члана 22. Правилника из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за доношење одлуке о начину отклањања последица које су настале услед примене одредаба Правилника из тачке 1.

Иницијативом која је поднета Уставном Суду, затражено је покретање поступка за оцењивање уставности и законитости члана 22. Правилника из тачке 1. изреке. Иницијатор наводи да оспорене одредбе којима је прописано да се зајам за куповину стана или изградњу породичне стамбене зграде раднику даје са роком отплате од 20 година, а зајам за побољшавање услова становања са роком од 10 година, нису у сагласности са чланом 27. став 4. Закона о становању, у коме је утврђен рок отплате зајма од 40 година, а за краћи рок отплате неопходна је сагласност зајмопримца. Мишљења је да законом прописани рок није могао бити промењен оспореним општим актом и да се наведеним одредбама Правилника нарушава уставно начело равноправности грађана, јер не могу под једнаким условима да остварују право на решавање стамбених потреба. Указује на члан 19. Закона о становању по коме и рок отплате код откупа стана износи 40 година, па сматра да оспорене одредбе стварају неравноправност у погледу услова за откуп стана и давања зајмова. Предлаже да Суд донесе одлуку којом ће одредити начин отклањања последица које су настале услед примене одредаба општег акта које су у несагласности са законом.

Доносилац оспореног акта у одговору истиче да је Правилник донео Управни одбор предузећа "Југоагент" 20.08.1999.године, у поступку предвиђеном Статутом предузећа, да је објављен наредног дана од дана доношења на огласној табли, од када се примењује, као и да је, са два изменама и допунама, и даље на снази. Наводи да је доношењем Закона о становању, уређивање начина решавања стамбених потреба радника препуштено предузећима у складу са њиховим материјалним могућностима, а да се законско ограничење у погледу услова за давање стамбених зајмова, односи на њихову доделу из средстава добијених откупом станова. У тренутку доношења Правилника, у стамбеном фонду Предузећа није било средстава од откупа станова јер је откуп свих станова завршен 1995. године, па је Предузеће у сврху спречавања обезвређивања средстава, у складу са законском могућношћу, донело одлуку о пребацивању средстава од откупа из стамбеног фонда у пословни фонд, користећи их за сопствени развој. Истиче да се у конкретном случају не ради о средствима добијеним од станова продатих путем откупа, већ о средствима од обављања регистроване привредне делатности, због чега није било места примени законског рока отплате зајма. Процењује да је у ситуацији када већи број радника предузећа нема решено стамбено питање, било целисходно да се "минималним поопштрењем" услова доделе зајмова, већем броју радика омогући решавање стамбеног питања, са ипак повољним роком отплате и камате и да се не може говорити о неравноправности радника.

Оспореним чланом 22. Правилника прописано је да се зајам даје са роком отплате за: куповину стана или изградњу породичне стамбене зграде на 20 година, побољшање услова становања до 10 година, и за проширење стана на 10 година (став 1.), да рок отплате за зајам за побољшање услова становања одређује у сваком конкретном случају Стамбена комисија (став 2.), да се краћи рок отплате зајма из става 1. овог члана може уговорити уз сагласност зајмопримца (став 3.), да се зајам раднику даје са каматом у висини од 3% годишње (став 4.) и да се неотплаћени део зајма ревалоризује два пута годишње за обрачунски период 01.01.– 30.06. и 01.07.–31.12. (став 5.).

Одредбама члана 27. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да се средства од станова продатих путем откупа по овом Закону, ако то законом није другачије одређено, могу користити само за давање зајмова за стамбену изградњу за лица која куповином стана, односно изградњом породичне стамбене зграде решавају своју и стамбену потребу свог породичног домаћинства, као и за побољшање услова становања (став 1.); да изузетно од става 1. овог члана носилац права располагања може део средстава остварених продајом станова путем откупа да користи за сопствени развој (став 2.); да носилац права располагања својим актом ближе прописује начин евидентирања и одлучивања о коришћењу средстава од станова продатих путем откупа, као и услове, начин и поступак давања зајмова из ових средстава (став 3.); да се из средстава из става 1. овог члана даје зајам за стамбену изградњу односно куповину стана до величине одговарајућег стана, са роком отплате од 40 година, с тим што овај рок може бити и краћи уз сагласност зајмопримца (став 4.). Даљим одредбама овог члана Закона утврђена су правила по којима се умањује дуг по одобреном зајму (став 5.) и прописано је да се месечна отплатна рата зајма утврђује на начин утврђен у члану 23. Закона (став 6.). Одредбама члана 55. Закона санкционисано је непридржавање утврђених обавеза у погледу намене средстава прибављених од откупа станова, из члана 27. Закона. Одредба члана 19. Закона прописује рок од 40 година, односно краћи рок уз сагласност купца, као услов откупа стана, који се по одредбама Закона остварује као право изведено из уговора о закупу на неодређено време.

Из наведених законских одредби произлази да приликом утврђивања услова за доделу стамбених зајмова, кад се за ту сврху користе средства стечена продајом станова путем откупа, носилац права коришћења има обавезу да примени одредбе члана 27. Закона о становању у погледу рокова отплате зајма, које су и наведене као правни основ за доношење оспореног Правилника. Давање зајмова из средстава која су обезбеђена из других извора, аутономно је право власника средстава, како у погледу одлуке о таквој употреби средстава, тако и у погледу услова под којима ће давати зајмове.

Из изложеног следи да је по самом закону обим овлашћења зајмодавца при утврђивању услова за давање зајмова за стамбену изградњу различит, зависно од околности да ли се за ту сврху користе средства прибављена откупом станова или не. Полазећи од навода у одговору доносиоца Правилника да су средства од откупа станова пребачена у пословни фонд, као и чињенице да се према одредбама чл. 6. и 7. Правилника, уз друге изворе, и средства пословног фонда користе за доделу зајмова, Суд је утврдио да такав начин располагања, односно дистрибуције средстава, не даје основа за закључак да у средствима из којих се дају зајмови запосленима, не егзистирају и средства

прибављена откупом станова, што би предузеће као зајмодавца ослободило обавезе да зајмове даје под условима које прописује члан 27. Закона о становању.

Са изнетих разлога, Суд сматра да давалац зајма није овлашћен да општим актом прописује други рок, односно мења рок непосредно прописан законом за давање зајма за куповину стана или стамбену изградњу, у ситуацији када није изричито одредио да се зајам даје из других средстава, а не из средстава од станова продатих путем откупа по Закону о становању, односно када није определио изворе средстава за давање зајма радницима, којима не би била обухваћена средства од откупа. Из изложених разлога, Суд је оценио да је делом одредбе става 1. члана 22. Правилника којом је прописано давање зајма за куповину стана на 20 година, прекорачено законско овлашћење.

Полазећи од принципа једнакости грађана у правима и дужностима и једнаке заштите права пред државним и другим органима у једнаким условима из члана 13. Устава Републике Србије, члан 22. Правилника у наведеном делу није у сагласности ни с Уставом.

У погледу осталих одредби оспореног члана 22. Правилника које уређују рок отплате зајма за побољшање услова становања и за проширење стана, могућност уговарања са зајмопримцем краћег рока отплате, прописивање годишње камате и периода ревалоризације, односно усклађивања неотплаћеног дела зајма, Суд је оценио да те одредбе не садрже повреду закона, будући да се ради о уређивању услова располагања средствима из домена аутономне регулативе.

По сопственој иницијативи, Суд је извршио оцену одредаба разматраних аката које на неуставан начин прописују њихово ступање на снагу, и то члана 64. Правилника који утврђује да исти ступа на снагу наредног дана од дана доношења и члана 9. Одлуке о измени и допуни Правилника од 21. јуна 2000. године према којем Одлука ступа на снагу наредног дана од дана доношења. Полазећи од одредбе члана 120. Устава, према којој закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу, Суд сматра да је прописивање да општи акт ступа на снагу независно од његовог објављивања, несагласно с Уставом.

У погледу захтева иницијатора да Уставни суд донесе одлуку којом ће одредити начин отклањања последица које су настале услед примене оспореног општег акта, Суд је констатовао да је према чл. 57. и 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) могућност да Уставни суд својом одлуком одреди начин отклањања последица примене општег акта за који је његовом одлуком утврђено да није у сагласности с Уставом и законом, условљена чињеницом да се изменом појединачног акта који је донет на основу оцењиваног општег акта, те последице не могу отклонити. Наиме, одредбе члана 58. претпостављају да је претходно спроведен поступак за измену таквог појединачног акта, те да је исцрпљена могућност отклањања последица на начин утврђен чланом 57. Закона, који овлашћује сваког чије је право повређено коначним или правноснажним појединачним актом донетим на основу општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да је неуставан односно незаконит, да у прописаном року захтева од надлежног органа измену тог појединачног акта. У том смислу, захтев иницијатора је преурањен, и како нису

испуњене процесно-правне претпоставке за поступање и одлучивање Уставног суда о основаности захтева за доношење предложене одлуке, Суд је захтев одбацио.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4), члана 23. став 2., члана 24. став 1. и члана 46. тач. 1) и 3), Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе Правилника наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 61/2003)
 IУ-41/2001 од 15.05.2003.

Прописивањем да запослени који је добио стан у закуп нема право на стан у наредних 10 година, радник се искуључује из права на решавање стамбених потреба за изванредан период без обзира да ли има решену стамбену потребу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 5. став 2. Правилника о стамбеним односима ДП "Ревност", Нови Сад, од 5. јуна 2000. године, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 5. став 1, чл. 11, 14. и 16. Правилника из тачке 1. изреке.

Пред Уставним судом Републике Србије је иницирано покретање поступка за оцењивање уставности и законитости чл. 5, 11, 14. и 16. Правилника из изреке. Према наводима садржаним у представци, члан 5. Правилника је незаконит јер радник који је добио стан наредних десет година нема право на добијање стана у закуп. Одредбама чл. 11, 14. и 16. се предвиђају критеријуми за утврђивање реда првенства, а по мишљењу иницијатора омогућавају незаконито одређеној групи радника да реши стамбене потребе.

Друштвено предузеће "Ревност", Нови Сад, је истакло у свом одговору да је иницијатива неоснована.

Уставни суд је утврдио да је чланом 5. став 1. Правилника предвиђено да запослени не може решавати стамбено питање истовременим добијањем стана у закуп и кредита за стамбену изградњу, а ставом 2. истог члана да радник који је добио стан у закуп у ДП "Ревност" нема права на други стан за наредних 10 година рада.

Одредбом члана 11. предвиђени су као критеријуми за утврђивање реда првенства стамбена ситуација радника, радни допринос, дужина радног стажа, број чланова породичног домаћинства и инвалидност и здравствено стање запосленог и чланова његовог породичног домаћинства. Одредбама члана

14. предвиђен је број бодова за сваки критеријум, с тим што је за критеријум стамбена ситуација предвиђено седам различитих случајева, а одредбама члана 16. регулисано је како се утврђује ред првенства збиром бодова по утврђеним критеријумима

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92... 26/01) прописано је да носилац права располагања својим актом ближе прописује начин евидентирања и одлучивања о коришћењу средстава од станова продатих путем откупа, као и услове, начин и поступак давања зајмова из ових средстава, а према члану 47. став 2. истог Закона предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време. Из наведених законских одредаба произлази да носилац права располагања има овлашћење да самостално утврђује услове, критеријуме, мерила и поступак решавања стамбених потреба запослених у складу са својим потребама и могућностима, али и да је обавезан да при њиховом прописивању поштује Уставом и законом утврђене принципе.

Уставни суд је утврдио да према члану 5. став 2. Правилника запослени који је у Предузећу добио стан у закуп нема право на стан у наредних 10 година, значи да се запослени искључује из права на решавање стамбених потреба за извршен период без обзира да ли има решену стамбену потребу. По оцени Суда, овакво ограничавање права запослених није у сагласности са чл. 27. и 47. Закона о становању, јер је супротно обавези носиоца права располагања да станове даје на основу објективизираних критеријума који једнако важе за све под једнаким условима. Такво уређивање права на решавање стамбених потреба несагласно је са чланом 13. Устава Републике Србије према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку правну заштиту пред држаним и другим органима.

По оцени Суда, оспорена одредба члана 5. став 1. којом је искључено кумулативно решавање стамбене потребе додељивањем стана у закуп на неодређено време и давањем зајма за стамбену изградњу, у складу је са наведеним, законом утврђеним овлашћењем носиоца права располагања.

Уставни суд је утврдио да је носилац права располагања наведеним законским одредбама био овлашћен да Правилником предвиди критеријуме за утврђивање листе реда првенства какви су садржани у члану 11. као и да утврди начин њиховог вредновања (члан 14.), односно да утврди начин доказивања чињеница од значаја за вредновање појединих критеријума (члан 16.).

На основу изложеног, као и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тач. 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 5. став 2. Правилника из изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-170/2001 од 26.06.2003.

("Службени гласник РС", број 77/2003)

Овлашћење доносиоца акта да утврди избор и начин вредновања критеријума за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба, садржи и овлашћење да се утврди начин доказивања испуњавања тих критеријума.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 1. став 3. Правилника о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба радника Друштвеног предузећа "ХИВ" Хемијска индустрија Врање, који је донео Управни одбор Предузећа 5. августа 2001. године.

2. Одбацује се захтев за оцену међусобне сагласности Правилника из тачке 1. изреке са Правилником о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба радника Предузећа "ХИВ" Хемијска индустрија Врање од 5. новембра 1999. године и Одлуком о изменама и допунама Одлуке о становима солидарности коју је донела Скупштина општине Врање 20. октобра 1999. године под бројем 360-92/99-08.

Иницијативом поднетом Уставном суду Републике Србије, тражена је оцена уставности и законитости одредаба Правилника из тачке 1. изреке. По мишљењу иницијатора, члан 1. став 3. Правилника није сагласан са Уставом и Законом о становању јер код расподеле станова солидарности, подстанарски статус признаје само на основу судски овереног уговора о подстанарском односу. Иницијатор спори законитост поступка доношења и објављивања, наводећи да надлежни органи нису упознали раднике са Правилником, да исти није заведен и није објављен у листу предузећа. Тражи оцену сагласности оспореног Правилника са Правилником о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба радника од 5. новембра 1999. године и са Одлуком о изменама и допунама Одлуке о становима солидарности коју је донела Скупштина општине Врање под бројем 360-92/99-08 од 20. октобра 1999. године, који су прописали другачију садржину критеријума стамбена угроженог за доделу станова солидарности, што је и доносилац раније предвидео, а побијаним одредбама укинуо. Покреће и питања везана за примену Правилника по конкурсу за расподелу станова солидарности, рангирање подносиоца као једног од учесника конкурса и доношење одлуке о додели стана другом лицу..

Донсилац акта је оспорио наводе из иницијативе и истакао да је оспорени Правилник на снази, да је донет на седници Управног одбора предузећа од 5. августа 2001. године и заведен под бројем 338/1 од 06.08.2001. године, објављен на огласној табли Предузећа 20. августа 2001. године и ступио на снагу по истеку рока од 8 дана. Наводи да Предузеће нема свој новински лист односно гласило и да се објављивање врши искључиво преко огласне табле. Истиче да је оспореним Правилником извршена измена и допуна Правилника о решавању стамбених потреба радника од 5. новембра 1999. године, тако што је прецизније регулисан начин утврђивања подстанарског статуса. Да би се

избегли проблеми из претходних расподела станова солидарности, када је било случајева коришћења фиктивне документације сачињаване специјално по расписаном конкурс, пре конкурса од 7. септембра 2001. године, на коме је учествовао и иницијатор, извршена је измена Правилника тако што је регулисано да ће се подстанарски статус утврђивати искључиво на основу судски овереног уговора закљученог пре расписивања конкурса. Напомиње да је по Закону о становању давалац стана у закуп овлашћен да утврди и вреднује критеријуме за решавање стамбених потреба запослених, без обзира на то из којих су средстава стечени, због чега Предузеће није могло бити одлуком општине обавезано да врши расподелу стана солидарности непосредно примењујући критеријуме и мерила из општинске одлуке о становима слодарности. Прецизира да је Правилником о изменама и допунама основног Правилника о решавању стамбених потреба радника од 5. новембра 1999. године био промењен члан 161., који је регулисао начин расподеле станова солидарности тако што су преузети критеријуми и мерила из општинске одлуке и на тај начин исти постали саставни део општег акта предузећа, али је предузеће било овлашћено да те критеријуме измени, што је и учињено оспореним Правилником, прописивањем посебног начина доказивања подстанарског статуса, а имајући у виду одвојеност општинских одлука и општег акта предузећа о додели станова солидарности. Предлаже неприхватање иницијативе.

У спроведеном поступку утврђено је да је оспорени Правилник донео Управни одбор Друштвеног предузећа "ХИВ" Хемијска индустрија Врање на седници од 5. августа 2001. године. Правилником је измењен и допуњен Правилник о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба радника од 5. новембра 1999. године, којим је био измењен и допуњен Правилник о решавању стамбених потреба Предузећа од 4. децембра 1990. године, с тим што је тај основни Правилник био мењан и 7. јуна 2000. године.

Предметни Правилник донет је на основу овлашћујућих одредби Статута Предузећа, објављен на огласној табли доносиоца 20. августа 2001. године и ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, што је сагласно члану 2. Правилника, као и члану 120. Устава Републике Србије, од тада је на снази и примењује се. Због тога су несновани наводи иницијатора којима се ова питања доводе у сумњу.

Оспореним чланом 1. став 3. Правилника измењена је одредба члана 2. Правилника од 5. новембра 1999. у делу новододатог члана 161/б. у тачки 1., тако што се одредба "подстанарски статус признаје се раднику на основу овереног уговора о подстанарском односу, пријави пребивалишта или непосредног увида и то само од момента заснивања радног односа радника", замењује одредбама: "Подстанарски статус признаје се раднику искључиво на основу судски овереног уговора о подстанарском односу закљученог најмање 60 дана пре расписивања огласа о расподели станова солидарности. Раднику који приложи уредно оверени уговор о подстанарском статусу, подстанарски статус ће се признати најраније од момента заснивања радног односа у предузећу, уколико је радник био у подстанарском односу пре почетка рада у овом предузећу".

Суд је оценио да оспорене одредбе нису несагласне са Уставом и законом.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. истог Закона прописано је да предузеће, установа и државни орган могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених одредаба Закона произилази да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима. Обавеза је доносиоца акта да ове критеријуме објективизира, али је ствар његовог избора предвиђање и вредновање одређених критеријума за утврђивање реда првенства, уз поштовање Уставом и законом предвиђених принципа.

У време доношења Правилника, у члану 44. Закона о становању била је прописана обавеза издвајања средстава за решавање стамбених потреба запослених у предузећима, установама и државним органима који за ову намену не располажу довољним средствима (станови солидарности) и уређено формирање посебног фонда солидарне изградње општине односно града. Овај члан је био на снази до 1. јуна 2001. године када је преставо да важи ступањем на снагу Закона о измени Закона о становању ("Службени гласник РС", број 26/01). У смислу наведеног члана, станови изграђени или прибављени средствима солидарности расподељивани су на одређена предузећа, установе или државне органе који су постајали власници тих станова, а услови за расподелу станова солидарности за запослена лица у овим организацијама били су у домену њихове аутономне регулативе.

По Закону о становању давалац стана у закуп овлашћен је да самостално утврди и вреднује критеријуме за решавање стамбених потреба запослених, без обзира на то из којих су средстава станови стечени. Због тога предузећа, установе и државне органе не може да обавезује општинска одлука о становима солидарности, да врше расподелу добијених станова солидарности непосредно примењујући мерила и критеријуме из такве одлуке, осим у случају када су их регулативом свог општег акта преузели, односно уградили у свој акт.

Такође, овлашћење доносиоца акта да утврди избор и начин вредновања критеријума за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба, садржи и овлашћење да се утврди начин доказивања испуњавања тих критеријума.

Следствено изнетом, Предузеће Хемијска индустрија Врање, није прекорачило границе законског овлашћења када је изменило претходни Правилник и самостално уредило критеријуме и мерила за доделу станова солидарности, независно од Одлуке о изменама и допунама Одлуке о становима солидарности Скупштине општине Врање од 20. октобра 1999. године, на коју се иницијатор позива, и када је предвидело да се статус подстанара доказује судски овереним уговором о подстанарском односу.

Оспореним одредбама није повређено уставно начело једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13., нити право на рад и слободу рада зајемчено чланом 35. Устава Републике Србије, јер се оне односе подједнако на све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима.

Оцена међусобне сагласности одредаба општих аката из тачке 2. изреке Решења, као и питања примене Правилника, па и оцене законитости одлуке о додели стана у закуп која је појединачни а не општи правни акт, нису у надлежности Уставног суда прописаној чланом 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног, чл. 45. и 47. став 1. тачка 3) и члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-37/2000 од 27.03.2003.

в) Јавна предузећа

Различита правила за потрошаче из категорије "широка потрошња" за одређивање обрачунске снаге зависно од околности да ли потрошачи имају уграђене уређаје за ограничавање снаге струје, односно у зависности од називне снаге тог уређаја не представљају повреду принципа из члана 13. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 7. и члана 9. став 1. тачка 4. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о тарифном систему за продају електричне енергије ("Службени гласник РС", број 37/2002).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 30. став 2. Одлуке о општим условима за испоруку електричне енергије ("Службени гласник РС", број 39/2001 Пречишћен - потпун текст).

3. Одбацује се захтев за оцењивање уставности и законитости члана 15. Одлуке о тарифном систему за продају електричне енергије ("Службени гласник РС", број 24/2001).

4. Одбацује се предлог за оцену уставности и законитости Одлуке о давању сагласности на Одлуку о изменама и допунама Одлуке о тарифном систему за продају електричне енергије ("Службени гласник РС", број 37/2002)

5. Одбацује се захтев за за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу Одлуке из тачке 1. изреке.

Предлозима овлашћених предлагача покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредаба Одлуке из тач. 1) и 4) изреке. Такође, представкама грађана дате су иницијативе за оцењивање уставности и законитости одредаба Одлуке наведених у тач.1) 2) и 3) изреке, а поједини иницијатори су захтевали обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу Одлуке из тачке 1. изреке.

Оспоравајући одредбе Одлуке из тачке 1. изреке предлагачи су навели да је неуставно и незаконито том одлуком уводити наплату фиксног месечног износа од 91,48 динара, односно вршити његову наплату независно од околности да ли постоји утрошак електричне енергије, као и повећање "тарифе за око 52% у просеку".

У иницијативама се, поред осталог, истиче да обрачунска снага утврђена у фиксном износу представља дажбину, да се она наплаћује независно од околности да ли постоји утрошак електричне енергије; да постоји разлика у плаћању обрачунске снаге у категорији »широка потрошња« која није резултат утрошене електричне енергије, те да се применом правила о обрачунској снази за наведену категорију потрошње за исту количину утрошене енергије добијају различити обрачуни; да се грађани доводе у неравноправан положај тиме што су применом решења из Одлуке принуђени да електричну енергију плаћају по различитим ценама у зависности од количине утрошене енергије у обрачунском периоду, односно у зависности од зона у којима остваре потрошњу. Оспоравајући одредбу Одлуке из тачке 2) изреке, указује се и на незаконитост и неправедност решења према којима се обавезе за испоручену електричну енергију измирују путем аконтација до 15-ог у месецу, која је по правилу у већем износу него што износи стварни утрошак по обрачуну у том месецу, те да Јавно предузеће злоупотребљава монополски положај у испоруци електричне енергије;

Један иницијатор указује и на неисправност обрачуна извршених применом оспорених одлука и од Суда захтева да наложи Јавном предузећу да изврши њихову исправку.

У одговору на представке, Јавно предузеће "Електропривреда Србије", је поред осталог, навело да је Управни одбор предузећа оспорене одлуке донео у оквиру и на основу овлашћења садржаних у Закону о електропривреди; да је Влада Републике Србије дала сагласност на тај акт чиме је обезбеђена претходна провера њене законитости, оцена целисходности решења која се у њој предвиђају, као и контрола монополског положаја овог предузећа.

Уставни суд утврдио је следеће:

Одредбама чл. 57., 65., 71. и 72. Устава Републике Србије, утврђено је да се привредне и друге делатности обављају у складу са Уставом и законом; да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују службе; да Република уређује и обезбеђује систем јавних служби; да се другим органима и организацијама у Републици може поверити извршавање закона и других прописа и општих аката из оквира права и дужности Републике у ком су случају републички органи одговорни за њихово извршавање; као и да Република уређује и обезбеђује економске и социјалне односе од општег интереса.

Законом о електропривреди ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 69/94 и 44/95) одређено је да Управни одбор Јавног предузећа "Електропривреда Србије", уз сагласност Владе Републике Србије, доноси Одлуку о тарифном систему за продају електричне енергије и Одлуку о општим условима за испоруку електричне енергије (члан 17. став 1. тачка 13. и став 2.)

Одредбама члана 37. Закона одређено је да се тарифним системом за продају електричне енергије утврђује нарочито: категорија потрошње,

односно потрошача за које се одређују тарифни ставови, начела и критеријуми за одређивање тарифних ставова и начин утврђивања обрачунских елемената на које се примењују тарифни ставови .

На основу наведених одредаба члана 17. Закона, Управни одбор Јавног предузећа "Електропривреда Србије" је на седници од 27. јуна 2002. године донео Одлуку о изменама и допунама Одлуке о тарифном систему за продају електричне енергије. Влада Републике Србије Одлуком 05 број 312-9970/2002, дала је сагласност на наведену одлуку Јавног предузећа. Обе оспорене одлуке објављене су у "Службеном гласнику Републике Србије", број 37/2001.

Оспореним чланом 7. Одлуке, измењен је члан 18. Одлуке о тарифном систему за продају електричне енергије ("Службени гласник РС", број 24/2001, 58/2001, 61/2001 и 18/2002). Одредбама овог члана утврђен је начин обрачуна обрачунске снаге за потрошаче из категорије "широка потрошња", а оспореним чланом 9. став 1. тачка 4. Одлуке, којим је измењен члан 26. наведене Одлуке, уређен је релативни однос тарифних ставова за активну енергију и обрачунску снагу за категорију "широка потрошња" и то за групу потрошача са уграђеним уређајем за ограничавање снаге струје (подтачка 4.1), односно за групу потрошача без уграђеног уређаја за ограничавање снаге струје (подтачка 4.2), за активну енергију по зонама потрошње, за нижи и виши дневни тарифни став, односно једнотарифно мерење и обрачунску снагу, при чему је као базни коефицијент (1) одређен нижи дневни тарифни став за преузету активну енергију за зелену зону.

Полазећи од наведених одредаба Закона, Уставни суд је утврдио да су оспорени чл. 7. и 9. донети у границама наведених уставних и законских овлашћења. При том је Суд оценио да су у наведеној категорији потрошње, модалитети, односно различита правила за одређивање обрачунске снаге одређени зависно од околности да ли потрошачи имају уграђене уређаје за ограничавање снаге струје, односно у зависности од називне снаге тог уређаја, те да не представљају повреду принципа из члана 13. Устава, с обзиром да обавезе потрошача које из њих произлазе не зависе од својстава грађана наведених у тој одредби Устава. Наведена оцена Суда односи се и на прописивање разлика у релативним односима тарифних ставова за обрачун активне енергије у наведеној категорији потрошње, односно групи потрошача у тој категорији, с обзиром да је оно извршено у зависности од количине утрошене енергије у обрачунском периоду, односно зоне у којој је остварена потрошња, (а посредно у зависности од трошкова производње, преноса и дистрибуције електричне енергије које ова категорија, односно групе потрошње у оквиру ње стварају начином потрошње и количином преузете електричне енергије). При том, Уставни суд није надлежан да оцењује да ли релативни односи тарифних ставова за категорију "широка потрошња", односно за одговарајућу групу потрошача у оквиру те категорије и односи тарифних ставова у тим зонама одражавају реалну вредност трошкова испоручене електричне енергије.

Одредбом члана 30. став 2. Одлуке о општим условима за испоруку електричне енергије - ("Службени гласник РС", бр. 39/01 Пречишћен - потпун текст), одређено је да потрошач, коме се обрачунава новчана обавеза на

основу просечне потрошње, плаћа новчану обавезу до 15-ог у месецу за текући месец.

Полазећи од изложених одредаба Устава и Закона, као и од одредбе члана 30. тачка 5. Закона о електропривреди према којој се Одлуком о општим условима за испоруку електричне енергије уређује, поред осталог, начин обрачуна и услови плаћања електричне енергије, и одредбе члана 8. став 2. Закона о јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 42/91 и 71/94) којом је прописано да у обављању послова за које се образују јавне службе, носиоци тих делатности, односно послова уређују начин пружања услуга и њихово коришћење од стране корисника у складу са законом, Суд је утврдио да оспорена одредба члана 30. став 2. Одлуке представља реализацију законских овлашћења и не садржи повреду Устава, односно наведених закона. С обзиром на наведено Суд није прихватио иницијативу за утврђивање неуставности и незаконитости ове одредбе Одлуке.

Имајући у виду да Јавно предузеће "Електропривреда Србије" доношењем оспорених одлука извршава Законом поверена овлашћења то су неосновани и други наводи предлагача, односно иницијатора којим се оспоравају напред наведене одредбе. Са становишта наведених одредаба Закона не може се довести у питање ни овлашћење за доношење нити овлашћење за самостално утврђивање садржине оних показатеља који су наведени у члану 30. тачка 5. и члану 37.. Закона, а који су као и њихова разрада, обавезни предмет уређивања при доношењу тарифног система и општих услова за испоруку електричне енергије.

Сагласност оспорених одлука са Законом на основу којег су донете истовремено је и услов њихове уставности у смислу члана 119. Устава, који је према оцени Уставног суда испуњен, док о економској и социјалној оправданости оспорених одредби као и о питању целисходности Уставни суд није надлежан да одлучује.

Разматрајући оспорене одредабе члана 15. Одлуке о тарифном систему за продају електричне енергије ("Службени гласник РС", број 24/2001), којима су за потрошаче из категорије "широка потрошња" утврђени тарифни ставови за активну енергију у зависности од количине утрошене електричне енергије у текућем обрачунском периоду, Уставни суд је утврдио да су ове одредбе оспорене Одлуке већ биле предмет оцене, у Одлуци Уставног суда број IУ-106/2001 од 4. априла 2003. године ("Службени гласник РС", број 53/2003),

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о захтеву за оцењивање уставности и законитости одредаба општег акта о којима је Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је у овом делу одбацио иницијативу.

У погледу оспоравања Одлуке из тачке 4. изреке коју је донела Влада Републике Србије 28. јуна 2002. године .Уставни суд је оценио да наведени акт, није општи правни акт, који би био подобан за уставносудску контролу у смислу члана 125. Устава, већ се ради о појединачном правном акту донетом у примени закона, због чега је захтев за његову оцену одбачен.

Уставни суд, такође, није надлежан према члану 125. Устава да одлучује о исправности обрачуна испоручене електричне енергије извршених на основу одредаба оспорене Одлуке.

С обзиром да је Уставни суд коначно одлучио, захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорене одлуке из тачке 1) изреке одбачен је, у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству њихових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу члана 19. став 1. тачка 1., члана 23. став 3., члана 42. став 3., члана 46. тачка 9. и члана 47. тач. 3 и 6. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 61/2003)
 IY-85/2002 од 15.05.2003.

Управни одбор јавног водопривредног предузећа је овлашћен да утврди конкретне услуге за које одређује висину накнаде, јер је Закон о водама прописао обавезу плаћања тих накнада.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 17. до 21. Одлуке о висини накнада у 2002. години, ("Службени гласник РС", број 2/2002), коју је донео Управни одбор Јавног водопривредног предузећа "Србијаводе" на седници одржаној 18. децембра 2001. године.

Код Уставног суда Републике Србије покренут је поступак за оцену уставности и законитости одредаба чл. 17, 18, 19, 20. и 21. Одлуке о висини накнада у 2002. години, ("Службени гласник РС", број 2/2002), коју је донео Управни одбор Јавног водопривредног предузећа "Србијаводе", на седници одржаној 18. децембра 2001. године. Према наводима предлагача, Законом о водама прописано је да Јавно водопривредно предузеће стиче и прибавља финансијска средства за обављање делатности, између осталог и од накнада утврђених тим Законом; да се накнаде које су прописане оспореним члановима Одлуке не могу сматрати накнадама чију висину, у смислу члана 106. Закона, утврђује јавно водопривредно предузеће уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде. Мишљења су да термин "вршење других услуга" из члана 106. Закона, не подразумева коришћење водног земљишта, јер је у том члану, у загради, наведено да се под вршењем других услуга подразумева пловидба, производња електричне енергије и друго, те стога коришћење водног земљишта не може бити услуга водопривредног предузећа. Истиче се да одредбе чл. 17. до 21. оспорене Одлуке, нису у сагласности са Законом о водама, јер тај Закон није прописао ову врсту накнада.

Доносилац акта у одговору наводи да се, према одредбама Закона о водама, водним земљиштем сматрају корита и обале водотока, језера и акумулација. Ово земљиште је у својини Републике Србије, а корисник је јавно водопривредно предузеће, у смислу одредаба Закона о средствима у својини Републике Србије. На основу тог Закона, јавно водопривредно предузеће овлашћено је да то земљиште даје у закуп по одлуци надлежног органа, а уз сагласност Владе Републике Србије. Истиче се да је чланом 90. став 1. тачка 9) Закона о водама, прописано да Управни одбор Јавног предузећа утврђује висину накнада које представљају извор прихода предузећа, а чланом 106. истог Закона, предвиђено је да висину накнада за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга, утврђује јавно водопривредно предузеће уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде. Стога, доносилац акта сматра да су оспорене одредбе Одлуке донете на основу овлашћења из члана 106. Закона, из које одредбе се јасно види да је законодавац у загради, само примера ради, навео шта сматра вршењем других услуга, при чему је оставио могућност да ЈВП "Србијаводе" одреди висину и за друге врсте накнада.

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспореном Одлуком одређена је висина накнада у 2002. години и то за: коришћење водопривредних објеката, других услуга које даје водопривредно предузеће и за наводњавање из акумулационих језера и канала. У оспореном делу, под ознаком "друге услуге", Одлуком је одређена накнада за коришћење водног земљишта за депоновање шљунка и песка - члан 17; накнада за боравак и привез чамаца, бродова - ресторана и других угоститељских објеката на водном земљишту или водотоку - чл. 18. и 19.; накнада за коришћење водног земљишта за друге намене - члан 20. и накнада за рекреационе сврхе (одмор и излетнички туризам) - члан 21.

Чланом 52. Устава Републике Србије, прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом. Одредбом члана 60. став 1. Устава, прописано је да су "природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној или друштвеној својини"; ставом 5, да се "заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интереса остварују под условима и на начин утврђен законом", а ставом 6. истог члана, да се "законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта".

У смислу одредбе члана 5. тачка 13) Закона о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 54/96), водно земљиште чине корито и обале водотока, језера и акумулације. Одредбом члана 81. Закона о водама, основано је Јавно водопривредно предузеће "Србијаводе" чија је делатност, према члану 82 истог Закона, између осталог, газдовање водним ресурсима, праћење, одржавање и унапређење водног режима. Чланом 90. тачка 9) Закона, дато је овлашћење Управном одбору Јавног водопривредног предузећа да утврђује висину накнада које представљају извор прихода предузећа, а ставом 2. истог члана прописано је да одлуку о висини накнада, Управни одбор доноси уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде. Средства за финансирање водопривредне делатности коју врши Јавно водопривредно предузеће, обезбеђују се из накнада утврђених чланом 99. став 1. Закона о водама од којих, према ставу 3. истог члана, средства остварена

од накнаде за одводњавање, накнаде за наводњавање и накнаде за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга, чине приход Јавног водопривредног предузећа.

Наведене законске норме дају овлашћење Управном одбору Јавног водопривредног предузећа да утврђује висину накнада које представљају извор прихода предузећа, а извор прихода предузећа представља и вршење других услуга, у оквиру делатности газдовања водним ресурсима за које је јавно предузеће основано. Газдовање водним ресурсима, по оцени Суда, подразумева и газдовање водним земљиштем које чини и обала водотока, па стога Јавно водопривредно предузеће "врши услугу", допуштањем коришћења водног земљишта и водотока другим лицима у циљу депоновања шљунка и песка, боравка и привеза чамаца, бродова ресторана и других угоститељских и забавних објеката и др.

Одредбом члана 106. Закона о водама, прописано је да "висину накнада за коришћење водопривредних објеката и за вршење других услуга (пловидба, производња електричне енергије и др.) утврђује јавно водопривредно предузеће уз сагласност министарства надлежног за послове водопривреде". Овакво прописивање даје овлашћење Јавном водопривредном предузећу за конкретизовање појма "вршење других услуга", будући да је садржај норме дат у загради интерпретативног карактера и подразумева и друге услуге из области делатности за које је Јавно водопривредно предузеће основано.

Сходно наведеном, Суд је оценио да је Управни одбор Јавног водопривредног предузећа имао овлашћења у Закону за доношење оспорене Одлуке, као и овлашћење да том Одлуком утврди конкретне услуге за које одређује висину накнаде, односно да је Закон о водама прописао обавезу плаћања накнаде за услуге које одреди Јавно водопривредно предузеће уз сагласност државног органа за оне субјекте који те услуге користе.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ПУ-109/2002 од 20.03.2003.

("Службени гласник РС", број 40/2003)

6. СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ

По захтеву земљорадничке задруге за повраћај имовине стечене радом и пословањем задруге и задругара надлежан је да одлучи општински суд.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

По захтеву Земљорадничке задруге "Белегиш" из Белегиша да се М.Д.Д. Напредак из Старе Пазове обавеже да врати Задрузи имовину стечену радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године која је пренета без накнаде на М.Д.Д. "Напредак" из Старе Пазове, надлежан је да одлучи Општински суд у Старој Пазови.

Одељење за комуналне делатности, урбанизам и грађење Општинске управе Општине Стара Пазова поднело је Уставном суду Србије захтев за решавање сукоба надлежности између тог Одељења и Општинског суда у Старој Пазови. Према наводима у захтеву, Општински суд у Старој Пазови одбацио је предлог предлагача Земљорадничке задруге "Белегиш" из Белегиша против противника предлагача П.Д. "Напредак" из Старе Пазове ради повраћаја задружне имовине која је пренета на П.Д. "Напредак" из Старе Пазове, сматрајући да је за одлучивање надлежна имовинско-правна служба при Општини Стара Пазова. Решење Општинског суда у Старој Пазови је потврђено решењем Окружног суда у Сремској Митровици.

Одељење за комуналне делатности, урбанизам и грађење Општинске управе општине Стара Пазова се огласило апсолутно ненадлежним сматрајући да је за поступање надлежан суд.

У одговору на захтев Уставног суда Окружни суд у Сремској Митровици је навео да је тај суд потврдио решење Општинског суда у Старој Пазови којим се тај суд огласио ненадлежним за одлучивање о враћању задружне имовине али да је у међувремену дошло до промене правног става по питању надлежности у овој врсти спорова.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Земљорадничка задруга "Белегиш" из Белегиша је, 6. априла 1994. године, на основу Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године ("Службени гласник СРС", број 46/90) поднела захтев имовинско-правној служби Општине Стара Пазова за споразумевање између Земљорадничке задруге "Белегиш" из Белегиша и П.Д. "Напредак" из Старе Пазове ради повраћаја задружне имовине која је пренета на П.Д. "Напредак". Странке нису постигле споразум па је орган управе, сагласно члану 6. Закона, списе доставио Општинском суду у Старој Пазови, да одлучи о захтеву.

Општински суд у Старој Пазови се, решењем број Р. 64/96 од 18. марта 1999. године, огласио апсолутно ненадлежним за одлучивање, одбацио предлог предлагача и предмет уступио имовинско-правној служби општине Стара Пазова. У образложењу решења је наведено да је у току поступка пред судом ступио на снагу савезни Закон о задругама ("Службени лист СРЈ", број

41/96), који у члану 96. предвиђа искључиву надлежност општинског органа управе за одлучивање по захтевима ради повраћаја задружне имовине, те да савезни закон има већу правну снагу у односу на републички закон и да стога Суд није надлежан за одлучивање већ орган управе. Окружни суд у Сремској Митровици је решењем Гж. бр. 670/99 од 18. маја 1999. године потврдио решење Општинског суда у Старој Пазови број Р. 64/96 од 18. марта 1999. године.

Решењем број 461-4/94-III-02 од 19. марта 2001. године, одељење за комуналне делатности, урбанизам и грађеве Општине Стара Пазова огласило се апсолутно ненадлежним за поступање, сматрајући да се надлежност суда, у поступцима који се воде по Закону о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, не може мењати, након ступања на снагу Закона о задругама ("Службени лист СРЈ", број 41/96 и 12/98).

Закон о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, ступио је на снагу 15. августа 1990. године. Закон је регулисао враћање, начин и услове враћања имовине стечене радом и пословањем задруга после 1. јула 1953. године која је организационим, односно статусним променама пренета без накнаде другим корисницима. У члану 2. Закона прописано је да се документовани захтев за враћање имовине подноси општинском органу управе надлежном за имовинско правне послове, а чланом 5. да је дужност органа управе да без одлагања размотри захтев и приступи споразумевању странака. Чланом 6. став 1. Закона прописана је обавеза органа управе да списе предмета достави месно надлежном општинском суду, у случају да нису испуњени услови за враћање имовине или ако не дође до закључења споразума у року од два месеца од дана подношења захтева. Закон је престао да важи 25. децембра 1996. године, на основу Закона о престанку важења Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године ("Службени гласник РС", бр, број 52/96).

Закон о задругама ("Службени лист СРЈ", бр. 41/96 и 12/98) је ступио на снагу 14. децембра 1996. године. Одредбе чл. 95. до 98. Закона такође регулишу поступак враћања имовине која је била у власништву задругара и задружних савеза односно савеза задруга после 1. јула 1953. године, а која је организационим, односно статусним променама или на други начин пренета без накнаде другим корисницима који нису задруге или задружни савези. Чланом 96. Закона прописано је да се захтев за враћање имовине подноси правном лицу коме је имовина пренета без накнаде односно његовом правном следбенику. У случају да се у прописаном року не постигне споразум о враћању имовине, може се покренути управни поступак пред надлежним општинским органом. Закон о задругама прописује искључиву надлежност управног органа да одлучује о захтевима за враћање имовине пренете без накнаде, с тим што Закон не садржи одредбе поводом започетих поступака у којима је заснована надлежност суда по републичком пропису, који је у међувремену престао да важи. Стога се као спорно поставља питање да ли је отпао законски основ за судску надлежност установљену чланом 6. Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године.

Чланом 15. став 3. Закона о парничном поступку ("Службени лист СФРЈ", бр. 4/77 и 35/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 24/92 ... 44/2002) регулисано

да ако се у току поступка промене околности на којима је заснована надлежност суда, суд који је био надлежан у време подношења тужбе остаје и даље надлежан и ако би услед промена био надлежан други редовни суд исте врсте. Чланом 17. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97, 31/01) прописано је да се стварна надлежност за решавање у управном поступку одређује по прописима којима се уређује одређена управна област односно по прописима којима се одређује надлежност појединих органа.

Захтев Земљорадничке задруге "Белегиш" из Белегиша за враћања задружне имовине, поднет је 6. априла 1994. године органу управе Општине Стара Пазова у складу са чл. 2. до 5. Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, а како, према одредби члана 6. Закона, у року од два месеца није постигнут споразум, сви списи предмета су достављени надлежном Општинском суду Стара Пазова дана 10. маја 1994. године.

С обзиром на то да је надлежност редовног суда у ванпарничном поступку одређена још пре него што је Закон о задругама ("Службени лист СРЈ", бр. 41/96 и 12/98) ступио на снагу као и то да у прелазним и завршним одредбама овај закон не предвиђа ретроактивну примену, нити уређује поступања у предметима који су у току, а нису окончани до ступања на снагу тог Закона, Суд је утврдио да је у конкретном случају, надлежан да поступи општински суд.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тач. 7) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучено је као у изреци.

Одлука Уставног суда "Службени гласник РС", број 53/2003
ПУ-105/2001 од 10.04.2003.

Ради извршења правоснажне и извршне пресуде општинског суда којом је у поступку развода брака, уређено одржавање личних односа малолитног детета са родитељем, надлежан је да поступа општински суд.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

По предлогу повериоца Андрејић Милоша из Смедерава, против дужника Андрејић Милене из Смедерева ради извршења правоснажне и извршне пресуде Општинског суда у Смедереву П.бр. 1527/94 од 7. марта 1995. године, којом је у поступку развода брака, уређено одржавање личних односа малолетног детета са родитељем, надлежан је да поступа Општински суд у Смедереву.

Центар за социјални рад општине Смедерево поднео је Уставном суду Републике Србије, захтев за решавање сукоба надлежности између тог Центра и Општинског суда у Смедереву. Према наводима у захтеву Општински

суд у Смедереву је, у поступку по предлогу за извршење повериоца Андрејић Милоша из Смедерева против дужника Андрејић Милене из Смедерева, ради остваривања виђења повериоца са малолетним дететом Андрејић Марком, доставио списе предмета на стварну надлежност Центру за социјални рад. Центар није прихватио надлежност сматрајући да је у конкретном случају за извршење судске одлуке надлежан Суд.

У одговору на захтев Уставног суда, Општински суд у Смедереву је доставио правоснажно решење И број 1046/02 од 31. јануара 2003. године којим се суд огласио апсолутно ненадлежним, без изјашњења о захтеву.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Андрејић Милош из Смедерева, отац малолетног Андрејић Марка из Смедерева чији је законски заступник мајка Андрејић Милене из Смедерева, је дана 23. децембра 2002. године поднео Општинском суду у Смедереву предлог за извршење правоснажне пресуде Општинског суда у Смедереву П 1527/94 од 7. марта 1995. године којом је уређено одржавање личних односа виђања са малолетним дететом.

Правоснажном пресудом Општинског суда у Смедереву П бр. 1527/94 од 7. марта 1995. године, која је била основ за подношење предлога за извршење, ставом И разведен је брак тужиље - противтужене Андрејић Милене из Смедерева и туженог противтужиоца Андрејић Милоша из Смедерева, ставом II малолетно дете странака, Андрејић Марко, поверава се на негу, чување и васпитање мајци тужиљи с тим што тужени Андрејић Милош може узимати свог мал. сина ради виђења I, II и IV викенда у месецу и то петком од 18 часова до недеље у 18 часова када ће га враћати мајци, све под претњом принудног извршења, док је ставом III одлучено о висини доприноса туженог о издржавању детета.

У поступку извршења, по предлогу Андрејић Милоша из Смедерева, ради одржавања личних односа са малолетним дететом, Општински суд у Смедереву донео је решење I бр. 1046/02 дана 31. јануара 2003. године којим се огласио апсолутно ненадлежним за одлучивање, а предлог одбацио. У образложењу решења је наведено да је чланом 131. Закона о браку и породичним односима прописана надлежност органа старатељства у случају кад се родитељи не споразумеју о начину одржавања личних односа са дететом, кад дете не живи у заједници са родитељима или са једним од њих (став 1.), и случају поновног уређивања начина одржавања личних односа родитеља са децом ако то захтевају промењене прилике без обзира да ли је о томе раније одлучивао суд или орган старатељства (став 2.). Странке нису изјавиле жалбу на то решење и спис је достављен центру за социјални рад.

Центар за социјални рад Општине Смедерево се закључком М 10227 од 20. фебруара 2003. године огласио апсолутно ненадлежним за поступање, са израженим ставом да се у конкретном случају извршава судска одлука, па је за извршење надлежан суд, сагласно члану 392. Закона о браку и породичним односима који прописује да се у поступку извршења и обезбеђења одлуке о заштити права утврђених тим Законом примењују одредбе Закона о извршном поступку. Суд је, по њиховом мишљењу, погрешно применио члан 131. став 1. Закона о браку и породичним односима и утврдио надлежност Центра јер се та одредба не односи на извршење већ на доношење одлуке. Надлежност суда, произлази из члана 125. став 4. Закона о браку и породичним односима.

Уставни суд је констатовао да постоји негативан сукоб надлежности.

Чланом 392. Закона о браку и породичним односима ("Службени гласник СРС", бр. 22/80 и 11/88 и "Службени гласник РС", бр. 22/93... 29/01) прописано да се у поступку извршења и обезбеђења одлуке о заштити права утврђених овим законом примењују одредбе Закона о извршном поступку, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Члан 1. Закона о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", број 28/2000) прописује да се тим законом одређују правила поступка по којима суд поступа ради принудног извршења судске одлуке која гласи на испуњење обавезе, као и ради обезбеђења потраживања, а да се одредбе тог закона примењују и на принудно извршење одлуке донесене у управном или прекршајном поступку која гласи на испуњење новчане обавезе, као и на обезбеђење новчаног потраживања о коме се одлучује у управном или прекршајном поступку, осим ако је за то извршење или обезбеђење законом одређена надлежност другог органа.

Члан 261. став 1. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97 и 31/01) прописује да се извршење решења донесеног у поступку спроводи ради остваривања новчаних или неновчаних обавеза. Чланом 266. Закона, између осталог, прописано је да административно извршење спроводи орган који је ствар решавао у првом степену, ако посебним прописом није друкчије одређено. Извршење ради испуњења новчаних обавеза спроводи се судским путем. Чланом 267. Закона прописано је да административно извршење спроводи орган који је ствар решавао у првом степену, ако посебним прописом није друкчије одређено.

Захтев Андрејић Милоша из Смедерева да му се омогући одржавање личног односа са малолетним сином Марком заснива се на правоснажној и извршној пресуди и чињеници да не тражи измену одлуке о поверавању детета за шта би у смислу члана 125. став 4. Закона о браку и породичним односима био надлежан суд, нити тражи измену одлуке о начину одржавања личних односа са дететом, за шта би у смислу члана 131. Закона о браку и породичним односима био надлежан орган старатељства.

Одредбом члана 12. став 1. тачка 4) алинеја б) Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) која се примењује до 1. јануара 2004. године, на основу члана 7. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 27/2003) прописано је да је општински суд надлежан да у првом степену решава извршне ствари и спорове који настану у току или поводом извршног поступка уколико овим законом није друкчије одређено.

Према томе, по оцени Суда, у конкретном случају за извршење судске одлуке која гласи на испуњење обавезе омогућавања контактирања и виђања са малолетним дететом надлежан је општински суд.

На основу изложеног и члана 46. тачка 7) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучено је као у изреци.

Одлука Уставног суда
ПУ-71/2003 од 3.07.2003.

("Службени гласник РС", број 75/2002)

За одлучивање о захтеву да се држава СРЈ и Република Србија обавезу да предају у посед и својину непокретности надлежна је да одлучи скупштина општине-комисија за враћање земљишта.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

По захтеву Димовић Зорана из Београда да се држава СРЈ и Република Србија обавезу да предају у посед и својину непокретности које су уписане у ЗКУЛ 85 КО Врбица, 86 КО Врбица, 87 КО Врбица, уписане у ЗКУЛ 75 КО Сопот и 558 КО Сопот, и непокретности уписане у ЗКУЛ бр. 582 и 509 КО Неменикуће, надлежна је да одлучи Скупштина Градске општине Сопот - Комисија за враћање земљишта.

Скупштина Градске општине Сопот - Комисија за враћање земљишта поднела је Уставном суду Републике Србије захтев за решавање сукоба надлежности између те Комисије и Општинског суда у Сопоту. Према наводима у захтеву, Општински суд у Сопоту, одбацио је захтев тужиоца Димовић Зорана из Београда да се тужени - држава СРЈ и Република Србија обавезу на предају у посед и својину непокретности ближе наведених у изреци Одлуке, сматрајући да је за одлучивање о оваквом захтеву надлежна Комисија за враћање земљишта општине Сопот.

Скупштина општине Сопот - Комисија за враћање земљишта је тај захтев одбацила сматрајући да је надлежан суд.

У одговору на захтев Уставног суда, Општински суд у Сопоту је навео да су целокупни списи уступљени органу управе и да другим подацима не располажу.

У току поступка Суд је утврдио да је чињенично и правно стање у овом предмету следеће:

Димовић Зоран је, тужбом поднетом Општинском суду у Сопоту против првотужене државе СРЈ и друготужене Републике Србије, тражио предају у посед и својину непокретности које је пок. Жујевић Алекса поклонио бившој ФНРЈ, 28. априла 1948. године. Тужба је поднета након што је тужилац оглашен за јединог наследника на тој имовини, допунским решењем Општинског суда у Младеновцу О.бр.412/2000 од 1. новембра 2000. године, а на основу пресуде Општинског суда у Сопоту П.бр. 440/95 од 10. јуна 1998. године.

Општински суд у Сопоту се решењем П.бр. 118/2001 од 31. јануара 2002. године огласио стварно ненадлежним за поступање и одредио да се списи доставе Комисији за враћање земљишта општине Сопот. Окружни суд у Београду је решењем Гж.бр. 4418/02 од 15. маја 2002. године, уважио жалбу туженог и укинуо решење Општинског суда у Сопоту П.бр. 118/2001 од 31. јануара 2002. године, због процесних разлога прихватајући став првостепеног суда да је за одлучивање надлежна Комисија за враћање земљишта, а не суд. Решењем П.бр. 135/2002 од 3. јула 2002. године, Општински суд у Сопоту се

огласио апсолутно ненадлежним за поступање и одбацио тужбу тужиоца, с тим да се списи доставе Комисији за враћање земљишта, општине Сопот.

Закључком број 464-127/2002 од 25. октобра 2002. Комисија за враћање земљишта Скупштине општине Сопот, огласила се стварно ненадлежном за поступање, сматрајући да се не ради о пољопривредном земљишту за које би та комисија била надлежна већ је за одлучивање надлежан суд.

Уставни суд је констатовао да постоји негативан сукоб надлежности и у вези с тим утврдио следеће:

Чланом 17. Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа ("Службени гласник РС", бр. 18/91, 20/92 и 42/98) прописано је да је ништав уговор о поклону земљишта који је учињен у корист друштвеног правног лица у периоду спровођења мера откупа од 10. августа 1945. године до 2. августа 1952. године у условима постојања притисака и принуде да се поклон учини. Тужба за поништај подноси се суду опште надлежности. Исти закон у члану 1. став 1. прописује да ће се земљиште одузето по основу Закона о пољопривредном земљишном фонду друштвене својине и додељивању земље пољопривредним организацијама ("Службени лист ФНРЈ", број 22/53, "Службени лист СФРЈ", број 10/65, "Службени гласник СРС", бр. 51/71 и 52/73 и "Службени лист САПВ", број 26/72) и земљиште конфисковано због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа по прописима о обавезном откупу вратити у својину ранијем сопственику односно његовом правном следбенику, под условима, на начин и по поступку утврђеним тим законом. Чланом 2. Закона прописано је да поступак по захтеву за враћање земљишта води и решење доноси Комисија коју образује министар пољопривреде, шумарства и водопривреде на предлог скупштине општине, док је члановима 3. до 7. прописано поступање Комисије ради постизања споразума о облику и висини накнаде. У случају да се не постигне споразум, у члану 9. Закона је прописано да, орган све списе предмета доставља месно надлежном општинском суду, који у ванпарничном поступку одлучује о накнади. Против решења комисије којим је одлучено о захтеву, може се поднети жалба Управи за имовинско правне послове у саставу Министарства финансија.

По оцени Суда захтев Димовић Зорана из Београда против првотужене државе СРЈ и друготужене Републике Србије ради предаје у posed и својину непокретности које су биле предмет уговора о поклону бившој ФНРЈ од 28. априла 1948. године, заснован је на чињеници да је утврђена ништавост уговора о поклону земљишта из члана 17. став 1. Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредно - земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа. Ништавост уговора о поклону утврђује се пред судом опште надлежности што је изричито прописано чланом 17. став 2. Закона, док су, начин и услови враћања земљишта прописани у члану 2. став 1. према коме поступак води и решење доноси комисија.

Према томе, у конкретном случају постоји надлежност комисије из члана 2. став 1. Закона.

На основу изложеног и члана 46. тачка 7) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучено је као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 48/2003)
ПУ-274/2002 од 20.03.2003.

7) ОСТАЛИ АКТИ

С обзиром да појединачни колективни уговор није објављен, није ступио на снагу и не производи правно дејство не постоје процесне претпоставке за одлучивање о његовој уставности и законитости.

Уставни суд Републике Србије је на седници одржаној 5. јуна 2003. године разматрао иницијативу коју сте, заједно са осталима, поднели овом Суду ради оцене уставности и законитости Појединачног колективног уговора АД "Јагодинска пивара" - Јагодина, закљученог 16. маја 2001. године.

На основу члана 19. став 1. тачка 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Закључак о одбацивању наведене иницијативе.

Уставни суд је донео наведени Закључак јер је утврдио да оспорени Појединачни колективни уговор није објављен, није ступио на снагу у складу са Уставом и не производи правно дејство и да, сагласно томе, не постоје процесне претпоставке за одлучивање о његовој уставности и законитости, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Закључак Уставног суда
IУ-17/2002 од 5.06.2003.

Одлука о расписивању допунских избора за одборнике скупштине општине није општи акт.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 3. јула 2003. године, поводом представке деветнаест одборника Скупштине општине Прибој којом је затражено покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о расписивању допунских избора за одборнике Скупштине општине Прибој ("Службени гласник РС", број 13/2002), донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Одредбом члана 125. Устава Републике Србије прописана је надлежност Уставног суда. Према оцени Уставног суда, оспорена Одлука по својој садржини и дејству нема карактер општег правног акта, за чију оцену је надлежан Уставни суд.

Поред тога, Уставни суд је констатовао да је оспорена Одлука престала да важи доношењем Одлуке о стављању ван снаге Одлуке о расписивању допунских избора за одборнике Скупштине општине Прибој ("Службени гласник РС", број 27/03) као и да је у међувремену Влада Републике Србије донела Одлуку о распуштању Скупштине општине Прибој и образовању привременог органа Општине Прибој и Решење о именовању председника и чланова привременог органа општине Прибој ("Службени гласник РС", број 48/03). Из наведених разлога Уставни суд је утврдио да је беспредметан захтев за доношење привремене мере којом се суспендује Одлука о расписивању допунских избора за одборнике Скупштине општине Прибој.

Имајући у виду изложено, Уставни суд је иницијативу одбацио сагласно члану 19. став 1. тачка 1). члану 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), као и члану 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ-74/2003 од 3.07.2003.

Брисањем предузећа из регистра код надлежног суда, предузеће је престало да постоји, па су престали да важе и општи акти тог предузећа.

Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 19. јуна 2003. године донео је ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе за оцену уставности и законитости члана 13. тачка 1. Правилника о решавању стамбених потреба радника друштвеног предузећа ШПИК "Ивањица", Ивањица, од 15.децембра 1998. године.

Наведени закључак Уставни суд је донео на основу одредаба члана 19. став 1. тачка 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр., 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 12 ("Службени гласник РС", број 5/95).

Суд је утврдио да је ДП ШПИК "Ивањица", Ивањица, чији је Правилник оспорен, услед статусне промене, подељен на четири нова предузећа. Брисањем уписа из регистра код надлежног суда, то предузеће је престало да постоји, па су престали да важе и општи акти тог предузећа.

Како је на тај начин престао да важи и оспорени Правилник Уставни суд је закључио да не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање о поднетој иницијативи.

Закључак Уставног суда
IУ-203/2002 од 19.06.2003.

Пречишћен текст представља редакцијско - техничко и помоћно средство за примену прописа, а не општи правни акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, поводом Ваше иницијативе којом тражите оцену уставности и законитости пречишћеног текста Статута Ловачког удружења "Срндаћ" из Жабља од 9. маја 2000. године, на седници одржаној 24. јула 2003. године, донео Закључак о њеном одбацивању, на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Пречишћен текст, према оцени Уставног суда, представља редакцијско- техничко и помоћно средство за примену прописа, а не општи правни акт за чију оцену уставности и законитости је Уставни суд, према одредбама 125. Устава Републике Србије, надлежан да одлучује.

Закључак Уставног суда
IУ-76/2003 од 24.07.2003.

Одлука о утврђивању цене грејања и топле воде није општи акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 29. маја 2003. године разматрао Вашу иницијативу за оцену уставности оспореног члана 5. Одлуке о утврђивању цене грејања и топле воде, број број G-800/00/27, коју је донео Управни одбор Јавног комуналног предузећа "Грејање" - Панчево, на седници одржаној 26. септембра 2002. године.

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Суд је овако одлучио из разлога што оспорена Одлука којом се утврђује цена комуналних производа и услуга коју плаћају непосредни корисници и на коју, сагласно члану 23. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", број 16/97), сагласност даје скупштина општине, односно орган општине који скупштина одреди, по својој правној природи нема карактер општег акта, већ представља акт пословања са елементима ценовника. Како оспорена Одлука не спада у општа акта из члана 125. Устава Републике Србије, за чију је оцену уставности надлежан Уставни суд, то се на оспорени акт не примењују одредбе чл. 120. и 121. Устава.

Закључак Уставног суда
IУ-230/2002 од 29.05.2003.

Програм мера и активности за утврђивање и решавање вишка запослених није општи правни акт.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 18. марта 2003. године, разматрао иницијативу Драгослава Тројанчевића, адвоката из Горњег Милановца за оцену уставности и законитости Програма мера и активности за утврђивање и решавање вишка запослених у "Типопластика" А.Д, Горњи Милановац, број 4081 од 1. јуна 2002. године.

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени

гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), донео закључак о одбацивању наведене иницијативе.

Уставни суд је наведени закључак донео пошто је утврдио да оспорени акт по својој природи не представља општи правни акт у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Закључак Уставног суда
IУ-245/2002 од 18.03.2003.

Одлука о расписивању избора за чланове савета месних заједница није општи првни акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 20. марта 2003. године разматрао Вашу представку којом тражите оцену законитости Одлуке о расписивању избора за чланове савета месних заједница у општини Бачка Топола ("Службени лист општине Бачка Топола", бр. 9/2001) коју је донео председник Скупштине општине Бачка Топола 5. октобра 2001. године.

Уставни суд Републике Србије је, на основу члана 19. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник Републике Србије", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник Републике Србије", бр. 9/95), донео ЗАКЉУЧАК којим је утврдио да није надлежан да одлучује о овом захтеву у смислу члана 125. Устава Републике Србије будући да није у питању општи већ појединачни акт.

Закључак Уставног суда
IУ-260/2001 од 20.03.2003.

Решење о усклађивању пензија и новчаних накнада за телесно оштећење и помоћ и негу није општи акт.

Уставни суд Републике Србије је на седници одржаној 22. маја 2003. године разматрао предлог Синдиката пензионера Србије "Независност" за оцену уставности и законитости Решења о усклађивању пензија и новчаних накнада за телесно оштећење и помоћ и негу од јануара 2002. године, 01. број 181-1347/2002 од 6. августа 2002. године ("Службени гласник РС", број 47/2002), којег је донео директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених.

На основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд је донео Закључак о одбацивању наведеног предлога.

Уставни суд је донео наведени Закључак јер је утврдио да оспорени акт није општи правни акт у смислу члана 125. Устава Републике Србије и да, сагласно томе, не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање о његовој уставности и законитости.

Закључак Уставног суда
IУ-40/2003 од 22.05.2003.

Одлука о расписивању избора за председника Републике Србије није општи правни акт.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 3.јула 2003. године, поводом иницијативе за покретање поступка за оцену уставности Одлуке о расписивању избора за председника Републике од 19. јула 2002. године ("Службени гласник РС", број 42/2002) донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Одредбом члана 125. Устава Републике Србије прописана је надлежност Уставног суда. Оспорена Одлука по својој садржини и дејству нема карактер општег правног акта којим се уређују друштвени односи за чију оцену уставности и законитости је надлежан Уставни суд.

Поред тога, Уставни суд је констатовао да је оспорену Одлуку донела председница Народне скупштине сагласно одредбама члана 78. став 3., члана 87. став 7. Устава Републике Србије и члана 4. Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/2002).

Имајући у виду изложено, Уставни суд је иницијативу одбацио на основу члана 19. став 1. тачка 1), члану 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), као и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ-167/2002 од 3.07.2003.

**II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

У поступку оцене уставности Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/82, 39/83, 17/84, 45/85 и 12/89 и "Службени гласник РС", бр. 53/93, 67/93 и 48/94) Уставни суд је уочио да постоје бројни проблеми правног уређивања односа у области коју регулише овај Закон. Налазећи да је битан узрок те појаве неусклађеност наведеног Закона са Уставом Републике Србије Уставни суд у смислу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", број 32/91) указује на следеће:

Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана донет је 29. априла 1982. године ("Службени гласник РС", број 24/82) и заснован је на друштвено-политичким и правним основама Устава Социјалистичке Републике Србије из 1974. године и садржи правне институте, категорије и формулације из тог Устава. Последње измене и допуне које се односе на материјално-правну садржину Закона, извршене су 29. децембра 1984. године ("Службени гласник РС", број 50/84). Остале измене и допуне Закона, које су вршене до 1994. године, односе се на висину казни за прекршаје утврђене овим Законом.

Према члану 22. Уставног Закона за спровођење Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 18/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/93, 77/92 и 20/93) крајњи рок за усаглашавање републичких закона са Уставом Републике Србије био је 31. децембра 1993. године. Међутим, Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана уопште није усаглашаван са Уставом Републике Србије.

Уставом Републике Србије у члану 44. јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења уз упис код надлежног органа. Уставом није прописано да се за остваривање ових слобода и права услови утврђују законом, али се према члану 12. став 2. Устава, законом може прописати начин остваривања појединих уставних слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање.

С обзиром на то да се овим Законом уређују услови и начин удруживања на основама и начелима Устава СР Србије, а који су битно измењени у Уставу Републике Србије, то Закон није у функцији остваривања односа утврђених Уставом Републике Србије.

Закон је у примени и на основу њега се оснивају, региструју и делују сва постојећа удружења грађана, због чега настају бројни проблеми у пракси, а нарочито у погледу оснивања удружења грађана, регистрације и доношења њихових аката (статута, Правилника и др.), начина организовања и обављања привредних и других делатности. Поједина од ових питања уређена су и посебним законима (савезним или републичким), па долази до колизије или немогућности поштовања и примене међусобно неусклађених закона. Све ово доводи у питање остваривање основних принципа уставности и законитости из члана 119. Устава Републике Србије, по којима закон и други пропис или општи

акт мора бити сагласан с Уставом, односно по којима сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима. У случају да Уставни суд донесе одлуку о неуставности Закона у целини поставило би се питање организовања и деловања разних облика удружења грађана и друштвених организација на територији Републике Србије, а тиме и остваривање уставног права грађана на удруживање.

Оцењујући да се зајамчене слободе организовања и деловања из члана 44. став 1. Устава, не могу остварити непосредно на основу Устава, Уставни суд сматра да је потребно што пре донети нов закон у овој области. Разлози за то су и у чињеници да ове асоцијације грађана и других субјеката остварују своје активности у најразличитијим областима живота, да морају имати дефинисан правни субјективитет и да, им поред осталог може бити поверено и вршење јавних овлашћења. Све то захтева правно уређивање организовања и деловања удружења грађана и њихово интегрисање у позитивни уставно правни поредак. Стога је Уставни суд својим писмом од 14. фебруара 2002. године обавестио Народну скупштину о стању и проблемима у остваривању уставности и законитости у овој области. Међутим, Народна скупштина и поред тога није уредила ове односе сагласно Уставу Републике Србије.

Имајући у виду да се Уставном суду и даље упућује велики број предлога и иницијатива за оцену уставности и законитости аката удружења грађана, као и да би одлука Уставног суда о неуставности Закона у целини створила правну празнину у овој значајној области, Уставни суд је, на седници одржаној 9. јануара 2003. године одлучио да, у смислу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, поново обавести Народну скупштину о стању и проблемима у остваривању уставности и законитости у овој области и још једном укаже на потребу доношења новог закона којим би се наведена питања уредила у складу са Уставом.

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Уставни суд је, у поступку оцене уставности одредаба Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 22/00 и 25/02) и других прописа који уређују поједина питања која се односе на услове ограничења права на штрајк у делатностима од општег интереса (електропривреда, водопривреда, комуналне делатности и др.), уочио да та питања, Законом о штрајку нису потпуно и прецизно регулисана, већ је препуштено републичком законодавцу, па и послодавцима, да самостално прописују начин остваривања права на штрајк, односно минимум процеса рада у тим делатностима. У Уставном суду је, с тим у вези извршена анализа уставних решења о праву на штрајк, као и решења Закона о штрајку ("Службени лист СРЈ", број 29/96) и републичких закона и других прописа који садрже одредбе о остваривању уставног права на штрајк у предузећима и установама које обављају делатности од јавног интереса.

На основу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је на седници одржаној 24. јула 2003. године закључио да укаже Народној скупштини на уочене проблеме и појаве у овој области, како би се приликом доношења новог закона о штрајку прецизније дефинисали услови остваривања права на штрајк у предузећима и установама које обављају делатност од јавног интереса.

Закон о штрајку донет је 1996. године као посебан закон, што је ређа пракса у упоредном праву, где се општи и посебни услови остваривања права на штрајк регулишу законима који се углавном односе на заштиту синдикалних слобода, радне односе, заштиту јавног реда и мира и др. Закон о штрајку је сагласно Уставу СРЈ, требало да уреди опште услове за остваривање права на штрајк и посебне услове за остваривање овог права у предузећима, установама и другим субјектима који обављају делатности од јавног интереса или делатности чији би прекид обављања због природе тих делатности, могао да угрози живот и здравље људи, или нанесе штету великих размера. Међутим, услови и начин остваривања права на штрајк регулисани су у више прописа различите садржине и правне снаге. У тим прописима, по оцени Суда, постоје значајне неусаглашености. Поред тога, Уставни суд је уочио и одређене правне празнине у прописивању мера које треба да обезбеде несметано обављање делатности од јавног интереса, односно делатности чији би прекид обављања могао да угрози живот и здравље људи у случајевима организовања штрајка запослених у овом делатностима.

Уставни суд је такође констатовао да Законом о штрајку није прецизно одређен положај и улога синдиката у процесу остваривања права на штрајк. Такође, уочено је да нису јасно раздвојене функције државе и овлашћења која држава има у области ограничења права на штрајк, односно

утврђивања минимума процеса рада када се држава јавља у улози послодавца и када се јавља као носилац власти, тј. када држава треба да обезбеди обављање делатности од јавног интереса, или делатности чији би прекид обављања, због њихове природе могао да угрози живот и здравље људи, или да нанесе штету великих размера.

Како се у Републици Србији, према Акционом плану хармонизације економских система држава чланица Државне заједнице Србија и Црна Гора ради спречавања и уклањања препрека слободном протоку људи, роба, услуга и капитала ("Службени гласник РС", број 67/03), предвиђа доношење новог Закона о штрајку, Уставни суд указује на потребу да се тим законом прецизније дефинишу услови остваривања права на штрајк у предузећима и установама које обављају делатност од јавног интереса, ради обезбеђења минимума процеса рада, као и мере и последице које следе, а које обезбеђује држава преко својих органа као носилац власти у односу на друге послодавце и у случају да се не обезбеди минимум процеса рада. Ове услове треба законом уредити и када се као послодавац јавља држава, будући да се сагласно Уставу само законом могу прописати и утврдити услови и начин остваривања уставног права на штрајк, што и јесте сврха доношења закона којим се уређује начин остваривања слобода и права грађана у које спада и слобода и право на штрајк. Такође је законом потребно прецизније дефинисати улогу синдиката, послодавца и државе у поступку остваривања права на штрајк, како би се обезбедио трипартизам као један од основних принципа у остваривању овог уставног права.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД
Краља Милана 14

У поступцима оцене уставности и законитости статута појединих општина Уставни суд је уочио одређене проблеме у вези са уређењем службене употребе језика и писама ("Службени гласник Републике Србије", број 45/91, 53/93, 67/93 и 48/94). Наиме, према одредби члана 8. Закона о службеној употреби језика и писама у општинама у којима у већем броју живе припадници народа чије је примарно писмо, у складу с традицијом тог народа латиница, у службеној употреби је и латиничко писмо, а службена употреба латиничког писма утврђује се статутом општине.

Међутим, Закон није прецизирао критеријуме који квантитативно одређују који је то проценат или "већи број " припадника народа, чије је примарно писмо латиница, потребан да би општина у службену употребу увела и латиничко писмо.

Непрецизност члана 8. има за последицу да један број општина у свом статуту прописује да је у службеној употреби и латиничко писмо иако на њиховој територији не живе у већем броју припадници других народа чије је примарно писмо у складу с традицијом тог народа латиница.

Уставни суд је, разматрајући питање уређивања службене употребе језика и писама оценио да су проблеми, једним делом, резултат одређених непрецизности и недостатака у самој законској регулативи, и да то захтева да се, изврше одговарајуће промене и прецизирања с обзиром да је Закон о службеној употреби језика и писама донет 27.јула 1991. године када је још постојала држава СФРЈ и када су све републике биле федералне јединице на чијим територијама су живели припадници различитих народа.

Осим тога, у међувремену, донет је и Закон о заштити права и слобода националних мањина ("Службени лист СРЈ", број 41/2002), који између осталог уређује и службену употребу језика и писама националних мањина а који се према члану 64. став 2. Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора, примењује као закон државе чланице, до доношења нових прописа од стране државе чланице, осим закона за које скупштина државе чланице одлучи да се не примењује.

Уставни суд, сходно одредби члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, обавештава Народну скупштину Републике Србије о уоченим проблемима остваривања уставности и законитости у области службене употребе језика и писама и потреби целовитог уређивања и осталих питања која произлазе из овог закона, ради потпунијег остваривања уставног начела на истовремену службену употребу, поред српског језика и писма, и језика и писама народа и народности на подручјима на којима ти народи и народности живе.

III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР

Одредница	Број предмета	Страна
АКТИ МИНИСТАРСТАВА И ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА		
- Правилник о начину полагања возачког испита	IY- 124/2002	143
- Правилник о пореском билансу обвезника пореза на добит предузећа	IY- 225/2001	145
- Пословник о раду Уставног суда Републике Србије	IY- 251/2002	147
- Правила о раду бирачких одбора	IY - 222/2002	148
- Правилник о начину поступања овлашћене банке у вршењу конверзије девизних депозита грађана ...	IY - 256/2002	150
- Правилник о накнади за оверу потписа бирача	IY - 152/2002 IY - 153/2002	30 32
- Упутство о спровођењу Закона о избору председника Републике...	IY - 153/2002	32
ВЛАДА		
УРЕДБЕ:		
- о посебној накнади за регистрацију одређених возила	IY - 202/2000	119
- о стављању на увид одређених досијеа вођених о грађанима Републике Србије у Служби државне безбедности	IY - 149/2001	122
- о привременим условима продаје одређених роба	IY - 87/2002	124
- о заштити делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ	IY - 167/2001	126
- о висини зарада у јавним предузећима	IY - 28/2002	129
- о висини накнада за коришћење података премера и катастра и пружање услуга Републичког геодетског завода	IY - 140/2002 IY - 204/2001	132 135
- о ценама одређених производа и услуга	IY - 15/2002	138
ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ		
- основ за утврђивање накнаде: зона, положај, намена и др.	IY - 250/2001	165
- постављање привремених објеката; условљавање пребивалиштем и обављањем делатности 10 година	IY - 175/2003	169
- услови, поступак и начин давања на	IY - 190/2002	171

привремено коришћење; накнада за привремено коришћење	IY - 89/2002	179
- ослобађање и олакшице за плаћање накнаде	IY - 130/2002	174
- додатне накнаде за коришћење грађевинског земљишта	IY - 196/2002	177

ЗАКОНИ

- Закон о посебним условима и начину измиривања доспелих обавеза по основу јавних прихода	IY - 200/99	3
- Закон о судијама	IY - 90/2002	75
- Закон о изменама и допунама Закона о судијама	IY - 122/2002	6
- Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара	IY - 154/2001	14
- Закон о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара	IY - 154/2001	14
- Закон о допуни Закона о прекршајима	IY - 264/98	19
- Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима	IY - 264/98 IY - 271/2002	19 58
- Закон о избору народних посланика	IY - 197/2002 IY - 153/2002	23 32
- Закон о избору председника Републике	IY - 152/2002 IY - 153/2002	31 32
- Закон о чиновима припадника Министарства унутрашњих послова	IY - 5/96	36
- Закон о универзитету	IY - 120/2002	40
- Закон о јавном тужилаштву	IY - 179/2002 IY - 192/2002	42 54
- Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву	IY - 179/2002 IY - 192/2002	42 54
- Закон о локалној самоуправи	IY - 214/99 IY - 119/2002	46 92
- Закон о раду	IY - 67/2002 IY - 135/2002 IY - 293/2002 IY - 290/2002	49 50 52 53
- Закон о друштвеној контроли цена	IY - 190/2001	59

- Закон о браку и породичним односима	IY - 221/2002 IY - 9/2001	61 62
- Закон о друштвеној бризи о деци	IY - 268/2002	65
- Закон о финансијској подршци породици са децом	IY - 57/2002	66
- Закон о пензијском и инвалидском осигурању	IY - 28/2001 IY - 89/2001	68 70
- Закон о унутрашњим пословима	IY - 111/2001	72
- Закон о основној школи	IY - 134/2002	77
- Закон о изменама и допунама Закона о основној школи	IY - 137/2002	78
- Закон о изменама и допунама Закона о стручним називима	IY - 64/2003	79
- Закон о порезу на доходак грађана	IY - 137/2001 IY - 79/2002	81 83
- Закон о порезу на фонд зарада	IY - 81/2002	85
- Закон о порезу на промет	IY - 127/2002	86
- Закон о порезима на имовину	IY - 101/2002	88
- Закон о јавним приходима и јавним расходима	IY - 116/2002	91
- Закон о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине	IY - 284/2002	94
- Закон о здравственој заштити	IY - 67/2003	96
- Закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана	IY - 48/2001	97
- Закон о одржавању стамбених зграда	IY - 205/2002	99
- Закон о изградњи објеката	IY - 158/2002	101
- Закон о планирању и уређењу простора и насеља	IY - 157/2002	103
- Закон о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности	IY - 39/2003	105
- Закон о експропријацији	IY - 71/2002	106
- Закон о средствима у својини Републике Србије	IY - 237/2001	108
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала (обустава извршења)	IY - 166/2003	110

ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА

- тарифни систем за продају електричне енергије	IY - 85/2002	257
- накнаде за услуге јавног водопривредног предузећа	IY - 109/2002	261

КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

- накнада неизбежног губитка воде на прикључцима и инсталацијама	IY - 159/2002	191
- блок - тарифа у потрошњи воде	IY - 29/2002 IY - 130/2000	196 199
- поверавање обављања димничарских услуга	IY - 110/2002	193
- накнада трошкова привремене испоруке топлотне енергије	IY - 201/2002	201
- "условна површина" стамбених објеката као мерило накнаде за грејање	IY - 50/2001	205
- заштитна мера одузимања предмета односно - имовинске користи - овлашћења скупштине града	IY - 288/2002	208
- искључивање трошкова електричне енергије за рад подстанца из цене грејања	IY - 43/2003	210
- Одлука о снабдевању града топлотном енергијом - донета на основу предходног Устава	IY - 105/2002	212

ЛОКАЛНИ ЈАВНИ ПРИХОДИ

- различите таксе на фирму: критеријуми	IY - 283/2002	214
- таксе за забавне игре и игре на срећу	IY - 209/2002	216
- општинске таксе и накнаде; надлежност за утврђивање	IY - 159/2002	218

МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ - САМОДОПРИНОС

- поверавање послова у вези самодоприноса скупштини општини и др.	IY - 197/2001	221
- самодопринос на примања по основу пензија и инвалиднина	IY - 29/2003	223
- избор чланова савета месне заједнице	IY - 172/2001	224

ОБЈАВЉИВАЊЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ

- Закон	IY - 89/2001	72
- општинска одлука:		
- даном доношења	IY - 130/2000	200
- наредног дана од дана објављивања	IY - 197/2001	222

ОПШТИНА И ГРАД

- национални састав и национална заступљеност у органима	IУ - 171/2002	155
- слобода веровања и "текст заклетве"	IУ - 171/2002	155
- новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине	IУ - 41/2002	159
- станови солидарности - додела без конкурса	IУ - 46/2001	161
- станови солидарности - уређивање	IУ - 51/2003	162

ПОВРАТНО ДЕЈСТВО

- Закон	IУ - 120/2002	40
	IУ - 192/2002	57
	IУ - 89/2001	72

ПРОЦЕСНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ

- Појединачни колективни уговор- није објављен	IУ - 17/2002	277
- Одлука о расписивању допунских избора за одборнике СО	IУ - 74/2003	277
- брисање предузећа из регистра чији је општи акти оспорен	IУ - 203/2002	278
- пречишћен текст	IУ - 76/2003	278
- програм мера и активности за утврђивање и решавање вишка запослених	IУ - 245/2002	279
- Одлука о расписивању избора за чланове савета месне заједнице	IУ - 260/2001	280
- Решење о усклађивању пензија	IУ - 40/2003	280
- Одлука о расписивању избора за председника Републике Србије	IУ - 167/2002	281

РАДНИ ОДНОСИ

- доношење правилника без предходно спроведеног поступка закључења колективног уговора	IУ - 145/2001 IУ - 139/2002	231 237
- овлашћење функционера који руководи државним органом за доношење правилника	IУ - 34/2000	233
- уређивање колективним уговором и других права, осим законом прописаних	IУ - 148/2001	239

СТАМБЕНИ ОДНОСИ

- обавеза радника да уплати предузећу део цене стана	IY - 2/2001	241
- условљавање некоришћењем средстава зајма у предходном периоду	IY - 101/2001	243
- уступање стана - обавеза закључивња уговора	IY - 189/2001	247
- прописивање рока враћања зајма	IY - 41/2001	248
- ислучивање из права на решавање стамбене потребе у наредних 10 година	IY - 170/2001	252
- утврђивање начина доказивања о испуњености прописаних критеријума	IY - 37/2000	254

СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ

- повраћај имовине земљорадничке задруге	ПУ - 105/2001	267
- извршење пресуде општинског суда	ПУ - 71/2003	269
- одлучивање о захтеву за предају у посед непокретности	ПУ - 274/2002	272

УРБАНИЗАМ

- доношење регулационог плана кад постоји детаљни урбанистички план	IY - 193/2001	181
- јавна расправа и обавеза доносиоца урбанистичког плана	IY - 183/2001	184
- стављање ван снаге одлуке у припремној фази доношења планског акта	IY - 93/2002	187
- овлашћење скупштине општине за доношење одлуке за примену урбанистичких планова у односу на генерални план	IY - 165/2002	189